

**T.C.  
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ  
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ  
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI  
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI**

**TÂRİH-İ GÜZİDE (NUŞRET-NÂME)  
[48a-94b]  
(Giriş, Transkripsiyonlu Metin, Dizin-Sözlük, Tıpkıbasım)**

**(YÜKSEK LİSANS TEZİ)**

**AHMET KARATAŞ**

**KOCAELİ 2018**

**T.C.  
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ  
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ  
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI  
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI**

**TÂRİH-İ GÜZİDE (NUŞRET-NÂME)**

**[48a-94b]**

**(Giriş, Transkripsiyonlu Metin, Dizin-Sözlük, Tıpkıbasım)**

**(YÜKSEK LİSANS TEZİ)**

**AHMET KARATAŞ**

**DANIŞMAN: PROF.DR. MÜNEVVER TEKCAN**

**KOCAELİ 2018**

**T.C.**  
**KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ**  
**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**  
**TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**  
**TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI**

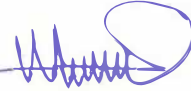
**TÂRİH-İ GÜZİDE (NUŞRET-NÂME)**  
**[48a-94b]**  
**(Giriş, Transkripsiyonlu Metin, Dizin-Sözlük, Tıpkıbasım)**

**(YÜKSEK LİSANS TEZİ)**

**Tezi Hazırlayan: Ahmet KARATAŞ**

**Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Karar ve No: 20.06.2018 / 16**

**Jüri Başkanı:** Prof. Dr. Adnan Rüstü KARABEYOĞLU 

**Jüri Üyesi:** Prof. Dr. Merve TEKCAN 

**Jüri Üyesi:** Dr. Öğr. Üyesi Ümit Özgür DEMİRÇİ 

## İÇİNDEKİLER

|                               |      |
|-------------------------------|------|
| ÖNSÖZ.....                    | IV   |
| ÖZET.....                     | V    |
| ABSTRACT .....                | VI   |
| KISALTMALAR.....              | VII  |
| TRANSKRİPSİYON ALFABESİ ..... | VIII |
| GİRİŞ .....                   | 1    |

## BİRİNCİ BÖLÜM

|                                                             |    |
|-------------------------------------------------------------|----|
| 1. ÇAĞATAY TÜRKÇESİ VE ORTA ASYA TÜRK TARİH YAZICILIĞI..... | 2  |
| 1.1. ÇAĞATAY TÜRKÇESİNİN OLUŞTUĞU COĞRAFİ ORTAM.....        | 2  |
| 1.2. ÇAĞATAY TÜRKÇESİ VE EDEBİYATI .....                    | 2  |
| 1.2.1 Klasik Öncesi Devir.....                              | 5  |
| 1.2.2. Klasik Devir .....                                   | 6  |
| 1.2.3. Klasik Sonrası Devir.....                            | 7  |
| 1.3. ORTA ASYA TÜRK TARİH YAZICILIĞI.....                   | 8  |
| 1.3.1. Köktürk Devri Tarih Yazıcılığı.....                  | 8  |
| 1.3.1.1. Bilge Kağan Yazıtı .....                           | 9  |
| 1.3.1.2. Kül Tigin Yazıtı.....                              | 10 |
| 1.3.1.3. Tonyukuk Yazıtı .....                              | 11 |
| 1.3.1.4. Köktürk Devri Diğer Yazıtları .....                | 12 |
| 1.3.2. Uygur Türkçesi Dönemi Tarih Yazıcılığı .....         | 12 |
| 1.3.3. Karahanlılar Döneminde Tarih Yazıcılığı.....         | 13 |
| 1.3.3.1. Kutadgu Bilig .....                                | 13 |
| 1.3.3.2. Dîvânu Lügâti't-Türk.....                          | 15 |
| 1.3.4. Çağatay Türkçesi Devri Tarih Yazıcılığı .....        | 16 |
| 1.3.4.1. Sedd-i İskenderî.....                              | 17 |
| 1.3.4.2. Târih-i Enbiyâ ve Hükemâ.....                      | 17 |
| 1.3.4.3. Babur-nâme .....                                   | 18 |
| 1.3.4.4. Şiban Han Dîvânı.....                              | 19 |
| 1.3.4.5. Şecere-i Terâkime.....                             | 20 |
| 1.3.4.6. Şecere-i Türk .....                                | 21 |

## İKİNCİ BÖLÜM

|                                 |    |
|---------------------------------|----|
| 2. TRANSKRİPSİYONLU METİN ..... | 22 |
|---------------------------------|----|

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

|                                             |         |
|---------------------------------------------|---------|
| 3. DİZİN-SÖZLÜK .....                       | 88      |
| 3.1.GENEL DİZİN .....                       | 88      |
| 3.2. KİŞİ ADLARI DİZİNİ .....               | 257     |
| 3.3. YER ADLARI DİZİNİ .....                | 279     |
| 3.4. ETNİK ADLAR DİZİNİ.....                | 286     |
| 3.5. ARAPÇA VE FARŞÇA İBARELER DİZİNİ ..... | 290     |
| <br>SONUÇ .....                             | <br>294 |
| KAYNAKÇA .....                              | 295     |
| EKLER.....                                  | 297     |
| EK-1 TIPKIBASIM.....                        | 297     |
| EK-2 ŞEYBÂNÎ HAN ŞECERESİNE DAİR TABLO..... | 305     |
| EK-3 HARİTALAR .....                        | 306     |
| ÖZGEÇMİŞ.....                               | 309     |

## ÖNSÖZ

XVI. yüzyıl Çağatay Türkçesi döneminde yazılmış *Târîh-i Güzîde (Nuşret-nâme)* adlı eserin [48a – 94b] varakları arasındaki bölümü, yüksek lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışmanın inceleme konusunu oluşturmaktadır.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Çağatay Türkçesi ve Edebiyatı hakkında bilgiler verilmiştir. Bu temel bilgilerden sonra Orta Asya Türk Tarih Yazıcılığı ve Çağatay Türkçesi Tarih Yazıcılığı üzerine bir değerlendirme yapılmış, dönemin tarih yazıcılığına örnek eserler verilmiştir.

İkinci bölümde, *Târîh-i Güzîde (Nuşret-nâme)*'nin [48a – 94b] arasında ki bölümün transkripsiyonlu metni verilmiştir. Eser; Saint Petersburg Aziatsky Muzeı' de Türkçe yazmaları bölümünde 745 numara ile kayıtlıdır. Eserin müstensihî ve istinsah tarihinin kaydı bilinmemektedir. Metin okunurken eksikliği tespit edilen kısımlar ([ ]) içerisinde verilmiştir.

Üçüncü bölümde, metnin sözlük ve gramer dizini yer almaktadır. Dizinde, Reşit Rahmeti Arat'ın *Kutadgu Bilig* adlı eserinde ki dilbilgisi sıralaması esas alınmıştır. Genel dizinden sonra, metinde geçen *Kişi Adları Dizini*, *Yer Adları Dizini*, *Etnik Adlar Dizini* ayrı başlıklar halinde sıralanmıştır. Ayet, hadis ve dualara da ayrı başlıklar altında yer verilerek Türkçe çevirileri yapılmıştır.

Dördüncü bölümde, metnin tıpkıbasımına yer verilmiştir. Ekler bölümünde Şeybani Han'ın şeceresine ait bir tablo, Şeybani Hanlığının coğrafi haritası ve Çağatay Türkçesinin kullanıldığı tarihi bölgelere ait bir tablo sunulmuştur.

Tez çalışmam süresince desteklerini esirgemeyen aileme ve arkadaşlarıma, aynı zamanda hiçbir zaman yardımını esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi Serpil Yazıcı Şahin'e, üzerimde emeği olan, kaynaklara ulaşmamı sağlayan, sahip olduğu bilgi ve birikimden yararlandığım değerli hocam Prof. Dr. Münevver Tekcan'a teşekkürlerimi sunarım.

Ahmet Karataş, Haziran 2018

## ÖZET

Yüksek lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışma, Çağatay Türkçesi Tarihi'nin en önemli eserlerinden olan *Târîh-i Güzîde (Nuşret-nâme)* adlı eserin [48a – 94b] varakları arasında ki bölümünü kapsamaktadır. Dört bölümden oluşan çalışmamızın ilk bölümünde, Çağatay Türkçesi hakkında bilgi ve Çağatay Türkçesi döneminde yazılan önemli eserler hakkında temel bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde *Târîh-i Güzîde (Nuşret-nâme)*'nin transkripsiyonlu metni verilmiştir. Eser, Saint Petersburg Aziatsky Muzeı' de Türkçe yazmaları bölümünde 745 numara ile kayıtlıdır. Üçüncü bölümde, metnin sözlük ve gramer dizini yer almaktadır. Dizinde, Reşit Rahmeti Arat'ın *Kutadgu Bilig* adlı eserinde ki dilbilgisi sıralaması esas alınmıştır. Metinde geçen kişi adları, yer adları, etnik adlar, ayet, hadis ve dualar ayrı başlıklar altında gösterilmiştir. Dördüncü bölümde, metnin tıpkı basımına yer verilmiştir. Ekler bölümünde ise Şeybani Han şeceresine dair tablo ve Şeybani Hanlığı dönemine ait coğrafi haritalar sunulmuştur.

**Anahtar Sözcükler :** *Çağatay Türkçesi, Târîh-i Güzîde, (Nuşret-nâme), Şeybani Han*

## ABSTRACT

Prepared as a master's thesis, this work involves the section between folios [48a-94b] of *Tarikh-i Guzidah* (Nusrat-namah) which is one of the most important works of the Chagatai Turkish period. My work consists of four chapters and the first chapter gives essential information on Chagatai Turkish and on the literary works written through Chagatai Turkish period. Additionally, I touched upon the history of the Shaybanids.

In the second chapter, the transcribed text of *Tarikh-i Guzidah* is given. The manuscript has been recorded with number 745 in the Turkish Manuscripts Division of Aziatsky Museum, St. Petersburg.

In the third chapter, the glossary and the grammatical index based on the grammatical index of *Qutadgu Bilig* by Reşit Rahmeti Arat are given. The names mentioned in the text, geographical names, ethnicities, Koranic verses, Hadith and prayers are indexed under separate titles. The last chapter includes the facsimile of related folios. The appendices section includes the stemma of Shaybani Khan and the charts showing the Shaybanids era.

**Anahtar Sözcükler :** *Chagatai Turkish, Tarikh-i Guzidah, Nusrat-namah, Shaybani Khan*



## KISALTMALAR

Ar. : Arapça

bkz. : Bakınız

c. : Cilt

çev. : Çeviren

EDPT : *An Etymological Dictionary of Pre Thirteenth-Century Turkish*

ET. : Eski Türkçe

Far. : Farsça

haz. : Hazırlayan

İA: İslam Ansiklopedisi

Moğ. : Moğolca

s. : Sayfa

S. : Sayı

Soğd. : Soğdca

TDK : Türk Dil Kurumu

TDVİA : Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

TTK: Türk Tarih Kurumu

Yay: Yayınları

## TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

|   |         |   |                     |
|---|---------|---|---------------------|
| أ | a, ā, e | ش | ş                   |
| آ | a, ā    | ص | ş                   |
| ء | ,       | ض | ž, ḍ                |
| ب | b, p    | ط | ṭ                   |
| پ | p       | ظ | ẓ                   |
| ة | t       | ع | ,                   |
| ت | t       | غ | ğ                   |
| ث | s       | ف | f                   |
| ج | c, ç    | ق | q                   |
| چ | ç       | ك | g, k, ñ             |
| ح | ḥ       | ل | l                   |
| خ | ḫ       | م | m                   |
| د | d       | ن | n                   |
| ذ | ẓ       | و | o, ō, ö, ü, ū,<br>v |
| ر | r       | ه | a, e, h             |
| ز | z       | ی | ı, i, Ī, y          |
| س | s       |   |                     |

## GİRİŞ

XVI. yüzyıl Çağatay Türkçesi döneminde yazılmış *Târîh-i Güzîde (Nuşret-nâme)* adlı eserin [48a – 94b] varakları arasındaki bölümü, yüksek lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışmanın inceleme konusunu oluşturmaktadır.

Çalışmamıza konu olan *Târîh-i Güzîde (Nuşret-nâme)* adlı eser XVI. yüzyılda Çağatay Türkçesinin klasik devrinde yazılmıştır. Bu dönem ile birlikte Çağatay Edebiyatında tarih yazıcılığına örnek niteliğinde eserler olmasına rağmen, *Klasik Devir* ile birlikte tarih yazımı gerçek hüviyetine kavuşmuştur.

*Târîh-i Güzîde (Nuşret-nâme)* adlı eserin [48a – 94b] varakları arasında ki bölümünün transkripsiyonlu metni verilmiş, gramatikal dizini ve sözlüğü hazırlanmıştır. Çağatay Türkçesi'nin *Klasik devrinde* yazılmış bu eserin, gramatikal dizini verilerek eserin dil özelliklerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Sözlük çalışmasıyla da eserin söz varlığının incelenmesi amaçlanmıştır.

## BİRİNCİ BÖLÜM

### 1. ÇAĞATAY TÜRKÇESİ VE ORTA ASYA TÜRK TARİH YAZICILIĞI

#### 1.1. ÇAĞATAY TÜRKÇESİNİN OLUŞTUĞU COĞRAFİ ORTAM

XIII. yüzyılın başlarında Moğol istilasını başlatan Türk kavimlerinin değişik coğrafyalara göçü ve buralarda oluşturdukları yeni dil, edebiyat ve sanat eserleri, Türk dili ve tarihi bakımından çok önemli sonuçlar doğurmuştur. Moğol akınları bir yandan, Oğuzların batıya, İran, Irak, Azerbaycan ve Anadolu'ya; diğer taraftan da Uygurlar başta olmak üzere diğer Türk kavimlerinden oluşan gruplarında Harezm, Afganistan, Hindistan bölgesine yerleşmelerine yol açacaktır. Bu aynı zamanda, zaman içinde birbirinden uzaklaşan lehçelerin yeniden yakınlaşmasına zemin hazırlamıştır. (Köprülü, Fuat ? : s. 231) Batıya göç eden Oğuz grupları, XIII. yüzyıldan başlayarak Selçuklular ve Osmanlı döneminde *Osmanlı Türkçesi edebiyatını* oluştururken, Doğu'da kalan Türk grupları *Çağatay Türk Edebiyatını*, XV. yüzyıldan başlamak üzere, XIX. yüzyıla kadar Batı Türklüğünün sınırını çizen Karadeniz, Kafkas Dağları, Hazar Denizi ve İran'ın orta kesimlerini içine alan bir edebiyat oluşturmuşlardır. Bu edebiyata Türkoloji literatüründe *Çağatay Edebiyatı* ismi verilmiş, özellikle II. Dünya savaşıdan sonra Rus dilbilimciler *Özbek Edebiyatı* ismini vermişlerdir. (Ercilasun, 2011: s. 400)

#### 1.2. ÇAĞATAY TÜRKÇESİ VE EDEBİYATI

Çağatay adı, babası Moğol hükümdarı Cengiz Han tarafından Çuçi'den sonra doğan oğluna verdiği addır. Cengiz Han ölmeden önce oğulları arasında imparatorluğu paylaştırmıştır. Bu paydan Çağatay'a kalan Maverünnehir, Balkaş Gölünün

güneydoğusundaki İli ırmağı havzası, Gazne ve Kabil'e kadar Pamir yöresi, Doğu Türkistan ve Cungaryadır. Çağatay Han'ın bu topraklarda 1227'de kurduğu devlet 1370'e kadar varlığını devam ettirmiştir. Çağatay Han, önce ağabeyi Çuçi Han, ardından babası Cengiz'in ölümünden sonra hanedanın en yaşlı üyesi olmuştur. Buna rağmen kardeşi Ögeday'ın büyük Han olmasına karşı çıkmamış ve ona bağlı olarak devletini yönetmeye devam etmiştir.

Cengiz Han'ın ikinci oğlu Çağatay'a nispetle kullanılan Çağatay edebiyatı tabirinin sınırı, bu saha ile uğraşanlar tarafından farklı şekillerde anlaşılmaktadır. Başlangıçta Çağatay ismi, Çağatay Han'ın sülalesine ve bu sülale tarafından kurulan devlete verilen bir ad olduğu halde daha sonra bu isim Maverâünnehirde ki Türk ve Türkleşmiş göçebe unsurlara, nihayet Timurlular zamanında gelişen edebi Türk lehçesiyle bu lehçede meydana getirilen Orta Asya Türk edebiyatına da verilmiştir. M. Fuad Köprülü Çağatay ismini en geniş manasıyla, Moğol istilasından sonra Cengiz'in çocukları tarafından kurulan Çağatay, İlhanlı ve Altın Orda devletlerinin medeni merkezlerinde XIII-XV. yüzyıllarda inkişaf eden ve Timurlular devrinde zengin bir edebiyat meydana getiren Orta Asya edebi lehçesi şeklinde tarif eder. XV. yüzyılın ikinci yarısında Ali Şir Nevâyî ile klasik bir edebiyat ortaya koyan bu lehçe, Babur zamanında ve Babur'dan sonra Hindistan'da uzun bir süre varlığını devam ettirmiştir. (Eraslan, 1993: c:08 s. 168)

*Çağatay tili* “Çağatay dili” veya *Çağatay Türkisi* “Çağatay Türkçesi” tabiri, ilkin, muhtemelen, göçebe Çağatayların, sonra Çağatay imparatorluğunun bütün ahalisinin dili ve nihayet, Timurluların hakimiyeti altında teşekkül eden Orta Asya edebiyat dili olarak kullanıldı. Fakat Çağatay kelimesi son anlamıyla, 15. ve 16. yüzyıl şairleri tarafından hemen hemen hiç kullanılmadı, (bu devir şairleri) onun yerine *Türki*, *Türkçü*, *Türki tili* gibi tabirleri tercih ettiler. Sadece Nevâyî'nin “*Mizânu'l-*

*evzân*” eserinde Çağatay lafzı tabiriyle karşılaşır, ki şair bununla zamanın edebiyat dilini anlar: “*Acem şu’arası ve Fûrs fuşahâsı her qaysı uslûbda kim söz ‘arûsığa cılve vü nümâyiş birip irdiler, Türk tili bile qalem sürdüm ve her niçük qā’idede kim ma’nî ebkârığa zîb ü ârâyiş körgüzüp irdiler, Çağatay lafzı bile raqam urdum, ....*”<sup>1</sup> demiştir. (Eckmann, J. yıl?: s. 213)

1928’de Samoyloviç, Orta Asya edebi Türk dilini dört devreye ayırır: 1) Karahanlı Türkçesi veya Kaşgar Türkçesi ( XI. – XII.); 2) Kıpçak - Oğuz Türkçesi (XIII – XIV); 3) Çağatayca (XV. – XIX); 4) Özbekçe (XX.). Görüldüğü gibi Samoyloviç, Çağatayca için bugün artık yaygınlaşmış bulunan görüşün temelini atmıştır.

Bu tasnife en büyük itiraz Fuat Köprülü’den gelmiştir. Köprülü 1945’te İslâm Ansiklopedisine yazdığı “Çağatay Edebiyatı” maddesinde “Barthold-Samoyloviç nazariyesi” adını verdiği bu görüşe karşı kendi devirler taksimini verir ve Çağatayca edebiyatını da bu devirlere göre inceler. Köprülü Çağataycayı şu devirlere ayırır: 1) İlk Çağatay devri: XIII. ve XIV. yüzyıllarda, önce Türkistan, Horasan ve İran sahalarında, Harezm’de ve sonra Altın Ordu’da gelişen edebi dil. 2) Klasik Çağatay devrinin başlangıcı: XIV. yüzyıl sonlarından başlayıp XV. yüzyılın ortalarına kadar” Timurlular devrinde Horasan ve Mâverâünnehr’in Herat ve Semerkand gibi medeni ve siyasi merkezlerinde” gelişen edebi dil. 3) Klasik Çağatay devri: XV. yüzyılın ikinci yarısını içine alan ve Nevâyî ile başlayan devir. 4) Klasik devrin devamı : XVI. yüzyılda Babur ve Şeybanîler devri. 5) Gerileme ve çökme devri: XVII – XIX. yüzyıllar. (Ercilasun, 2011: s. 401)

---

<sup>1</sup> “İran şairleri ve İran söz ustaları, gelini, yani kelimeyi çeşitli şekillerde ihtişam ve tantana ile süslediler. Ben şimdi Türk dili (Türk tili)’ne dönüyorum ve düşüncenin, kızın süslenmesi için kullanılan kelimeleri Çağatay dili (Çağatay lafzı bilâ) ifade ediyorum. Bu adı geçen dil, hiçbir şairin göz koymadığı ve hiçbir şaire nasib olmayan bir edebiyat dilinin temelidir.”

Aslında Köprülü ile Samoyloviç arasındaki fark bir isimlendirme farkıdır. Dikkat edilirse her ikisi de XIII. ve XIV. yüzyılları ayrı bir devir olarak kabul eder. Köprülü'nün farkı, bu devri Çağataycanın içinde mütalâa etmesidir. ( Ercilasun,2011: s. 401)

Çağatay Dilinin en büyük uzmanlarından olan Jonas Eckmann'ın esas itibarıyla Samoyloviç'e dayanan; fakat sınırları daha net belirleyen tasnifi, Çağatay uzmanlarınca daha net kabul görmüştür. Buna göre Eckmann, Orta Asya Edebi Türk dilini şu dönemlere ayırır. 1) Karahanlıca veya Hakaniye Türkçesi (XI. – XIII. yüzyıllar); 2) Harezmi Türkçesi (XIV. yüzyıl); 3) Çağatayca (XV – XIX. yüzyıllar). Eckmann, Çağataycayı da kendi içinde üç döneme ayırır. Bunlar: 1) Klasik Öncesi Devir (XV. yy. başları – 1465); 2) Klasik Devir (1465 – 1600); 3) Klasik Sonrası Devir (1600 – 20. yy başları). (Ercilasun, 2011: s. 405)

Orta Asya İslami Türk yazı dili ve Çağatay Türkçesi için genellikle Eckmann tarafından yapılan bu sınıflandırma kabul görür. Ancak farklı değerlendirmeler de vardır. Örneğin, Eraslan, Çağatay edebiyatını Köprülü gibi beş döneme ayırarak incelerken (Eraslan, 1993a, 168-176); Mustafa Canpolat, Eckmann gibi üç döneme ayırarak inceler. (Canpolat, 2002: s. 769-776)

Bu tez çalışmasında, Eckmann tasnifinde olduğu gibi, Çağatay Türkçesi ve edebiyatı üç devreye ayrılarak incelenmiştir.

### **1.2.1 Klasik Öncesi Devir**

XV. yüzyıl başlarından Nevâyî'nin 1465'te ilk divanını tertibine kadar devam eden dönemin başlıca temsilcileri Sekkâkî, Lutfî, Yusuf Emirî, Atâyî, Haydar-ı Tilbe,

Seyyid Ahmed Mirza, Gedâyî, Yakînî, Ahmedî'dir. Bu dönem, Harezmi-Altınordu Türkçesi ile Nevâyî dili arasında geçiş özelliği taşır. (Canpolat, 2002: s. 769-776).

Timur'un ölümünden sonra (1405) başlayan taht kavgaları sebebiyle imparatorluk zayıflar ve giderek dağılma noktasına gelir. Ancak Semerkant, Herat gibi merkezler bu karışıklıklardan uzak kaldığı için sanat ve edebiyat gelişimine devam eder ve dönemin iki önemli sanat merkezi haline gelir. Bu merkezlerde gelişen Türk edebiyatı ve ortaya çıkan edebî ürünlerin XV. yüzyıldaki edebiyatın oluşmasında büyük etkisi olur (Eraslan, 1993a: s. 168-176).

### **1.2.2. Klasik Devir**

XV. yüzyılın ikinci yarısı ile XVI. yüzyılın ilk yarısını kapsayan bu dönem, 1469-1506 yılları arasında hüküm süren, Herat'ı siyasi merkez olması yanında, devrin sanat ve kültür merkezi hâline getiren Hüseyin Baykara ile onun himayesindeki Ali Şir Nevâyî'nin başlattıkları dönemdir. Bu sebeple bu dönem "Nevâyî-Baykara dönemi" olarak da bilinir. Bu dönemde saraylarda resmî dil ve kültür dili olarak Farsça kullanıldığı hâlde Hüseyin Baykara döneminde Türkçe şiir yazma eğilimi artar. Böylece Türkçe ile de büyük sanat eserleri ortaya konulabileceği gösterilir. Dönemin başlıca şahsiyetleri arasında Ali Şir Nevâyî, Hüseyin Baykara, Hâmidî, Muhammed Salih, Şeybanî, Ubeydî ve Babur sayılabilir (Eraslan, 1993a: s. 168-176). Hüseyin Baykara, 1507'de Özbeklere karşı yapılan savaşta ölünce klasik Çağatay edebiyatı, Şeybanîler tarafından Orta Asya'da, Babur ile de Hindistan'da devam eder (Canpolat, 2002: s. 769-776).



### 1.2.3. Klasik Sonrası Devir

Orta Asya'nın çeşitli adlar altında süren iki yüz elli yıllık siyasi birliği XVI. yüzyılın sonlarında Şeybanî hükümdarı Abdullah Han'ın ölümü ile sona erer ve Şeybanî Hanlığı, Hive, Hokand ve Buhara Hanlıkları olmak üzere üçe ayrılır. Bu hanlıklar arasındaki iç savaşlar, kültür hayatında da etkisini gösterir; güçlü sair ve yazarların yetişmemesi sebebiyle Çağatay edebiyatı gerilemeye baslar, zamanla yerini Özbek diline bırakır (Eckmann, 2003b: s. 208-243).

XVII. ve XVIII. yüzyıllarda Klasik Sonrası Devir Çağatay edebiyatına bakıldığında; Buhara ve Hive'de edebî faaliyet görülür. Buhara çevresinde Kul Şerif, Meşreb, Sûfî, Allahyâr, Huveyda ve Saykalî dinî, mistik ve öğretici eserler verirken Ebu'l-Gazi Bahadır Han tarihçilikte; Hasan Kuli İhsanî ve Muhammed Tahir İşan Harezmî dinî-mistik nitelikteki eserleriyle göze çarpar (Eckmann, 2003b: s. 208-243; Alpay, 1974: s. 253-263).

XIX. yüzyılda ise Çağatay edebiyatı Hive ve Hokand etrafında toplanır. Hive'de Nevâyî geleneğini sürdüren Munis-i Harezmî, Muhammed Rıza Âgâhî ve Kâmil-i Harezmî; Hokand'da Ömer Han, Nadire, Mahzune, Uveysî, Gülhanî, Mukîmî, Furkat gibi şairler vardır. (Eckmann, 2003b: s. 208-243; Alpay, 1974: s. 253-263).

Nevâyî ve çağdaşlarının dili, Çağatay Türkçesinin klasik yazı dilidir. Kültürel bakımdan yüksek durumda olan bölge ve merkezlerin dili ayrıcalıklı dil konumuna yükselerek ortak dil olan yazı dilini oluşturur. Yazı dilleri standart dillerdir. Bu standartlaşma belli dönemlerde gerçekleşir ve yazı dili, bu ölçülerin dışına çıkılmasına izin vermez. Ancak, ayrıcalıklı bölgenin diline zamanla başka bölgelerin dillerinin de karışmasıyla bu dil giderek karma bir dil hâline gelir (Saussure, 1978: s. 64).

### 1.3. ORTA ASYA TÜRK TARİH YAZICILIĞI

Tarih'e hükmetmiş birçok devlet adamı, zaferlerini, halkı için yaptığı hizmetlerini ve döneminin şartlarını gelecek nesillere bildirmek için şiir ve nesir yeteneği güçlü tarihçileri himaye etmiş ve yazma konusunda onları teşvik etmiştir. Bu tarihçiler, bizzat dönemin hükümdarı tarafından görevlendirilen üst düzey devlet adamları veya yeteneği olup kendini göstermek isteyen yahut hükümdarın maddi ve manevi lütfuna mazhar olmak amacıyla olan kişilerdir. Vakâyî-nâme denilen bu eserlerde vakanüvisler bazen bizzat savaflara katılarak, toplumsal olayları yerinde takip etmiş, bazen de bu olayları yaşayan kişilerden bilgiler alarak yazma yolunu seçmişlerdir. (Gedik, 2015: s. 387)

Orta Asya'da klasik anlamda bir Türk tarih yazıcılığı geleneği ancak İslamiyetin kabulünden sonra başlamıştır. Gazneliler ve Selçuklular döneminde Arap-Fars geleneğini takip eden Türk tarih yazıcılığı daha sonra, Moğol-İlhanlı Devleti sırasında, İran tarihçiliğinin etkisi altına girmiştir. Gerek Moğol-İlhanlı gerekse Tinurlular döneminde pek çok önemli tarih eseri yazılmışsa da bunların dili genellikle Farsçadır. Bu arada 16. yüzyıldan itibaren yerel tarih yazıcılığı ön plana çıkmaya başlamış, özellikle Özbek hükümdarlarının teşvikiyle Çağatayca tarih eserleri yazılmıştır.(Gerçek, 2012: s. 189)

#### 1.3.1. Köktürk Devri Tarih Yazıcılığı

Orhun bölgesinde şehir ve höyük kalıntılarının varlığından daha önce araştırmacılar bahsetmiştir. Bu araştırmalar genişletilince üzerinde Çince de bulunan değişik yazı ve işaretlerin bulunduğu metinler keşfedilmiştir. Bunların dikkat çekmesi üzerine N. M. Yadrintsev başkanlığında bir heyet Moğolistan'a gönderilmiştir.

Böylece Kül Tigin ve Bilge Kağan diye adlandırdığımız iki büyük taş yazıt keşfedilmiştir.

Orta Asya Türk tarihiyle ilgili ilk yazılı Türkçe kaynak, bilindiği gibi Orhun Yazıtları'dır. Bundan önceki dönemlerle ilgili tarihsel araştırmalar ise ya maddi bulgulara (arkeolojik çalışmalar sonucu bulunan mezarlar, mezar taşları, silahlar, çeşitli eşyaları, yerleşim kalıntıları vb.) ya da Çin kaynaklarına (Çinli gezgin ve tarihçilerin yazdığı tarihler, Çin devletinin resmi hanedan kayıtları) dayanmaktadır. (Gerçek, 2012: s. 190)

Orhun yazıtları genel itibariyle Orta Asya Türk tarihinin II. Köktürk Dönemi olarak adlandırılan MS 682-744 yılları arasındaki dönemine ait olup, Türklerdeki tarih, hatıra ve nutuk türünün ilk örneklerindendir. Orta Asya Türk toplumunun sözlü tarih anlayışından tarih yazma evresine adım atışının ilk belgeleri sayılan bu yazıtlar Türk tarihinin vazgeçilmez başvuru kaynağı olan Çin hanedan tarihlerinden farklı bir bakış açısıyla tarihsel olaylara ışık tutmaktadır.

#### 1.3.1.1. Bilge Kağan Yazıtı

Barışçı yaratılışlı, duygulu ve oldukça kültürlü bir Türk Hükümdarı olan Bilge Kağan, Türk milletinin *birlik ve refahı* için durmadan çalışarak, dış politikada denge siyaseti izlemiştir. Bu sebeple isminde ki *Bilge* sözü, Bilge Kağan'ın öz adı değil ünvanıydı. (Ertimar, 1999: s:38)

Bilge Kağan yazıtı, Orhun ırmağının yakınlarında bulunmuştur. Kül Tigin yazıtına göre biraz daha hacimlidir. Doğu yüzünde 41, kuzey ve güney yüzlerinde de 15'er satırlık Türkçe metinler bulunmaktadır. Ama tahribata uğradığı için okunamayan

kısımları da vardır. Batı yüzeyinde ise Kül Tigin yazıtında olduğu gibi Çince bir metin bulunmaktadır.

Bilge Kağan Yazıtı, Kök Türk tarihinin ilk evresi olan I. Kök Türk imparatorluğu dönemi hakkında kısa bir girişle başlamaktadır. Yazıtın doğu yüzündeki ilk üç satırı, genel tarih kitaplarında olduğu gibi dünyanın yaratılışı ile ilgili kısa bilgiler içermekte, bunun ardından da Kök Türk Aşına (A-shih-na) soyunun ilk hükümdarları olan Bumin ve İstemi kağanların Türk ilini ve töresini nasıl düzenlediklerinden bahsedilmektedir. Bu satırların devamında Bumin Kağan'ın dört bir yandaki düşmanı, bilgisi ve üstün faziletleriyle alt etmesi, doğuda Kadırgan Ormanı'ndan batıda Demir Kapı'ya kadar olan toprakları buyruğu altına alına alıp Kök Türk ulusunu burada kondurması, akabinde de vefat etmesi anlatılmaktadır. Yazıtın doğu yüzündeki 10. satırla başlayan olaylarda artık Kök Türklerin esaretten kurtularak ikinci devletlerini kurmaları menkıbevi bir dille anlatılmaktadır. Bu satırlarda Çin'e karşı verilen istiklal mücadelesi ilahi bir vasfa büründürülerek bizzat Tanrı'nın inayeti ile Türk milletinin yok olmaktan kurtulduğuna vurgu yapılmıştır.

Bu yazıt, Bazin'in araştırmalarına göre, oğlu Tengri Kağan tarafından 20 Eylül 735 yılında dikilmiştir. Yazıcısı ise Bilge Kağan ve Kül Tigin'in yeğeni olan Yolluk Tigin'dir. (Tursun, 2016: s. 21)

#### **1.3.1.2. Kül Tigin Yazıtı**

Orhun nehrinin civarında dikilen ilk kitabe olma özelliği taşıyan Kül-Tigin kitabesi, Kül Tigin'in ölümü üzerine ağabeyi Bilge Kağan tarafından diktirilmiş ve Bilge Kağan tarafından Yolluk Tigin'e dikte ettirilerek yirmi günde yazılmıştır.

Kül Tigin Yazıtı, 1889 yılında N. M. Yadrintsev tarafından keşfedilmiş ve ilk olarak 19 Ocak 1894'te, 50 nüsha olarak Radloff tarafından neşredilerek ilim alemine tanıtılmıştır. (Ercilasun, 2011 : s. 151)

Kül Tigin kitabesinde ki bazı olaylar, Tonyukuk kitabesinde farklı olarak geçmektedir. N. N. Kozmin de buna dayanarak Tonyukuk kitabesi'nin Kül Tigin kitabesine bir cevap olarak yazılmış olabileceğini savunmaktadır. (Ertimar, 1999: s. 47)

Bu anıttaki yazılar Bilge Kağan'ın sözleridir. Bilge Kağan burada kardeşiyle birlikte yaptıkları savaşları, devleti nasıl güçlendirdiklerini, kardeşinin kazandığı zaferleri anlatır.

#### 1.3.1.3. Tonyukuk Yazıtı

Göktürk Kağanlığının ikinci kez kurulmasında büyük rol oynayan Tonyukuk, kitabesini büyük bir ihtimalle 720-725 yıllarında hazırlatmıştır.

Tonyukuk Kitabesinin dikiliş tarihi kitabede geçmemektedir, fakat bu kitabenin, Bilge Kağan'ın amcası olan Kapagan Kağan'ın ölümünden sonra tahta geçtiği 716 yılından sonra dikilmiş olması gerekmektedir. Tonyukuk kitabesinin sonunda “*Ben yaşlandım, koca oldum. Bilge Kağan Türk Sir halkını, Oğuz halkını besleyerek tahtta oturuyor.*” Dediğine göre bu yazıtın Bilge Kağan'ın hükümdarlığı döneminde, yani 720-725 yılları arasında dikilmiştir. (Ertimar, 1999: s. 42)

Tonyukuk Yazıtı diğer iki yazıtı göre daha okunabilir durumda olduğu için üzerinde ayrıntılı ve daha doğru çalışmalar yapma fırsatı bulunmuştur.

Vezir Tonyukuk bu kitabelerde kendi kaleminden, ilk başta İlderis Kağan (681-693) zamanına değinmekte, sonra Kapgan Kağan (693-716) dönemini anlatmaktadır. Yazıtın sonunda kendisinden bahis ile milletini uyararak öğütlerde bulunmaktadır.

Tonyukuk Kitabesi sadece tarihi öneme sahip bir kitabe değildir, aynı zamanda Türk Dili ve Edebiyatı içinde anlaşılması ve okunması oldukça kolay olan ilk kitabe olma özelliği taşır. Bu kitabenin bizzat Tonyukuk tarafından kaleme alınması ihtimalinin oldukça güçlü olması sebebiyle Bilge Tonyukuk, Türk tarihinin ilk yazarı ve nesilleri tarihi olaylar üzerinde düşünmeye sevkeden ve ders almanın taşıdığı önemi belirten ilk Türk bilgesidir. (Ertimar, 1999: s. 46)

#### **1.3.1.4. Köktürk Devri Diğer Yazıtları**

Çoyr, Hoytu Tamir, Ongin, İhe-Huşotu, İhe-Aşete, İhe-Nur, Hangiday (Ercilasun, 2011 : s. 128)

#### **1.3.2. Uygur Türkçesi Dönemi Tarih Yazıcılığı**

Uygurlar, yaklaşık 100 yıl boyunca (744-840) eski Türk ilini ve töresini yönettiler. İlk Uygur kağan ve kumandanları da tıpkı Köktürk kağanlarının yaptıkları gibi (adeta hâkimiyetin, gücün, birlik ve bütünlüğün sembolü olan) “bengü taşlar” dikmişlerdir.

Eski Uygur Türklerinin yazılı edebiyatı, taşlar ve kayalar üzerine yazılmış metinlerle başlar. Göktürklerin bengü taş, bitig dediği yazıtlara, Uygurlar, “bing yıllık tümen künlük bitig” adını vermiştir. Göktürk yazıtlarındaki uzun cümleli ve mecazlı anlatımlara karşın, Uygur yazıtlarındaki cümleler daha kısa, mecazlı ifadeler daha azdır. (Akbulut, 2005: s. 4)

Köklü bir geleneğin devamı olan ve devletin resmî tarihi niteliği taşıyan bu bengü taşların birçoğunda, Uygur kağan ve kumandanlarının hem yabancılarla hem de diğer Türk boylarıyla yaptıkları savaşlar anlatılır.

Eski Uygur Türkleri döneminde, *Taryat Yazıtı*, *Şine-Usu Yazıtı*, *Kara Balsagun Yazıtı*, *Gürbelcin Yazıtı*, *Suci Yazıtı*, *Somon-Tes*, *Somon Sevrey Yazıtı*, *Tes Yazıtı* öne çıkan bazı yazıtlardır.

### 1.3.3. Karahanlılar Döneminde Tarih Yazıcılığı

Türk-İslâm kültürünün ilk devresini teşkil eden XI. yüzyıl, Türk tarihinde askeri- siyasi yönden dikkate değer bir gelişme devri olduğu gibi, kültür tarihimiz bakımından da büyük önem taşımaktadır. Bu tarihte Orta Asya'da Karahanlılar, Horasan ve kuzey Hindistan'da Gazneliler, daha batıda İran, Irak, Suriye ve Anadolu'da Selçuklular gibi Türk devlet ve imparatorluklarının ortaya çıkışı Doğu İslâm dünyasında hâkimiyetin Türklere geçtiğini gösteren büyük çapta tarihi oluşlardır.

Bu devirde *Tarih Yazıcılığına* örnek olarak *Kutadgu Bilig* ve *Dîvânü Lügâi't-Türk* eserlerine değinilmiştir.

#### 1.3.3.1. Kutadgu Bilig

XI. yüzyılda Yusuf Has Hacib tarafından, Karahanlı hükümdarı Tabgaç Buğra Han'a sunulmak üzere kaleme alınmış bir eserdir. Yusuf Has Hacib'in, Kutadgu Bilig'i yazma amacı içten gelen bir duygu ile yaşadığı cemiyete karşı beslediği derin mesuliyet ve sorumluluk duygusudur. Yusuf'un, Türk aydınlarının ahlâk, siyaset ve devlet yönetimi alanındaki geleneksel görüş ve anlayışlarını bir kitapta toplayarak bu

geleneksel ahlâk ve devlet anlayışını gelecek kuşaklara bırakmak, diğer taraftan ise hükümdarlara ve devlet adamlarına bu gelenekleri anlatarak ahlâk, siyaset ve devlet düşüncesini aşlamayı da amaçladığını söylemek mümkündür.

Kutadgu Bilig bir Siyâset-nâme özelliği taşımaktadır. Eser genellikle mesnevi biçiminde ve sonraki bitiş bölümleri de kaside biçimi ile yazılmıştır. Bunlar 6299 beyit tutmaktadır. İçinde 173 tane de dörtlük vardır ki hepsi birden 13290 dize etmektedir. Kitabın başında, sonradan başkaları tarafından eklenmiş olan nesir ve nazım olmak üzere iki önsöz vardır. Bunlar eserin yazarı, konusu ve şöhreti hakkında bilgi vermektedir.

Yusuf Has Hacib kitabını kendi ifadesi ile 4 iyi temel üzerine kurmuştur. Bunlardan birincisi adalet olup doğruluk üzerinedir. İkincisi devlet olup, saadet ve ikbal demektir. Üçüncüsü akıl olup, ululuk ifade eder. Dördüncüsü ise, kanaat veya akıbetir. Yusuf bu 4 hususiyeti 4 ayrı kişinin şahsında tefsir ederek onları konuşturmuştur. Adalet Küne-Toğdı adını vermiş ve onu hükümdar yerine koymuştur. Devleti Ay Toldı ismi ile zikretmiş ve onu hükümdarın veziri saymıştır. Akıl'a Ögdülmüş adını vermiş ve ona vezirin oğlu demiştir. Kanaate ise Odgurmuş adını vermiş ve vezirin akrabası kabul etmiştir. Bütün meziyet ve kusurları ile görülen bu şahıslar çok canlı bir biçimde süren buluşma, konuşma, münazara, münakaşa ve değişik tasvirleri ile bir dram havası içinde ele alınmaktadır. Dolayısıyla Hükümdar ve onun etrafındaki kişilerle ideal devletin ve ideal bireyin nasıl olması gerektiği ile ilgili yapılan konuşmaları içermektedir.

Yusuf eserini yazarken yaşadığı dönemin şartlarını, havasını çok iyi tahlil etmiş ve o dönemdeki, Türk, toplumunun yeni kabul ettiği din ile birlikte hala devam



eden eski devlet teşkilatlanmasında ki önemli yapılanmalarını da beceri ile göstermiştir. ( Sarıkaya, 2014: s. 6,7)

### 1.3.3.2. Dîvânu Lügâti't-Türk

Türk dilinin bilimsel açıdan ilk ustası, Türklük bilimini çağının dışına taşımış bir âlim olan Kaşgarlı Mahmud'un elimizde olan en önem eseri *Dîvânu Lügâti't-Türk*'tür. Bu eser Türklüğün Dîvânı'dır. Çağının zorluklarına aldırmadan, uzakları arşınlayıp, Türklerin yaşadıkları diyarları karış karış gezip onlara ait bilgileri bilimsel bir yansımayla nakşetmesinin adıdır *Dîvânu Lügâti't-Türk*. Dîvân, Türkçenin ilk sözlüğü, ilk dilbilgisi kitabı, etnografik bir hazine, yani geniş çaplı bir ansiklopedidir.(Genç, 2014: s. 8)

Eserini 1072 yılında Bağdat'ta yazmaya başlayan Kaşgarlı Mahmud, 12 Şubat 1074 tarihinde tamamladı. Eserin tamamlanmasından sonraki iki yıl içerisinde dört defa baştan sona gözden geçirerek 1076'da son şeklini verdi. Eserini Abbasi halifesinin oğlu Ebu'l Kasım Abdullah'a sunmuştur. Kitabın tek yazması olan nüsha bugün İstanbul'da Millet Kütüphanesi'nde muhafaza edilmektedir.

Kaşgarlı Mahmud, *Dîvânu Lügâti't-Türk*'ü neden yazdığını Dîvân'ının başında belirtmiştir. Ona göre bu eser, Türk diline hizmet etmenin kutsal bir vazifesidir. Şu sözleri bunun dayanağıdır: “İmdi, bundan sonra Muhammed oğlu Hüseyin , Hüseyin oğlu Mahmud der ki; “Tanrının devlet güneşini Türk borçlarında doğdurmuş olduğunu ve onların ve milkleri üzerinde göklerin bütün teğrelerini döndürmüş bulunduğunu gördüm, o çağın güneş batmaz imparatorluğu” demektedir. (Genç, 2014: s. 9)

*Dîvânü Lügâti't-Türk*'ü sekiz bölümden oluşturan Kaşgarlı Mahmud, şu sözlerle eserinin içeriği hakkında bilgi verir : “Ben bu kitabı hikmet, seci’, atalar sözü, şiir, recez , nesir gibi şeylerle süsleyerek hece harfleri sırasında tertip ettim. ... Bu lügat kitabını baştan sonuna dek sekiz ayırımda topladım.” demektedir. (Genç, 2014: s.10)

#### 1.3.4. Çağatay Türkçesi Devri Tarih Yazıcılığı

Ali Şir Nevâyî ile zirvede olan bu dönemde manzum eserlerin yeri oldukça geniştir. Bu eserlerin yanı sıra pek çok mensur eserler de verilmiştir. Özellikle Buhara Hanlığı döneminden başlayarak tarih-nâme yazımına oldukça önem verilmiştir. Buhara Hanlığı’nda, Şeybânîler döneminden başlayarak Astrahani ve Mangıtlar döneminde de bu gelenek sürmüştür.

XV. yüzyıldan itibaren Çağataycanın, Timurlular devrinin yazı dili olarak ortaya çıkıp geliştiği biliniyor; bu dille özellikle edebiyatta zengin eserler verilmesine rağmen tarih alanında yazılmış eserlere pek rastlanmaz. Ancak Timur'un (1370-1405) saltanatı sırasında yazılmış Çağatayca manzum ve mensur kroniklerden söz edilirse de bunların hiçbiri günümüze ulaşmamıştır. Bu devirde, doğrudan olmasa bile tarih yazıcılığının alt kolu sayılabilecek biri biyografi biri de otobiyografi-hatırat türünde yazılmış Çağatayca iki eser ön plana çıkar. Bunlardan Ali Şir Nevayî'nin (1441-1501) *Mecâlisü'n-Nefâis*'i Türk dilinde yazılan ilk şairler tezkiresi olma özelliğini taşır. Eserde çoğu Farsça şiir yazan yaklaşık 451 şairin yaşam öyküsü anlatılmıştır.

Hint-Moğol imparatorluğunun kurucusu Zahirüddin Muhammed Babur (1483-1530), Çağatayca yazdığı *Vekâyi* ya da *Babur-nâme* adlı eseriyle, Türk edebiyatının en büyük düzyazı örneklerinden birini verir. Eserde Babur, yaptığı savaşlardan, yaşadığı bölgelerde ki bitki, hayvan türlerine değin, yaşadığı ve gördüğü durumları sade bir dil ile gözler önüne sermiştir.

Öte yandan özellikle Özbeklerin hüküm sürdüğü Buhara, Harezm, Hive gibi bölgelerde XVI. yüzyıldan itibaren yerel tarih yazıcılığının gelişmeye başladığı görülür.

Özbekler'in, XVI. yüzyılda Muhammed Şiban Han (1452-1510) yönetiminde Maverâünnehir, Horasan, Harezm ve Fergana'da güçlü bir devlet kurmasından sonra bu bölgeler artık yeni siyasal iklimle birlikte dil ve edebiyat yönünden de farklı oluşumlara sahne olacaktır. Bu dönemde Çağatayca yazılan edebi eserlerin çokluğu yanında tarih eserlerinde de görece bir artış vardır. Hanedan tarihçiliği geleneğine bağlı kalan bu eserlerin çoğu Özbek hanlarının tarihini anlatır. Bu dönemin en önemli tarihi eserleri kuşkusuz Şibani Han'a ithaf edilen ve onun dönemini ve savaşlarını anlatan Şiban-nâme'lerdir. (Gerçek, 2012: s. 192)

Çağatay Türkçesi devrinde, *Tarih Yazıcılığı*, niteliği taşıyan bazı eserler aşağıda incelenmiştir.

#### **1.3.4.1. Sedd-i İskenderî**

1485 yılında, Herat'ta, Ali Şir Nevâyî tarafından yazılmıştır. Fe'ûlün fe'ûlün fe'ûlün fe'ûl vezniyle yazılmış, 7214 beyitlik bir mesnevidir. Makedonya kralı İskender'i anlatan bir eserdir. Fakat Nevâyî, eserin hikayesinde çeşitli değişiklikler yaparak, İskender'e Türk Hakanlarının özelliklerini yüklemiştir.

#### **1.3.4.2. Târih-i Enbiyâ ve Hükemâ**

1492'den sonra Herat'ta yazılmış mensur bir eser olup Hz. Adem'den Hz. Muhammed'e kadar gelmiş, başlıca peygamberler ve bazı kişilerin menkıbevi hayatları anlatılır.

Eser üç bölümden oluşur; Birinci bölümde Hz. Adem'den başlayarak Hz. Muhammed'e kadar peygamberler ve kıssalarından, ikinci bölümde abidlerden, üçüncü bölümde ise hakimlerden söz edilir.

#### 1.3.4.3. Babur-nâme

Sadece Çağatay Edebiyatı'nın değil, bütün Türk Edebiyatı'nın en güzel mensur örnekleri arasında sayılabilen bu eser, otobiyografik özelliği yanı sıra, XV. Yüzyıl sonu ile XVI. Yüzyıl başlarındaki Orta Asya, Afganistan ve Hindistan hakkında son derece önemli bilgilerin kaynağı durumundadır. (Yücel, 1995: s. 16)

Çağatay Edebiyatının ve Dünya Edebiyatının en önemli baş yapıtlarından biri olarak *Babur-nâme* gösterilmiştir. Gerçekten de eserde Babur'un kullandığı içten ve samimi üslup hayatını anlattığı bu eserde dönemine göre bir ilk olma özelliği taşır. Bu dönemde Osmanlı sarayındaki Vakanüvislerin ısmarlama tarih yazarlığından farklı olarak Babur eserini tarafsız, samimi bir üslup ile oluşturmuştur. Babur'un bu hatıratı diğer bir deyişle Vekayi'si, dönemde yazılan hatıratlardan salt içtenliği ile ayrılır. Nitekim eserde Babur bunu kanıtlar nitelikte bilgi de vermiştir. "Burada böyle her sözün doğrusunu ve her işin olduğu gibi yazılması gerekli sayıldığı için şüphesiz ki, baba ve büyük kardeşten iyi ve kötü ne duyulup görülmüşse onları söyledim, akraba ve yabancidan da ne kusur veya meziyet görülmüşse onları yazdım. Okuyan mazur görsün, işitenler de kınamasın." Görüldüğü gibi Babur'un bu sözlerinden eserini yazarken ispatlama kaygısı taşımadığı, hayatını bize olduğu gibi aktardığı anlaşılıyor.

Babur'un eşsiz eserinin önemi sadece salt içtenliği ile yazmasından ileri gelmiyor, aynı zamanda bize dönemin dilini, tarihini, coğrafyasını, sosyal yaşamını ve beşeriyetini de vermesi açısından Orta Asya ve Hindistan Tarihinin parlak bir dönemine ışık tutuyor.

Eserin, Haydarâbâd ve Kazan olmak üzere iki nüshası vardır. Eserin Kazan nüshası N. İlminskiy tarafından (İlminskiy, 1857), Haydarâbâd nüshası da A. S. Beveridge tarafından tıpkıbasım hâlinde yayımlanmıştır. Eserin Türkçe metne dayanılarak ve bütün yayınlarda ki araştırmalar göz önünde bulundurularak yapılan en mükemmel çevirisi de Beveridge tarafından yayımlanmıştır. Eserin günümüz Türkçesine çevirisini de Reşit Rahmeti Arat yapmıştır. (Arat, 1987)

#### 1.3.4.4. Şiban Han Dîvânı

Şair Şeybani Han'ın adı ve mahlası bugüne kadar çok değişik şekillerde okunmuştur. “ Şiban, Şibânî, Şaybak, Şeybek, Şah-Baht Han, Şahi Beg Han, Şeybânî Han” Barthold'a göre kelimenin aslı Cuci'nin küçük oğlu Şiban'dan gelmektedir. (Karasoy, 1998 : s. 14)

Şiban Han'ın, çocukluğu dedesi Ebu'l Hayr Han'ın savaşlarına şahit olarak geçmiştir. Dedesi gibi o da on yedi yaşında Özbeklerin başına geçmiştir. Gençlik yıllarında, Hıtâyî'nin öğrencisi olur. Hocası onda ilime ve şiire karşı ilgi uyandırır. Arapça ve Farsçayı iyi bilen Şiban Han, edebiyatçıları, sanatçıları, alimleri himaye eder ve onlarla sohbetler yapardı. Köprülü bu hususta şöyle der: “Yalnız Şeybânî Han değil, Semerkand ve Buhara'da hüküm süren sâir hanlar da, fikir ve sanat hareketlerini himayeden geri durmayan, yüksek tahsil görmüş ve zevkleri incelmış insanlardı; hepsinin zengin kütüphaneleri, orada çalışan hattat ve nakkaşları ve saraylarında, ilim ve sanat erbabından mürekkep bir muhitleri vardı.” (Karasoy, 1998: s. 15)

Şiban Han'la ilgili Babur'un hatıratında da bilgilere rastlanır. Nitekim Babur'un Türkistan'ı terketmesine ve Afganistan taraflarına gitmesine Şiban Han sebep olmuştur.

Böyle bir ortamda hüküm süren Şiban Han'ın dîvânı, manzum bir tarihi eserdir. Şiban Han'ın zaferlerini taraflı bir bakış açısıyla anlatır. Fakat tarihi konuları içermesi bakımından Şiban Han ve dönemin olaylarına ışık tutması yönüyle de önemlidir.

Şiban Han'ın resmi tarihi olarak vasıflandırabileceğimiz eserde, XV. yüzyıl sonu ile XVI.yüzyılın başında Deşt-i Kıpçak ve Mâverâünnehir'deki siyasi gelişmeler ele alınmıştır.

#### 1.3.4.5. Şecere-i Terâkime

Ebulgazi Bahadır Han tarafından, 1659-1660 yılında yazılmış olan ve Oğuz Kağan'dan sonraki efsanevi Türk tarihinin kaynağı olan bir eserdir. Ayrıca bu eser, Oğuz Kağan Destanının, İslami varyantının da kaynağıdır. Ebulgazi Bahadır Han bu eseri oluştururken gençliğinde aralarında dolaştığı Teke ve Mangışlak Türkmenlerinden edindiği birikimlerden yararlanmıştı. (Argunşah, 2013 s:68)

Eser sade bir Çağatay Türkçesi ile yazılmıştır. Ebulgazi Bahadır Han kitabını Türklere hitaben yazdığı için, eserinde hüner gösterme çabasında olmadığını vurgular. Nitekim bu düşüncesini ve eseri yazma acını şu sözlerle belirtir: “ (...) *Bunun üstesinden çok yıllar geçti. Türkmen bilginleri, şeyhleri ve beyleri benim tarihi iyi bildiğimi işitmişler. Bir gün hepsi gelip “bizde Oğuzname çoktur, ama hiçbirisi iyi değildir; hepsi yanlıştır ve birisi diğerine uymaz. Her biri bir türdür, itibar edeceğimiz doğru bir tarih olsaydı, iyi olurdu”* diye tarihlerini yazmamı rica ettiklerinde onların bu ricalarını kabul ettim.” demiştir.

#### 1.3.4.6. Şecere-i Türk

Ebulgazi Bahadır Han'ın ikinci eseri Şecere-i Türk'tür. Ebulgazi Bahadır Han bu eseri tamamlayamadan ölmüş, son kısımlarını oğlu Ebulmuzaffer ve Anuşa Muhammed Bahadır Han yazmıştır. Eser genel itibariyle atalarının ve kendi devrinin ayrıntılı olarak anlatımıdır. Fakat Türklerin efsanevi tarihleride, eserinde bulunur.

Eser XV. yüzyılın ikinci yarısından 1663'e kadar Harezm bölgesinde hüküm süren kendi hanedanlarının, Yâdgâr sülalesi, Özbek Şiban Hanlarının tarihiyle, Türkistan tarihini kapsar.

Eser aynı zamanda Türk ve Moğol tarihine ilişkin bilgileri de ihtiva eder. Eserin giriş kısmında yazar *“Bu tarihi, iyi ve kötü, herkes bilsin diye Türk dili söyledim. Türkçeyi de öyle söyledim ki beş yaşında ki çocuk anlar. Açık olsun diye bir kelime Çağatay Türkçesinden, Farsçadan, Arapçadan katmadım.”* diyerek hem eserin muhtevası hem de sadeliğine değinmiştir.

## İKİNCİ BÖLÜM

### 2. TRANSKRİPSİYONLU METİN

[48a]

- (7) **Çiñiz Hänniñ evvel-i hālī hurūc kılğanıñ**  
(8) **ibtidāsı** Çiñiz Hān Nirundın turur kim Alankovadın turur kim özini bilgeç  
(9) yörüp hurūc kılıp ‘ālemni müşāhede kıldı taķı envā‘ işler bu ‘ālemde andın  
(10) peydā boldı ‘āķıbet munuñ şevket ve kuvvetidin barça Etrāk Moğul musahhar  
(11) boldı ve öz bendeligide hāş kıldı ammā Deyr-i sekīn çü umerā içidin peydā bolup  
(12) eķālīm ve ‘ālemni öz taşarrufıģa kiyürdi Çiñiz Hān on üç yaşıda atasıdın kıldı  
(13) ol éller kim Yesügey Bahadırga cem‘ érdi barçası munuñ kaşıģa kéldi

[48b]

- (1) munı kiçik körüp barçası kittiler çün anası Avalan ékki ‘āķil u şāliha  
(2) érdi ba‘zı emlak ve mülāzımlar kim Yesügey Bahadırdın kıalıp érdi alardın  
(3) nev‘i muhāfazat kıldı Çiñiz Hänniñ ahvālī köp maħallar ‘āciz ve za‘īf  
(4) boldı neçe nevbet Baycud kavmıña şikestler bérđi taķı tutup bend kıldılar  
(5) érse çün Hudāynıñ ‘ināyeti anıñ üzre bar érđi asan halāş kıldı taķı  
(6) Çiñiz Hānga çındın zaħmet ve meşakķatlar vāķı‘ boldı anıñ üçün kim Allāh  
(7) te‘ālānıñ celāliyyetliģi aña ma‘lūm bolģay pādşāh ve salţanatlık ķadrın  
(8) bilgey taķı Hudāynıñ halkını terbiyet birle muhāfazat kılgay velī her ţarafģa  
(9) yüzlendi kavī-yi hāl bolup dostları mużaffer düşmenlerni muķahhir kıldı ol  
(10) kavmlar kim munuñ birle düşmenlik kıldılar barçasın musahhar kıılıp ba‘zısın  
(11) öldürüp ba‘zısın bende kıldılar bu işler meşrūh bitildi andın son



- (12) Çiñiz Hänniñ uruğları anıñ birle yaman érdiler Öñ Hanga koşulup  
(13) muña qaşdı [bar] érse zárüret bolur nöker cem‘ étti néçe nevbet kattıq uruşlar  
[kıldı]

#### [49a]

- (1) ‘ākıbet Çiñiz Han ġālib bolup qatl‘ām kıldı andın soñ Nayman pādšāh  
(2) qaşdı kıldı érse uruşlar kılıp ol élni baqturdı andın Hıtāy pādšāhı  
(3) birle barıp uruşup anda cem‘ bolğan qavmlarnı öziġe aldı ve meliklerin  
(4) öziġe musahhar kıldı barça pādšāhlar anıñ qılıçıġa boyun sunup  
(5) muṭı‘ boldılar andın soñ Tibet ve Senġut élini musahhar kıldı taqı  
(6) köñli bar érdi yene bargay ol memleketni yek qılma qılġay ol maħalda  
(7) Küşġelük Han atası ölgeç qaçıp Türkistān vilāyetiġe kéldi ve ba‘zı  
(8) qavmları kim Çiñiz Han birle düşmen érdiler anıñ birle müttefiqı boldı  
(9) Gürhanrı Türkistānda öltürgüzdiler bu ġāldın Çiñiz Hanga ma‘lūm  
(10) bolġaç Hıtāy yorişin ber-ťaraf kılıp Küşlük Hänniñ üstige  
(11) ‘azīmet kıldı ġayme-serāvul érdi köp çerig birle barıp bastı andın  
(12) soñ ol oçürde Sultān H‘ārezm Šāh yörüp Türkistānnıñ tamām  
(13) vilāyetin ol aldı taqı han ba‘zı bazirġānlarnı Sultānġa yiberip érdi

#### [49b]

- (1) alarnı Otrarda tutup öltürdi bu cihetdin Çiñiz Han ġazabda érdi  
(2) ol sebeb üçün Hıtāy ve Çin ve Maçın vilāyetiniñ mühimīn ol tuttı  
(3) fi‘l-ħāl Türkistān ve Īrān zemīnġa ‘azm kıldı alarnı tamām baqturdı  
(4) andın soñ oġlanları yörüp köp vilāyetini musahhar kıldılar ve barçasını  
(5) aldılar **Camuğanıñ** muħālefet kılıp Baycud ve Enkiras  
(6) qavmı on üç kervān cem‘ bolup Çiñiz Han birle uruşup şikest  
(7) bolġanı Sarı Kehrunnıñ ser-ħaddıda Çiñiz Hänniñ yurtı édi

- (8) Çaçerat kavminin uluğı bir néçe atlık oğrılık birle
- (9) bardılar Çuçı Termelye kim Celayir kavmıdın érdi anı Dutumminniñ
- (10) hatunun ve oğlını öltürdi bu cihetdin Camuğa Saçan Çiñiz Han
- (11) birle münāza‘at peydā kıldı yāhūd kavminı özige müttefik kıldı özge
- (12) kavmlar taķı müttefik boldılar Enkiraş ve Kırat Urut Bubakın
- (13) bular ittifaķ birle Çiñiz Hanğa kaşd éttiler mededler huşūmet ve nizā‘

### [50a]

- (1) kıldılar Çiñiz Han bularnıñ éligidin nétek kıldı ol hālğası kim
- (2) mülāzımları kéte başladı taķı Çiñiz Han éligige tüşti ‘ākıbet Hudāy
- (3) hālāş kıldı meşrūh yukarıda ayıldı andınğa maḥāl ötüp Çiñiz Han
- (4) nuşret taptı érse uluğ cem‘iyyeti peydā boldı ‘ākıbet alar bu Baycud
- (5) éli özge kavmlar ottuz min kişi birle Çiñiz Han üstige bardı
- (6) ve Çiñiz Han bularnıñ mekr ü hīlesidin ġāfil érdi nāğāh Enkiraş
- (7) kavmıdın Nigūn dégen alarnıñ içidin kaçıp kélip Çiñiz Hanğa
- (8) haber keltürdi çün anıñ oğlı Butun Aytığ Han mülāzımı érdi kélip
- (9) haber bérdi érse han çerigin mükemmel kılıp yörüp Tolun Toyı taķı yoluķup
- (10) kattıķ uruşup Çiñiz Han nuşret taptı ġanīmlerin basıp Baycud
- (11) élini katl‘ām etti özge kavmlardın taķı kırıldı han fīrüz bolup
- (12) birige yandı ba‘zı sözleri Baycud kavmıda beyān kıldı **Çiñiz Han**
- (13) **Merkit éli birle uruşup zafer tapıp Öñ Han bağışlağanı** yılan

### [50b]

- (1) yılında Tokbar kim Merkitniñ oğlı érdi anıñ kaşdığa müteveccih boldılar
- (2) Moğuldın ‘aleyhide kavm érdi kavī-yi hāl érdi Karas Muras kélür anğa yavuk
- (3) uruştilar Udut kim Merkitdin bir şu‘be érdi anı basıp alıp
- (4) Öñ Hanğa bağışladı ve ba‘zı katl boldı andın soñ Öñ Hanğa

- (5) kuvvetlenip Merkit éli birle uruş kıldı bu Fer-güher dégen
- (6) yerde alarnı bastı Buğanıñ oğlı nökerni öltürdi ékki kıızı
- (7) Kutumna ve Celadkunı aldı hayl u hısmı birle keltürdi ve Tokta kaçtı
- (8) bu Kuçın dégen yerge bardı hālā ol yerge Moğul-Berkut dérler
- (9) anıñ üçün bir Kuçın anda olturur érdi bu at aña qaldı qonçuy
- (10) érdi sene hamsın tis'ün hamsumi'e Çiñiz Han Öñ Han birle ittifaq
- (11) kılıp Buyruk Hannıñ qaşdıǵa bardı taqı qattıǵ uruş kıldılar
- (12) 'aqıbet basıp ol éllerni gāret kıldılar Buyruk Han münhezim bolup
- (13) kim Kemçütǵa bardılar ol élniñ bēgi Bedī-Toqlu qaravulluǵa

#### [51a]

- (1) kélip érdi Çiñiz Hannıñ qaravulın körüp kaçtı érse qavlaǵanda
- (2) atınıñ bēli üzülüp yıqıldı érse atı tutup Çiñiz Hana keltürdiler
- (3) 'aqıbet Çiñiz Han Buyrukıñ qaçqan bēglerin tutup nuşret taptılar
- (4) ol uruşqan yerge Yaraq-Sahra dérler andaǵ at démekdin murād
- (5) bu érdi kim Nayman pādşāhınıñ kızın Onut ol yerde aldı atı
- (6) burāq érdi ol at ol yerge qaldı 'alefzār démekni sāhre dérler
- (7) kim éli at bir yerde terkīb boldı **والله المستعان hikāyet** Buyruk
- (8) Han Nayman Hannıñ birāderi érdi ve Tokta bēgi Merkit pādşāhı
- (9) érdi taqı Tatar qavmı ve Qayan ve Gayr hem ittifaq kılıp uluǵ çerigler yığıp
- (10) kélip Çiñiz Han birle yavuklaşıp turur Buyruk birle ittifaq
- (11) kılıp Durman ve Qayan ve Baycud muqaddimleri Oququ Bahadır érdi taqı
- (12) Kutuqa Bēgi Berce yığılıp Çiñiz Han birle Öñ Hannıñ üstige
- (13) keldi érse Çiñiz Han Öñ Han qaravul Küycekcü ve Hayurqay dégende

#### [51b]

- (1) Çiñiz Han köçüp Onuh dégeñe bardı bu yurt Haraqannıñ éli érdi

- (2) bu Oñguh İskenderniñ seddin bėgin ėrdi kim Hııāyda yasap turur
- (3) ve Öñ Hannıñ oğlı Seņgun Bireştğa tüşerde körüp Nayman
- (4) çerigi démiş kim bular taķı Moğul çerigi turur munı yörüp helāk kılalıñ
- (5) démişler Mamaķuçu Bahadır Kağan kavmıdın ėrdi Tokta bėginiñ
- (6) karındaşı Kudu derle[-r] ol yiberdi seravul Seņgunge dédi ėrseler şaf
- (7) tuttılar ėrse bu Naymannıñ seravulı uruşa almay yandı Seņgun taķı
- (8) yörüp Ötkühge kirip cezā kıla başladılar kim Karucayķun bolğay
- (9) çün yede bolğaç Nayman çerigi karga basıp taķı at uluğları kırıldı
- (10) taķı ‘āciz boldı Çiñiz Han bir cezāre içige kirip maķām kıldı ol ėller
- (11) kim Camuķanı pādşāh kılıp keltürüp çün aħvālın andağ kördi Çiñiz Han
- (12) tarafığa meyl kıldı ol Nayman pādşāhiniñ ėvin gāret kılgāç Çiñiz Hanga
- (13) keldiler ‘āķıbet Çiñiz Han Nayman çerigini basıp helāk kıldı andın Çiñiz Han

## [52a]

- (1) Oñuhdın ötüp kışlaķ bardılar ol maħālda Kūbilay Kaan Arıķ Buga ol
- (2) yerde uruştılar çün yağını başkandan soñ Çiñiz Han oğlı Yuçığa
- (3) Öñ Han kızın ol yerde ala bėrdi taķı Çiñiz Han kızın oğlığa alurğa meyl kıldı
- (4) ol iş hem yėtmedi bu cihetdin aralarıda baķş boldı ‘āķıbet köp
- (5) işler boldı **Camuķanıñ Öñ Han oğlı Seņunge kōşulup Çiñiz Han**
- (6) **arasıda huşūmet bolsun dép özge kavmlar ittifaķ kılıp Çiñiz Han birle uruşķanı**
- (7) çün aşlda Camuķanıñ bed-hū Çiñiz Han ėrdi be-gāyet hīlelik ve bed-fi’l
- (8) kişi ėrdi ol Seņün kaşığa barıp dédi kim Nayman Hanı Tayan Han
- (9) birle Çiñiz Hannıñ tili birdür dédi kim dāīm kişisi barıp kéledür dédi
- (10) bu söz Seņunnıñ köñlige olturdı dédi ėmdi Çiñiz Han kélürde ittifaķ
- (11) birle ittifaķ anıñ çerigin uralıñ dédi taķı Çiñiz Hannıñ ‘ammzādeleri
- (12) Kuyuluķa ve Kuçi bularnı Tatar uruşıda olça kılıp ėrdi alar anda
- (13) kılıp Çiñiz Handın rencide bolup ėrdi bular taķı Seņun birle ittifaķ

## [52b]

- (1) kıldılar Mañkut kavmıdın Muḡuran taḡı Maderkin kavmınıñ uluḡı alar
- (2) birle ittifaḡ kıldı Çiñiz Hınnı baskaylar ol hālda Señun atasıdın
- (3) cüdā bolup Alet dégen yérge küç kılıp kélip érdi atası Öñ
- (4) Hañga élçi yiberdi kim Çiñiz Han yaḡı birle müttefiḡ bolğan érmiş Ha-la Hınnıñ
- (5) çerigi bizniñ birle қоşulur munuñ işin işleniñ dédi érse
- (6) Öñ Han cevāb yiberdi kim Camuḡa Merzegüy turur anıñ sözi mesmū‘
- (7) émes turur bu iş nā-pesendīde turur dédi ol hālda Çiñiz Han bulardıñ
- (8) yaraḡ tura başladı yene Señun atasıḡa kişi yiberdi munuñ dék işni
- (9) éşitip ‘āḡıl kişi néçük tegāfūl kılgay dép mübālaḡa kıldı érse Öñ Han
- (10) dédi kim bizniñ birle bir bolup köp maḡāllarda dest-gīrlik kılıp turur
- (11) néçük anda ḡaşd kılalıñ émdi sizni her néçe men‘ éttim éşitmediñiz bu birlikde
- (12) bir yérde ḡarār tutayım dedim қоymadıñız деп be-ḡāyet endūh-gīn boldı andın
- (13) soñ Çiñiz Han öltürgen ‘alefzārıñı pinhānī örtediler érse

## [53a]

- (1) Çiñiz Han fikride boldı éken mundın burun méninḡı kızımın oḡlıḡa tilep
- (2) érdi bérmeduk hālā kişi yiberip aytayım kim émdi kız bérür-miz kéliñiz toylalıñ
- (3) déseñ şāyed kélgey eger kélse tutalıñ démişler bu cihetdin bu ḡudaynı
- (4) yiberip özi atlanıp atası Möñelik éçege kim Қоңқыян kavmıdın érdi kim
- (5) Tenriniñ anası érdi anda tüşti taḡı kéçe ḡalıp şabāḡı kiñeş
- (6) kıldı érse ol cevāb bérdi kim hālā uluḡlarımız arıḡ turur semürteliñ
- (7) taḡı kişi yibereliñ dédi érse ol élçisin yandurdı
- (8) andın endīşeler kılıp Señun kélip **Çiñiz Han** birle uruşmaḡda
- (9) becid boldılar Çiñiz Han bu hāldın ḡāfil érdi Öñ Hınnıñ bir uluḡ
- (10) bégige Haran dégen évige barıp dédi kim kişi bolḡay mu kim bu hāldın
- (11) Çiñiz Hıñga ḡaber bérgey kim Öñ Hıñga ılḡap barıp Çiñiz Hıñga ḡaşd

(12) kılmağ boldılar dép ɣatunıǵa ayttı érse ɣatunı dédi kimni perākende

(13) sözler-siz kişi eşütür yaman sözlemeñiz dédi ol ɣalda Küleban

### [53b]

(1) Qışlık dégen sākīsıdın sūt keltürüp eşikte

(2) turup irken turur ol bu sözni anlap nökeri Badayǵa eşitiñ

(3) yosun bu ɣalını dégende ol bégniñ oǵlı taşqarıda olturup ikev

(4) birle oqın éyger érmiş eşitip bu söznidür kim sizni fāş qılur mu

(5) siz dégen turur bu ɣalını Qışlık birle Baday anlap kaçıp

(6) Çiñiz ɣaǵa ɣaber bérmiş Çiñiz ɣan taqı alarǵa nihāyetler qılıp tarɣan

(7) qılınış ɣālā ɣ̃ārezmī Tarɣan Noqay Tarɣan ve Savaq Tarɣan Qışlık neslidin

(8) turur qavm ve qabīleleri bu cihetdin tarɣan bolup tola uluǵ bégler

(9) boldı taqı Çiñiz ɣan ɣaber tapǵaç Baştaǵa arqa bérıp tüşti ve Ciletimündür

(10) dégen yerge qaravulluqqa yiberdi érse Öñ ɣannıñ

(11) yavuq kélgenin bilip keldi taqı leşker yavuqlaşıp şaf taptılar

(12) érse Çiñiz ɣan az érdi Qopuldar Saçan başlıǵ bégler yörüp

(13) uruştılar érse Öñ ɣannıñ çerigin taǵ kemerige yıǵındurup

### [54a]

(1) andın soñ ɣan özi yörügeç ǵanīmni bastılar tārīh çın yıl

(2) cemāziyel ahır ayıda altı yüz ottuz üçde revān boldılar ve ol

(3) vilāyetlerni tamām aldılar bahār érdi **Kiyük ɣan Menü ɣan yarlıǵı**

(4) birle yandılar taqı Qaan ɣazretiǵa bardı Batunıñ ɣatunı köp ve quması

(5) bisyār érdi munuñ tört oǵlı bar érdi ol **Sertak**

(6) munuñ oǵlı yoq érdi bu Sertak öldi taqı Toqukan oǵlı Buda

(7) Menü sayın tahtıda ɣan boldı andın soñ Toqtar ɣan boldı andın

(8) soñ Özbék ɣan boldı andın soñ oǵlı **Canı Bég ɣan**

(9) boldı anı ‘azîz Canı Bég dédiler

Deşt élinde Şāh Cānı Hān édi

(10) kim ten édi halk aña ol cān édi

yene bir oğlu Toķukān munuñ bés

(11) oğlu bar érdi atları bu turur

**Tarbu Müñe Tudameñü Toķbuğa**

(12) **Ögeçi**

taķı Batu Hānıñ üçünç oğlu Eyügen

(13) törtünç oğlu Ulaķçı bu Toķukānıñ ol oğlu Tarbu turur munuñ

**[54b]**

(1) ħatunı ve ħuması köp érdi ékki oğlu bar érdi biri Tula Buķa birisi

(2) Künçek taķı Toķukānıñ ékkinç oğlu Müñe turur munuñ ħatun ve ħumalarıdın

(3) üç ħatun ma‘lūm boldı Olcay Qoñrat érdi ékkinç Uşundın

(4) üçünç Qubuy ħatun munuñ on oğlu bar érdi bu tertīb birle **Alķuy**

(5) **Ayaç Tudagan Burluk Toķta**

(6) anası Kélmiş Ağanıñ kıızı ve Meñü Hānıñ qarındaşı érdi andın

(7) boldı Yuçi Hān özinde boldı munuñ bir oğlu bar érdi Taras

(8) atlıg érdi bu Müñeniñ oğlu bolmağan oğlanları bu turur

(9) Sera Buķa Mulaķay Qıdan Quduķan Tağrılça **bu Tuķannıñ**

(10) **üçünç oğlu Tudameñü** munuñ atası Meñü Témur kıızı Gürcü ħatun Oyrat

(11) ħavmıdın érdi bu Tudameñü Hānıñ ékki ħatunı bar érdi biri

(12) Qoñrat érdi biri Tura Qutluķ Tatar ħavmıdın érdi üç oğlu bar

(13) érdi atları bu turur

Örmeñü Çiçektü Tutbanı

### [55a]

- (1) **Tuķuķannıñ törtünç oğı Tokbuğa** munuñ ģatunlarınıñ atları ma‘lüm
- (2) érmes ékki oğı bar érdi  
Baluh Tükelķay **Tuķuķannıñ béşinç oğı**
- (3) **Ögeçi** munuñ oğı bolmay turur **Batu Ĥannıñ üçünçi oğı Ebügen**
- (4) munuñ yétti oğı bar érdi Baraķ bular Buťuh ve Kıdķa Aĥmed
- (5) Sama Duńur **Batunıñ törtünç oğı Ulağçı** munuñ
- (6) ferzendi yoķ érdi ģatunı hem ma‘lüm érmez Batu Ĥannıñ şu‘besi
- (7) tamām boldı واللہ اعلم بالصواب **Yuçi Ĥannıñ üçünç Berke oğı**
- (8) munuñ oğı yoķ érdi özi sayın Taçın bilip turur Hūlagū Ĥannıñ
- (9) dāstānıda meşrūĥ turur **Yuçi Ĥannıñ törtünç oğı Berke Car**
- (10) bu Berke Berke Carnı Suzaķda salıp kétip tururlar kāfirlernıñ
- (11) sütün émgen üçün ol kānda bir müselmān za‘īfe tapıp anı émip
- (12) turur ol yérni aña bérıp kétip tururlar Berke Carnı ékki oğı
- (13) bar érdi kim uluğı Künçi Künçeġi Yabuğa bu Künçiniñ tört

### [55b]

- (1) oğı bar érdi atları bu turur **İnalçı Témur Yalaķçı Duķa Toktémur taķı Yesüġeniñ**
- (2) **oğı Duķa Seray** Çiñiz Ĥan ötüp Kıřlaķķa bardılar ol maĥalda Ĥubilay Ĥaan
- (3) Arıķ Böke ol yérde uruřtılar çün yaġını baskanda[-n] soń
- (4) Çiñiz Ĥan oğı Yuçiğa Öñ Ĥan kızın ol yérde alar bérdi
- (5) taķı Çiñiz Ĥan kızın oğıġa alurġa meyl kıldı **dāstān-ı şıban Ĥan ve**
- (6) **ferzendeleriniñ zikri** bu şıban Ĥannıñ on iki oğı bar érdi
- (7) atları bu turur **Banyal Bahadır Kıdaķ Çerig Merkan Ĥurtķa**
- (8) **Abaçi Sabılķan Bayaçar Maĥar** Banyalnıñ üç oğı bar érdi atları bu
- (9) turur İlaķtémur Béġtémur Yesutoķa turur **şu‘be bahadır ibn-i şıban Ĥan**
- (10) munuñ oğı bar érdi atları Çuçi-Buķa Ĥalıķ Toklaķ Buķanıñ



- (11) nesli qalmaydur Çuçi-Buğanıñ tört oğı bar érđi  
(12) atları Madağul Bégtémur Bayekcar Yesubuqa taqı Madağulnıñ  
(13) oğı Miñ Témur Han turur Miñ Témur Hannıñ za‘īfesi İsmā‘il

[56a]

- (1) Sāmānī nesli Cendī Bégniñ kızı érđi Alpaq Pulad bu Cendī Bégi  
(2) kızıdın toğup turur özge oğlanları qumadın toğup turur  
(3) bu Miñ Témur Hannıñ oğlanlarınıñ atları bu turur  
(4) **Cante Alpaq Pulad Sevinç Témur Tuqa Béğ H‘āvendī turur**  
(5) Cantedin nesli qalmadı Alpaq oğı bu tört turur İlyās Tükel H‘āce  
(6) Üç Kurtqa Qaan Bay turur bu Qaan Baynıñ oğı **Maḥmūd H‘āce Han**  
(7) turur munuñ oğı Suzanç Sultān turur Puladnıñ ékki oğı bar érđi  
(8) atı İbrāhīm ve ‘Arabşāh bu İbrāhīmniñ ékki oğı bar érđi Hızır Han  
(9) Devlet Şeyḥ turur Hızır oğı Baḥtiyar turur munuñ üç oğı bar érđi  
(10) atları **‘Aleyke Hamza Mehdī** turur ‘Aleyke oğı Turum munuñ oğı Canı  
(11) Béğ turur taqı Hamza oğı Mamaq Muṭṭalip turur taqı oğı Terdi Muḥammed turur  
(12) Devlet Şeyḥ oğı Ebu’l Hayr Han turur munuñ on bir oğı bar érđi  
(13) Barqut za‘īfesidin **Şāh Budağ Sultān ve H‘āce Muḥammed** turur Mañqıt za‘īfesi  
din

[56b]

- (1) Muḥammed Aḥmed turur Qonrat za‘īfesidin **Şeyḥ Haydar Han Sencer Şeyḥ İbrāhīm Sultān**  
(2) turur Uluğ Béğ Mīrzā kızıdın Tokqan **Küçkünçi Sultān Sevinç H‘āce Sultān**  
(3) turur Aq Yuruk turur taqı qumasıdın Tokqan **Seyyīd Baya** Han turur taqı  
(4) **Şāh Budağ Sultānnıñ** ékki oğı bar érđi uluğı **imāmü’z-zamān ḥalīfetü’l-raḥman şāhib kırān**

- (5) **ebū'l-feth Muḥammed Şeybānī Han ḫalidu'llāh melik** taķı bu ḫannıñ oğlı **Muḥammed Témur Bahadır Hürrem Şāh Sulṭān**
- (6) turur taķı Muḥammed Témur Bahadır oğlı 'Abduş-şāh Pulad turur **taķı Şāh Budağ Sulṭānnıñ**
- (7) **bir oğlı Maḥmūd Sulṭān** kim taķı Bahadır turur munuñ oğlı **'Abīd Sulṭān** turur taķı H̄āce Muḥammed
- (8) oğlı Can[ı] Béğ Sulṭān ve Bubay turur Sulṭān taķı Şeyḫ Ḥaydar Ḥan oğlı Hūş
- (9) Ḥaydar Ḥan turur Sencer Sulṭān oğlı Aḫmed Maḥmūd turur taķı Küçkünçi oğlı Ebu Sa'īd
- (10) turur Sevinç H̄āce oğlı Kél Muḥammed turur **taķı Seyyīd Baba oğlı Seyyīd Muḥammed turur Pulad**
- (11) **oğlı 'Arabşāhnıñ** munuñ oğlı Témur Şeyḫ munuñ oğlı **Yādgār Han**
- (12) turur munuñ dört oğlı bar érdi atları bu turur **Börkik**
- (13) **Emlak Enimsak taķı Çuçi Buķa oğlı Bégtémur** mundın nesli qalmadı Çuçi-Buķa oğlı Yañçarnıñ

### [57a]

- (1) oğlı Kıran turur munuñ oğlı Aķ Bérđi munuñ oğlı
- (2) 'İsī Mūsī turur 'İsīdin nesl qalmadı Mūsīnıñ oğlanları bu turur
- (3) Muşṭafa Ulan Qaban Ulan Aķmaçık Ulan Muḥammed Aḫmed Mañ Gürman
- (4) Ulan Sarı Aḫmed Curbu Ulan taķı Muşṭafa oğlı Buralkı Sayaķ turur
- (5) Muḥammed oğlı Qāsım turur Sarı Aḫmed oğlı Baḫşaş turur Çopur oğlı
- (6) Calu Ulan turur taķı Rüstem T̄ālāş ḫakīmi Baş'ret bular ve Bulğar éllerni
- (7) baķturup yaylap ol éllernıñ 'ādillik birle yasaķın alıp taķı qışları
- (8) Türkistānga kélip 'ādillik birle onda bir yalın aldı taķı Īrān Turannıñ
- (9) bāzırğānları amānlıķ birle satığ sevdāların kılıp öz murādınça yörüdiler
- (10) hiç kimge elem tégmedi barça ulus anıñ devride murādın tapıp élge ayağı qutluk

- (11) ‘azīz Canı Bég dép at bérdir anıñ ‘aşırda Qışlıq oğlanlarındın
- (12) Yahşı Bég bahadır Qutluq Buqa bahadır kılıç çaptılar taqı han mülâzımında
- (13) kılıç çapıp himmet tutқан béglerniñ atları Durmandın Ya’qūb

### [57b]

- (1) Karakday Bég Naymandın Şeyh Şūfī **Hikāyet kim hākim-i Turannıñ daruğalığını bérgeñi**
- (2) hākim-i Turannıñ daruğalığını ‘ināyet kılıp alarğa bérdi taqı Durmandın
- (3) Kerni Barınçak bahadır içkedin Eylen H̃āce Buğra H̃āce turur qaralıqda kılıç
- (4) çapıp devletğa müsebbib bolğanlar bular turur taqı devlet bir qarār bolğan dağı béglerniñ
- (5) atları Tayat Astay Bég neslidin Budançar Bég Qonrat ‘Alī
- (6) Bég neslidin Muḥammed Bég Tumandın Teñribérdi Bég Mañkıtdın Arugu Bég nebīresi
- (7) Vaqqaş Bég bu bég hanğa ékki kerret xxxx xxxx sebeb boldı
- (8) köp kılıç çapıp Çubun tapturğan turur bu ulus Sayyār Sultān Vaqqaş
- (9) Bég devride ulus ma‘mūr bolup ayakları qutluq dép bu sīr-āb
- (10) turur taqı Qaralıqda kılıç çapқанlar Ya’qūb H̃āce Yusuf H̃āce Qarakmış
- (11) Behrām H̃āce Yünkeçük Tolun H̃āce Tumannıñ munıñ bégleridin Kılıç
- (12) Bay bahadır Yerçi Kara Devlet H̃āce bahadır Ayğurdın Sağı Yahşı H̃āce Durmandın
- (13) Ateke H̃āce Tubaduq Tubay Tümen Dervīş bahadır Uşundın Şeyh Muḥammed bahadır

### [58a]

- (1) Qudağay ‘Osmān bahadır Qonratdın İnaq Yağlı H̃āce inisi Uruş bahadır turur
- (2) taqı bu bitilgenlerdin başqa devletğa Tikkende köp kişiler keldiler bu kélgenlerdin

- (3) Ortacı Ubaklı Mert Şūfī bég Cāret Umaqlı hācī Şūfī bég
- (4) Mest Umaqlı Yabağı bég Giray h̄āce bég Naymandın ‘Ömer bahadır Abakru ‘Osmān
- (5) bahadır taqı Küyünlerdin Senķutdın Mert Şūfī oğlan bu éldin Şeyh
- (6) Şūfī oğlan Çimbaydın Ḥasan Bég oğlan Sonķardın xxxx taqı Şāh
- (7) Yahlaķdın Belh oğlan xxxx Taşkendde oğlan inisi Hızr Şeyh oğlan
- (8) érdi xxxx ḥan ‘aşrıda xxxxx taptılar **dāstān-ı Şāh Budağ Sultān ibn-i Ebū’l Ḥayr Ḥan**
- (9) xxxxx ‘āķil ve dānā pādšāhzāde érdi yigitlikde
- (10) xxxxxx munuñ ékki oğlı bar érdi birisi **ebū’l feth Muḥammed Şeybānī Ḥan**
- (11) xxxxx oğlı **Maḥmūd Sultān laķab bahadır** kim bularnıñ ḥatun ve oğlanlarınıñ
- (12) zıķrı öz yérinde kélgüsü turur andın son her vilāyet ve her yérlerde ḳalğan
- (13) ḳarındaş nōkerlerige kişi yiberdi dédi kim günāhlarınızıñ kéçürdüķ Türkistān

## [58b]

- (1) vilāyeti yek ḳalma boldı atamızdın ḳalğan nōkerimiz sizler kéliñiz Ḥudāy bérgeñ devletni
- (2) birge köreliñ dédi bu ḥālda Şūfī bég oğlı Aķ Seyyid bég başlığ bolğan
- (3) nōkerleri Nacaradın kéldi andın son Ḥaydar Bég nebīresi Ḥasan Ḳonrat barıp
- (4) Sertamağıdın Köçüm Sultān ve Sevinç H̄āce Sultānnı alıp kéldi andın son
- (5) Hıtay ‘Abbāsıñ Ḥamza Sultān Mehdī Sultānga yiberip Çağatay vilāyetide ne ḳılıp
- (6) yürür-siz dép alıp kéldi andın her vilāyetde barıp turur ḳalğan ḳarındaşı
- (7) ve nōkerlerin sığasılar bu söz munça Taşkendge Maḥmūd Sultān bahadır barıp uruşup
- (8) yanıp az kişi birle kéletürgende Aḥmed Bég miñ kişi birle Otrarga kélip
- (9) birer nīme alıp bara turğanda yolukup Maḥmūd Sultānnı Sultān Maḥmūd Ḥanga alıp

- 10] barıp turur Һan taķı yene başıdın ‘ahd kılıp yaķşı saylap uzatıp turur
- (11) çün Maħmūd Sulţān aғası ҡaşıғa keldi érse ol yılını yazı Muħammed Şeybānī
- (12) Һan atlanıp Semerķandnı basıp ötүp Şehrsebz birle Ҷarşınıñ mālın tükel alıp
- (13) Türkistān barıp on kün turup yene atlanurda Sulţān Maħmūd Һan Aħmed Bég

### [59a]

- (1) ve bende ‘Alī Bég başlıғ bёş miñ kişini meded üçün yiberip turur çün Һan kélip
- (2) Semerķandnı on kün ҡapap olturғanda şeyhzāde dervāzesidin éllik
- (3) miñ atlıғ ve yayaғı Devābbda ҡattıғ uruşıtar érse toқtamay Semerķand
- (4) leşkerin dervāzesiғe téğür ҡırıp dervāzesiғe yetdiler çün dervāze şeyhzādédin
- (5) ıkmas boldı érse Ҷarresme dervāzesiғe barıp Baғbunıñ allında
- (6) түşge yétkür turdılar Semerķand tapa bolғalı her néçe köp çeriklik pādşāhlar
- (7) kélip bu bérgeń érmes érди kim bu **ebū’l feth Muħammed Şeybānī alidu’llāh melikniñ**
- (8) leşkeri ol yérge yetdi taķı Semerķandnıñ kişisi bular köp turdılar
- (9) émdi baķıp tursaq bolmas dép atlıғ ve yayaғ bī-hesāb kişileri ıkıp
- (10) berk yérlerni tutup ҡattıғ uruşlar ҡıldılar érse Һan zorlap
- (11) açurup bu kün tañla Semerķandnı alurға yétkürgende Bilkut Umaқlı Nūr Sa’id Bég
- (12) oғlı Muħammed Şālih bég Baķī Tarһandın açıp kélip aytdı kim on miñ
- (13) kişi bile Baķī Tarһan kéledür dégende Һan bu Һaberni işitgeç fi’l-һāl

### [59b]

- (1) arşı yörүp al’aga bérıp bir arafıға Kөmek suyn alıp yasap turғanda
- (2) namāz digер vaқtı érди tāriһ tokķuz yüz bёşide zilka’de ayınıñ törtünç kün
- (3) Muħammed Şeybānī Һan namāzға meşğul bolғanda sulţānlar ve bégler yörүp
- (4) ҡattıғ uruşup köp kişilerin ҡırıp yörүgende Һan taķı namāzdın fāriғ

- (5) bolğaç hamle kıldı érse Baķī Tarḥannıñ çerigin bozdılar özi kaçıp
- (6) kal‘ada busıǵa kirip turur taķı ḥan yaǵını baskaç bolǵan yaraǵın alıp
- (7) Baķī Tarḥannı kal‘aǵa salıp baķmay Nacara üstige Muḥammed Şeybānī Ḥan özi
- (8) başlap ılıǵadı érse yétip Nacaranı aldılar **temsīl-i Şāh Baḥt Ḥan ḥalidu’llāh melik**
- (9) çün Sultān ‘Alī Mirzā anı Semerķandda bastılar Muḥammed Mezīd Tarḥan ve Baķī Tarḥannı
- (10) kal‘ada basıp ḥan düşmenleriǵe zafer tapıp perverdigāǵa şükr kıldı taķı
- (11) peygamber ‘aliyye-i İslāmǵa Ḥudāy nuşret bérıp düşmeni basılsa bu ḥadīşni okur
- (12) érdi رجعا من جهاد الاكبر اصغرا الى جهاد الاكبر ḥan taķı bu ḥadīşni okup
- (13) qarındaşlarıǵa aytdı kim bu yaǵılardıñ kavī-yi yaǵı bedenleriñizniñ

#### [60a]

- (1) içide turur Sultān ‘Alī Mīrzā dégenimiz nef-s-i emmāre turur Muḥammed Mezīd Tarḥan ve Baķī
- (2) Tarḥan dégenimiz kavī-yi şeytān turur bu yaǵıǵa ok kılıç birle uruşup
- (3) bolmas lā-ḥavle birle uruşmaq kerek Ḥudāy nuşret bérıp bu düşmenlerni
- (4) başkan kişi ékki dünyānıñ pādşāhı turur ol kişiniñ birin Ḥudāy-ı dārü’l ğanīm
- (5) aytıp cāvidāne muķīm kılǵay ve ey ol kişige kim nef-sniñ şeytānınıñ
- (6) fermānıñ tutup anıñ birle ‘āmel kılsa taķı ten-perest ve dünyā-perest bolsa anıñ
- (7) birle cāvidāne müneccīm bolǵay yendüki zaķķūm içdüki ḥamīm bolǵay éldi
- (8) Tenridin qorķup şerī‘at birle ‘āmel kılıp bu fānī dünyādın lezzetidin
- (9) kéçip baķī cihānnı taleb kılsañ Ḥudāy rüzī kılǵay **Beyt** lezzetidin dünyānıñ
- (10) kéçmek kérek āḥret esbābını tüzmek kérek **fī temsīl Şāh Baḥt Ḥan ḥalidu’llāh melik**
- (11) bu zamānnıñ pādşāhlarıñıñ ḥaķķıda bir tülki toylar
- (12) étmes ki lap süñekler kemüre bu baǵçı köpüke tüşmiş taķı cehd étip
- (13) kabır-māşī çıķmış taķı küneşniñ batışıda turup özini ḥoş reng körüp

## [60b]

- (1) tülkiler қаşıға барmış munı ol tülkiler körüp sormışlar kim bu ҳузӯr
- (2) bu devlet bu şādmānlıq saña қандın uçradı yāhūd bu кёче bār birle bāğda
- (3) mu şoҳbet қıldın дёmişler bu tülki дёmiş kim мёниң rengimni körün
- (4) hoş-büy ve hoş rengimni tāvus dёр атаңыз дёmiş bu tülkiler aytmışlar
- (5) kim andağ bolsa bir bāğğa baralın sён cilve қılғıl biz teferrӯc қılalıq дёmişler
- (6) bu tülki aytur мён cilveni bilmen dегende bu tülkiler aytur sён tezvīr ve hīlelerin
- (7) taқı tilin fenlik tülki turur-sён dедiler ёmdi bu dūnyāda salтанat da'vī
- (8) қılған pādşāhlar кёреkdür kim şerī'at da'vī sён қılıp zīnet
- (9) dūnyālıғın қılmaңыз **Beyt**  
Tülki tégin bu түңе aldanmaғıl  
Olmaz allı kendüңe
- (10) atanmaғıl  
ёмди Ҳудāynıң emrin tutup resӯl 'aleyhi's-selām şerī'atı
- (11) birle 'āmel қılıp bu кёчер dūnyada ҳalāyıқға menfa'at yétkürüp 'adl қılсаң
- (12) Ҳудāynıң tevҳīd мақāmın тапқay sён İnşā'llāhu te'ālā **hikāyet Süleymān**
- (13) **peyğamber 'aleyhi's-selām** Ҳазret-i Süleymān peyğamber 'aleyhi's-selām bir kün bayқuşdın sorup

## [61a]

- (1) turur kim ёr mü көp ҳatun mu көp bayқuş aytdı ҳatun көp дёmiş naғu
- (2) көp dеді ҳatunnıң sözін ёşitken taқı ҳatun turur kim alar 'aқlıdın
- (3) nāқışāt turur egerçi таbiyyet-i 'ā'idāt dёp turur resӯl 'aleyhi's-selām
- (4) taқı mundağ aytıp turur **Beyt**  
çünki dеді şād u rӯşen-dil resӯl bes alarnıң
- (5) қavlını қılma қabӯl  
çün alar nāқış 'aқl turur alarnıң sözін

- (6) eşitken dānā ve kāmīl bolmağay her néçe kişi Rüstem dék mübāriz bolsa ħatun
- (7) sözīn eşitken anıñ sözi birle ‘āmel kılsa kıyāmetde érenler zabtıdın
- (8) koymağay taķı resūl ‘aleyhi’s-selām aytıp turur kim āħır-zamāne vaķtında ménīñ
- (9) ümmetlerim mescidge kirgeyler ve Ĥudāyğā ķulluķ ķılğaylar ve méñe taħıyyet
- (10) ve dürüdda ayğaylar ve küpide Īmān bolmağay dégende yārānları démişler kim
- (11) ol Teñri birlep taķı saña dürüd aytıp Īmānsız bolsa iş düşvār
- (12) turur dégende resūl ‘aleyhi’s-selām dép turur meger ol kiři ħatun sözīdīn
- (13) çıķmağay **Beyt**

‘avret éyle meşveret éylemegil  
rāzıñnı hergiz aña sözlemegil

#### [61b]

- (1) Ādem atadın buçaķķa tegi ve bu derdge kim dermān tapıptur basa çağır içmekniñ
- (2) sözleri çağırnı ümmülħabā’is atap tururlar şeytān mını
- (3) sevedür taķı nefsinı bedenni şehvetni ķuvvetlendürür fısq u fesādnı
- (4) ziyāde kıılır taķı tamuğķa mundağ yolçı yok turur müselman Teñri ‘ināyetidīn
- (5) ümīd bolur içme anı nā-müselmān ölesin içerişen maħż-ı şeytān
- (6) ölesin ve taķı peygamber ‘aleyhi’s-selām dép turur küllī mekrin ħarām ķımız içgen
- (7) bal ve ķaramuķ ‘araķķnı ve bûze ‘araķķnı ve duħān bûzesi bularnı ösrükünce
- (8) içse namāz ve ṭā‘atdın kılsa kişi birle uruşıp bular ħarām turur
- (9) taķı oķnı girevdin atsa ħarām taķı nerdni girevdin oynasa ve oşuķnı
- (10) girevdin oynasa ħarām turur meger bu niyyet birle kim kāfirler birle ösürüp
- (11) ğaza[v]āt kıılmaķ üçün verziş kıılmış bolsa yahşı turur basa Ĥudāynıñ ‘ināyeti
- (12) meşāyihniñ himmeti bolup Muħammed Şeybānī Ĥan Nacarağa ılğap barganda ol
- (13) vilāyetlerni tamām aldı taķı Ķaraköl élge köp naşīhatlar kıılıp Ĥamza Sultānga



### [62a]

- (1) béríp turur taķı ħan ve sultānlar yarağ kılıp Semerķand üstige yörügende
- (2) Qarakölde daruğa koyğan Ħamza Sultānnıñ üç nökerin öltürüp bir
- (3) gedāynı pādşāh kılıp turur taķı Baķı Tarĥannı on kişi yiberip Ħamza Sultān
- (4) üstige yörümek bolğanın ħan bilse alarnıñ üstige barıp mırzāsın
- (5) öltürüp sizler bilmeslik kılasızlar dép naşıhatlar kılıp yene
- (6) günāhların bağıslap Cānı Bég Sultān inisi Bubay Sultānğa berip
- (7) turur ol taķı daruğalap olturganda ança kışısın öltürüp Bubay
- (8) Sultānnıñ uzun tutup Ebu'l Muĥsın Mırzāğa kişi yiberip tururlar ol
- (9) taķı Ħüseyin Ħārezmī başlığ min kişini kömek yiberip taķı Baķı Tarĥan
- (10) Qarşıdın min kişi yiberip yigirmi başlığ bégler müsta'idd bolup
- (11) Qarakölni bérkitip tururlar taķı Qarakölniñ içinde on min oqluğ
- (12) yaylığ bar ékendür çün bu aĥvālnı Muĥammed Şeybānī Ħan işitgeç Maĥmūd Sultān
- (13) Sevinç Ħāce Sultān Canı Bég Sultān Muĥammed Témur Sultān başlığ ol min

### [62b]

- (1) kişini Qaraköl üstige yiberdi érse Canı Bég Sultān öz nökeri birle
- (2) bolup öz kişi barıp körünüp turur alar taķı bularnı ürkürüp
- (3) ayazıp Ħıķkada her tarafdın bu toķsan kışılar yörüp kılıç astığa
- (4) alıp katl étdiler tört yüz kışısın öltürüp başların
- (5) Nacaranıñ at bāzārında mināre koyarip tururlar taķı ba'zı uruşdın
- (6) qalğanlar barıp qal'asın bérkittiler érse bu sultānlar naşıhatlar kılıp
- (7) yiberdi kim sizler bir birimiz yürekdür kışımız köp turur dép kıvanmañlar
- (8) Ħudāy bizge leşker nuşret béríp turur bu fi'ldin yañ dép tururlar
- (9) çün naşıhat éşitmediler érse bu sultānlar üç kol bolup üç yérden
- (10) yaykıtt ékki min kışısın öltürüp Qaraköl qurğanın aldılar ba'zı

(11) uruşdın alanlarını olturmey g n hın baışladılar bizni بدنimiz

(12) şehrini iinde b gl r ve kel nt rler bar turur ve alarnı oyan

(13) bek vul ve d v nları ve yasavulları bar turur ve ol şehrini derv zesi

### [63a]

(1) bar turur  n bular  m n ve  sl mnı taı H d y te' l  t 'at ve 'ib det ılur

(2) yollarını tutup derv zelerin b rkitip tutup şerr' ve fes d ve f c r yollarını

(3) aıp bu b -vef  d ny nı lezzetini 'ış ve 'ışret ve ni'metlerini sevd r r

(4) bularnı atları bu turur ol nefis-i emm re ve av -yi şeyt n

(5) d r  ve ıybet ve  zab ve fuşş ve b ht n ve fış ve f c r ve k fr n ve uş net  
ve

(6) ırş ve ased ve kibr ve 'ucb ve  y-ı bed ve şedd   cevri-z lm ve meyl-i ayf  
boladur

(7)  mdi s n hem  zret-i perverdg rni derg hın sıınıp andın k lgen

(8) r  unı  m n ve  sl m ve b ş vat nam z ve r z  ve zek t ve acc ve 'adl

(9) u ihs n ve şec 'at a yolıda ve  sl m va'delerige  mm dvar bolup

(10) emri-i ma'r f ve nehy-i m nker ılmaq taı şalah-ı ram ılmaq d  m k e ve  
k nd z H d nı

(11) y d birle meş  l bolup **All h-u te' l nı** zikrini t ını uruş

(12) ılsa n tek kim Maşrıdın  fit b t l ' ılıp şub  y lini ilgeri yasap

(13) Mar b p dş hıni arasiyah boş leşkerin avlap Mar b zem ne

### [63b]

(1) ilingen d k s n hem r  u ve c nını bu aytan isti'd d g li birle

(2)  zini yasap bularnı n rını şu' ' birle k  lnı

(3) z lmet leşkerige k lip tikse anı Mar b leşkerini avlap bu

(4) ara topradın bolan n tekni  m n ve  sl m n r  birle toldursaq

- (5) taķı ma‘rifet deryāsi kōñlūnde kavlanıp ursa ol deryāniñ
- (6) mevcinde şeri‘āt birle nefsiñni öltürüp özün ğark bolsañ
- (7) bu bī-vefā dünyāniñ belāsındın kütulup haķķniñ faķr u fenā maķāmında
- (8) bolġay-sén İnşā’llāhu te’ālā va’llāhu müste‘ān **hazret-i hālınıñ Baķī Tarhangā**
- (9) **naşīhat kılıp Karşıġa haķ bitiken** Baķī Tarhangā Karşıda köp naşīhatlar kılıp
- (10) yiberdi érse istemedi ħan taķı mükemmel bolup kélip Karşını kapağı
- (11) taķı andaġ maħbūbınıñ muħabbeti öyi za‘īf bedeniniñ ħaber ħizmetiġa tüşti
- (12) érse ‘aşıķlar ahıdın ‘arīfler derdidin ‘ışķniñ muraşsa‘ yanını
- (13) aytıp yiberdi ey méniniñ kōñlümniñ sulţānı ve sulţān ‘ışķımniñ

#### [64a]

- (1) şahbāzı ve ey barlas şehrbānı taķı méniniñ fikrim deryāsiniñ dersimi ve
- (2) ħayālım genciniñ la‘l u yāķūtı ve taķı mürvārīd cevāhir zībāsı ve ey gülçehreler
- (3) bostānınıñ perīsı Day Ĥasannıñ gevheri ve ey nāzenīnler cevāhiri
- (4) seniñ közüñ karasın közlep körklüler bu lisānı tañlap
- (5) tün kün yörür Teymanın ve yene Ĥoten şehriniñ çerāġ-mend sünbül ve reyāḥīn
- (6) otlap ve anasınıñ miħribānlıġıġa nāz kılıp taķı lalezār içinde yatġan
- (7) āhū berreniñ köziniñ sén maħmūr közüñniñ nergis kirişmesi
- (8) Kıyat közüñniñ şīve-i gamzesi nigārlar toynın tuzup ve dilber ra‘nā
- (9) leşkerin yasap bu Karşınıñ ħaşm u nesīm dék méniniñ kōñlümni
- (10) talab-zāhidler arasındın alıp müttekīler bir yazındın köçürüp
- (11) ‘aşķlar bāzārıġa ilindi ve ol ma‘reke de ‘aţţār dükkânın açtım ve ol
- (12) kūy ve kūçeniñ yüzige meşķ ve ‘anberler saçtım yene nāzeninlerniñ ‘işret-ġāh
- (13) perīniñ lācverd ferşiniñ yüzige közüñniñ kanlık yaşı birle

#### [64b]

- (1) zerefşānlar saçtım ah méniniñ ḥālımdın zāhideniñ dimāġı şemm bŷy eşer kılsa

- (2) érdi özinde sén unutup bilige zünnār bağlap ‘ışk merğ-zārında cevelān  
(3) kılğay érdi ve taķı bu dükkânın kumaşlarını açturup turur Medayin dék  
(4) kim tañ yéli şabaķ yüzidin ruķa‘ alıp anıñ mihrābında kılğan kaşınıñ  
(5) karasın körüp bu şanem yüziniñ bürdesin aldı érse ol  
(6) meclisniñ meşātesi anıñ gül-reng yüzide kaţre kaţre ‘araķķ olturğanın  
(7) körüp özindin kétip éligideki gülefşānın tóküp bu ne perīler meclisi ve  
(8) bu ne hāl bolur dép tilmürüp yalbarıp méndin sordı érse mén hem  
(9) özümdin kétip ‘ışk otıģa körüp közüm yaşı birle yüzüm altunın  
(10) yuvup ālüfteligim Ferhaddın aşüfteligim Mecnündın ötüp bu ebyātnı  
(11) okumış mén **li müellifihi** Yār kaţıdın kétgeli ya ne bir yañlıģ hāl mén kim  
(12) firāķı fikir birle denī yañlıģ dāl mén  
émdi ey şanem séniñ firāķında  
(13) méniñ hālını kélip sorsañ érdi ve taķı cemāl vişalıñnıñ

### [65a]

- (1) ħaţ u hālın muţāla‘a kılсам érdi méniñ hālımdın ħaberdār bolğay érdi ve méniñ  
**beyt**  
(2) özgeler altun uruģı sén ħüsñüñ gevheri  
özgeler uruķķayas ve sén közümnıñ cevheri  
(3) **dāstān-ı Maĥmūd Sulţan Bahadır ibn-i Şāh Budağ Sulţan ibn Ebū’l Ĥayr Ĥan** ol  
mubāriz nāmdar müteşerri‘  
(4) ve mütedeyyindin dārü’[l] emirü’l-mümīnin ‘alī yañlıģ müselmān ħaķķıda biliñe  
kılıç bağlağan  
(5) ‘ilm ve ħikmetdin ħaber tapıp za‘īf bedenin riyāzet nūrı birle perverlegen ol  
(6) ‘ilm içinde ‘alīm ve ħilm içinde ħalīm ve ‘adl içinde ‘adīl ve ħab‘ ve fehmi ve ‘aķl  
u idrakda  
(7) ‘adīmü’l-mişl ve fāriğbāl érdi **Beyt**

- ‘ilm içinde devr-i ‘alīm ve hilm içinde bes hālīm
- (8) ‘adl içinde bes ‘adīl vücūd içinde bes kerīm  
tab‘ u fehm ve ‘aql u idrak içresin dānā érür
- (9) zühd u taqvā kavī-yi mahrem hāş nedīm  
ve taķı pādşāhzadelerge resm bardur kim
- (10) ékki pādşāh biri birle turmas ve biri ve birige muvaffāk bolmas nétek kim
- (11) bu bābda Şeyh Sa’dī ‘aleyhir’r-raḥme aytıp turur on dervīş bir kelīmde sıgar
- (12) ékki pādşāh bir iklīmde sıgmas egerçe ḥazret-i şeyh mundağ aytıp turur velī bu  
pādşāhzadelerniñ
- (13) rüz-be-rüz devleti ziyāde bolğança nefslerige şikest bérıp zilhicce

#### [65b]

- (1) üstide muvāfaķatlıķ birle ‘ömr kéçürüp yek cihetliķ birle kılıç çapıp
- (2) vilāyetler açtılar Ḥaķķnıñ dergāhında tā‘at ve ibādetlerin kündin
- (3) küñe ziyāde kılıp oķuğanları Qur‘ān ve hikāyetleri ‘irfān ve ma‘rifetleri
- (4) Allāh érdi taķı ‘ālem birle şoḥbetlik dervīşler birle ülfetlik
- (5) érdi bu şehzāde dānā ve bahadır perhizkār tüvānā pesendīde sīret u ķarārında
- (6) bir yurtnıñ ğayet ‘aql u dānesidin ve fehm ve idrākıdın ve ‘āķıbet
- (7) endīşedin bu Maḥmūd Bahadır imāmü’z-zamān ve ḥalīfetü’l rahman **ebū’l fetḥ**  
**Muḥammed**
- (8) **Şeybānī Ḥan** aģasıdın yüz uzmadı ve bir kün özge bolmadı
- (9) ve dā‘imülevķāt anıñ kılıçın çattı ve vilāyetler açtı taķı Każavuk yarlıģıda
- (10) yılğan kirdeşlerde terilğan ķarındaşların cem‘ éttiler kéçe ve kündüz
- (11) ḥizmette bolup Ḥudāynıñ ‘ibādeti ve érenler şoḥbetide ḥadīs
- (12) ve Qur‘ān birle meşhūr u ma‘rūf érdi **beyt**  
perhīz içinde gök besi kemāl érdi
- (13) zühd u vera‘ içinde besi ehl-i ḥāl érür

[66a]

- (1) kim érür Teñrisi andın hoşnūd  
él anı mu‘ādelet emīn dérler
- (2) Sānī Hüsrev ‘izznin dérler  
nefsiniñ dāsıǵa meyl émes
- (3) bir nefsi-i şükrisidin ğāfil émes  
ţā‘at él közidin pinhānī
- (4) kéçesi şabaḥ kişi nūrānı  
ţā‘at éylerde aña cāy-ı namāz
- (5) şükr-i lütfidin érür yay-ı endāz  
meşrebi ‘Alī ve ṭab‘-ı a‘lā
- (6) barça iş kemīne ‘aql u dānā  
tili ve sözi arıǵdur köziniñ
- (7) köñli ve niyyeti yahşı öziniñ  
yüzi anıñ ne nākāstedür
- (8) şerr‘ yüzi birle ārāstedür  
ol yörüp rezm ara sürse eşheb
- (9) turǵuçı allıda kim dur yā Rabb  
ol çekip tıǵ kılur bolsa uruş
- (10) yoǵtur ol yérde muḥālifǵa turuş  
ķulları her biri bir Rüstemdür
- (11) belki Rüstem yarısıdın kimdür  
kişige bolsa munuñ dék sulţān
- (12) yoǵ turur özge cihāndın ārmān  
bu merd mübārız ve müteşerri‘ ve mütedeyyin ṭab‘

(13) şi‘r Fārsi ve Türkīde a‘lā mertebede turur

teberrük üçün bir muṭāla‘a bitildi

### [66b]

(1) éz deseñ āzādelik cām-ı fenā nūş éylegil

ger tilersén vaşl-ı haqq ğayrın ferāmūş éylegil

(2) **bu Maḥmūd Bahadır Sultān** üç yaşıda qalımaq öz Témur başıǵa tüşti

(3) yétti yıl anda bolup yétti yıldın soñ uluğ atası Ebū’l Ḥayr Ḥan tapuǵına

(4) i‘zāz u ikrām birle yiberdiler andın soñ aǵası Türkistān vilāyetin

(5) alǵanda Şabran éli fen ve tezvīr kılıp hīle bile şart u ‘ahd kılıp érdi

(6) bā-vücūd kim arada qanlıqları bar érdi tutup alarǵa bérdi çün

(7) Qāsım Sultān Maḥmūd Bahadır birle igeçi siñgil oǵlanları

(8) érdi Maḥmūd Sultānnı ‘izzetler kılıp uzatıp yiberip

(9) turur andın soñ Moǵulnı az kişi birle barıp çapıp kélürde Aḥmed Bég

(10) qalıñ kişi birle yolukup Sultān Maḥmūd Ḥaṅǵa iletip turur çün Muḥammed

(11) Şeybānī Ḥan birle şart u ‘ahdları bar érdi yene başıdın ‘ahdın taze

(12) kılıp Maḥmūd Sultānnı ‘izāz u ikrām birle yaḥşı uzatıp yiberdiler

(13) andın soñ Burunduq Ḥan küyev kıldı érse yamanlık engīz étip tutup

### [67a]

(1) alıp barurda aǵası Muḥammed Şeybānī Ḥan soñıdın ılǵap yétip zarb-ı

(2) rāst alıp Türkistan kélđi Maḥmūd Bahadır birle birge tutqun bolǵan

(3) béglerniñ atları Sarıǵ Oǵlan Qoñratdın Hüseyin ‘Alī Mīrzā

(4) Quşçıdın Qunqas Bég Köpek Bég taqı ḥannıñ köñüldaşı Ya’qūb

(5) Bahadır érđi nétek kim İbrāhīm Peyǵamberge ‘aleyhi’s-selām Nemrud otıdın necāt

(6) bérđi Yunus ‘aleyhi’s-selāmǵa deryāda balıq qarnıdın necāt bérđi Ḥudāy te’ālānıñ

(7) bir bendesiǵe naẓar ve ‘ināyeti bolsa ve ol qulnıñ sıdǵı Ḥudāy

- (8) birle rāst bolsa her āyine bu türlük belālardin saqlap murādıǵa yétkey
- (9) inşā'llāhu te'ālā ve aleyhi'l tevfiķ **zıkr-i havātin Maḥmūd Bahadır Sultān**
- (10) ol 'Abbās bégniñ oǵlı 'Alī Mīrzāniñ kızın aldı andın soñ béginiñ
- (11) kızın aldı bākī ḥayāt turur andın Mevlānā 'Abdullah Sultān toǵdı andın soñ
- (12) 'Alī Şūfīniñ kızın aldı 'Abdullah Sultānnıñ atasın talāk kıldı taķı
- (13) Seyyīd ata nesli Murtaza Hācenıñ kızın 'āşık bolup aldı ol taķı vefāt

### [67b]

- (1) boldı andın Edgü Bégniñ oǵlı turur bég nebīresi Yémnaķ Mīrzāniñ
- (2) kızın aldı öziǵe çiyen bolur érdi çün andın soñ öz atasınıñ inisi
- (3) Şeyḥ İbrāhīm Sultānnıñ kızın aldı Muḥammed Mīrzāniñ kızın talāk
- (4) saldı anıñ inisi Kıl Seyyid Mīrzāniñ kızın alıp anı hem talāk
- (5) kıldı andın soñ Uruş Han nesli Burunduķ Hınnıñ kızın aldı

### [68a]

- (1) 'adīmü'l-miśl yektā kirdgārım  
'ālimü'l-ğayb dānā bir ve bārım
- (2) zihī dānā Hudāvend cihānbahş  
ulus élige yélipdin amānbahş
- (3) élinde taş éyle yāķūt yek-reng  
ķışında pişi ve 'anķā yesen
- (4) felek bir dāne ḥāşḥāş ķatında  
cihān nā-būd barça ḥazretinde
- (5) yaman ve yahşınıñ rızķın bérürsin  
kerem birle barın ḥoş-dil ķılursın
- (6) cihān barça müretteb ḥikmetindin  
barı āfāk 'āciz ķudretiñdin



- (7) nihāyet her nihāyetlik Hūdāyım  
ḥaḳīḳat kişveriğe rāh-nümāyım
- (8) ğarīb velī nevālar dest-gīri  
bar mı muhtāclar ḥācet-peżīri
- (9) kamuğ bī-çāreler pest ü penāhı  
hemīşe pādşāhlar pādşāhı
- (10) cüz'īn bī-çareler köñli bérür  
barı āfāḳnıñ 'ayş u ḥuzūrı
- (11) şikesti nā-tüvānlarnıñ inisi  
esīr ü mübtelālarnıñ çelebisi
- (12) şıfātıñ mazḥar-ı zerrāt-ı 'ālem  
cemālın pertevi evlād-ı Ādem
- (13) tilerseñ basanı 'anḳā kıılır sén  
özi nā-būd atın peydā kıılır sén

### [68b]

- (1) bérür-sén bir yüzni bir kişige  
kıılır-sén yüz meded her bir işinge
- (2) zihī ḳudret ki yoḳdın bar ayar-sén  
yamannı yaḥşı birle yār édersén
- (3) ḥamd u senāsı mütevāfir sipās u sitāyiş mütekābir ol mu'ādın perverdigāriğa
- (4) kim mén zılm u helāk ve mén 'adl-ı mülk ihtişāşı birle naḥvetlik ḳavī-yi nefis
- (5) zulmet engīz naḳıs ta'aḳḳul bī-te'emmül zālamlarnı sa'ādet şehr-sitāndın
- (6) ḳudretiniñ Küçkünçi bī-niyāzlık Burak Cihāngir cānsitān kıılıcın
- (7) bériptur türlüḳ taḥassür ü taḥsir birle maḥrūmluḳ bādīsige ḥasārāt dék
- (8) ḳudurup ol muḥābbetlik bādīde devlet zelālī ḥasretsin cānlarığa ot
- (9) salıp ümīd ḥarmenlerin küydürüp temennā güllerni fenā yélige bérđi taḳı

- (10) İslām kişveriniñ mürevveḥ bostānlarınıñ sa‘ādet-i nesīm şahınlarıda  
 (11) ‘adāletlik ve şefkat şî‘ār pesendidegar evliyā-ı ẓīnet ḥẓār  
 (12) zīnet sultānlarınıñ mübārek başlarığa zafer taçnı koyup  
 (13) özlerige فتحنا لگ فتحان مبینا hil‘at teşrīf yosunığa yüz türlü

### [69a]

- (1) i‘zāz u ihtirām birle keltürüp والاحسان mekrini bilige  
 (2) bağlap dilkeş bostānlarda ḥırāmān dék neşāt birle cevelānga  
 (3) keltürüp cilve kıldurup kām-rān étti ve dürūd u şalavāt nāma‘dūd  
 (4) ve tuḥaf taḥiyyāt nāmahdūd ol şadr-ı nişīn serāperde celāl ü mazḥar şıfāt  
 (5) طه ما اند لنا عليک القرآن لتثقی واجب المتعال على وجع الکمال ve ol mährūy  
 (6) ve āfitāb ‘ālem-tāb والشمس والضحي ve ‘anber būy اذا سجي ve siyāh çeşm  
 (7) ثم رني فتدلي بülend-pervāz şāhbāz **kap kuyın āvāznı** ما ذاغالبرو ما طغي  
 (8) gencīne-i küntü kenzen ve maḥfiyyen ya‘ni Ḥāzret-i Muḥammed Mustafā  
 صلوات الله عليه والم واصحابي اجمعين  
 (9) kim anıñ āl u aşḥābıñ ber-fütūḥ rūḥnıñ bereketidin  
 (10) ḥāzret-i nadiru‘z-zamān şāḥib-kırān ḥulāšetü‘l devrān mu‘āzzeddin **ebū‘l feth**  
 (11) **Muḥammed Şeybānī Ḥan ḥalidu‘llāh melik** بداسلگه و برهنا ve burhāne kim **beyt**  
 (12) barça ulus içinde kim ol ḥan turur  
 ḥan témegil kim mehdī-yi ahır zamān turur  
 (13) şāḥib-kırān demek anı ḥüsn-i edeb émes kim her kemīne bendesi şāḥib-kırān turur

### [69b]

- (1) anıñ ümmetleridin yaratıp anıñ ‘azā‘-yi şerī‘atı belki serāperdesinde  
 (2) maḥrem kılıp andağ faẓīlet ü fehmi ve kiyāset ve ‘aql ve ferāset birle ārāste  
 (3) kılıp İslām düşmenlerni āvāze kılıp şerī‘atnıñ zībā-yı tarīkasını

- (4) āşikār aytıp cemī‘ kāyinātğa الهدنا صراط المستقيم tur yolın köz
- (5) körmek üçün cihān-güşāynı néçesige ‘ālemgīr kılıcın berip taķı
- (6) hil‘atın kiydürüp ser-efrāz şāhib-kırān étđi  
الله و فتح قريب
- (7) taķı dürüd u senādın soñ yüz türlük ‘acz ü niyāz ol çehāryār bir güzīdeniñ
- (8) ta‘rīfide **beyt**  
Ebū Bekr Şiddik ol yādğār
- (9) ki ‘ālī yaratdı anı Kirdgār  
anı barça aşhābdın sayladı
- (10) barıdın anı muhterem éyledi  
‘Ömer ol şāhbāz kudret-i haķķ
- (11) imāmü’l muttakīn ve ālā mutlak  
peygamberniñ refīķ-i mihrbānı
- (12) barı aşhābnıñ cān u cihānı  
emīrū’l müminīn ‘Osmān affān
- (13) ki boldı fikretidin cem‘ Qur’ān  
hayāsıdın melāyik boldı maħbūb

### [70a]

- (1) cihān boldı melāyik kelāmı birle mer‘ūb  
‘alī ol şehryār luţf u ihsān
- (2) ki boldı luţfıdın ‘ālem-i gülistān  
seħāsıdın uyatlığ barça ‘ālem
- (3) du‘āçısı barı evlād-ı Ādem  
**Meşnevī**
- (4) baħadırlar közi ķan yaşla tolup  
yörüp érđi barı çün bir bolup
- (5) yaraları ķanı sütün aķılğan

- meger gül-bergdür birge saçılğan
- (6) ğanīmler başları çün kūy u çevgān  
bu meydānıñ içinde boldı ğaltān
- (7) kılıçlar ħabbelerge tégere yandın  
yaşınlar yaşnar érdi yéridin
- (8) cür'etiñ oqları ħod-cāndın ölüp  
ķadd aldı birge hem cevşendin ötüp
- (9) éligge tüşti kızları barınıñ  
ķızıl bolup yüzni zībālarınıñ
- (10) bu ħūblar közi zūlfiniñ perīṣān  
ķızargān lebleri la'l-ı Bedeḥṣān
- (11) taķı baḥadırlar bir birige körüp közleri ķan yaş birle tolup yaralarındın
- (12) ķanlarını lālezārniñ saçıp ve ğanīmniñ başlarını naķķāre seḥeri
- (13) dék tóküp bir biriniñ ékinin basıp bu ķurgālğa mindiler ve ur dégen

### [70b]

- (1) āvāzları yaz bulutınıñ kökrep kılıçları çekāçākıdın yaşları ṣitāb
- (2) oqları ra'd dék cevşendin ötüp ħiṣārgā kirip bu éllerniñ nikāḥ
- (3) mīz kızlarını ve nāzik ṣanemleriniñ zībālarını aralap ķayıtmağa alıp
- (4) kældiler érse bu faķrlarnıñ ğavġādın yüregi yarılıp zūlfi ték köñülleri
- (5) bolup ve közleriniñ yaşları muldurap süzülüp turġanın
- (6) kördüm érseñ hem értegi 'ıṣķım otı çaķılıp öz derdim özümge
- (7) tirilip bularğa aytur-mén ey ṣanemler mén hem bir meḥpāre bütān ve dilberān
- (8) ħūrān sizlerdin bir köz ķaşınıñ kiriṣmesi birle 'aķlımni yaġma
- (9) kılıp turur dép bu ğazelni ħan özi ḥasb-ı ħāl étip turur āḥ
- (10) āḥ uṣol barlas neçeniñ köñli sulṭān[ı]dur yene  
sözlese çendān boluban ṣükr-i efṣāndur yene

- (11) nāgehān kılsa bütüm la‘l u dürrni körse beyt  
közlerim ol der hayālındın dürr-efşāndur yine
- (12) nāzenīnler ey şanem saña ma‘zūr olsalar  
cevher-i pākizesin barça hayrāndur yine
- (13) Karşı hāzā éli dék köz kaçına boldum esīr  
neng-ü nāmūs koymağan ol ‘anber ü efşāndur yine

### [71a]

- (1) ey şebānī dilberniñ dürriyetimdür koyma anı  
sén bilürsin kaçdrını gevher-feşāndur yine
- (2) basa hişārdın yanıp kélgen soñ atlanıp Karşığa müteveccih boldılar érse ték
- (3) barıp Karşını kapap kırk kün oturup bahturup Bākī Tarḥaḡa atası ték
- (4) hıdmeti ḥaḡḡa barıp ri‘āyet kılıp bolğan günāhın bağışlap turur
- (5) taḡı yanıp Nacarağa tüşkeç üç kündin soñ Semerḡandğa müteveccih bolup kélip
- (6) ḡal‘ada busını on beş kün kapadılar ḡal‘a élge taḡı neçe kerrāt naşīhat kıldı
- (7) işitmedi érse **Muḡammed Şeybānī Ḥan ḡalīdu‘llah melik** bu beytni ayıp yiberdi  
**beyt**
- (8) dostından hergi[-z] eşitmeye pend  
bīşekk ére aḡa düşmenden gezend
- (9) ‘ākıbet kaçtıḡ uruşlar kılıp kaçtıḡ zorlap alıp kirip ḡalḡ-ı ‘ālem her
- (10) taraḡdın şatular koyup étip taḡı ḡal‘asını köp yérde raḡneler kılıp bisyār
- (11) cān tartıp alıp kirip kaçl‘ām étdiler taḡı Aḡmed Tarḡan başlıḡ kim İbrāḡīm
- (12) Tarḡannıñ inisi érdi ékki miñ kişi birle helāk boldılar tārīḡ tokḡuz yüz altıda
- (13) ḡaḡa fetḡ ve nuşret bolup ḡal‘ada busını yaşıp yörüp **zıkr-i**

[71b]

(1) **Muḥammed Témur Bahadır Han şāhib-kırān ebū'l feth Muḥammed Şeybānī Han ḥālidu'llah melik**

(2) ol mübāriz meydān dégene devrān u Rüstem-i zamān bī nazīr cihān érdi **beyt**

(3) iş künide lāl érdi Rüstem-i zāl allıda

Rüstem-i zāl érdi cevelān kırkıda lāl allıda

(4) ol kılıç algānda ve sürgende rahşın rezm ara

bolur érdi ejdehā ve fīl bā-māl allıda

(5) tīgīnıñ zarbeti nihāyeti yok

rezm bābıda ḥadd u ḡayreti yok

(6) **bu Muḥammed Témur Bahadır Hanıñ** mübārizliklerinin Şerḥī Han dāstānıda

(7) meşrūḥ turur taķı ‘adālet bābıda dilpezīr merḥamet ṭavırda bī-nazīr ve faķīr ve mesākīnge

(8) destgīr ve mūminlerge mürüvvet kılḡuķı ve mavaddat şīvesin bilgüķi **beyt**

(9) seḥāvet bāḡıda ra’nā kerem nā-peydā bī-hemtā

şerī‘at bābıda yektā ṭarīķat yolıda dānā

(10) taķı şerī‘at mesāyilidin esr ü bā-ḡaber taşavvuf resāyilidin ḡamuḡ behre-ver müselmānlıķda

(11) bülend-āvāze **Meşnevī** germidin ‘ālem barı ḡoşnūd

işī dāīm germidin behbūd

(12) şi‘r bābında ‘adīmü’l-mişl

Ḥüsrev aḡa köre üni ṭufeylī

(13) sözleri ‘ışķ kibi şevķ-engīz

özi hem sözi kibi zevķ-amīz

[72a]

(1) şu‘arā fırķaynıñ ḡam-ḡārı

özi dāīm şu'arānıñ yārı

(2) tün ve kün işi küçi ders ve kitāb

barça işleri anıñ 'ayn-ı şevāb

(3) Allāh Allāh ne 'aceb sultāndur

ehl-i dil derdige ol dermāndur

(4) **zıkr-i havātin Muḥammed Témur Baḥadır Ḥan ibn şāhib-kırān ebū'l feth**

**Muḥammed Şeybānī Ḥan ḥālidu'llah melik**

(5) ol Burunduḡ Ḥannıñ kızın aldı andın soñ 'Abbās Bég oğlu

(6) Hudāybérđi Mīrzānıñ kızın alıp talāḡ kıldı andın soñ Nacaranı

(7) algānda Tirmīz seyyidleri ḥanzāde kızın aldı kim 'Abdul 'Alī Bégniñ

(8) kızındın toḡup érđi andın soñ Sultān 'Alī Mīrzānı öltürüp

(9) Sultān Aḥmed Mīrzānıñ kızın aldı taḡı Burunduḡ Ḥannıñ kızın 'Abdüşşāh

(10) Sultān toḡdı andın soñ ékki ḥan birle Aḡsı üstide uruşḡanda

(11) ḥanlarnıñ igesin tüşürüp Taşkend bardı érse çün Yūnus

(12) Ḥannıñ kızı Témur Baḥadır Ḥannıñ qalınlıḡı érđi ol cihetdin muḥabbetleri

(13) biri birisi birle bar érđi taḡı iştiyāḡları ékki tarafdın ḡālib

## [72b]

(1) érđi Taşkend kirgeç anı aldı aña bir ḡonup Burunduḡ Ḥan kırıḡa

(2) bir ḡonar érđi özge **Şāh Baḡt Ḥan Andicān üstige barıp Sultān Aḥmed Tenbelni**

**öltürüp vilāyetlerni feth kılganı**

(3) Hudāvend-i 'ālemḡa ḡamd u sipās

beḡaḡḡ-ı şenāsı ḡadd u bī-ḡıyās

(4) bu ḡamd u şenā ger ḡaber boldı āvā

imāmü'z-zamān medḡ boldı revā

(5) memālik-sitān şāhib a'zam érür

fütūḡı anıñ barçaḡa cürm érür

- (6) şehinşāh Cem adr kibi penāh  
ér r mazhar-ı lu   S ni'  l h
- (7) anı fethi ve nuretiga ne san  
bu b - re bir fethin  yler bey n
- (8) h zret-i m lik 'l m lk ve m lik 'l m l k 'in yeti bilen basa m r id 'izz u cel l
- (9) ve h di-yi sa' det ve ikb l hed yeti birle h zret-i h kan ki versit n ba 
- (10)  جنحت الامن منبع جود والعدل والا حسان هوا خلافه مستغني عن الشرحوالبيان
- (11) **im m 'z zam n ve h l fet 'l rahman eb 'l feth Mu ammed  eyb n  Han h lidu' lah melik**
- (12)  نها الدوران خلافه من اوانالذمان الى ت r h tok kuz y z tok kuzda  evv l
- (13) ayının yigirmisinde ib id -y  mahz z Semerk nd tev bi'nde ba nev ma amıdın

### [73a]

- (1) kim g list n  r m anı zinet  af s  a[r] ıda adem 'ayn 'l h y tda anı
- (2) m l- -m l zel l-i havzının be asında  ebnem bolay **Beyt**
- (3)  uk feleri   hney n d ref  n  
ne g l en ki cennetdin  rmi  ni  n
- (4)  uk feni kim y l alıp baradur  
anı g ki  stine seyy red r
- (5) rev k  bile manzar  dilg      
nes mi fera ba   ve hem c n-ı fez 
- (6) sa' det rik bın devlet ayaıa tutup  aferbad yayın seref  z ılıp
- (7) Andic n 'azmın aar ıldı  
cennetni sord  serk mr n
- (8) seref  z bold  zem n   zam n  
men dil bilen    m-i c yb r
- (9) yolunda oyup d di intiz r



kim ol bir birni münevver kılar

(10) sa‘adet kayu çeşmidin bir kılar

rāy-ı nuşret şi‘ār bilen teveccüh zafer-nigār

(11) menzil-i müşgbār bisyār qoruknı müşerref kılar ihtiyār kıldılar ol mübārek

(12) menzil kim feżāsı cennet şahnı ték rāhnümāsı murğzārı bilen Hızır bilen

(13) hayvān suyının yadgārı turur gubār-ı mürekkeb kişversitāndın āb-ı rüyı tapıp

### [73b]

(1) gülleri tikenlerinin ‘ayn tapıp hākan-ı a‘zam ekremniñ müteberrik-i

(2) muqaddimidin mu‘azzez-i mükerrrem bolup iftiḥārdın öleñlerinin başı

(3) gökdin aştı ve belāğlarının zelālī cūş-u ḥurūş kılp çeşmeler

(4) başındın taşsı sa‘adet évin kimisi mesken kılar qadem kıysa gülḥannı

(5) kâş turur çün ḥazret kişversitānnıñ éçigi erkān-ı devletleri

(6) ve hākaṅa yaqın yörüp turğan ehl-i şecā‘atları kim her biri bir tarīka ‘ināyet

(7) tertīb tapıp tecemmül isti‘dādları artıp şehir içre yaraqların mükemmel kılp

(8) kılp ḥazretniñ kulluḡına qoşulmaq üçün ittifāq kılp érdiler

(9) ol maşlaḥat üçün ol hümāyūn menzilde ékki kün tevaqquf kılsan üçinci

(10) kün ol menzildin ḥurşīd-i meşel intikāl ‘azmın eyledi çün ol öçürde

(11) ḥazret-i hākan ḥalīfetü’r raḥmānnı م د ظ له العالي ذیده س لاطین جهان ملاذ مالجا مگین

(12) nādiru’z-zamān ḥalī’l burhān **Ḥazret-i Maḥmūd Sultān** taqı

(13) ḥulāşetü’l devrān ‘Ālīşān sipehsālār ahır zamān ḥazret-i **Mehdī Sultān** taqı  
cümle’l melik

### [74a]

(1) ve’l memleket ‘ālī qadr-ı ‘ālī himmeti qabul el ḥaşmet zil şevket sultān ibn-i sultān

(2) **Sultān Seyyīd Muḥammed Sultān**nı Ḥazār cüy-bārıdın Şehrisebz diyarığaça ottuz  
miñ

- (3) kīne-güzār Rüstem mukadder serdār bilen vilāyet muḥāfazatı maşlahatı üçün koyup
- (4) bardı érse ḥazret-i nādiru'z-zamān **Maḥmūd Sultān** taķı Oķ Muḥammed oğlannı başlatıp
- (5) ékki miñ ābādān kervān kişversitān kişini yiberip Çağanyan basturup
- (6) kirgen ḳal'asığaça çapıp tārāc ḳılıp ḥarāc alıp muzaffer manşūr bolup
- (7) a'dā-yi ḥayālın maḳhūrmend ḳılıp 'ālemni serāsīme ḳılıp Kūhistān vilāyetide zelzele salıp
- (8) إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا وَأُخْرِجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا ma'nīsiga tuḥūri bérıp
- (9) envā' ḡanīmet ve eşnāf tehniyet bilā-kamrānlıķ ḳılıp şādmānlıķ bile
- (10) ḥazret-i ḥaķan-ı zamān ve ḥalīfetü'r raḥmān **ebū'l feth Muḥammed Şeybānī Ḥan ḥālidu'llah melikniñ**
- (11) nuşret şi'ār kāmķār devletyār çerigi ḳan yaşdın yigirmi kūn burna
- (12) Çağanyannı çapıp yanıp kēldiler çün ḥazret-i ḥaķannıñ çerigi ol
- (13) menzilde ékki kūn tevaḳḳuf ḳılıp revān boldılar **beyt**
- sa'adet yemīni ḳılıp ihtiyār

## [74b]

- (1) selāmet bolup kār-sāz-yār  
sipāh-ı zafer oñı ve solına
- (2) Ḥudāvend luḥfı meded ḳavlına  
bi'l-izzı ve'l sa'adet ve'l iķbāl Şīrāz
- (3) ḳoruķına nüzül-ı iclāl vāķi' boldı ol ferḥunde-menzil ḥ'āst-maḳām
- (4) taķı menāzil ḥīm şehriyār 'ālemdin zīnet tamām tapıp zümürürd kūn bātına
- (5) belūṭ-ferāşları köz deryālarındın cevāhir-i zevāhir nisār eylep
- (6) ebr birlen anıñ şöḥbetin murassa' ḳıldılar **beyt**
- çü bastı ḳadem tevsen-i şehriyār

- (7) revā tutmadı birge koyğay ‘anbār  
tutup mevkibi Tuferağın özine
- (8) yarağ aldı Tuferağnı öz közine  
anıñ miñ şeref taptı hodnı
- (9) derrende boldı anıñ biri gök érleniñ basa şāh ‘ālemgir ve hağan
- (10) gerdün-ı serīrniñ çerigi memālik içre bī-nihāyet ve qalem rū ara bī-ḥadd u gāyet
- (11) turur çerig yıķılmaķı üçün mundağ burun eṭrāf-ı cevānibğa tavacı carcılar
- (12) yiberip érdiler kim cehd étip çerig élini hümāyūn arduğa
- (13) rāh-nümūn kılğaylar béş kün bu menzilde sākin boldılar érse

### [75a]

- (1) ḥāzret-i ḥālīq-i cabbār ve qādir-i perverdigārniñ kudreti bilen yemīn ü yesār Deşt
- (2) ve Kūhsārdın bī-şumār çerig қоша başladı basa şevvāl ayınıñ yigirmi sekkizde
- (3) ḥāzret-i hağan kām-rānnıñ şāhbāz bülend-pervāzı Şīrāzdın hümāyūn ‘azimet
- (4) ağar kılıp feth ve nuşret yoldaş bolup baht ve devlet quldaşlıq
- (5) éylep Gökkenbend menzilin kim Doğba hem derler Ğabar mevkib zafer şi‘ār  
eylemes kebā‘ir
- (6) eylediler **beyt**  
maḥal-ı qabūl ve mekān-ı şafā  
kim érür anı menzil Doğba ism ü mevzu‘
- (7) yanıdın aqar bir revān-baḥş su  
kim efğānıdın bélğürür zıkr
- (8) meger ḥāzretinga naḥar-gāh érür  
ki ‘izzet bilen menzil şāh érür
- (9) yok érse bu zīnet bu nūr u şafā  
naḥar tapmayın bolmağay zāhirā
- (10) ‘Ale’ş-şabāḥ menzildin küç bir küç muqarrer bolup ḥalīfe hūrşīd-i iktidār

- (11) kevkeb āṣār çerigi bilen hoşrū-ı encüm seyyār kibi ‘azīmet ihtiyār kıldılar  
(12) bī-nihāyet çerignīñ serḥayl meşgūl bolsaq Suzayraqqa tartar  
(13) ammā muhtaşar turur kim hūmāyūn uruğa qoşulğan çerigi éлиндін andaq

### [75b]

- (1) ma‘lūm boldı kim her vilāyetnīñ kéletürgen çerignīñ bir ucı öz yerinde  
(2) bir ucı Doğba menzilde kéle tururlar kim çerig kişisi yolda münqaṭı‘ bolmay  
(3) turur Doğbadın ötgeç Dīrin Ḥayl-ı Sibestān zemīn Sabat Uratbe basa  
(4) Türkistān Taşkend Şāhruḥiyye çerigidin başqa kim mundın soñ bargan  
(5) sarı qoşulurlar basa ḥazret-i ‘izzet tevḥīk refīk bolup zilka’de ayınñ  
(6) başında ‘asākır nuşret-i şī‘ār Uratbe tevābi‘ndin gölek anda az digen  
(7) menzilde nüzūl kıldılar érse cenāb-ı salṭanat bāb iftiḥār-ı es-selāṭine’z zamān  
(8) muẓafferiddin **Ḥamza Sultān** kim cevāhir-i şecā‘atnıñ veraḳī ve ḥazret-i ḥaḳan  
kişversitān  
(9) ḥilāfeti bünyādınıñ uluğ birce turur devlet-i bī-ğāyet ve sa‘ādeti bī-nihāyet  
(10) bilen germine Küfin Taşkend ve Dabusti ḳal‘anıda her yıl Sezarenur dégen  
vilāyetlernīñ  
(11) çerigin alıp kélip şāhenşāh sevābit-i sipāh bilen gölek andakda  
(12) mülāḳāt kıldılar ḥazret-i ḥan yahşı körüpdür maḥāl qoşulğanlarınıdın hoş ḥāl  
(13) bolup basa sultān ḥazret-i ḥan qaşıdın atlandılar érse ḥazret-i ḥan meclisideki

### [76a]

- (1) mülāzımlar sarı baḳıp dédiler kim **beyt**  
ikev ḳoldaşım Ḥamza Sultān erür  
(2) kim andın ümīdim ferāvān erür  
yaḳın bilge her işde ḳoldaş kérek  
(3) uşol ḳoldaşınñ hem ḳarındaş kérek

basa Һamza Sultān tigin kārṽān tapılmas

(4) bu ‘ālemdə bekīl-i ‘ayān lillāhi’l Һamd-ül mena

Һazret-i müfettihü’l ebṽābnıñ irādesi

(5) bilen zilka’de ayınıñ yettisinde kevkeb-i sa’d ‘izz-u celāl-i Һurşīd

(6) üç Һilāfet ve iķbālınıñ nüzül-i iclālındın Һocend Һoruķı dil-pesend boldı

(7) Һehenşeh güzergāhı boldı Һocend

havāsı Һoş oldı suyu sūdmenđ

(8) güzēr kılsa teñīz yaķasına

balıķlar amān boldı deryāsına

(9) érür maşlaħat-ı saħtīniñ menzili

mübārek turur anıñ āb-ı vekili

(10) ol menzilde şicā’s-selāṭīn mübārizeddin Cānı Bég Sultān Taşkend

(11) çerigin alıp kēldi ve taķı Һazret-i Һan mülāzemetiğa müfteħir boldılar bu

(12) maħālda bādiye yağı ve Һuğyān ve zāviye cehl u ‘işıyān menzilde mu‘aṭṭal ҡalğan  
Tenbeldin

(13) Һaber kēldi kim Andicāndın yetti kün Sarı Sultān Maħmūd Һan oğlı Sultān  
Muħammed

## [76b]

(1) Һanikge ta’arruz ҡılmağa barmış dép dédiler érse dergāh-ı ‘ālempenāhınıñ

(2) baħadırları kim her biri öz hadd-ı zātıda bī-mişāl ve ҡılıç ‘āleminde

(3) şāħīb-kemal turur ‘arzğa yetkürdiler kim Һazretin ruħşat bolsa

(4) Tenbelniñ soñında ılğap taķı Andicānğa engeli ҡoymalıñ dédiler

(5) érse işāret-i ‘āliye boldı kim anı ҡavınıñız sizip yaraқdın ҡaçar bir sarı

(6) Kürkan Beğaci Şāħīn Kisvenç tüşindin ҡoңғarmak kérek ҡoyuñuz ҡayıp

(7) Andicānğa aytıp kim işge yarar kişisin öz yana ҡoşsun köreliñ

(8) ne ҡılur érmiş dédi

- kişi kim işi yağı ve tuğıyān érür Hāzardın
- (9) kutulmağ ne imkān érür
- yok érse biliniz ki qavlğa kirer sa‘ādet ték
- (10) bolsa bulğa kirer
- bu bağıl yolında qadem qoydı ol qağan bolsa allında
- (11) dur uşbu yol
- basa hāzret-i hağan kişversitānıñ germi andağ
- (12) teqāzā kıldı kim hayl u hısm andın kélip özleri barı tüşülgen sultānlarında
- (13) ilgerilap Merğılanga barıp andağı éllerge naşīhat yolındın

### [77a]

- (1) kirip itā‘at vilāyet kılıp dalālet qalındın qonğargaylar **beyt**
- (2) zihī şāh-ı ‘Ādil zihī şehriyār
- zihī behr-i temkīn ve keveh-i qār
- (3) memālik-sitān ve kevākib-i haşem
- sipihir seḥā ve āsumān-ı kerem
- (4) anıñ bes ki ‘ālī érür himmeti
- hemīşe teraḥḥum turur niyyeti
- (5) muḥālif-i nifāq aşikārā kılır
- şehinşāh luṭf-ı müdārā kılır
- (6) bu niyyet bu ḥaşlet bu yahşı fa‘āl
- bérir Turanga ḥālıq-ı zu‘l celāl
- (7) ‘adüvv bī-naşīhat bilen köndürür
- eger könmese soñıdın söndürür
- (8) cihān içre hağan ve ḥan kéçkeli
- şehinşāh kişversitān kéçkeli
- (9) bu aḥlāq elemi kime kéçken émes

usuña müslim bu ahlāk-ı veys

(10) basa mundağ şalāh salıp ‘azīmet kılıp zilka’de ayınıñ ottuzında Merġnan

(11) tevābi‘ ġubār-ı mürekkeb imāmü’z-zamāndın ġubār-ı efşān boldı **beyt**

(12) çemen körki nesrīn ve sünbülleri

senāh~an bolup dēdiler her sarı

(13) ki şāh kişin mübārek turur

ki saña kirmegen ṭabhī bī-şekk turur

### [77b]

(1) Furutka dégen Tenbelniñ kökeltaş kim sa‘ādet her tācığa ne lāyık érmiş

(2) Merġnan qurğanına yaşın yaqılıp andaki evbāş bilen ol delālet hemdahı

(3) ve delālet zindānığa sığındılar **beyt**

uşol kim ezeldin nigün érür

(4) bu ‘ālemde hem menzili tar érür

néçe kün anda tevaqquf kılıp istimālet

(5) bu naşīhat yarlıklar yétip qurğanğa yiberdiler kim eger Tenri te‘ālā

(6) rūzī kılğan bolsa faķīr ve miskīn ri‘āyetler [kılıp] kırılmağdın qutulğaylar

(7) ol faşīhat bolğanlarğa naşīhat yaqmadı **beyt** kérekmes şafā-ı baṭın tīreğa

(8) naşīhatnı asıq kılur ḥīreğa

ikev bolmağa yahşı niyyet kérek

(9) sa‘ādetķāhım kapalıp kérek

naşīhatķa ol kim muvāfık émes

(10) ezeldin sa‘ādetķa lāyık émes

munuñ arasında ḥazret-i

(11) ḥaķan-ı sa‘ādetiniñ yektā-gāhı ve Türkistān vilāyetide ki fuķarā ve ri‘āyet

(12) puşt u penāhı başçılarınıñ başları ve ḥazretniñ şefaķatlık qarındaşları

(13) Zāhireddīn **Küçkünçi Sultān** bilen سعدالدولت والدين **Sevinç H̱ace Sultān**

### [78a]

- (1) devlet ve sa‘âdetlik sulţânzâdeler bilen Türkistân çerigin alıp kélip
- (2) Merǵnanda ǵazret-i ǵaǵaǵa ǵoşuldılar érse ǵazret-i ǵan şefaǵat ve merǵamet
- (3) közi bilen körüp yaǵşılar sorup talay ǵavanıp dédiler **beyt**
- (4) keliǵiz keliǵiz ǵarındaşlarım  
siziǵ ile ikev ulus başlarım
- (5) siziǵ ile kingeş ve yaraǵım ikev  
yaraǵ maşlaǵat ve ittifāǵım ikev
- (6) siziǵ ték eger bolsa barış keliş  
tiley mülk feth éylemek néçe iş
- (7) muǵı künde ǵazret-i kişversitân Merǵnan ǵurǵanın alurın isti‘dâddın mükemmel
- (8) ǵılıp ǵocend layın almaǵ becid bolup érdiler Tenbeldin ǵaber keldi kim yétti  
kentdin
- (9) ǵatılıp Andicân kélip bolǵan kişi ǵarasın sıǵıp muǵâbil bolmaǵǵa
- (10) ǵayâl-i bâtıll ǵalmış **beyt** anı fikr ü sevdâ ǵılıp bî-ǵuzûr buşutur
- (11) ve yaǵında bād ǵurûr  
başında tapılgannı Tenri bilur ǵoşulup
- (12) bir almaǵ makes bilen  
tenizlerni baǵlay démiş ǵass bilen bu ǵaber
- (13) keldi érse ǵazret-i ǵaǵannıǵ nûr-ı fer-ay zamîrlerinde kim cihân

### [78b]

- (1) nümây köz kūy turur mundaǵ zuhûr ǵılıp turur kim bu ǵurǵandaki faǵîr ve  
miskînler
- (2) bir câhilniǵ cehl-i cihetidin ǵapalıp turur bularnı alıp ǵırmaǵdın
- (3) ne kélgey Tenbelniǵ üstine yörüp bu ters aǵa turǵan ǵarasu
- (4) başındın baǵlalıǵ dép zilǵa’de ayınıǵ on bésinde ǵazret-i ǵan



(5) Merğnandin Andicān üstine ayurdılar **beyt**

rikābın tutuban ẓadr-ı serveri

(6) Celūga kiriben ẓafer rehberi

Teñri te'ālā 'ināyeti birlen ayınñ

(7) ol yéttisi penşenbe küni 'Ale's-şabāḥ Andicānnıñ ékki yıgaç çağlık

(8) menzilindin ḥazretñiñ ẓafer şı'ār çerigi bastın Ayak-Témur üstinde

(9) ğarq bolup yasal mükemmel kılıp ḥayālñ lā-yezālındın dégesisén ḥazret-i

(10) ḥālīku'l eşyā taḥaddüs ve te'ālā témurdın ammāl-ı teñiz yaratıp turur kim bir  
yanğa

(11) naẓar kılınsa kür tingü baḥr siz miñler 'ummān kibi aqılıp Andicānga yüz

(12) kéltürüp tururlar **Beyt**

çerignñ cibe şu'lesi boldı qaş

(13) meger boldı bir ḥayālñ bir kıyaş

kızıl yaşıl uzaqğa baş üstine

### [79a]

(1) bir uçmaq köründi kıyaş üstine

ķamuķ kūhñ mūcidin āb-ı reng

(2) bu 'ummānda bir ḥayālñ bir neheng

mezār āferñ şad-ı mezār āferñ

(3) bu çerigge tüzmes zamān u zemñ

burun çağda hem pādşāḥ bar érür

(4) alarnñ çerigleri bil ey debñr

yok érdi bu çerigge 'üsr-i 'aşñr

(5) yakın boldı kim şehriyār-ı zamān

kim er ve kılıp Turanı kāmran

(6) bu çerigte izhār baṭın kılur

- bu söz hikmetin bā-ḥaberler bilür
- (7) bu yosun bilen cehd etban yörüp  
kamuk ḥaşmnın cānına ot yörüp
- (8) bihiştīler érse ‘adüvv başına  
Ḳaratutı ḥaşm Andicān başına
- (9) muḥālif çerigin ḳaşına yığıp  
uruş ḳaşdına Andicāndın çıkıp
- (10) ḳavanıp yüreksiz Moğulı bilen  
belāğa özin saldı ḳavlı bilen
- (11) muḳābil ve isnād ḥarb éyledi  
özi özine aştı ḳarb éyledi
- (12) cihānnın ḳazāsına ger tolsa mūr  
Süleymānga keltüre alğay mu dur
- (13) Ḳaraçık eger tutsa ‘ālem nūrın  
ḳılıç ḳarbtı tutğaç yüz ara özin

### [79b]

- (1) ṣehinṣāh keldi sipāhı bilen  
‘ilmler yaḳın ṣād u māhı bilen
- (2) çü taptı ṣehinṣāh ‘ādil ḳarār  
yemīn feth ve iḳbāl ve nuṣret bisyār
- (3) ṣehinṣāh ḳavlında merdāneler  
bahadır güher-i tāc ve zerrīn-kemer
- (4) Nahī oğlu Seyyīd Ata neslidin  
ki ‘ālem münevver erür aşıldın
- (5) bu ḳavlda Seyyīd ‘āşık érdi emīr  
bahadır nikū-rāy rüşen-żamīr

- (6) anıñ yanıda Ƙul Muhammed Seyyīd  
anıñ ték kişi Ƙıdabar Dur Seyyīd
- (7) taƙı Hadī Seyyīd anıñ yanına  
bahadır yoƙı hūkm ve fermānına
- (8) Seyyīd ‘āşık érdi yene bir emīr  
bahadır nikū-rāy rūşen-zamīr
- (9) basa şāhnıñ devlet erkānıdın  
bahadır şikestleridin sayındın
- (10) yaşıł kórki ƙanber kökeltaş érdi  
bahadırluƙı él ara fāş édi
- (11) ƙılıçlıƙ şikestler basa Şeyh Mezīd  
ƙılıcı zafer éşikne kilīd
- (12) Ebuƙeç Bahadır Ādem tutƙunı  
bahadırluƙ işte ikev yosunı
- (13) ikev mu‘temed ƙulluƙ atƙuçı  
uruş küni düşmen ara yatƙuçı

### [80a]

- (1) mışr-ı ‘Alī mümāss ilen yād turı  
uruşta barı er bilenniñ sūrı
- (2) taƙı rīş ve yalçı ve sebāk  
ƙılıç dése bir yerindin yahşırak
- (3) bu ƙul çehre veyā ğubātı taƙı  
ƙılıçların körse iner yağı
- (4) ƙılıçlıƙ şikestler Çağatay éli  
Samancı bilen Dest Şeyh ‘Alī
- (5) basa haƙan ‘ālemgīrniñ du‘ā-yı devletiğa meşğul bolup turğan fuzulā u

- (6) erbāb ve a'yāndın جناب فضايلماب گمالات انتساب مولانا اعظم الفضائل والحكم
- (7) netīce ḥandān muṣṭafāwī ḥulāṣa ḥıfāz nebevī Seyyīd-i Şemseddin Muhammed
- (8) H̄ārezmi kudvetü'l ḥıfāz beyne'l enām H̄āfız Kemāleddin H̄āce Kelān imām-ı
- (9) Semerkandnıñ iḥlāş şî'ār ehl-i i'tibār erbāblarındın ve ḥıdmet
- (10) زبدت الصلحا فضح الرين مولانا خوجه گارقند و قدفت الا عيان والعقلا
- (11) Nizāmeddin H̄āce Şeyḥ Ruḥiddin H̄ācegar Rūḥ-i Nizāmeddin Seyyīd
- (12) Sulṭān **Resūl kavı kim anı 'ibāreti birlen mīre dirle 'Arab** Moğulī tili
- (13) birle cevāngar dērler mu'azzam sulṭānlar bile bēg ve mülāzımlar érdi bu

### [80b]

- (1) bu tertīb birle seviş başlağan Ḥamza Sulṭān érdi şecā'atında 'aceb
- (2) cān érdi **Meşnevī** özi köp uruş köp çerig başlağan
- (3) barı çerigi iş küni kārđān  
uruş künleri kemīne anıñ érür
- (4) biri on onı yüz yüziniñ érür  
felek-i kadr Küçkünçi Sulṭān édi
- (5) kılıç-gevher ve çerigi kân édi  
yaşıl yérle yaḥşı yörüban özi
- (6) dédi kim Moğultuñ mu boldı sözi  
Ḥudāvend-i cabbār kılsa naşīb
- (7) bir ozurasa layın yarını kırıp  
Sevinç H̄āce Sulṭān uşol kāmran
- (8) kılıçı kılur er bilenni kıyan  
kılıçı oķına kim ötrü turar
- (9) kim ötrü turar-mén dése sened-i rāz  
anıñ ték kılıçlık bu devrān-ara
- (10) tapılmay turur şāh sulṭān ara

Muzaffer Hüseyin ‘Alī Koŋkırat

(11) ıkırған ılı arbıdın yaĥsı at

sarı oĝlan kim ayakdın başı

(12) ızıl altun  r r ii ve taşı

teklif ılıp yasaĝan ĥus s 

(13) anıĝ altun din  r r tekmesi

şec ‘at k ni kim uruşa kirer

### [81a]

(1) uyaşnıĝ anıĝ altunın  l t rer

ĝan mni eger  tr sine barur

(2) yaĝın bilse orkunıdın sarĝarur

ılıı ĝan mniĝ olar rencid r

(3) vel kin  zi fetĥniĝ gencid r

ser-efr zlık c nımınıĝ c nları

(4) tilegen sel t nniĝ oĝlanları **Ĥamza Sult n oĝlanları  zge sult nlar**

(5) Mama Sult n Malap Sult n Ĥazret-i K k ni Sult nnıĝ

(6) oĝlanları bu Sa’ d Sult n ‘Abdullah Sult n Ĥazret-i Sevin Ĥ’ ce

(7) Sult n oĝlı K l Baĝış Sult n basa ĥan mu‘azzam ve K lgen b glerindin

(8) kevkeb b -ulusnıĝ ılı arası

ki b tmes anıĝ ılıı yarası

(9) uluĝ  lgelik anber-i k mr n

anıĝ ki b g ve işlerine b -pay n

(10) ** ĝ avlı kim anı ‘Arab ‘ib ret birlen meymene d rler** Moĝul baranĝar d r

(11) ser-efr z ve k rperd zlar bu tert b ilen kim ta’r f ılsa turur

(12) **beyt**

sel t n ara er bilen Canı B g

ğazanfer dil ve kāmṛān Canı Bég

(13) kılıçı eger batına teberrā nūr

ğanīm ötrüdin özgesine nūr

### [81b]

(1) şecā‘at ‘adālet barı baraṇa

Ḥudāvend bolsun nıgehdār aṇa

(2) selāṭīn ser-efrāzı Sulṭān Témur

atadın ata ḥan ve Ḥaḥan Témur

(3) yörüse şecā‘at körevi her sarı

kılıç tigürür barçadın ilgeri

(4) bahadırluğın barça ‘ālem bilür

şecā‘at éli āferīnler kıılır

(5) bahadırluğ évinde yaruğ çerāğ

témur kılu[r] ḥan neslidin miṇ badağ

(6) Bubay Sulṭān érđi uşol şīr-merd

muḥālifni bütkerdi rüz-ı mezīd

(7) **hikāyet** basa cenāb-ı sulṭānzāde-i a‘zam nev beyne’l mu’azşam bahadırluğ  
şıdkınıṇ

(8) gevheri mübārizlerniṇ serveri sulṭān ma‘rifet bāb Sencer Sulṭān

(9) oğlanları Şecā‘addin Aḥmed Sulṭān ve Celāleddin Maḥmūd Şāh Sulṭān kim

(10) ferḥunde atları bu baḥr ara yaḥşı bā-muğān üçün nazm ayılmadı taķı sulṭān

(11) kāmṛān ve serefrāz ‘Ālī mekān-ı şecā‘at bilen ‘adāletniṇ kānī seḥāvet

(12) bilen feżayılınıṇ **عمادي** **عماد ائلطنه والدين** Maḥmud Sulṭānnıṇ

(13) oğlı ‘Ubeyd Sulṭān **Beyt** felek-i qadr şehzāde Sulṭān ‘Ubeyd

[82a]

(1) şecā‘atda sîr felek aña şayd

faşîh ve kerîm ve sühândân érür

(2) atadın ata sîr-i meydân érür

yaqın kim işin arturur mäh u sāl

(3) şecā‘at bağında bu yetki nihāl

basa dergāh ‘ālempenāhnıñ béglerindin

(4) ve uluğ kişilerdin **beyt**

müslim kılıç zarbıdın él ara

(5) vefādar ve kişversitān cān-ı vefā

uşol hācī ve ğāzī bahadır kişi

(6) érür ilgeri köp kişidin işi

uşol kim érür sâ ér bilen édi

(7) felek-i kadr Ya’qub dīvān édi

**Çağatay Bégler ta‘rífide**

(8) Çağatay Bégi Baķī Tarḥan édi

anıñ işi muşāffī ferāvān édi

(9) bu feth içre hem sāf édi niyyeti

işi yahşı kélđi zihī devleti

(10) taķı kārperdāz rüz-i neberd

atadın ata pür-dil ve şîr-merd

(11) şî‘arı anıñ ‘izz u temkîn édi

besi kâbil vaşf-ı taḥsîn édi

(12) Çağatayda yahşı ferāvān érür

bāremdin ikev dost tarḥan érür

(13) çün kim ḥazret-i müsebbibü’l esbāb ve şānī‘ müfettiḥu’l ebvābnıñ dergāh  
kirmendin

## [82b]

- (1) ‘ināyet eşikleri ḥazret-i ḥaḳan kişversitān devleth̄āhlarının
- (2) yüzine açılıp turur yukarı bitilgen yosun bilen ḥazretniñ
- (3) ḳavlını kim bolğan yarağlık uruşçı sipāh hısmı bilen ḳaf tağının
- (4) ehl-i yağı ve tuğyān üstide ikrār taptı meymene ve meysereniñ selāṭīn
- (5) serdārları bī-nihāyet cibelik yarağlık hısm çerigleri bilen
- (6) Ḳuşçı umaķı körmek başlık Semen umaķı turur Cān Vefā bég başlık
- (7) Teñri te‘ālā ‘ināyetine sığınıp ölüğ tiriklerin ğanīm üstine
- (8) körüp ‘ummān Teñriniñ aqlıp eṭrāf ve cevānibdin kirip ḳılıç
- (9) üstine tuttılar **beyt**  
‘acāyib élidür bu Özbek éli
- (10) muvāffaq érür köñli birle tili  
her işte mubārizleri yek-cihet
- (11) uluğı kiçigi barı yek-cihet  
köyer cānları ḥan ve ḥaḳan yene
- (12) cānın şarf éder ḥükm ve fermānına  
bu élde tekebbür déğenni bolur
- (13) uruş bolsa ḳaytar déğenni bolur  
yararı cerāhatnı bilmes bolur

## [83a]

- (1) ferāğatnı rāḥatnı bolmas bolur  
taķı bir ikevlüklerin aytalıñ
- (2) bularnıñ miñgi bir turur biri miñ  
bu yosunluk él kim meşāff éylegeni
- (3) sözün ḥubb çığargān ne lāf éylegey  
bu élge kim iḳbāl boldı ḳarīn



- (4) ğanīmin kōrūp yōrūmes āferīn  
sa‘ādet bularnıñ ki iqbāl ilen
- (5) atasıġa raḥmet bu ef‘al éylen **hikāyet** basa Andicān taşında bir Tepe
- (6) bar turur kim Sultān Aḥmed Tenbel anıñ topında turalar tikip bātıl ḥayāl kılıp
- (7) érdi kim ol Tepedin dervāze eşikke tigür talay yol-ı yār érdi çün rû-be-rûy
- (8) bolġaç ḥaḳanınıñ leşkeri yörüp Tenbelniñ çerigin kılıç astıġa
- (9) alıp nigün-sār kıldılar Tepedin qurganġa dikünce işge yarar kışi
- (10) sin kırdılar ḥesābın bilip bolmadı **beyt**  
yaralıq ḥesābın bilip bolmadı
- (11) ölük nevk ḥesābın bilip bolmadı  
kılıç zarbetide buşup ḥāksār
- (12) kırlıp tapıp érdiler bī-semer  
kiyik ték yamalanıp ol şahn-ara
- (13) uluġ say taşınıñ aq kara  
Qarabur Moġulnıñ ki qarabaşı

### [83b]

- (1) qan içre boluban yarağan taşı  
bu ölmek émetür yigit ölümü
- (2) érür tülki mergi ve it ölümü  
münāfıq ki ġaddār ve mütekābir érür
- (3) tamuqnıñtur yene sezā-vār olur **el hikāyet** basa Tenbel qaçıp qurganġa
- (4) kirdi érse ba‘zı yaralıq mülāzımları özlerini ḥendeķġe salıp ba‘zı
- (5) qaraqlarġa aralanıp özin Behr-i ḥāl qurganıġa saldılar ba‘zılarını
- (6) qatl boldı çün kim qaçıp kirdi érse qal‘asın bérkit küllī meşġul
- (7) boldılar **beyt**  
qaçıp çünki qurgan Aralbérdi yat felek dédi kim hey uyat

(8) hey uyat bahadırılık vilāyet ve Tenbel xanı

sipāh yarağ ve mükemmel xanı

(9) bu işni sağış kılmadıñ ey kılan

bozuldı dirîğ [A]kşı ve Andicān

(10) basa hanga kir dép naşîhat dēdi

kulağ salmayın bildi la‘net dēdi

(11) kılıç oğ yaralığ bu xurğan ara

yaman yağşı kirgen émiş zāhir

(12) yaralıkları hem kırılmış tamām

özi qaldı ağa ini ve’s-selām

(13) ölüklerin alıban xoynına

Qaragîz salıp xurğanı bu yana

#### [84a]

(1) tün ve kün fiğāndur yağıdur yağı

belādur Ādemniñ ki eblehliğı

(2) bu xurğanda qalmadı Ādemniñ atı

yağın kēldi Tenbelniñ hem nevbeti

(3) çün Andicān vilāyetiga yētip Tenbelni başgaç yörüp şehrni alalı dēgende

(4) **hażret-i haqanı ve halifetü’l raḥmānı** merḥamet maqāmıda bolup ḥalāyıkniñ

(5) oğlı kıızı esîr bolmasun dép tevaqquf kılıp turdılar kim ulus

(6) éli özleri çıkıp baş éndürgey amānnıñ qaçıp xurğanga kirgeç

(7) ḥayāl-ı fāsîd kılıp xurğannı berkitip turur ḥalāyıklar tağı aña yār u

(8) yāver bolup ittifağ éylep turdılar érse **imāmü’z-zamān qaviyyü’l burhān**

(9) bir neçe kün qapap olturdılar tağı qal‘anıñ cem‘ eṭrāf-ı eknāfını merbūt

(10) ve mażbūt kıldılar nāgāh Tenbel qaçıp çığmağay bu qatldın fark kün kéçip

(11) érdi bir seherde kişi kēldi kim Sulṭān Aḥmed Tenbel qaçıp çıqa turur dēdi bu

- (12) sözni eşitgeç Һazret-i Һanıñ leşkeri Һaberdār bolup uşol zamānda şatular  
(13) keltürüp qurğa[-nğa] yapuştılar érse bir zamānğa qoymay kirdiler taqı

#### [84b]

- (1) Tenbelniñ qaçıp erkige kirip yek-cihetleri aña sıgılur qoymay zorlap aldılar  
(2) **Һazret-i sulţān Muhammed Témur Bahadır** Tenbelni ve Şeyh Bāyezidni barça  
qarındaşları  
(3) birle alıp Һan tapuğında keldi érse günāhı yaraşa çāresin taptı pādşāh  
(4) ғazabıǵa giriftār boldı anıñ şūmluǵındın Andicān talanıp él oǵul qızları  
(5) esīr boldı Һazret-i Һan ékki kün tevaqquf kılıp esīrlerin qaytarıp Moǵul  
(6) esīrlerin alıp Andicānnı Canı Bég Bahadırǵa tapşurup Semerqand bay tahtıǵa  
(7) müteveccih bolup kélip kāmran ve şādmānlıqlar birle tahtı üzre  
(8) olturdılar bu işdin barça él şādmān boldılar **Һazret-i imāmü'z-**  
(9) **zamān Һalīfetü'l rahmān Muhammed Şeybānī Һan yār-ı mihr anıñ sonıdın kélip**  
(10) **Semerqandnı altı ay qapap olturǵanı** fetħ bolǵandın son Ebū'l Fetħ Muhammed  
(11) Şeybānī Һan ılǵap Babur Mīrzā sonıdın kélip Semerqandnı altı ay qapap  
(12) olturur Һācelergē ve şehr-i Һalīķǵa köp naşīhatlar kıldı eşitmedi  
(13) ‘āqıbet élniñ aqvālı Һarāb bolup temānü aşlıq miñ altunǵa boldı

#### [85a]

- (1) érse şāhib-i hedāyā nesli Һāce Şemseddīn Muhammedni ilgeri salıp Babur Mīrzā  
(2) qarındaşın bermek bolup amān tiledi érse Һan taqı qarındaşın alıp  
(3) Һāce Ebū'l Mukārrem birle mīrzasıǵa yol bérdi bolǵan kişileri birlen  
(4) selāmet çıkıp kittiler basa Semerqandnı mundın burun Һan alǵanda Һāce  
(5) Ebū'l Mukārrem başlıǵ Һāce erbāblar ékki miñ kişi muşhaf ve talāqdın  
(6) ‘ahd kılıp alar barçası şartlardın yüzüp Babur Mīrzānı éndürüp  
(7) érdiler çün bu kerret Һan Semerqand şehrini aldı érse Һalāyıqniñ

- (8) tilgeç burunkı ve soñı günāhların bağışlap turur bir H̱āce Ebū'l Mukārrem  
(9) yamanlığıdın bir yılda Semerķandğa ta'alluķ kétedin yüz miñ kişi bī-cān boldı  
(10) çün ol hālda kim cān Semerķandnı kapap yörür érdi sultānlar ve bégler  
(11) hanga 'arz kıldılar kim icāzet bérseñiz bu qal'anı yapuşğaç  
(12) alur-miz dégende han dép turur zorlap alsaq müselmānlarnıñ  
(13) oğlı kıızı esir bolup bay taht éli şikest tapar dép élge raħm étip

### [85b]

- (1) uruşğa yağı kılmadı érse Hudāy te'ālā hannıñ şıdķı cehdidin  
(2) asanlıķ birle aña ruzi kıldı taķı Semerķand tahtıda oturup  
(3) toylar kıldı ol toйда cemī' ekābir ve ahālī ve dānişmendler ve qāzī ve  
(4) erbābnı keltürüp birlik yérige olurguzup taķı Muħammed Témur Bahadır  
(5) şandalide oturup uluğ toylar kılıp köp baħşış ve en'āmlar  
(6) kıldı bu toйда qāzī ve dānişmend ve müfti ve efāzıllar hażret-i hāndın su'al  
(7) étdiler kim bu toygā siz çinji-vār Témur nesli dék mu kirer-siz dégende Han  
Tuğrulnı

- (8) han bedi'de etdi **gazel**

Hudānıñ şanı'ne kıldım teferrüc

- (9) uş andın özgedin kıldım taħarrüc

taķı taķīm murādın bérmeýin tép

- (10) şerī'at 'ālemni kıldım ta'arrüc

uşol 'ankā tigin tağlarğa uçmay

- (11) Hudānıñ İslāmın kıldım taħarrüc

özüm bilmey özümge işler işlen

- (12) ne kıldım salmayın kıldım taħarrüc

şebānī kür kélürdin başı salmas

- (13) başımdın oķta yetip kıldım teberrüc

‘azīm uluğ toylar kıldılar çün

[86a]

- (1) Semerķandnı ékki kerrāt feth kıldılar sonı feth tārīh tokkuz yüz yettide rebīu’l-evvel
- (2) ayının başında érdi kim altı ay kapap aldılar **el-hikāyet Canı Bég Sultān**
- (3) **Maḥmūd Sultān birle Şāhruhiyyeni Hocend suyn keçip Hurr suğa tıgır ve çapıp**
- (4) **esīr kılganları** çün Semerķandnı algandın sonj élge raḥm üstide bolup
- (5) istimāletler bérđi çün ol aḥvāllarda Canı Bég Sultān Maḥmūd Sultān
- (6) birle ‘ahd ve şartları bar érđi Moğul ‘ahdığa ḥilāf kıldı érse
- (7) tārīh tokkuz [yüz] yettide kıış içinde atlanıp barıp sāhir u ḥabāli Hocend
- (8) suydın kéçip [tıgır] ve Çarçağ suyığa tıgır ve çapıp ékki yüz miñ koy bés
- (9) miñ yılkı üç miñ kıl dādek ve miñ bés yüz esīr alıp köp
- (10) ülük māllar alıp taķı öz tévelerige taķı olçadın alğan tévelerge
- (11) aşlıkların yüklep Semerķand kéldiler ol téveler taḥmīnen éllik
- (12) miñ Doğlat umaķlık **Muḥammed Hüseyin Mırza** savrunlar çıkarıp dédiler
- (13) kim **Sultān Maḥmūd** Hańa barıp ḥannıñ sıjılın Témur Ḥan oğlı Maḥmūd alar atım

[86b]

- (1) taķı ékki ḥannıñ kör ve taķı bég qarındaş ve muḥabbetlik yollarığa sā‘īler
- (2) kılayım eger Sultān Maḥmūd Ḥan ménıñ kiñeşimge kirmese kulluğunuzğa
- (3) kéleyim dép ‘ahd u şart kılıp mühlet tiledi çün Maḥmūd Sultān Bahadır
- (4) Moğulğa tüşkende yahşı ḥıdmetler kılıp érđi çün sultāńa yapuştı
- (5) érse Şeybānī Ḥan aғasındın ötünüp öze Tutbe élge mühlet
- (6) bérđi taķı tanıp Semerķandğa kéldiler érse Maḥmūd Bahadır Sultāńa
- (7) ḥükm boldı kim Ḥārezm üstige bargay çün öz çerigi birle bardı

- (8) érse H̄ārezm ékki bégi uruşup al‘asın tuzup kirürde éli  
(9) tilenmesün alāyıkñıñ oğı uşşakı es̄ir bolmasun dép ram ılıp  
(10) arada yasavullar oyup çerigin yandurup turur ol él yahşılını  
(11) bilmey ol urgan birlerni bérkitip mukem ılıp turur bu maālda Muammed  
(12) Şeybānī an aasındın işi barıp yine kapap uruşmaqa  
(13) oymay kéltürüp turur ün ol barganda Kāt ve Beldem sözni alıp

### [87a]

- (1) érdiler élin köçürüp Nacaraa alıp kéldiler ol öçürde an işār  
(2) yaraın ılıp Semerkandın atlanıp kélip arşıda tüşgende azret-i  
(3) an atdın talīdi taı öñ ayaı attı arıp turur ol ālda bu  
(4) azelni asb-ı āl özi aytıp turur **azel**  
éligim ayadın an tutup derdi bile dermāndur  
(5) köñlüm bular uşşasıdın mecnūn tigin dīvānedür  
derdidin çekipdür her kiçe dermān bilen sevgenidin  
(6) dostdın tikipdür uşbu derd-i ‘ış ehlie merdānedür  
gül ‘ārzınını ve şāfīdār ınā érür sordum seni  
(7) la‘l lebininı hicridin közüm yaşı dürdānedür  
mecnūnluumını şerbeti köñlüme dédi ‘ıř ara  
(8) her nīme fāş étđi meni köñlüm ‘aceb meyānedür  
hicrān tünini bir kiçe şem‘ aa zāhir éyledim  
(9) dédi seni bu derdie cānım meni hem yārdur  
her dem cemāli şem‘ini hicrān tūni yād éyledim  
(10) ol asret içre dembedem miskīn köñül bir dānedür  
miskīn şebānī dembedem derd ve amını egāne  
(11) derdi bile dermān tapıp ‘uşşā-ara efsānedür  
andın so işārga yörüş ılıp

(12) Derbend yolıdın ötüp **Muhammed Şeybānī Han** seravul kılıp yörüp Çağanyanğa yétti

(13) ol éllerniñ bolğan mälların alıp hışār üstige ötdiler taķı hışārga

### [87b]

(1) yetip anda turmay H̄āce Buside kétip Hamza Sultān ve Maḥmūd Sultān Maḥmūd Témur Han

(2) başlıg on miñ kişini **Hüsrev Şāh** üstige ılğatıp Vaḥş ve ardın

(3) ötüp Vaḥş bir yıgaç qalganda Hüsrev Şāh haber tapıp qoş atlar birle öz başı

(4) qaçıp qutuldı bolğan yarağı ve cibe ḥānesi bu sultānlarğa tüşti taķı sultānnıñ

(5) mülāzımları Hüsrev Şāhnıñ soñıdın ılğap bardı érse Hüsrev Şāh

(6) nökerlerige baķmay köprükdin kéçip köprükin bozurdı érse bu qalğan

(7) nöker ve yaraqların alıp yanıp uluğ keldiler bu sultānlar H̄āce Busidedin

(8) ılğanda ékki namāz-ı ḥuften belki yarım kiçe érdi sultānlar şabāḥ Vaḥş

(9) qal‘asığa yétte han taķı seher revān bolup ḥaşrgāḥ ḥoşvār kélip tüşti

(10) érse her tarafğa çapķun kılıp on yüz miñ koy éllik miñ at éllik

(11) miñ ķul ve dādek ékki yüz miñ téve beş yüz miñ koy alıp keldi

(12) taķı kervānlar tilep alğan māl bī-ḥesāp érte taķı bī-ḥesāp keltürdiler érse

(13) **Muhammed Şeybānī Han** yasavullar koyup sıgındırıp öz yurtlarığa yiberdi

### [88a]

(1) taķı ol mälla[-r]nı alıp Kāfirneheng suy[-ı]dın ötüp ittifāk kıldı kim mālın

(2) şehrge yiberip özümüz barıp Qunduz-Qabalıķ dégende taķı özge taraflarğa

(3) çapķun yibereliñ bizge bérgeşun éllerge ‘ināyet ve şefaķat kılalıñ

(4) baķmanlar her ne ḥāst-ı ḥaķķ bolsa körsün dégende sultānlar ve bégler ḥannıñ

(5) tapuğıda ‘arz kıldılar kim bu māl köp māl turur munı özümüz

(6) vilāyetige tigürmesek bolmas dép köp mübālağa kıldılar érse żarüretdin

(7) tapıp Semerķandġa bardı bu ġazelni Hüsrev Şāh üçün aytdı **ġazel**

(8) yüzüñni kördüm ol çārtāķ içinde

açılmış tāze ġül yafraķ içinde

(9) tebessüm kılsañ ol ġonçe lebiñdin

dégenin māl cā[-n]lar kıymaķ içinde

(10) nice turlandıñ ey ra‘nā ġaralım

méni yandurmaġıl avlaķ içinde

(11) kerem kılgıl gel émdi ey ‘azīzim

oturġıl dédi müştāķ içinde

(12) cihāññiñ közi herġiz körmіşi yok

ne kıldılar biler sormaķ içinde

(13) gel ey sāķī yükünüp bir ayak tut

méñe dilber bile kışlaķ içinde

## [88b]

(1) méñe cev eylediñ ey baġrı başım

köñülñi saķlay kılmak içinde

(2) muġālif Vaġşñı kışlap tururda

turuş bermey turur tiryāķ içinde

(3) şebāñġa beriptür nuşretin ġaķķ

kavıp mén hüsrevī çakmaķ içinde

(4) çerignñiñ körmeydi kaçıpdur

meşeldür kul kaçır urmaķ içinde

(5) çün ġişārdın yanıp Semerķand kélgende ġaber kéldi kim Sulţāñ Aġmed Tenbelni

(6) Sulţāñ Maġmūd ġan barıp kaçap turur Tenbel ol ġālda çāre tapa almay kıarındaşı

(7) Bég Tebbenı ġan tapuġına yiberip turur kim mén ġannñiñ kılluġın kıabül

(8) kıldım émdi ‘ināyet kılıp méni yaġıdın ġalāş kılsalar ġākim turur dép



- (9) ‘arz kıldı çün hâzret-i hânın mürüvvet ve keremi köp érdi anıñ
- (10) ‘âciz bolğanıǵa raħm kılıp Moǵul üstige yörüdi taķı Muħammed Témur Bahadır Hânı
- (11) ilgeri Uratbege ılǵatıp hân taķı soñıdın ılǵap Şırâz qurğanıǵa
- (12) yétkende Moǵul hânları Aqşı üstidin yüzülüp yandı dép haber
- (13) kélđi érse Hân Bég Mırzânı ‘ināyetler kılıp uzatıp yiberdi

### [89a]

- (1) andın yanıp bir aydın soñ **hâzret-i hân** çeriklep yine Uratbe üstige
- (2) bardı érse Muħammed Hüseyn Mırzâ Uratbe içinde érđi ‘arz-dâşt kıldı
- (3) mén siz buyurǵan hıdmet üstide turur mén sizdin yüz urman
- (4) dédi érse hân Uratbedin ötüp Hocend üstige bardı érse içinde
- (5) daruǵası **Sencer** Barlas Ğarip Barlas erbāblarındın pışkeş savurdın
- (6) çıkarıp daruǵa tiledi érse hân daruǵa yiberdi érse ol kélgen
- (7) kişi özi kirip daruǵanı kirgüzmedi taķı muħkem kıldı bu cāldın hâzret-i
- (8) hân haber tapqaç atlanıp kélip köp naşihatlar kılıp işitmedi érse
- (9) çerigleri taħammülsiz bolup bahadırlar şatular alıp yörüp qal‘aga
- (10) tüştiler érse bir sâ‘atga qoymay Hocendni yüzüp aldılar érse
- (11) mälların alıp özlerinsiz kıldılar taķı Sencer Barlasnı tutup **hâzret-i**
- (12) **hân** tapuǵı bahadır sultān mülāzımları keltürdi érse günāhın baǵıslap
- (13) köp ‘ināyet ve şefakatlar kıldı taķı Urqaşında mülāzım kıldı ol fethde

### [89b]

- (1) tārīh tokkuz yüz sekkizde ramazān ayında érđi kim kılıç birle oq ucıda
- (2) miñ bés yüz kişisi öldi h̡āst-ı haqq andaǵ érđi cāhillik
- (3) kılğanlar sezāsın taptı taķı hân tapıp Semerqand tahtgāhı keldiler **çün ebū’l feth**
- (4) **Muħammed Seybānī Hân** andın kélip évide on kün turup yine Uratbege

- (5) yörüş kıldı Uratbe kélgeç tört yanı dağı aşlığın yandurup yörü
- (6) turğaç Һазрет-и Һан деди kim bu öçürde Султān Маһмūd Һаннıң Һабери
- (7) ol turur kim Султān Аһмед Tenbel üstige Ақсı bardı дедилер эмди bir
- (8) барıp Suyқasıdın Һабери alalıң Һабери дэп Suyқasıға барıp чүн
- (9) **ebū'l feth Muḥammed Şeybānī Һan** ol kélmekide kiñeşi ol érди kim Султān Маһмūd
- (10) Һан Vallāce Һан her yerde чıкса tigşeliң чıкmasa mazbūṭ қарalıңdı
- (11) kélip érdiler bu maşlahatlar üçün ḥāş töşidin ékki miñ kişi Quşçı
- (12) Köpek Béğ Nayman Qanber Béğ Mañkıtdın Һācī Ġāzī Béğ Durman Uruş
- (13) Béğ ve Cān Vefā Mīrzā ve Macara Umaqlıq Şeyḥ Mezīd Bahadır Ebukeç Bahadır bolğan

#### [90a]

- (1) bahadırlar deryādın sal birle namāz-ı şām birle namāz-ı huften arasında andağ yer kéçip
- (2) érdiler allına kiçe birle keçse andağ bir kiçe almas érdiler bir zamān keçip
- (3) ol tünle yörü basa Lāşāmer-Һayrdın kélgen on kişi қаравулın tutup Һабери
- (4) aldılar Султān Маһмūd Һан Vallāce Һан Ақсı üstige tamām çerigi birle bardı
- (5) Аһмед Béğni munda қoydılar eger barsaңız vilāyetin ve mālın hem alur-sız деди
- (6) érse bu Һабери birle Һан tapuғına Hame Suban Bahadırnı ‘arż қılıp yiberdi érse Һаннıң
- (7) yarlıғı boldı barğan бэг ve nāyibler bu öçürde Һанлар sonıdın
- (8) yaralıң anıң bir ḥāst-ı ḥaqq bolsa körüşeliң Һudāy bizge nuşret
- (9) bérse anıң mālı vilāyeti Kıyanğa bargay dégende беглер yatıp kélip ara
- (10) қonup Һocend yarıp uruқın Һocendde қoyup Һанлар üstige revān
- (11) boldılar тақı Evgeç Bahadırnı yüz éllik kişi birle ilgeri yiberip éllik
- (12) miñ çerigdin altı miñ kişi alıp Һан тақı yörüdi чүн Evgeç Bahadır

(13) k  tip B  d  mn   yetge   ol   ln     pul   l  p turan  n al  p turur

### [90b]

- (1) kent B  d  mn   daru  as   ta   k  lip       p turur bu a  v  ln     arz
- (2)   l  p   an tapu  na ki  i yiberdi   rse **eb  'l feth Mu  ammed   eyb  n     an** ta  
- (3) k  yi  ne y  tip kent B  d  m t    ti ta     ab  h and  n k    p Nas  hda t    tiler
- (4) and  n k    p Mu  an ve Hur  ında t    tiler   ab  h   Babar S  r  m   k  lip
- (5) d  di kim   anlar sizn  n k  lgen  zn   tuymaydur y  r  n  z d  di   rse
- (6) y  r  p A    -Bad  ıda t    tiler   rse   M  rz     ey   B  yez  d B  g   ar  u k  ldiler
- (7)   rse k  zi     l  p   an  n   al  p y  r  p t  n bar  m     rd   y  r  p A    n  
- (8) r  -be-r  y Suy  as  nda t    tiler   ab  h   s  l  r ba  lap k  n
- (9) bir t  re bun   k  lg  n  e a  lar yaldap mun  a   erig fi'l    l k    tiler eger k  pr  k  din
- (10) k    se mun  a bat  p k    megey   rdiler bu fir    lar anda   bat k    p y  r  p
- (11) bir otl  da t    tiler t  n bar  m     rd   **Mu  ammed   eyb  n     an**   erigi birle   l  ap bir
- (12) y  ga   bir y  r  p v  kt-   nam  zda   ara k  r    p yasal   l  p ti  eler **Mu  ammed   eyb  n     an**
- (13) alt   min   ki  i   kki     n  n   erigi yigirmi min   ki  i   rd   t  r  h tok  k  z y  z

### [91a]

- (1) sekkizde zi[l]  ka'd   ay  da   kki   erig Er    y  n d  gen kent   stide r  -be-r  y
- (2) bol  p   ifat tart  p t  gi  tiler   rse     ret-i     n  n sol   ol
- (3) b  glerid  n C  n Vef   Bahad  r ba  lap   ap  p r  -be-r  y da  ı     n  min     ur  anda
- (4) her   araf  n   ollar y  r  p   att  ı   uru  lar   l  p Ma  m  d T  mur Bahad  r   an
- (5) t    lar  n t    r  p Sult  n Ma  m  d   an birle ol  a     n   t    r  p al  p
- (6) k  ldiler   kki     n  n   erigi birle bas  p ulu   ki  iler   ligge
- (7) t    ti her kim o   birle   ılı   ast  da z  yi' bold   uru  d  n   utul  an
- (8)   ald       n     n  n **alar Mu  ammed T  mur Bahad  r   an**   an tapu  na k  ld     rse

- (9) Һан һаққıda ‘ahd u şart qıldılar kim siz qorukmañ kim sizlerge  
(10) yamanlıq qılmas mën sizler qarındaşıqlıñı başdın yañı qılıp  
(11) aramızda miñnetler bolsun dédi bu kéçer dünyāda biri birimiz müşfik bolup  
(12) Teñriniñ bizgenin birge köreliñ dép Һamd qıldım naşihatlarımñı  
(13) eşitmediñiz ḥāst-ı Һaqq mundaq érdi bolğay boldı émdi köñlünüzni

### [91b]

- (1) salmañız sizlerni yañşı uzatur-mën dép bedī’de bu ғazelni aytdılar **ғazel éşit**  
(2) salma köñlün qardaşım ér kişige mundağ tüşer  
ér uşoldur biliñiz taqdīr-i Һaqqğa şabr aytar  
(3) şabr aytar bolsa kişi Eyyüb tegi her işde merg  
dunyā ü ‘aqabī anıñdur ғuşşa u ғamdın kiter  
(4) ey basa mundağ elem qardaşlarımğa baqmayın  
mën oқur mën bi’at ve yüz miñ tümen andın tar  
(5) ey Moğullar qaçıñız qardaşlarımğa qıldı qarh  
ey kāfirler atañız aşıñğa la‘netler yéter  
(6) mihribānsın ey şebānī qardaşlarıñ ték Һaqqıda  
yañşılıq her kişige temāss işleriñ yéter  
(7) **taqı Һannıñ** ini ve oğlanları kélip Һanlar muqābeleside turup yamanlıqımız  
yaqturup  
(8) ‘ahdlar qılıp namāz-ı peşinge téger ve ol yérde turup andın Һanlarını alıp köçtiler  
(9) taqı Aqşığa kélip tüştiler bu öçürde Sultān AҺmed Tenbelniñ ‘arz-daştı  
(10) keldi kim Һan devlet birle kélip tüşkenin bat Һaber tapmadım Һālā batım  
(11) ne yérde yarlıғ bolsa kélsün déseler barayım dédi érse Һan kişi yiberdi kim Һālā  
(12) tir munda tevaqquf qılмай Taşkend bara turur miz eger kélip taqı bizge basmas  
émdi  
(13) anda oқ turup biziñ Һıdmetimizni qılıp biziñ devletge lāyıq işlerge

## [92a]

- (1) ihtimām kılsun dép and anıny aa berip taı Akını ve aa tbı‘ birlerni Sey
- (2) Byezidge berip taı bir Merılan ve kent Bdmnı Bg Mrzaa berip anlarnı bend
- (3) kılıp Takend stige revn boldılar an ulı birle Mamd Bahadır Sultnnı
- (4) ulı Ahengirn Kendirlik ve Dabanidin yrdiler taı revn bola Canı Bg
- (5) Sultn ve Muammed Tmur Bahadır annı ilgeri Takendge yiberip an sonıdn yrdiler
- (6) bu anların tutanın Amed Bg bir kn burun aber tapıp Sultn Mamd annı
- (7) olı birle uruın alıp aıp Moolistan yzlendi taı sultnlar b
- (8) vilyetni aldılar kki kndin son an zi yetiti anca ml ve tavar aldılar
- (9) kim hc nmenı sayın bilip bolmadı ol cehddin tevrde mer bitilmedi
- (10) taı **eb’l feth Muammed eybn an** vilyetge kirip Moulnı ıtay kzlk
- (11) ve rn szlk meh-pre dil[v]erin yıdurup Sultn Mamd annı bir uı
- (12) an zi aldı birin Canı Bg Sultn aldı taı an bgleridin Moul zblarıdn
- (13) almaan almadı taı anların ml ve aznelerin mlzımlarına

## [92b]

- (1) baıladı andın son Takendni Canı Bg Sultna brdi ve ruıyyeni
- (2) Mamd Tmur Bahadır Sultna brdi Muammed Tmur an taı un araın ve Dvnnı
- (3) inisi Ya’ub Kkeltaa brdi taı ba’zı tmenlerni mlzımlarına ba
- (4) kıldı kki annı ve h b-kemni bolan uruı birle kki yarlı yara brip
- (5) uzatıp turur kii dse bolur kim demdin bucaa tger ve bu mrvvet bu efaqatnı
- (6) hc pdh kılmadı kim bu Muammed eybn an kıldı andın sanıp klrde
- (7) Muammed seyin Mrz Uratbedin aıp ıkıp taa kirip turur an taı

- (8) élniñ burun soñ kılğan günāhlarnı bağışların Uratbeni Mañkıt  
 (9) Hācī Ġāzī Bégge bérıp özi Semerqandğa kélip bégler ve bahadırlarğa  
 (10) toylar berip pādşāhāne hil‘atlar kiydürüp halāyıqlarnı kórķura olturguzup  
 (11) yasavullar at birle yörüp köp kâ‘ideler ol toйда tertīb taptı taķı kādīmī  
 (12) yasa ve yosun izhār étip **ebū’l feth Muḥammed Şeybānī Han** tahtda olturup kâzī  
 (13) ve dānişmend ve ḥāce erbāblarğa hil‘atlar kiydürdi munuñ dék toynı

### [93a]

- (1) héç kim kórmedi dése bolur ve hiç tevārīḥde oқulmadı **te‘vīl ebū’l feth Muḥammed Şeybānī**  
 (2) **Han ḥālidu’llah devlet** Moğulğa barganda mundağ temşīl kılur **İnnā Feteḥnā** yosunı  
 birle  
 (3) Hudāy te’ālā ‘ināyet izlesin nuşret-i ebediyyesi birlen Şāh-Baht Hannıñ  
 (4) ḥaḳķıda kıldı érse Hāḳḳ te’ālāğa teslīm şükrler aytıp munuñ dék luṭf u mevlüdiñ  
 (5) keremge müteveccih bolup bu temşīlni érenler himmetidin aytdı nefis-i ammāre  
 turur  
 (6) bil heftser sēni Kārūn bēgi olduḳta yutar Rac’anā mine’l cihadi’l asgari ile  
 (7) cihādi’l ekber<sup>2</sup> bu yétti başlıg bilen bedenimizniñ içinde turur biri şehvet  
 (8) ékkinçi ḥased üçünçi cehl törtünçi hūnī béşinçi ğaḏab altınçı ol riyāzet  
 (9) **şerī‘at-ı sünnet** estağfiru’llāh tīğ-i İllā’llāh taķı ‘ibādet iş kılsa ḥayr iş kılğay  
 (10) bu belālarnıñ başını tīğ-i İllā’llāh késer  
 yaḳşı taķı riyāzetle ‘ibādetdin kéter  
 (11) **tevḥīd dér bir zekī ve celālet Allāh te’ālā**  
 ḥamd ol pādşāh-ı ‘ālemğa  
 (12) kim hilāfet buyurı Ādemğa

<sup>2</sup>Hādis-i şerif : “ *Küçük harpten, büyük harbe döndük ...* ”

boldı ‘ālem anıñ birle ‘ālem  
(13) boldı Ādem anıñ birle Ādem  
barça ‘ālem anıñ bilse k̄ā’īm

[93b]

- (1) k̄ā’īm öz ve atı birle ol dāīm  
şāni‘-i pāk ve īzed-i müte‘āl
- (2) kim érür salmak anı emr-i muḥāl  
dédi vaşfıda ‘āşq-ı sālīk
- (3) ma’ārif-nāk Ḥaqq ma‘rifetiñ  
‘aql bile anı tanıp mu bolur
- (4) kulluğudın anı tanıp mu bolur  
barçağa ġāyet ümīd oldur
- (5) barça yandın anıñ sarı yoldur  
barça yoldın velī yakınrağ ol
- (6) şer’dür kim buyurdı şāh resül  
enbiyādur nigīn ve ol ḥātem
- (7) evliyādur gedāydur ḥātem  
āl ve aşḥāb-ı peygamber dūrūd u selām
- (8) kim alar birledür ‘ayān-ı İslām  
kayı tili birle bu ‘ināyet-i muḳābeleside
- (9) şükr tapulğay kim ḥazret-i melik-i alām ve mühimīn **سلا م جل جلاله** ve amme  
nevālühü
- (10) her ‘āşī günāhkār kullarını munuñ dék peygāmbere zü’l-iḥtirām ‘aleyhi’s-şalavāt
- (11) İslām ümmetiniñ silsilege dāḥil kıldı éldi ümīd oldur kim andağ ḥazret-i
- (12) ‘izzet amme nevalühü bizni ol ‘ālīcenābnıñ ümmetligidin maḥrūm kılmadı ol
- (13) taqı şefā‘atıdın bī-naşīb kılmadı

vāy eger Teṇri ‘ināyet kılmasa

#### [94a]

- (1) ya bu peygāmbere şefā‘at kılmasa  
hālım ol ‘ālemdā ne bolğay ménin
- (2) közlerim ƙan yaş ile bolğay anın  
yene bir ‘ināyet Teṇri te‘ālādın
- (3) budur kim bir faḳırlarğa vüçüd hil‘atın bir pādşāh zamānıda kıldı kim ḥazret-i
- (4) risālet birle adaş belki mütāba‘at yolıda gül taƙı ve taƙı fehvāliyye fehvāsı
- (5) birle ƙarındaşdur bu mütāba‘at yolıdın pādşāh-ı ḥāḳıḳının bār-geh
- (6) celālīga tép اللّٰهُ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ لَمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ atını ol bār-gehnin
- (7) kitābeside oƙup teḥalluƙu’l-aḥlāḳ Allāh mażmūnı birle ‘āmel kılıp cihāngir
- (8) dā‘iyesini şerī‘at revācı üçün aşıƙārā kıldı kimdür ol pādşāh-ı ‘ālem
- (9) kimdür ol pādşāh-ı ‘ālemgir  
āsmān rif‘at āfitāb-ı serīr
- (10) ḥazret-i şāhib-ƙırānı söylemeni mēnge fi’l-muḥtaş mevāhib ḥazret-i şāhib-
- (11) ƙırān ḥalīfetü’l-raḥman **ebu’l feth Muḥammed Şeybānī Ḥan** مد الله ظلال خلافته  
علي مفارق المسلمين
- (12) ḥüsrev-dānişver şāhib-ƙırān  
pādşāh-ı ‘ādil kişversitān
- (13) şāhlığı faƙr ile cem‘ éylegen  
şer‘ nūrın özige şem‘ éylegen

#### [94b]

- (1) Teṇridin aḡa Muḥammed kéldi ism  
anın ismi cān ve ‘ālem barça ḥısm
- (2) dīnge dérler ḥāḳḳ anın inisidür



- şer‘ kim dérler anıñ inisidür
- (3) şeyhler kim ma‘rifetdin toldılar  
anıñ éliginde müselmân boldılar
- (4) Teñri dīdārın heves kılğan kişi  
yüzini körgeç mükemmeldür işi
- (5) kiçe kündüz işi Qur‘ân bile  
Teñriniñ hükmi kılur cān bile
- (6) kim Semerqandnıñ hūfızınıñ müşkili  
ögrete bilge sedd-i müşkili
- (7) Teñridin naql éylegen dék hayr çiril  
oquban hatm éyledi bī-kāl u kīl
- (8) yoktur ansız ‘ālem ehliğe qarār  
hāşılā ‘ālemde oldur her nān bar
- (9) melikiniñ zabtı üçün kılsa nazar  
kan tamar tīgıdın anıñ elhazer
- (10) çün dedi ‘ālem revānı münfa‘il  
‘adlıdın Nūşīrvān rūhı hacil
- (11) ‘aqlın tab‘ ehli barça bendedür  
tab‘dın Hüsrev dégen Şirmendedür
- (12) zıhn ve fehmi élge esbāb-ı hayāt  
nazm ve neşri ile kim āb-ı hayāt
- (13) yok hüner kim bilmemiş bu şāh anı  
Teñri kılmış barçadın āgāhnı

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### 3. DİZİN-SÖZLÜK

#### 3.1.GENEL DİZİN

|                                               |                                              |
|-----------------------------------------------|----------------------------------------------|
| -A, Ā-                                        | a.- tım 64a/11                               |
|                                               | a.- tı 65b/9                                 |
|                                               | a.- tılar 65b/2                              |
|                                               | a.- ıp 63a/3                                 |
| āb < <i>Far.</i> Su                           | açıl - < ET <i>açıl-</i> (EDPT,26) Açılmak   |
| ā.-1 hayāt 94b/12                             | a.- mış 88a/8                                |
| ā.-1 kemālāt 80a/6                            | a.- ıp turur 82b/2                           |
| ā.-1 reng 79a/1                               | açtur - < ET <i>açtur-</i> (EDPT,21)         |
| ā.-1 rüyı 73a/13                              | Açtırmak                                     |
| ā.-1 vekīli 76a/9                             | a.- up turur 64b/3                           |
| ābādān < <i>Far.</i> Bayındır                 | a‘dā < <i>Ar.</i> Düşmanlar                  |
| ā. 74a/5                                      | a.-i hayālın 74a/7                           |
| ‘acāyib < <i>Ar.</i> Çok tuhaf, şaşılacak şey | ‘adālet < <i>Ar.</i> Doğruluk, adalet        |
| ‘a. 82b/9                                     | ‘a. 71b/7, 81b/1                             |
| ‘aceb < <i>Ar.</i> Acaba, hayret              | ‘a.+ niḡ 81b/11                              |
| ‘a. 72a/3, 80b/1, 87a/8                       | ‘adāletlik < <i>Ar.</i> + <i>T.</i> Adaletli |
| ‘āciz < <i>Ar.</i> Güçsüz                     | ‘a. 68b/11                                   |
| ‘ā. 68a/6                                     | adaş < ET <i>adaş/addaş</i> (EDPT,72) Adaş,  |
| ‘ā. bol- 51b/10                               | adları aynı olan                             |
| ‘ā. bol- 88b/10                               | a. 94a/4                                     |
| ‘ā. ve za‘īf bol- 48b/3                       | ‘adīl < <i>Ar.</i> Denk, benzer, eş          |
| ‘acz < <i>Ar.</i> Güçsüz, beceriksiz          | ‘a. 65a/6, 65a/8                             |
| ‘a. 69b/7                                     | ‘ādil < <i>Ar.</i> Adaletli                  |
| aç - < ET <i>aç-</i> (EDPT,18) Açmak          | ‘ā. 79b/2                                    |

‘ā. (pādšāh-ı ‘ā.) 94a/12

‘ādillik < *Ar. + T.* Adaletlilik

‘ā. 57a/7, 57a/8

‘adīmü’l-miṣl < *Ar.* Benzersiz

‘a. 68a/1, 71b/12

‘a. ve fāriḡbāl ér- 65a/7

‘adl < *Ar.* Adalet

‘a. 63a/8, 65a/6, 65a/8

‘a.-ı mülk 68b/4

‘a. kıl- 60b/11

‘a.+ ıdın 94b/10

‘adüvv < *Ar.* Düşman

‘a. 77a/7, 79a/8

āfāk < *Ar.* Ufuklar

ā. 68a/6

ā.+ nıḡ 68a/10

āferīn < *Far.* Bravo, çok yaşa, alkış

ā. 79a/2, 83a/4

ā.+ ler kıl- 81b/4

āfitāb < *Far.* Güneş

ā. 63a/12, 69a/6

ā.-ı serīr 94a/9

aḡa Aḡa, Aḡabey, büyük kardeş

a. 83b/12

a.+ sı 58b/11, 66b/4, 67a/1

a.+ sıdın 65b/8

a.+ sıdın 86b/12, 86b/5

āḡāh < *Far.* Bilgili, haberdar

ā.+ nı kıl- 94b/13

aḡar < *ET aḡ-* (EDPT, 77) Aḡarmak,

Beyazlaşmak

a. kıl- 73a/7

a. kıl- 75a/4

aḡrı - < *ET aḡrı-* (EDPT,91) Aḡrımak,

acımak

a.- p turur 87a/3

āh < *Ah*, Feryat, figan

ā. 64b/1, 70b/10, 70b/9

ā.+ ıdın 63b/12

ahālī < *Ar.* Halk, ahali

a. 85b/3

‘ahd < *Ar.* Yemin

‘a. 86a/6

‘a. kıl- 58b/10, 85a/6

‘a. u şart kıl- 91a/9

‘a. u şart kıl- 86b/3

‘a. kılıp érđi (şart u ‘a.) 66b/5

‘a.+ ın 66b/11

‘a.+ıḡa 86a/6

‘a.+ lar kıl- 91b/8

‘a.+ ları bar érđi 66b/11

āḡır < *Ar.* Son, sonunda

ā. 73b/13

**ā.** (mehdī-yi ā. zamān turur)  
69a/12

**āhır-zamāne** < *Ar.* Kıyamet öncesi,  
dünyanın son zamanları

**ā.** 61a/8

**ahlāk** < *Ar.* Ahlak, huy

**a.** 77a/9

**a.-ı veys** 77a/9

**āh(i)ret** < *Ar.* Ahiret

**ā.** 60a/10

**āhū** < *Far.* Ceylan

**ā.** 64a/7

**aḥvāl** < *Ar.* Durum, hal

**a.+ ın** 51b/11

**a.+ nı** 62a/12, 90b/1

**a.+ ı** 48b/3, 84b/13

**a.+ larda** 86a/5

**‘ā’idāt** < *Ar.* Gelir

**‘ā.** (ṭabiyyet-i ‘ā.) 61a/3

**ak** - < ET *ak-* (EDPT,77) Akmak

**a.- ar** 75a/7

**a.- a turgan** 78b/3

**ak** Beyaz, ak

**a.** 83a/13

**‘akabī** < *Ar. + Far.* Önceki

**‘a.** 91b/3

**‘ākıbet** < *Ar.* Son, sonunda

**‘ā.** 48a/10, 49a/1, 50a/2, 50a/4,  
50b/12, 51a/3, 51b/13, 52a/4, 65b/6,  
71a/9, 84b/13

**akıl** - < ET *ak-* (EDPT,77) Akmak,  
akılmak

**a.- ıp** 78b/11

**a.- ğan** 70a/5

**‘ākıl** < *Ar.* Akıllı, olgun

**‘ā.** 52b/9, 58a/9

**‘ā. u ṣāliḥa ér-** 48b/1

**‘akl** < *Ar.* Akıl, us

**‘a.** 65a/6, 65a/8, 65b/6, 66a/6,  
69b/2, 93b/3

**‘a. (nākış ‘a. turur)** 61a/5

**‘a.+ ın** 94b/11

**‘a.+ ımnı** 70b/8

**‘a.+ ıdn** 61a/2

**aklı** - < ET *ak-* (EDPT,77) Akmak,  
hareket etmek

**a.- p** 82b/8

**al** - < ET *al-* (EDPT,121) Almak,  
fethetmek

**a.- ar** 86a/13

**a.- ur-miz** 85a/12

**a.- ur-sız** 90a/5

**a.- dı** 49a/13, 49a/3, 50b/7,  
51a/5, 67a/10, 67a/11, 67a/12, 67a/13,

67b/2, 67b/3, 70a/8, 72a/5, 72a/7,  
72a/9, 72b/1, 74b/8, 92a/12

a.- dı (kızın a.- dı ) 67b/5

a.- dı (tamām a.- dı ) 61b/13

a.- dı (yalın a.- dı ) 57a/8

a.- dılar 49b/5, 59b/8, 62b/10,  
84b/1, 90a/3, 92a/8

a.- dılar (kapap a.- dılar ) 86a/2

a.- dılar (tamām a.- dılar ) 54a/3

a.- alı 84a/3

a.- alıñ 89b/8

a.- saķ 85a/12

a.- a bérđi 52a/3

a.- ip 50b/3, 57a/7, 58b/4,  
58b/6, 58b/9, 59b/1, 59b/6, 62b/4,  
64a/10, 67a/1, 67b/4, 70b/3, 71a/11,  
71a/9, 72a/6, 74a/6, 75b/11, 76a/11,  
78a/1, 78b/2, 83a/9, 84b/3, 84b/6,  
85a/2, 86a/10, 86a/9, 87a/1, 87a/13,  
87b/11, 87b/7, 88a/1, 89a/11, 89a/9,  
90a/12, 90b/7, 91a/5, 91b/8, 92a/7

a.- ip (nīme a.- ip ) 58b/9

a.- ip (ruķa' a.- ip ) 64b/4

a.- ip (tükel a.- ip ) 58b/12

a.- ip baradur 73a/4

a.- urģa 52a/3, 55b/5, 59a/11

a.- iban 83b/13

a.- ğan 86a/10, 87b/12

a.- ğanda 66b/4, 71b/4, 72a/7,

85a/4

a.- ğandın 86a/4

a.- urın 78a/7

a.- ar bérđi 55b/4

a.- dı érse 85a/7

a.- dı érse (bürdesin a.- dı érse )

64b/5

a.- dılar érse 89a/10

a.- ğay mudur (kélťüre a.- ğay  
mudur ) 79a/12

a.- may (tapa a.- may) 88b/6

a.- may (uruşa a.- may) 51b/7

a.- mas érdiler 90a/2

a.- maģan 92a/13

āl < Ar. Aile, soy, sülale

ā. 69a/9, 93b/7

a'āl < Ar. Yücelik, büyüklük

a. 66a/13

a. (ṭab'-ı a.) 66a/5

alar < ET *olar* Onlar

a. 50a/4, 52a/12, 52b/1, 61a/2,

61a/5, 62b/2, 85a/6, 91a/8, 93b/8

a.+ nıñ 50a/7, 61a/4, 61a/5,

62a/4, 62b/12, 79a/4

a.+ nı 49b/1, 49b/3, 50b/6

a.+ ğa 53b/6, 57b/2  
 a.+ ğa bér- 66b/6  
 a.+ dın 48b/2  
 aldan - < ET. *alda-* Aldanmak, hile  
 yapılmak  
 a.- mağıl 60b/9  
 ‘alefzār < *Far.* Otlak, çimenlik  
 ‘a. 51a/6  
 ‘a.+ mı 52b/13  
 ‘ālem < *Ar.* Alem, dünya  
 ‘ā. 65b/4, 70a/2, 71b/11,  
 79a/13, 79b/4, 81b/4, 93a/12, 93a/13,  
 94a/8, 94b/1, 94b/10, 94b/8  
 ‘ā. bol- 93a/12  
 ‘ā.-i gülistān 70a/2  
 ‘ā. (halk-ı ‘ā.) 71a/9  
 ‘ā. (mazhar-ı zerrāt-ı ‘ā.) 68a/12  
 ‘ā.+ ni 48a/12, 48a/9, 74a/7,  
 85b/10  
 ‘ā.+ ğa 93a/11  
 ‘ā.+ ğa (hudāvend-i ‘ā.) 72b/3  
 ‘ā.+ de 48a/9, 76a/4, 77b/4,  
 94a/1, 94b/8  
 ‘ā.+ dın 74b/4  
 ‘ā.+ inde 76b/2  
 ‘ālemgīr < *Ar. + Far.* Dünyayı fetheden  
 ‘ā. 69b/5, 74b/9, 94a/9

‘ā.+ nın 80a/5  
 ‘ālempenāh < *Ar. + Far* Büyük padişah  
 ‘ā.+ nın 82a/3  
 ‘ā.+ nın (dergāh-ı ‘ā.) 76b/1  
 ‘ālemtāb < *Ar. + Far.* Dünyayı  
 aydınlatan  
 ‘ā. 69a/6  
 ‘ale’ş-şabāh < *Ar.* Sabah erkenden  
 ‘a. 75a/10, 78b/7  
 ‘aleyh < *Ar.* Karşıt, zıt  
 ‘a.+ ide 50b/2  
 ‘aleyhi’l-tevfīk < *Ar.* Allah’ın yardımı  
 onun üzerine olsun manasında  
 söylenen söz  
 ‘a. 67a/9  
 ‘aleyhi’r-rahme < *Ar.* Rahmet onun  
 üzerine olsun manasında söylenen  
 saygı sözü  
 ‘a. 65a/11  
 ‘aleyhi’s-şalavāt < *Ar.* Dualar onun  
 üzerine olsun manasında söylenen söz.  
 ‘a. 93b/10  
 ‘aleyhi’s-selām < *Ar.* Selamlar onun  
 üzerine olsun manasında söylenen söz  
 ‘a. 67a/5  
 ‘alī < *Ar.* Hz Ali, yüce  
 ‘a. 65a/4, 66a/5, 70a/1

|                                         |                                       |
|-----------------------------------------|---------------------------------------|
| ‘a. (mısr-ı ‘a.) 80a/1                  | Allāh-te’ālā < Ar. Yüce olan Allah    |
| ‘ālī < Ar. Yüce, ulu                    | A. 93a/11                             |
| ‘ā. 69b/9, 81b/11                       | A.+ nın 48b/6, 63a/11                 |
| ‘ā. ér- 77a/4                           | ‘allām < Ar. Bilen, en iyi bilen      |
| ‘ālīcenāb < Ar. Centilmen, cömert       | a. 93b/9                              |
| ‘ā.+ nın 93b/12                         | almaz < ET al- (EDPT,124) Almak       |
| ‘alīm < Ar. Bilgili, bilgin             | a. 78a/12, 78a/8                      |
| ‘a. 65a/6                               | altı < ET altı (EDPT,130) Altı        |
| ‘a. (devr-i ‘a.) 65a/7                  | a. 54a/2, 84b/10, 84b/11,             |
| ‘ālimü’l-ğayb < Ar. Gaybı ve alemi      | 86a/2, 90a/12, 90b/13                 |
| bilen                                   | a.+ da 71a/12                         |
| ‘ā. 68a/1                               | altınç < ET altınç (EDPT,131) Altıncı |
| ‘ālīşān < Ar. Şanlı, şerefli            | a.+ ı 93a/8                           |
| ‘ā. 73b/13                              | altun < ET altun (EDPT,131) Altın     |
| ‘āliye < Ar. Yüce, ulu, yüksek          | a. 65a/2                              |
| ‘ā. bol- (işāret-i ‘ā. boldı ) 76b/5    | a. ér- 80b/12                         |
| ‘aliyy < Ar. Yüksek, soylu              | a.+ ın 64b/9, 81a/1                   |
| ‘a.-i İslāmğa 59b/11                    | a.+ ğa boldı érse 84b/13              |
| all < ET al/ (EDPT,120)Huzur, ön        | altunī < T. + Far. Altından yapılmış  |
| a.+ ı 60b/9                             | a.+ dın ér- 80b/13                    |
| a.+ ına 90a/2                           | ālūftelig < Far. + T. Alışkanlık      |
| a.+ ıda 66a/9, 71b/3                    | ā.+ im 64b/10                         |
| a.+ ıda bolur érdi 71b/4                | amān < Ar. Korkusuzluk                |
| a.+ ında 59a/5, 76b/10                  | a. 85a/2                              |
| Allāh < Ar. Tanrı, Allah → Allāh-te’ālā | a. bol- 76a/8                         |
| A. 72a/3, 94a/7                         | a.+ nın 84a/6                         |
| A. ér- 65b/4                            | amān-bağş < Ar. + Far. Bağışlamak     |

|                                                |                                                  |
|------------------------------------------------|--------------------------------------------------|
| a. 68a/2                                       | 72b/1, 81b/1, 82a/1, 84a/7, 84b/1,               |
| <b>amānlık</b> < <i>Ar. + T.</i> Korkusuzluk   | 85b/2, 87a/8, 92a/1, 94b/1                       |
| a. 57a/9                                       | <b>'anber</b> < <i>Ar.</i> Güzel koku            |
| <b>'āmel</b> < <i>Ar.</i> İş, amel             | <b>'a.</b> 69a/6, 70b/13                         |
| <b>'ā. kı1-</b> 60a/6, 61a/7                   | <b>'a. + ler</b> (müşg ve <b>'a.</b> saçtım)     |
| <b>'ā. kı1-</b> 60a/8, 60b/11, 94a/7           | 64a/12                                           |
| <b>ammā</b> < <i>Ar.</i> Ama, fakat            | <b>ança</b> < ET <i>anča</i> (EDPT,172) O kadar, |
| a. 48a/11, 75a/13                              | onca                                             |
| <b>a'māl</b> < <i>Ar.</i> Ameller, davranışlar | a. 62a/7, 92a/8                                  |
| <b>a.-1 tenjiz</b> 78b/10                      | <b>and</b> < ET <i>and/ant</i> (EDPT,1765) Yemin |
| <b>'amme-nevālühü</b> < <i>Ar.</i> Cenāb-ı     | a. 92a/1                                         |
| Hakk'ın lütuf ve ihsanı, herkese veya          | <b>anda</b> < ET <i>anta</i> (EDPT,176) Orada,   |
| herşeye şamildir, manasında söylenen           | orda                                             |
| bir söz.                                       | a. 49a/3, 50b/9, 52a/12, 52b/11,                 |
| <b>'a.</b> 93b/9, 93b/12                       | 53a/5, 66b/3, 75b/6, 77b/4, 87b/1,               |
| <b>'ammzāde</b> < <i>Ar. + Far.</i> Amcazade,  | 91b/13                                           |
| amcaoğlu                                       | <b>a.+ ğı</b> 76b/13                             |
| <b>'a.+ leri</b> 52a/1                         | <b>a.+ kı</b> 77b/2                              |
| <b>ana</b> < ET <i>ana</i> (EDPT,169) Anne,    | <b>andağ</b> O şekilde, öyle, orada ki →         |
| valide                                         | andak                                            |
| <b>a.+ sı</b> 48b/1, 54b/6                     | a. 51a/4, 51b/11, 63b/11, 69b/2,                 |
| <b>a.+ sı ér-</b> 53a/5                        | 90a/1, 90a/2, 90b/10, 93b/11                     |
| <b>a.+ sını</b> 64a/6                          | <b>a. ér-</b> 89b/2                              |
| <b>aṇa</b> < ET <i>a</i> (EDPT,1) Ona          | <b>a. bol-</b> 60b/5                             |
| a. 48b/7, 50b/2, 50b/9, 54a/10,                | <b>andak</b> Öyle, o şekilde → andağ             |
| 55a/12, 61a/13, 66a/4, 71a/8, 71b/12,          | a. 75a/13, 76b/11                                |
|                                                | <b>a.+ da</b> 75b/11                             |



**andin** < ET *andan/andin* (EDPT,177)

Ondan, oradan sonra, oradan

a. 48a/9, 48b/11, 49a/1, 49a/11, 49a/2, 49a/5, 49b/4, 50b/4, 51b/13, 52b/12, 53a/8, 54a/1, 54a/7, 54a/8, 58a/12, 58b/3, 58b/4, 58b/6, 63a/7, 66a/1, 66b/13, 66b/4, 66b/9, 67a/10, 67a/11, 67b/1, 67b/2, 67b/5, 72a/10, 72a/5, 72a/6, 72a/8, 76a/2, 76b/12, 85b/9, 87a/11, 89a/1, 89b/4, 90b/3, 90b/4, 91b/4, 91b/8, 92b/1, 92b/6

a. bol- 54b/6

a.+ ğa 50a/3

**anı** < ET *a* (EDPT,1) Onu

a. 49b/9, 50b/3, 54a/9, 55a/11, 59b/9, 61b/5, 63b/3, 66a/1, 67b/4, 69a/13, 69b/10, 69b/9, 71a/1, 72b/1, 75a/6, 76b/5, 78a/10, 80a/12, 81a/10, 93b/2, 93b/3, 93b/4, 94b/13

**anıñ** < ET *anın* (EDPT,187) Onun

a. 48b/12, 48b/5, 48b/6, 49a/4, 49a/8, 50a/8, 50b/1, 50b/9, 52a/11, 52b/6, 57a/10, 57a/11, 60a/6, 61a/7, 64b/4, 64b/6, 65b/9, 66a/7, 67b/4, 69a/9, 69b/1, 72a/2, 72b/5, 72b/7, 73a/1, 73a/4, 74b/6, 74b/8, 74b/9, 76a/9, 77a/4, 79b/6, 79b/7, 80b/13,

80b/9, 81a/1, 81a/8, 81a/9, 82a/11, 82a/8, 83a/6, 84b/4, 84b/9, 88b/9, 90a/8, 90a/9, 93a/12, 93a/13, 93b/5, 94a/2, 94b/1, 94b/2, 94b/3, 94b/9

a. ér- 80b/3

a.+ dur 91b/3

**‘anķā** < Ar. Anka kuşu

‘a. 68a/3, 85b/10

‘a. kıl- 68a/13

**añla** - Anlamak, kavramak

a.- p 53b/2, 53b/5

**ansız** < Onsuz, o olmadan

a. 94b/8

**ara** < ET *ara* (EDPT,196) Ara, arasında

a. 66a/8, 71b/4, 74b/10, 79a/13, 79b/10, 79b/13, 80b/10, 80b/9, 81a/12, 81b/10, 82a/4, 83a/12, 83b/11, 87a/11, 87a/7, 90a/9

a.+ da 66b/6, 86b/10

a.+ mızda 91a/11

a.+ sıda 52a/6

a.+ sıdın 64a/10

a.+ sında 77b/10, 90a/1

a.+ larıda 52a/4

**‘arakķ** < Ar. İçki

‘a. 64b/6

‘a.+ nı 61b/7

**arala** - < ET *arala*- (EDPT,231) Aralık  
etmek, araya girip ayırmak

**a.- p** 70b/3

**aralan** - Aralamak

**a.- ıp** 83b/5

**ārām** < *Far.* Dinlenme

**ā.** 73a/1

**ārāste** < *Far.* Süslenmiş

**ā.+ dūr** 66a/8

**ā. kıl-** 69b/2

**ard** < ET *art* (EDPT,200) Art, arka

**a. + in** 87b/2

**a. + ığa** 74b/12

**arığ** Arı, temiz, saf → arık

**a.+ dur** 66a/6

**arık** < ET *arık* (EDPT,214) Temiz →

arığ

**a. tur-** 53a/6

**‘ārif** < *Ar.* Bilgili, bilgi sahibi

**‘ā.+ ler** 63b/12

**arқа** < ET *arka* (EDPT,215) Arka, sırt

**a. bér-** 53b/9

**ārmān** < *Far.* Hasret

**ā.** 66a/12

**art** - < ET *art-* (EDPT,201) Artmak,  
çoğalmak

**a.- ıp** 73b/7

**artur** - < ET *artur-* (EDPT,120)

Artırmak, çoğalmak

**a.- ur** 82a/2

**‘arz** < *Ar.* Sunmak

**‘a. kıl-** 88b/9

**‘a. kıl-** 85a/11, 88a/5

**‘a. kıl-** 90a/6, 90b/1

**‘a.+ ğa** 76b/3

**‘a.+ ının** 87a/6

**‘arzdāst** < *Ar. + Far.* Dilekçe, mektup

**‘a. kıl-** 89a/2

**‘a.+ ı** 91b/9

**as** - < ET *as-* (EDPT,240) Asmak,  
bağlamak

**a.- tıda** 91a/7

**‘asākır** < *Ar.* Askerler

**‘a.** 75b/6

**asan** Kolay

**a.** 48b/5

**asanlık** Kolaylık

**a.** 85b/2

**āṣār** < *Ar.* İşaret

**ā.** 75a/11

**aṣḥāb** < *Ar.* Dostlar

**a.-ı peygamber** 93b/7

**a.+ nın** 69b/12

**a.+ dın** 69b/9

**a.+ ın** 69a/9  
**asıķ** < ET *asıĝ* (EDPT,244) Fayda  
**a. kıl-** 77b/8  
**‘āšī** < *Ar.* Asi, isyankar  
**‘ā.** 93b/10  
**aşl** Asıl, esas  
**a.+ da** 52a/7  
**a.+ ınĝa** 91b/5  
**a.+ ıdın** 79b/4  
**āsmān** < *Far.* Gökyüzü  
**ā.** 94a/9  
**‘aşr** < *Ar.* Asır, çağ  
**‘a.+ ıda** 57a/11, 58a/8  
**astıĝ** Askı  
**a.+ a** 83a/8  
**a. + a (kılıç a.)** 62b/3  
**āsumān** < *Far.* Gökyüzü  
**a.-ı kerem** 77a/3  
**aş -** < ET *aş-* (EDPT,255) Aşmak,  
geçmek  
**a.- tı** 73b/3, 79a/11  
**‘āşık** < *Ar.* Aşık  
**‘ā. ér-** 79b/5, 79b/8  
**‘ā. bol-** 67a/13  
**‘ā.+ lar** 63b/12  
**āşikār** < *Far.* Belli, açık → āşikārā  
**ā. ayt-** 69b/4

**āşikārā** < *Far.* Açık, belli → āşikār  
**a. kıl-** 77a/5  
**a. kıl-** 94a/8  
**‘aşır** < *Ar.* Onda bir  
**‘a. (‘üs-r-i ‘a. yok érdi)** 79a/4  
**‘āşķ** < *Ar.* Aşk  
**‘ā. (‘ā.-ı sālīk)** 93b/2  
**‘ā.+ lar** 64a/11  
**aşlıĝ** < ET *aşlıĝ/aşlık* (EDPT,261)  
Tahıl, yemeklik malzeme → **aşlık**  
**a.+ ın** 89b/5  
**aşlık** < ET *aşlıĝ/aşlık* (EDPT,261)  
Tahıl, yemeklik → **aşlıĝ**  
**a.** 84b/13  
**a.+ ların** 86a/11  
**aşüftelig** < *Far. + T.* Perişanlık  
**a.+ im** 64b/10  
**at** < ET *at* (EDPT,33) Ad, isim  
**a.** 50b/9, 51a/4, 51a/7, 75a/6,  
94b/1  
**a. bér-** 57a/11  
**a.+ ım** 86a/13  
**a.+ ını** 94a/6  
**a.+ ı** 56a/8, 84a/2, 93b/1  
**a.+ ları** 54a/11, 54b/13, 55a/1,  
55b/1, 55b/10, 55b/12, 55b/7, 55b/8,

56a/10, 56a/3, 56b/12, 57a/13, 57b/5,

63a/4, 67a/3, 81b/10

**at** < ET *at* (EDPT,33) **At** → **At**

a. 51a/6, 51b/9, 62b/5, 80b/11,

92b/11

a.+ **ın** 68a/13

a.+ **ın** 51a/2

a.+ **ı** 51a/2, 51a/5

**a** < ET *at* (EDPT,33) **At** → **At**

a. 87b/10

a.+ **dın** 87a/3

a.+ **lar** 87b/3, 90b/9

**at** - < ET *at-* (EDPT,36) Atmak,

fırlatmak

a.- **sa** 61b/9

a.- **ku** 79b/13

**ata** < ET *ata* (EDPT,40) Ata, baba

a. 82a/10, 82a/2

a.+ **dın** 61b/1, 81b/2, 82a/10,

82a/2

a.+ **mızdın** 58b/1

a.+ **ı** 60b/4, 91b/5

a.+ **sı** 49a/7, 52b/3, 53a/4,

54b/10, 66b/3, 67b/2, 71a/3

a.+ **sm** 67a/12

a.+ **sı** 52b/8, 83a/5

a.+ **sı** 52b/2

a.+ **sı** 48a/12

**ata** - < ET *ata-* (EDPT,42)

Adlandırmak, at vermek

a. (ümmülhabā'is a.- p tururlar)

61b/2

**atan** - < ET *atan-* (EDPT,61)

Çağrılmak, davet edilmek

a.- **ma** 60b/10

**atlan** - < ET *atlan-* (EDPT,58) Ata

binmek, sefere çıkmak → **a** -

a.- **ı** 53a/4

a.- **dı** 75b/13

**a** - < ET *atlan-* (EDPT,58)

Ata binmek, sefere çıkmak →

**atlan** -

a.- **ı** 58b/12, 71a/2, 86a/7,

87a/2, 89a/8

a.- **ur** 58b/13

**atlı** < ET *atlı* (EDPT, 55) Ün sahibi,

meşhur

a. **ér** 54b/8

**atlı** < ET *atlı* (EDPT, 55) Atlı, süvari

→ **atlı**

a. 59a/3, 59a/9

**atlı** < ET *atlı* (EDPT, 55) Atlı, süvari

→ **atlı**

a. 49b/8

‘aṭṭār < *Ar.* Aktar

‘a. 64a/11

āvā < *Far.* Ses

ā. 72b/4

āvāz < *Far.* Ses, seda

ā.+ nı 69a/7

ā.+ ları 70b/1

āvāze < *Far.* Ün

ā. kıl- 69b/3

avlak *Av*, av yeri

a. 88a/10

‘avret < *Ar.* İnsanın başkasına  
gösteremeyeceği yerleri, avret yerleri

‘a. éyle- 61a/13

ay < *ET ay* (EDPT,265) Bir aylık

zaman

a. 84b/10, 84b/11, 86a/2

a.+ dın 89a/1

a.+ mın 59b/2, 72b/13, 75a/2,  
75b/5, 76a/5, 77a/10, 78b/4, 78b/6,  
86a/2

a.+ ıda 54a/2, 91a/1

a.+ ında ér- 89b/1

ay - < *ET ay-* (EDPT,266) Söylemek,  
konuşmak

a.- ğaylar (taḥiyyet ve dūrūdda  
a.) 61a/9

ay - (II.) < *ET ay-* (EDPT,266)

Esirgemek, uzak tutmak

a.- ar-sén (bar a. ) 68b/2

ayağ < *ET ayağ/ayak* (EDPT,270) ayak

→ ayak

a.+ ı 57a/10, 87a/3

a.+ ığa 73a/6

ayağ < *ET ayağ/ayak* (EDPT,270)

ayak → ayağ

a. 88a/13

a.+ dın 80b/11, 87a/4

a.+ ları 57b/9

a‘yān < *Ar.* İleri gelenler

‘a.-ı İslām 93b/8

‘a.+ dın 80a/6

‘ayān < *Ar.* Açık, apaçık

‘a. (bekıl-i ‘a.) 76a/4

ayaz - Soğumak, yeteneğini

kaybetmeye başlamak

a.- ıp 62b/3

āyine < *Far.* Ayna

ā. 67a/8

ayn < *Ar.* Aslı, kendisi

‘a. 73b/1

‘a.-ı şevāb 72a/2

‘aynū’l-ḥayāt < *Ar.* Hayattaki en  
kıymetli şey

|                                               |                                               |
|-----------------------------------------------|-----------------------------------------------|
| 'a.+ da 73a/1                                 | a.- madı 81b/10                               |
| 'ayş < <i>Ar.</i> Yaşama                      | ayur - < ET <i>ayır</i> - (EDPT,276) Ayırmak, |
| 'a. 68a/10                                    | düzeltemek                                    |
| ayt - < ET <i>ayıt</i> - (EDPT,268) Söylemek, | a.- dılar 78b/5                               |
| demek                                         | az < ET <i>az</i> (EDPT,277) Az, nadir        |
| a.- ur-mén 70b/7                              | a. 58b/8, 66b/9, 75b/6                        |
| a.- ur-sén 60b/6                              | a. ér- 53b/12                                 |
| a.- ur 60b/6                                  | 'azā < <i>Ar.</i> Anlatma                     |
| a.- ar 91b/2                                  | 'a.-yi şerī'atı 69b/1                         |
| a.- dı 59a/12, 59b/13, 61a/1,                 | āzādelik < <i>Far.</i> + <i>T.</i> Serbestlik |
| 88a/7, 93a/5                                  | ā. 66b/1                                      |
| a.- dılar 91b/1                               | a'zam < <i>Ar.</i> En büyük                   |
| a.- ayım 53a/2                                | a. (şāhib a. érür ) 72b/5                     |
| a.- alıñ 83a/1                                | a. (hākan-ı a. ) 73b/1                        |
| a.- mışlar 60b/4                              | a. (cenāb-ı sultānzāde-i a.)                  |
| a.- ıp 60a/5, 63b/13, 71a/7,                  | 81b/7                                         |
| 76b/7, 93a/4                                  | a'zamü'l-fezāyil < <i>Ar.</i> En güzel        |
| a.- ıp (āşikār a.) 69b/4                      | vasıflar                                      |
| a.- ıp (dürūd a.) 61a/11                      | a. 80a/6                                      |
| a.- ıp turur 61a/4, 61a/8,                    | 'azīm < Büyük, ulu                            |
| 65a/11,                                       | 'a. 85b/13                                    |
| a.- ğan 63b/1                                 | 'azimet < <i>Ar.</i> Gitme, hareket etme      |
| a.- ar bolsa 91b/3                            | 'a. 75a/11, 75a/3                             |
| a.- tı érse 53a/12, 65a/12, 87a/4             | 'a. kıl- 49a/11                               |
| aytıl - < ET <i>aytıl</i> - (EDPT, 269)       | 'a. kıl- 77a/10                               |
| Söylenmek, anlatılmak                         | 'aziz < <i>Ar.</i> Değerli, soylu             |
| a.- dı 50a/3                                  | 'a. 54a/9, 57a/11                             |

‘a.+ im 88a/11  
‘azm < *Ar.* Azim, kararlılık  
‘a.+ m 73a/7  
‘a.+ m éyle- 73b/10  
‘a. kıl- 49b/3

-B-

bāb < *Ar.* Konu  
b. 75b/7  
b. (ma‘rifet-i b.) 81b/8  
b.+ da 65a/11  
b.+ ıda 71b/5, 71b/7, 71b/9  
b.+ ında 71b/12

bād < *Far.* Rüzgar  
b. 78a/11

badāğ Köpek  
b. 81b/5

bādī < *Ar.* Yol açan  
b.+ de 68b/8  
b.+ siğa 68b/7

bādiye < *Ar.* Çöl  
b. 76a/12

bāğ < *Far.* Bağ, bahçe  
b. 72b/13  
b.+ ğa 60b/5  
b.+ da mu 60b/2

b.+ ıda 71b/9  
b.+ ında 82a/3  
bağışla - < ET *bağışla-* (EDPT,321)  
Bağışlamak

b.- rm 92b/8  
b.- dı 50b/4, 92b/1  
b.- dılar 62b/11  
b.- p 62a/6, 89a/12  
b.- ğanı 50a/13  
b.- p turur 85a/8  
b.- p turur (günāhın b.) 71a/4

bağla - < ET *bağla-* (EDPT,314)  
Bağlamak, tutmak

b.- y 78a/12  
b.- lı 78b/4  
b.- p 90b/8  
b.- p (bilige b.) 69a/1  
b.- p (zünnār b.) 64b/2  
b.- ğan (kılıç b.) 65a/4

bağ(ı)r < ET *bağır* (EDPT,317) Yürek,  
göğüs

b.+ ı 88b/1  
bā-~~h~~aber < *Far.* + *Ar.* Haberli  
b. 71b/10  
b.+ ler 79a/6  
bahadır < *Far.* Yiğit, yürekli

b. 55b/7, 55b/9, 58a/11, 65b/5,  
79b/3, 79b/5, 79b/7, 79b/8, 79b/9,  
82a/5, 89a/12

b. tur- 56b/7

b.+ lar 70a/11, 70a/4, 89a/9,  
90a/1

b.+ larğa 92b/9

b.+ ları 76b/2

**bahadırluğ** < *Far.* + *T.* Yiğitlik, cesurluk

→ **bahadırluğ**

b.+ ın 81b/4

**bahadırluğ** < *Far.* + *T.* Yiğitlik →

**bahadırluğ**

b. 79b/12, 81b/5, 81b/7, 83b/8

b.+ ı 79b/10

**bahār** < *Far.* Bahar,

b. ér- 54a/3

**baħr** < *Ar.* Deniz

b. 78b/11, 81b/10

**baħş** < *Ar.* Konuşulan, konu

b. bol- 52a/4

**baħş** < *Far.* Bağış, ihsan

b. kıl- 92b/3

**baħşış** < *Far.* Bağış olarak verilen şey.

b. 85b/5

**baħt** < *Far.* Talih

b. 75a/4

**bağ** - < ET *bak*- (EDPT, 311) Bakmak

b.- ıp 76a/1

b.- ıp tursak 59a/9

b.- may 59b/7, 87b/6

b.- mayın 91b/4

b.- manlar 88a/4

**bākī** < *Ar.* Sonsuz, ebedi

b. 60a/9

b. hayāt tur- 67a/11

**baktur** - Baktırmak, göstermek

b.- dı 49a/2, 49b/3

b.- up 57a/7, 71a/3

**bal** < ET *bal* (EDPT,330) Bal

b. 61b/7

**balık** < ET *balık* (EDPT,335) Balık

b. 67a/6

b.+ lar 76a/8

**bā-māl** < *Far.* Zenginlik

b. 71b/4

**bā-muğān** < *Far.* Ateşe tapanlar

b. 81b/10

**bar** < ET *bar* (EDPT,353) Var, mevcut  
olan

b. 94b/8

b. ayar-sén 68b/2

b. ér- 79a/3

b. tur- 83a/6



**b. tur-** (bégler ve kelānterler b. )  
62b/12

**b. tur-** (bekāvul ve dīvānları ve  
yasavulları b. ) 62b/13

**b. tur-** (dervāzesi b. ) 62b/13

**b. ér-** 48b/5, 49a/6, 54a/11,  
54a/5, 54b/1, 54b/11, 54b/12, 54b/4,  
54b/7, 55a/13, 55a/2, 55a/4, 55b/1,  
55b/10, 55b/11, 55b/6, 55b/8, 56a/12,  
56a/7, 56a/8, 56a/9, 56b/12, 56b/4,  
58a/10, 66b/6, 72a/13, 86a/6

**b. ér-** (‘ahdları b. ) 66b/11

**b. ér-** 48b/13

**b. é-** 62a/12

**bar** - < ET *bar-* (EDPT,354) Varmak,  
erişmek, gelmek, gitmek

**b.- ur** 81a/1

**b.- mış** 76b/1

**b.- mış** (kaşığa b.) 60b/1

**b.- dı** 50a/5, 50b/8, 51b/1,  
54a/4, 88a/7, 89b/7, 90a/4

**b.- dı** (kaşdığa b.) 50b/11

**b.- dılar** 49b/9, 50b/13, 52a/1,  
55b/2

**b.- ğay** 49a/6, 86b/7, 90a/9

**b.- ayım** 91b/11

**b.- alıñ** (bāğğa b.) 60b/5

**b.- sañız** 90a/5

**b.- a dur** (alıp b. ) 73a/4

**b.- a turur-miz** 91b/12

**b.- a tur-** 58b/9

**b.- ıp** 49a/11, 49a/3, 52a/8,  
52a/9, 53a/10, 53a/11, 58b/13, 58b/3,  
58b/7, 59a/5, 62a/4, 62b/2, 62b/6,  
66b/9, 71a/3, 71a/4, 72b/2, 76b/13,  
86a/13, 86a/7, 86b/12, 88a/2, 88b/6,  
89b/8

**b.- ıp turur** 58b/10, 58b/6

**b.- ğanda** 86b/13, 93a/2

**b.- ğanda** (ılğap b.) 61b/12

**b.- ğan** 75b/4, 90a/7

**b.- anga** 81b/1

**b.- urda** 67a/1

**b.- dur** (resm b.) 65a/9

**b.- dı érse** 86b/7, 87b/5, 89a/2,  
89a/4

**b.- dı érse** (koyup b.) 74a/4

**b.- dı érse** (Taşkend b.) 72a/11

**bār** < *Far.* Tanrı

**b.** 60b/2

**b. + ım** 68a/1

**barangar** Ordunun sağ tarafı

**b.** 81a/10

**barça** < ET *barça* (EDPT,356) Bütün,

hep

**b.** 48a/10, 49a/4, 57a/10, 66a/6,  
68a/4, 68a/6, 69a/12, 69b/9, 70a/2,  
70b/12, 72a/2, 81b/4, 84b/2, 84b/8,  
93a/13, 93b/5, 94b/1, 94b/11

**b.+ ğa** 72b/5, 93b/4

**b.+ dın** 81b/3, 94b/13

**b.+ sı** 48a/13, 48b/1, 85a/6

**b.+ sın** 48b/10

**b.+ sını** 49b/4

**bāre** < *Far.* Dost, arkadaş

**b.+ mdin** 82a/12

**bāreh** < *Far.* Padişah otağı

**b.** 94a/5

**b.+ niñ** 94a/6

**barı** Bütün, hepsi, tamamı

**b.** 68a/10, 68a/6, 68a/8, 69b/12,  
70a/3, 70a/4, 71b/11, 76b/12, 80a/1,  
80b/3, 81b/1, 82b/11

**b.+ nıñ** 70a/9

**b.+ dın** 69b/10

**b.+ n** 68a/5

**barış** < ET *barış* (EDPT,369) Varma,

geliş

**b.** 78a/6

**barlas** Cengaver, Kahraman

**b.** 64a/1, 70b/10

**bas** - < ET *bas-* (EDPT,370) Basmak,  
saldırmak

**b.- tı** 49a/11, 50b/6, 74b/6

**b.- tın** 78b/8

**b.- tılar** 54a/1, 59b/9

**b.- kaylar** 52b/2

**b.- ıp** 50a/10, 50b/12, 50b/3,

51b/13, 58b/12, 59b/10, 70a/13, 91a/6

**b.- ıp (karga b.)** 51b/9

**b.- ğaç** 84a/3

**b.- kaç bolğan** 59b/6

**b.- kan** 60a/4

**b.- kandan** 52a/2, 55b/3

**b.- mas** 91b/12

**basa** < ET *basa* (EDPT,371) Sonra

**b.** 61b/1, 61b/11, 71a/2, 72b/8,  
74b/9, 75a/2, 75b/13, 75b/3, 75b/5,  
76a/3, 76b/11, 77a/10, 79b/11, 79b/9,  
80a/5, 81a/7, 81b/7, 82a/3, 83a/5,  
83b/10, 83b/3, 85a/4, 90a/3, 91b/4

**b.+ mı** 68a/13

**basıl** - Yenilmek, mağlup olmak

**b.- sa** 59b/11

**bast** < *Ar.* Anlatma

**b.** 72b/9

**bastur** - < ET *bastur-* (EDPT,372)

Basmak, ele geçirmek

**b.- up** 74a/5

**baş** < ET *baş* (EDPT,375) Baş,  
yönetici

**b.** 78b/13, 84a/6

**b.+ dın** 91a/10

**b.+ ım** 88b/1

**b.+ ımdın** 85b/13

**b.+ ına** 79a/8,

**b.+ ında** 75b/6, 78a/11

**b.+ ında ér-** 86a/2

**b.+ ındın** 73b/4, 78b/4

**b.+ ı** 73b/2, 80b/11, 85b/12,

87b/3

**b.+ ını** 93a/10

**b.+ ığa tüş-** 66b/2

**b.+ ıdın** 58b/10, 66b/11

**b.+ larım** 78a/4

**b.+ larım** 62b/4

**b.+ larımı** 70a/12

**b.+ larığa** 68b/12

**b.+ ları** 70a/6, 77b/12

**başçı** < ET *başçı* (EDPT,378)Yol  
gösterici, klavuz

**b.+ ların** 77b/12

**başka** Ayırı

**b.** 58a/2, 75b/4

**başla** - < ET *başla-*

(EDPT,381)Başlamak

**b.- dı (kéte b.)** 50a/2

**b.- dı (koşa b.)** 75a/2

**b.- dı (yarak tura b.)** 52b/8

**b.- dılar (cezā kıla b.)** 51b/8

**b.- p** 59b/8, 91a/3

**b.- ğan** 80b/1, 80b/2

**başlat** - < ET *başlat-* (EDPT,382)

Başlatmak

**b.- ıp** 74a/4

**başlı** < ET *başlı* (EDPT,381) Akıllı,  
bilgili

**b.** 53b/12, 58b/2, 59a/1,

62a/10, 62a/13, 62a/9, 71a/11, 85a/5,

87b/2, 93a/7

**başlık** < ET *başlık* (EDPT,381) Başlı,  
başta olmak

**b.** 82b/6

**bat** - Batmak, gömülmek

**b.- ıp** 90b/10

**bat** Hemen, derhal

**b.** 90b/10, 91b/10

**bâtıl** < *Ar.* Boş

**b.** 76b/10

**b.** (hayâl-i b. kalmış) 78a/10

**b. ḥayāl kılıp érđi** 83a/6

**bāṭın** < *Ar.* İç, iç yüz

**b. (şafā-ı b.)** 77b/7

**b. kıl-** 79a/6

**b.+ a** 74b/4, 81a/13

**batış** Batma

**b.+ ıda** 60a/13

**bā-vücūd** < *Far.* + *Ar.* Özellikle, yine de

**b.** 66b/6

**bay** < ET *bay* (EDPT,384) Zengin,

varlıklı

**b.** 84b/6, 85a/13

**baykuş** Baykuş

**b.** 61a/1

**b.+ dın** 60b/13

**bāzār** < *Far.* Pazar, çarşı

**b.+ ında** 62b/5

**b.+ ığa** 64a/11

**ba‘zı** < *Ar.* Bazı, birazı

**b.** 48b/2, 49a/13, 49a/7, 50a/12,  
50b/4, 62b/10, 62b/5, 83b/4, 92b/3

**b.+ sın** 48b/10, 48b/11

**b.+ larnı** 83b/5

**bāzırgān** < *Far.* Tüccar

**b.+ larnı** 49a/13

**b.+ ları** 57a/9

**becid** < *Far.* Cidden, haddinden fazla

**b. bol-** 53a/9

**b. bolup érđiler** 78a/8

**bed** < *Far.* Fena, kötü

**b. (ḥūy-ı b.)** 63a/6

**beden** < *Ar.* Gövde, beden

**b.+ in** 65a/5

**b.+ ni** 61b/3

**b.+ imiz** 62b/11

**b.+ imizniñ** 93a/7

**b.+ iniñ** 63b/11

**b.+ leriñizniñ** 59b/13

**bed-fi’l** < *Far.* Kötü davranışlı

**b. kişi ér-** 52a/7

**bed-ḥū** < *Far.* Kötü huylu

**b.** 52a/7

**bedī’** < *Ar.* Söz ustalığı

**b.+ de** 91b/1

**b.+ de ét-** 85b/8

**bég** < ET *beg* (EDPT,322) Bey

**b.** 57b/7, 67b/1, 81a/9, 86b/1,  
90a/7

**b. ve mülāzımlar ér-** 80a/13

**b.+ niñ** 53b/3, 56a/1

**b.+ i** 50b/13, 51a/8, 82a/8,  
86b/8, 93a/6

**b.+ in ér-** 51b/2

**b.+ iniñ** 51b/5, 67a/10

|                                                                          |                                                |
|--------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------|
| <b>b.+ ige</b> 53a/10                                                    | <b>b. ve dīvānları ve yasavulları</b>          |
| <b>b.+ ler</b> 53b/12, 59b/3, 62a/10, 82a/7, 85a/10, 88a/4, 90a/9, 92b/9 | <b>bar tur-</b> 62b/13                         |
| <b>b.+ ler ve kelānterler bar turur</b>                                  | <b>bekīl</b> < <i>Ar.</i> Yakışıklı            |
| 62b/12                                                                   | <b>b.-i ‘ayān</b> 76a/4                        |
| <b>b.+ ler bol-</b> 53b/8                                                | <b>bél</b> Bel                                 |
| <b>b.+ lerniñ</b> 57a/13, 57b/4, 67a/3                                   | <b>b.+ i</b> 51a/2                             |
| <b>b.+ lerin</b> 51a/3                                                   | <b>belā</b> < <i>Ar.</i> Keder, sıkıntı        |
| <b>b.+ leridin</b> 57b/11, 91a/3, 92a/12                                 | <b>b.+ dur</b> 84a/1                           |
| <b>b.+ lerindin</b> 81a/7, 82a/3                                         | <b>b.+ ğa</b> 79a/10                           |
| <b>be-ġāyet</b> < <i>Far. + Ar.</i> Son derece, çok                      | <b>b.+ larniñ</b> 93a/10                       |
| çok                                                                      | <b>b.+ lardın</b> 67a/8                        |
| <b>b.</b> 52a/7, 52b/12                                                  | <b>b.+ sındın</b> 63b/7                        |
| <b>beħakķ</b> < <i>Far. + Ar.</i> İçin                                   | <b>belāġ</b> < <i>Ar.</i> Yetiştirme, iletme   |
| <b>b.-ı ġenāsi</b> 72b/3                                                 | <b>b.+ larınıñ</b> 73b/3                       |
| <b>behbūd</b> < <i>Far.</i> İyilik                                       | <b>bélgür</b> - < <i>ET belgür-</i> (EDPT,341) |
| <b>b.</b> 71b/11                                                         | Belirmek, ortaya çıkmak                        |
| <b>behr</b> < <i>Far.</i> Pay                                            | <b>b.- ür</b> 75a/7                            |
| <b>b.</b> 76a/5                                                          | <b>belki</b> < <i>Far.</i> Belki               |
| <b>b.-i temkīn</b> 77a/2                                                 | <b>b.</b> 66a/11, 69b/1, 87b/8, 94a/4          |
| <b>behre-ver</b> < <i>Far.</i> Payını almak                              | <b>belūt-ferāş</b> < <i>Ar.</i> Ağaç kelekleri |
| <b>b.</b> 71b/10                                                         | <b>b.+ ları</b> 74b/5                          |
| <b>beķā</b> < <i>Ar.</i> Ebedilik                                        | <b>bend</b> < <i>Far.</i> Esir etme            |
| <b>b.+ sında</b> 73a/2                                                   | <b>b. kıl-</b> 92a/2                           |
| <b>bekāvul</b> < <i>Ar. + Far.</i> Divan beyi                            | <b>b. kıldılar érse</b> 48b/4                  |
|                                                                          | <b>bende</b> < <i>Far.</i> Kul, köle           |
|                                                                          | <b>b. kıl-</b> 48b/11                          |
|                                                                          | <b>b.+ dūr</b> 94b/11                          |

b.+ si 69a/13  
 b.+ siğa 67a/7  
**bendelig** < *Far. + T.* Kulluk, kölelik  
 b.+ ide 48a/11  
**bér** - Vermek  
 b.- ür-sén (yüzni b.) 68b/1  
 b.- ür-sén (rızkın b.) 68a/5  
 b.- ür (köñli b.) 68a/10  
 b.- ür-miz 53a/2  
 b.- miş (haber b.) 53b/6  
 b.- di 57b/2, 85a/3, 86a/5,  
 92b/1, 92b/2, 92b/3  
 b.- di (ala b.) 52a/3  
 b.- di (alar b.) 55b/4  
 b.- di (alarğa b.) 66b/6  
 b.- di (cevāb b.) 53a/6  
 b.- di (mühlet b.) 86b/5  
 b.- di (necāt b.) 67a/5, 67a/6  
 b.- di (şikestler b.) 48b/4  
 b.- di (yélig b.) 68b/9  
 b.- diler (ism+at b.) 57a/11  
 b.- gey (haber b.) 53a/11  
 b.- gesun 88a/3  
 b.- se 90a/8  
 b.- señiz 85a/11  
 b.- ip 55a/12, 59b/1, 77a/6,  
 92a/1, 92a/2, 92b/9

b.- ip (arğa b.) 53b/9  
 b.- ip (kılıçın b.) 69b/5  
 b.- ip (nuşret b.) 59b/11, 60a/3  
 b.- ip (şikest b.) 65a/13  
 b.- ip (toylar b.) 92b/10  
 b.- ip (tuhūri b.) 74a/8  
 b.- ip (yarak b.) 92b/4  
 b.- ip tür (kılıçın b.) 68b/6  
 b.- ip tür 88b/3  
 b.- ip turur 62a/1, 62a/6  
 b.- ip turur (nuşret b.) 62b/8  
 b.- gen 58b/1, 59a/7  
 b.- geni 57b/1  
 b.- di érse (haber b.) 50a/9  
 b.- medük 53a/2  
 b.- mey turur 88b/2  
 b.- meyin 85b/9  
**bereket** < *Ar.* Bereket  
 b.+ idin 69a/9  
**ber-fütūh** < *Far. + Ar.* Kucak açma  
 b. 69a/9  
**berk** < ET *berk* (EDPT,361) Pek,  
 sağlam  
 b. 59a/10  
**bérkit** - < ET *berkit*- (EDPT,363)  
 Sağlamlaştırmak, kuvvetlendirmek  
 b. - 83b/6

**b.- tiler érse** 62b/6  
**b.- ip** 86b/11  
**b.- ip turur** 84a/7  
**b.- ip tururlar** 62a/11  
**b.- ip tutup** 63a/2

**bérmek** - Vermek

**b. bol-** 85a/2

**berre** Kara, toprak

**b.+ niñ** 64a/7

**bertaraf** < *Far.* + *Ar.* Bir yana atılan

**b. kıl-** 49a/10

**bes** < *Far.* Çok fazla

**b.** 61a/4, 65a/7, 65a/8, 77a/4

**besi** < *Far.* Pek, çok, fazla

**b.** 65b/12, 65b/13, 82a/11

**béş** Beş

**b.** 54a/10, 59a/1, 63a/8, 71a/6,

74b/13, 86a/8, 86a/9, 87b/11, 89b/2,  
92a/7

**b.+ ide** 59b/2

**b.+ inde** 78b/4

**béşinç** Beşinci

**b.** 55a/2

**b.+ i** 93a/8

**beyān** < *Ar.* Anlatma, açıklama

**b. éyle-** 72b/7

**b. kıl-** 50a/12

**beyne'l-enām** < *Ar.* İnsanlar arasında

**b.** 80a/8

**beyne'l-mu'azzam** < *Ar.* Ulular  
arasında, büyükler arasında

**b.** 81b/7

**beyt** < *Ar.* Beyit, iki dizelik nazım

**biçimi**

**b.** 60a/9, 60b/9, 61a/13, 61a/4,  
65a/1, 65a/7, 65b/12, 69a/11, 69b/8,  
70b/11, 71a/7, 71b/2, 71b/8, 73a/2,  
74a/13, 74b/6, 75a/6, 76a/1, 77a/1,  
77a/11, 77b/3, 77b/7, 78a/10, 78a/3,  
78b/12, 78b/5, 81a/12, 81b/13, 82a/4,  
82b/9, 83a/10, 83b/7

**b.+ ni** 71a/7

**bi'at** < *Ar.* İtaat etme

**b.** 91b/4

**bī-cān** < *Far.* Cansız

**b. bol-** 85a/9

**bīçāre** < *Far.* Çaresiz, zavallı

**b.** 72b/7

**b.+ ler** 68a/10, 68a/9

**bī-gāyet** < *Far.* + *Ar.* Nihayetsiz

**b. (devlet-i b.)** 75b/9

**bī-ḥadd** < *Far.* + *Ar.* Sınırsız, çok

**b. u gāyet tur-** 74b/10

**bī-hem-tā** < *Far.* Benzersiz

|                                                       |                                                      |
|-------------------------------------------------------|------------------------------------------------------|
| b. 71b/9                                              | b.- se 62a/4, 81a/2, 93a/13                          |
| <b>bī-ḥesāb</b> < <i>Far. + Ar.</i> Hesapsız          | b.- ip 53b/11                                        |
| b. 59a/9, 87b/12                                      | b.- ip <b>bolmadı</b> 83a/10, 83a/11,                |
| b. ér- 87b/12                                         | 92a/9                                                |
| <b>biḥiṣṭī</b> < <i>Far.</i> Cennetlik                | b.- ip <b>turur</b> 55a/8                            |
| b.+ <b>ler ér-</b> 79a/8                              | b.- <b>geç</b> 48a/8                                 |
| <b>bī-ḥuzūr</b> < <i>Far. + Ar.</i> Huzursuz          | b.- <b>güçi (şīvesin b.)</b> 71b/8                   |
| b. 78a/10                                             | b.- <b>enni</b> 80b/8                                |
| <b>bī-kāl</b> < <i>Far. + Ar.</i> Sözsüz              | b.- <b>enniḡ</b> 80a/1                               |
| b. 94b/7                                              | b.- <b>mey</b> 85b/11, 86b/11                        |
| <b>bī-kemīn</b> < <i>Far.</i> Eksiksiz                | b.- <b>men</b> 60b/6                                 |
| b.+ <b>i bol-</b> 92b/4                               | b.- <b>memiş</b> 94b/13                              |
| <b>bī-kıyās</b> < <i>Far.</i> Ölçüsüz                 | b.- <b>mes bolur</b> 82b/13                          |
| b. 72b/3                                              | b.- <b>meslik kılasızlar</b> 62a/5                   |
| <b>bi'l-izzī ve'l sa'ādet ve'l iqbāl</b> < <i>Ar.</i> | <b>bilā-kemrānlık</b> < <i>Ar. + Far. + T.</i>       |
| İzzet, ikbal ve saadet ile, değer verilip             | Mutsuzluk                                            |
| en iyi şekilde saklanarak                             | b. <b>kıl-</b> 74a/9                                 |
| b. 74b/2                                              | <b>bile</b> İle, birlikte → <b>bilen, birle, ile</b> |
| <b>bil</b> - < ET <i>bil-</i> (EDPT,330) Bilmek       | b. 59a/13, 66b/5, 73a/5, 74a/9,                      |
| b. 79a/4, 93a/6                                       | 80a/13, 87a/11, 87a/4, 88a/13, 93b/3,                |
| b.- <b>ürsin</b> 71a/1                                | 94b/5                                                |
| b.- <b>ür</b> 78a/11, 79a/6, 81b/4                    | <b>bilen</b> İle, birlikte → <b>bile, birle, ile</b> |
| b.- <b>ir</b> 88a/12                                  | b. 72b/8, 73a/10, 73a/12, 73a/8,                     |
| b.- <b>di</b> 83b/10                                  | 74a/3, 75a/1, 75a/11, 75a/8, 75b/10,                 |
| b.- <b>gey</b> 48b/8ö                                 | 75b/11, 76a/5, 77a/7, 77b/2, 78a/1,                  |
| b.- <b>iṇe</b> 65a/4                                  | 78a/12, 78a/3, 79a/10, 79a/7, 79b/1,                 |
| b.- <b>iṇiz</b> 76b/9, 91b/2                          |                                                      |



80a/4, 81a/12, 81b/11, 81b/12, 82b/2,  
82b/3, 82b/5, 87a/5, 93a/7

**bilge** < ET *bilge* (EDPT, 340) Bilge,  
alim

b. 76a/2, 94b/6

**bilig** < ET *bilig* (EDPT,339) Bilgi,  
anlayış

b.+ e 64b/2

b.+ e bağla- 69a/1

**bī-miṣāl** < Far. + Ar. Eşsiz

b. 76b/2

**bī-naṣīb** < Far. + Ar. Nasipsiz

b. kılma- 93b/13

**bī-naṣīḥat** < Far. + Ar. Nasizhatsiz

b. 77a/7

**bī-naẓīr** < Far. + Ar. Benzersiz

b. 71b/2, 71b/7

**bī-nihāyet** < Far. + Ar. Sonsuz

b. 74b/10, 75a/12, 75b/9,

82b/5

**bī-niyāzlık** < Far. + T. Muhtaç

olmayan

b. 68b/6

**bī-payān** < Far. Sonsuz

b. 81a/9

**bir** < ET *bir* (EDPT,353) bir, tek, aynı

b. 49b/8, 50b/3, 50b/9, 51a/7,

51b/10, 52b/12, 53a/9, 54a/10, 54b/7,

55a/11, 56a/12, 56b/7, 57a/8, 57b/4,

59b/1, 60a/11, 60b/13, 60b/5, 62a/2,

62b/7, 64a/10, 64b/11, 65a/11, 65a/12,

65b/6, 65b/8, 66a/10, 66a/13, 66a/3,

67a/7, 68a/1, 68a/4, 68b/1, 69b/7,

70a/11, 70a/13, 70b/7, 70b/8, 72b/1,

72b/2, 72b/7, 73a/9, 73b/6, 75a/10,

75a/7, 75b/1, 75b/2, 76b/5, 78a/12,

78b/10, 78b/13, 78b/2, 79a/1, 79a/2,

79b/8, 80a/2, 80b/7, 83a/1, 83a/5,

84a/11, 84a/13, 84a/9, 85a/8, 85a/9,

87a/10, 87a/8, 87b/3, 88a/13, 89a/1,

89a/10, 89b/7, 90a/2, 90a/8, 90b/11,

90b/12, 90b/9, 92a/11, 92a/2, 92a/6,

93a/11, 94a/2, 94a/3

b. bol- 52b/10, 70a/4

b. kıl- 73a/10

b. tur- 83a/2

b.+ dür 52a/9

b.+ ni 73a/9

b.+ ge 58b/2, 67a/2, 70a/5,

70a/8, 74b/7, 91a/12

b.+ i 54b/1, 54b/11, 54b/12

b.+ lerni 86b/11, 92a/1

**birāder** < Far. Dost, arkadaş

**b.+ i ér-** 51a/8  
**birer** < ET *birer* (EDPT,368) Birer, tek  
tek

**b.** 58b/91

**biri** Biri

**b.** 65a/10, 66a/10, 72a/13,  
73b/6, 74b/9, 76b/2, 80b/4, 83a/2,  
91a/11, 93a/7

**b.+ n** 60a/4, 92a/12

**b.+ niñ** 70a/13

**b.+ ge** 50a/12, 65a/10, 70a/11

**b.+ miz** 62b/7, 91a/11

**b.+ si** 54b/1, 58a/10, 72a/13

**birle** < ET *birle* (EDPT,364) İle, birlikte  
→ **bile, birlen**

**b.** 48b/10, 48b/12, 48b/8,  
49a/11, 49a/3, 49a/8, 49b/11, 49b/13,  
49b/6, 49b/8, 50a/13, 50a/5, 50b/10,  
50b/5, 50b/7, 51a/10, 51a/12, 52a/11,  
52a/13, 52a/6, 52a/9, 52b/10, 52b/2,  
52b/4, 52b/5, 53a/8, 53b/4, 53b/5,  
54a/4, 54b/4, 57a/7, 57a/8, 57a/9,  
58b/12, 58b/8, 60a/2, 60a/3, 60a/6,  
60a/7, 60a/8, 60b/11, 60b/2, 61a/7,  
61b/10, 61b/8, 63a/11, 63b/1, 63b/2,  
63b/4, 63b/6, 64a/13, 64b/12, 64b/9,  
65a/5, 65b/1, 65b/12, 65b/4, 66a/8,

66b/10, 66b/11, 66b/12, 66b/4, 66b/7,  
66b/9, 67a/2, 67a/8, 68a/5, 68b/2,  
68b/4, 68b/7, 69a/1, 69a/2, 69b/2,  
70a/1, 70a/11, 70b/8, 71a/12, 72a/10,  
72a/13, 72b/9, 80a/13, 80b/1, 82b/10,  
84b/3, 84b/7, 85a/3, 85b/2, 86a/3,  
86a/6, 86b/7, 87b/3, 89b/1, 90a/1,  
90a/11, 90a/2, 90a/4, 90a/6, 90b/11,  
91a/5, 91a/6, 91a/7, 91b/10, 92a/3,  
92a/7, 92b/11, 92b/4, 93a/12, 93a/13,  
93a/2, 93b/1, 93b/8, 94a/4, 94a/5, 94a/7

**b. bol-** 62b/1

**b. tur-** 65a/10

**b.+ dür** 93b/8

**b.+ n** 81a/10

**birle** - Birlemek

**b.- p** 61a/11

**birlen** < İle, birlikte → **bile, birle**

**b.** 74b/6, 78b/6, 80a/12, 85a/3,  
93a/3

**birlik** Birlik

**b.** 85b/4

**b.+ de** 52b/11

**bī-semer** < *Far.* + *Ar.* Sonuçsuz

**b.** 83a/12

**bisyār** < *Far.* Çok

**b.** 71a/10, 73a/11, 79b/2

|                                                    |                                                |
|----------------------------------------------------|------------------------------------------------|
| <b>b. ér-</b> 54a/5                                | <b>b.+ ge</b> 62b/8, 88a/3, 90a/8,             |
| <b>bī-şekk</b> < <i>Far. + Ar.</i> Şüphesiz        | 91b/12                                         |
| <b>b.</b> 71a/8                                    | <b>b.+ genin</b> 91a/12                        |
| <b>b. tur-</b> 77a/13                              | <b>bol</b> - < ET <i>bo/-</i> (EDPT,331) Olmak |
| <b>bī-şumār</b> < <i>Far.</i> Sayısız, pek çok     | <b>b.- ur</b> 92b/5, 93a/1                     |
| <b>b.</b> 75a/2                                    | <b>b.- ur (bilmes b.)</b> 82b/13               |
| <b>bī-te‘emmül</b> < <i>Far.</i> Düşünmeksizin     | <b>b.- ur (bolmas b.)</b> 83a/1                |
| <b>b.</b> 68b/5                                    | <b>b.- ur (dégenni b.)</b> 82b/12,             |
| <b>biti</b> - < ET <i>biti-</i> (EDPT,299) Yazmak  | 82b/13                                         |
| <b>b.- kenî</b> 63b/9                              | <b>b.- ur (hāl b.)</b> 64b/8                   |
| <b>bitil</b> – Yazılmak, bitmek                    | <b>b.- ur (tanıp mu b.)</b> 93b/3,             |
| <b>b.- di</b> 66a/13                               | 93b/4                                          |
| <b>b.- di (meşrūh b.)</b> 48b/11                   | <b>b.- ur (ümīd b.)</b> 61b/5                  |
| <b>b.- gen</b> 82b/2                               | <b>b.- ur (zarūret b.)</b> 48b/13              |
| <b>b.- genlerdin</b> 58a/2                         | <b>b.- dum (esīr b.)</b> 70b/13                |
| <b>b.- medi (meşrūh b.)</b> 92a/9                  | <b>b.- dı (‘āciz b.)</b> 51b/10                |
| <b>bī-ulus</b> < <i>Far. + T.</i> Ulussuz, yurtsuz | <b>b.- dı (‘āciz ve za‘īf b.)</b> 48b/3        |
| <b>b.+ nıñ</b> 81a/8                               | <b>b.- dı (Ādem b.)</b> 93a/13                 |
| <b>bī-vefā</b> < <i>Far. + Ar.</i> Vefasız, dönek  | <b>b.- dı (‘ālem b.)</b> 93a/12                |
| <b>b.</b> 63a/3, 63b/7                             | <b>b.- dı (amān b.)</b> 76a/8                  |
| <b>biz</b> < ET <i>biz</i> (EDPT,388) Biz (Çokluk  | <b>b.- dı (andın b.)</b> 54b/6                 |
| birinci kişi zamiri)                               | <b>b.- dı (baḥş b.)</b> 52a/4                  |
| <b>b.</b> 60b/5                                    | <b>b.- dı (bégler b.)</b> 53b/8                |
| <b>b.+ ni</b> 93b/12                               | <b>b.- dı (bīcān b.)</b> 85a/9                 |
| <b>b.+niñ</b> 52b/10, 52b/5, 62b/11,               | <b>b.- dı (bolğay b.)</b> 91a/13               |
| 91b/13                                             | <b>b.- dı (cihān b.)</b> 70a/1                 |
|                                                    | <b>b.- dı (derrende b.)</b> 74b/9              |

|                                   |                                 |
|-----------------------------------|---------------------------------|
| b.- dı (dilpesend b.) 76a/6       | b.- dı (serefrāz b.) 73a/8      |
| b.- dı (efṣān b.) 77a/11          | b.- dı (sōzi b.) 80b/6          |
| b.- dı (endūh-gīn b.) 52b/12      | b.- dı (tamām b.) 55a/7         |
| b.- dı (esīr b.) 84b/5            | b.- dı (terkīb b.) 51a/7        |
| b.- dı (fikretidin b.) 69b/13     | b.- dı (vākī‘ b.) 48b/6, 74b/3  |
| b.- dı (ğaltān b.) 70a/6          | b.- dı (vefāt b.) 67a/13        |
| b.- dı (giriftār b.) 84b/4        | b.- dı (yakın b.) 79a/5         |
| b.- dı (güzergāhı b.) 76a/7       | b.- dı (yarlıgı b.) 90a/7       |
| b.- dı (haber b.) 72b/4           | b.- dı (żāyi‘ b.) 91a/7         |
| b.- dı (han b.) 54a/7, 54a/8      | b.- dılar (becid b.) 53a/9      |
| b.- dı (hüküm b.) 86b/7           | b.- dılar (helāk b.) 71a/12     |
| b.- dı (ikbāl b.) 83a/3           | b.- dılar (kaşd kılmağ b.)      |
| b.- dı (işāret-i ‘āliye b.) 76b/5 | 53a/11                          |
| b.- dı (işler b.) 52a/5           | b.- dılar (meşğul b.) 83b/6     |
| b.- dı (kalma b.) 58b/1           | b.- dılar (muṭī‘ b.) 49a/5      |
| b.- dı (kaş b.) 78b/12            | b.- dılar (müftehır b.) 76a/11  |
| b.- dı (katl b.) 50b/4, 83b/6     | b.- dılar (müselmān b.) 94b/3   |
| b.- dı (kuyaş b.) 78b/13          | b.- dılar (müteveccih b.) 50b/1 |
| b.- dı (luṭfıdın b.) 70a/2        | b.- dılar (müttefik b.) 49b/12  |
| b.- dı (ma‘lūm b.) 54b/3, 75b/1   | b.- dılar (revān b.) 54a/2,     |
| b.- dı (medh b.) 72b/4            | 74a/13, 90a/10, 92a/3           |
| b.- dı (melāyik b.) 69b/13        | b.- dılar (şādmān b.) 84b/8     |
| b.- dı (musahhar b.) 48a/10       | b.- ğay-sén (mağāmında b.)      |
| b.- dı (müttefik b.) 49a/8        | 63b/7                           |
| b.- dı (özinde b.) 54b/7          | b.- ğay 60a/7, 94a/2            |
| b.- dı (peydā b.) 48a/10, 50a/4   | b.- ğay (Karucaykūn b.) 51b/8   |
| b.- dı (sebeb b.) 57b/7           | b.- ğay (ma‘lūm b.) 48b/7       |

- b.- ğay (ne b.) 94a/1
- b.- ğay (şebnem b.) 73a/2
- b.- ğay (ne b.) 94a/1
- b.- ğay mu 53a/10
- b.- sañ (ğark b.) 63b/6
- b.- sa (andağ b.) 60b/5
- b.- sa (aytar b.) 91b/3
- b.- sa (bolğa b.) 76b/10
- b.- sa (h̃āst-ı h̃akk b.) 88a/4,  
90a/8
- b.- sa (īmānsız b.) 61a/11
- b.- sa (kaçan b.) 76b/10
- b.- sa (kéliş b.) 78a/6
- b.- sa (kişige b.) 66a/11
- b.- sa (mübārız b.) 61a/6
- b.- sa (nażar ve ‘ināyeti b.)  
67a/7
- b.- sa (rāst b.) 67a/8
- b.- sa (ruḥşat b.) 76b/3
- b.- sa (rūzī kılğan b.) 77b/6
- b.- sa (tenperest ve dünyāperest  
b.) 60a/6
- b.- sa (uruş b.) 66a/9, 82b/13
- b.- sa (verziş kılmuş b.) 61b/11
- b.- sa (yarlıg b.) 91b/11
- b.- sak (meşgūl b.) 75a/12
- b.- sun (Ḥudāvend b.) 81b/1
- b.- sun (ḥuşūmet b.) 52a/6
- b.- sun (miḥnetler b.) 91a/11
- b.- adur (meyl ü ḥayf b.) 63a/6
- b.- up 66b/3, 89a/9
- b.- up (bérme b.) 85a/2
- b.- up (bir b.) 52b/10, 70a/4
- b.- up (birle b.) 62b/1
- b.- up (cem‘ b.) 49b/6
- b.- up (cüdā b.) 52b/3
- b.- up (esīr b.) 85a/13
- b.- up (fetḥ ve nuşret b.) 71a/13
- b.- up (fīrūz b.) 50a/11
- b.- up (ğālib b.) 49a/1
- b.- up (ğark b.) 78b/9
- b.- up (ḥaberdār b.) 84a/12
- b.- up (ḥāl b.) 75b/12
- b.- up (ḥarāb b.) 84b/13
- b.- up (himmeti b.) 61b/12
- b.- up (ḥizmette b.) 65b/11
- b.- up (ḳavī-ḥāl b.) 48b/9
- b.- up (ḳızıl b.) 70a/9
- b.- up (köñlleri b.) 70b/4
- b.- up (maḳāmıda b.) 84a/4
- b.- up (manşūr b.) 74a/6
- b.- up (ma‘mūr b.) 57b/9
- b.- up (meşgūl b.) 63a/11
- b.- up (muḳarrer b.) 75a/10

- b.- up (mu‘azzez-i mükerrerem b.) 73b/2
- b.- up (mükemmel b.) 63b/10
- b.- up (münhezim b.) 50b/12
- b.- up (müsta‘idd b.) 62a/10
- b.- up (müşfik b.) 91a/11
- b.- up (müteveccih b.) 71a/5, 84b/7, 93a/5
- b.- up (peydā b.) 48a/11
- b.- up (refīk b.) 75b/5
- b.- up (revān b.) 87b/9
- b.- up (rū-be-rūy b.) 91a/1
- b.- up (selāmet b.) 74b/1
- b.- up (şenā-ḥān b.) 77a/12
- b.- up (tarḥan b.) 53b/8
- b.- up (üç kol b.) 62b/9
- b.- up (ümmīd-var b.) 63a/9
- b.- up (üstide b.) 86a/4
- b.- up (yār u yāver b.) 84a/7
- b.- up (yoldaş b.) 75a/4
- b.- up (‘āşık b.) 67a/13
- b.- up érdi (rencīde b.) 52a/13
- b.- up érdiler (becid b.) 78a/8
- b.- up turğan (meşgūl b.) 80a/5
- b.- uban (çendān b.) 70b/10
- b.- uban (içre b.) 83b/1
- b.- ğaç (fāriğ b.) 59b/4
- b.- ğaç (ma‘lūm b.) 49a/9
- b.- ğaç (revān b.) 92a/4
- b.- ğaç (rūberūy b.) 83a/7
- b.- ğaç (yede b.) 51b/9
- b.- ğalı (tapa b.) 59a/6
- b.- ğança (ziyāde b.) 65a/13
- b.- ğanda (meşgūl b.) 59b/3
- b.- ğandın (feth b.) 84b/10
- b.- ğan 58b/2, 63b/4, 71a/4, 82b/3, 85a/3, 87a/13, 87b/4, 89b/13
- b.- ğan (baskaç b.) 59b/6
- b.- ğan (bīkemīni b.) 92b/4
- b.- ğan (cem‘ b.) 49a/3
- b.- ğan (kélip b.) 78a/9
- b.- ğan (tutkun b.) 67a/2
- b.- ğan (karar b.) 57b/4
- b.- ğanın (yörümek b.) 62a/4
- b.- ğanı 49b/6
- b.- ğanıĝa (‘āciz b.) 88b/10
- b.- ğanlar (müsebbib b.) 57b/4
- b.- ğanlarĝa (faşīhat b.) 77b/7
- b.- ğan érmiş (müttefik b.) 52b/4
- b.- ur érdi (allıda b.) 71b/4
- b.- ur érdi (öziĝe b.) 67b/2
- b.- dı éken(fikride b.) 53a/1
- b.- dı érse (altunĝa b.) 84b/13

|                                   |                                        |
|-----------------------------------|----------------------------------------|
| b.- dı érse ( çıkmas b.) 59a/5    | bostān < <i>Far.</i> Bostan, bahçe     |
| b.- dılar érse (mütevccih b.)     | b.+ ını 64a/3                          |
| 71a/2                             | b.+ larda 69a/2                        |
| b.- dılar érse (sākin b.) 74b/13  | b.+ larını 68b/10                      |
| b.- ğay boldı 91a/13              | boş < ET boş (EDPT,376)Boş, serbest    |
| b.- ğay éldi (hamīm b.) 60a/7     | b. 63a/13                              |
| b.- ğay érđi (haberdār b.) 65a/1  | boyun < ET boyun (EDPT,386) Boyun      |
| b.- may turur 55a/3               | b. sun- 49a/4                          |
| b.- may turur (münkaṭı‘ b.)       | boz - Bozmak, yıkmak                   |
| 75b/2                             | b.- dılar 59b/5                        |
| b.- mas 59a/9, 88a/6              | bozdur - Bozdurmak                     |
| b.- mas (muwāffak b.) 65a/10      | b.- dı érse 87b/6                      |
| b.- mas (uruşup b.) 60a/3         | bozul - Bozulmak                       |
| b.- mas bolur 83a/1               | b.- dı 83b/9                           |
| b.- madı (bilip b.) 83a/10,       | bu < ET bu (EDPT,291) Bu anlamında     |
| 83a/11, 92a/9                     | işaret zamiri, işaret sıfatı           |
| b.- madı (özge b.) 65b/8          | b. 48a/9, 48b/11, 49a/9, 49b/1,        |
| b.- maġay 75a/9                   | 49b/10, 50a/4, 50b/5, 50b/8, 50b/9,    |
| b.- maġay (dānā ve kāmīl b.)      | 51b/1, 51b/2, 51b/7, 52a/10, 52a/4,    |
| 61a/6                             | 52b/11, 52b/7, 53a/10, 53a/3, 53a/9,   |
| b.- maġay (īmān b.) 61a/10        | 53b/2, 53b/3, 53b/4, 53b/5, 53b/8,     |
| b.- masun (esīr b.) 84a/5, 86b/9  | 54a/13, 54a/6, 54b/11, 54b/4, 54b/8,   |
| b.- maġan 54b/8                   | 54b/9, 55a/10, 55a/13, 55b/6, 56a/1,   |
| bolma < ET bol- (EDPT,331)Olmak   | 56a/3, 56a/5, 56a/6, 56a/8, 56b/5,     |
| b.+ ğa (ikev b.) 77b/8            | 57b/7, 57b/8, 57b/9, 58a/2, 58a/5,     |
| bolmak < ET bol- (EDPT,331) Olmak | 58b/2, 58b/7, 59a/11, 59a/13, 59a/7,   |
| b.+ ka 78a/9                      | 59b/11, 59b/12, 59b/13, 60a/11, 60a/2, |

60a/3, 60a/8, 60a/12, 60b/1, 60b/11,  
60b/2, 60b/3, 60b/4, 60b/6, 60b/7,  
60b/9, 61b/1, 61b/10, 62a/12, 62b/3,  
62b/6, 62b/8, 62b/9, 63a/3, 63b/1,  
63b/3, 63b/7, 64a/4, 64a/9, 64b/10,  
64b/3, 64b/5, 64b/7, 64b/8, 65a/11,  
65a/12, 65b/5, 65b/7, 66a/12, 66b/2,  
67a/8, 70a/10, 70a/13, 70a/6, 70b/2,  
70b/4, 70b/9, 71a/7, 71b/6, 72b/4,  
72b/7, 74b/13, 75a/9, 76a/11, 76a/4,  
76b/10, 77a/6, 77a/9, 77b/4, 77b/5,  
78a/12, 78b/1, 78b/3, 79a/2, 79a/3,  
79a/4, 79a/6, 79a/7, 79b/5, 80a/13,  
80a/3, 80b/1, 80b/9, 81a/11, 81a/6,  
81b/10, 82a/3, 82a/9, 82b/12, 82b/9,  
83a/2, 83a/3, 83a/5, 83b/1, 83b/11,  
83b/13, 83b/9, 84a/10, 84a/11, 84a/2,  
84b/8, 85a/11, 85a/7, 85b/6, 85b/7,  
86b/11, 87a/3, 87a/9, 87b/4, 87b/6,  
87b/7, 88a/5, 88a/7, 89a/7, 89b/11,  
89b/6, 90a/6, 90a/7, 90b/1, 90b/10,  
91a/11, 91b/1, 91b/9, 92a/6, 92b/5,  
92b/6, 93a/10, 93a/5, 93a/7, 93b/8,  
94a/1, 94a/5, 94b/13

**b.+ dur** 94a/3

**b. ér-** 51a/5

**b. tur-** 54a/11, 54b/13, 54b/8,  
55b/1, 55b/7, 55b/8, 56a/3, 56b/12,  
57a/2, 63a/4

**buçak** Bu vakit, bu zaman

**b.+ ğa** 92b/5

**b.+ ka** 61b/1

**bul** - < ET *bul-* (EDPT,332) Bulmak

**b.- ğa bolsa** 76b/10

**bular** Bunlar

**b.** 49b/13, 51b/4, 52a/13, 55a/4,  
57a/6, 59a/8, 61b/8, 63a/1, 87a/5

**b. tur-** 57b/4

**b.+ nıñ** 50a/1, 50a/6, 58a/11,  
63a/4, 63b/2, 83a/2, 83a/4

**b.+ nı** 52a/12, 61b/7, 62b/2,  
78b/2

**b.+ ğa** 70b/7

**b.+ dın** 52b/7

**bulut** < ET *bulıt* (EDPT,333) Bulut

**b.+ mıñ** 70b/1

**bunı** Bunu

**b.** 90b/9

**burāk** < Ar. Hz. Muhammed'i miraca  
çıkaran binek

**b. ér-** 51a/6

**burc** < Ar. Kale

**b. + ı** 75b/9



**burhān** < *Ar.* Kanıt

b. 69a/11

**burna** Önce, evvelkiler

b. 74a/11

**burun** < ET *burun* (EDPT,366) Önce,  
evvel

b. 53a/1, 74b/11, 79a/3, 85a/4,  
92a/6, 92b/8

b.+ **kı** 85a/8

**busı** < ET *busu* (EDPT,372) Pusu

b. + **mı** 71a/13, 71a/6

b.+ **ğa** 59b/6

**buş** - Batmak, zarar görmek

b.- **up** 83a/11

**buşut** - Kalmak, ayrılmak

b.- **ur** 78a/10

**būy** < *Far.* Koku

b. 64b/1, 69a/6

**buyur** - < ET *buyur-* (EDPT,387)

Buyurmak, emretmek

b.- **dı** 93b/6

b.- **ı** 93a/12

b.- **ğan** 89a/3

**būze** < *Far.* Bir tür bitki,

b. 61b/7

b.+ **si** 61b/7

**bühtān** < *Ar.* Yalan, iftira

b. 63a/5

**bülend-āvāze** < *Far.* Üstün

b. 71b/11

**bülend-pervāz** < *Far.* Onur sahibi

b. 69a/7

b.+ **ı** 75a/3

**bünyād** < *Far.* Esas

b.+ **ını** 75b/9

**bürde** < *Ar.* Aba

b.+ **sin aldı érse** 64b/5

**büt** < *Far.* Put, güzel

b.+ **üm** 70b/11

**büt** - < ET *büt-* (EDPT,298) Bitmek,  
inanmak

b.- **mes** 81a/8

**bütān** < *Far.* Güzeller

b. 70b/7

**bütker** - Bitirmek, iyileştirmek

b.- **di** 81b/6

-C-

**cabbār** < *Ar.* Allah

c. (**hāzret-i hālīk-ı c.**) 75a/1

c. (**Hudāvend-i c.**) 80b/6

**cāhil** < *Ar.* Cahil, bilgisiz

c.+ **ni** 78b/2

**cāhillik** < *Ar. + T.* Cahillik

c. **ķıl**- 89b/2

**cāl** < *Far.* Tuzak

c.+ **dīm** 89a/7

**cām** < *Far.* Cam, şarap kadehi

c.-i **fenā** 66b/1

**cān** < *Far.* Can, sevgili

c. 69b/12, 71a/11, 85a/10,

94b/1, 94b/5

c.-i **fezā** 73a/5

c.-i **vefā** 82a/5

c. **é**- 54a/10

c. **ér**- 80b/2

c.+ **īm** 87a/9

c.+ **īmını** 81a/3

c.+ **īm** 82b/12

c.+ **ıymı** 63b/1

c.+ **ıma** 79a/7

c.+ **lar** 88a/9

c.+ **ları** 81a/3, 82b/11

c.+ **larığa** 68b/8

**cān-sitān** < *Far.* Can alıcı, güzel

c. 68b/6

**car** Buyruk, ferman

c.+ **nı** 55a/10, 55a/12

**carcı** Tellal

c.+ **lar** 74b/11

**cāvidāne** < *Far.* Ebedi, sonsuz

c. 60a/5, 60a/7

**cāy** < *Far.* Yer, mekan

c.-i **namāz** 66a/4

**cehd** < *Ar.* Çalışma, çabalama

c. 79a/7

c. **ét**- 74b/12

c.+ **din** 92a/9

c.+ **idin** 85b/1

**cehl** < *Ar.* Cehalet

c. 76a/12, 93a/8

c.-i **cihetidin** 78b/2

**celāl** < *Ar.* Büyüklük, ululuk

c. 69a/4, 72b/8

c.-i **hūrşīd** 76a/5

**celālet** < *Ar.* Büyüklük, ululuk

c. 93a/11

**celālī** < *Ar.* Allah'a ait

c.+ **ğa** 94a/6

**celāliyyetlig** < *Ar. + T.* Büyüklük

c.+ **i** 48b/7

**cem'** < *Ar.* Toplama, topluluk

c. 69b/13, 84a/9

c. **bol**- 49b/6

c. **bol**- 49a/3

c. **ér**- 48a/13

c. **ét**- 48b/13

|                                                             |                                                |
|-------------------------------------------------------------|------------------------------------------------|
| <b>c. ét-</b> 65b/10                                        | <b>c.</b> 64a/2                                |
| <b>c. éyle-</b> 94a/13                                      | <b>c.-i şecā‘atnıŋ</b> 75b/8                   |
| <b>cemāl</b> < <i>Ar.</i> Yüz güzelliği, yüz                | <b>c.-i zevāhir</b> 74b/5                      |
| <b>c.</b> 64b/13                                            | <b>c.+ i</b> 64a/3                             |
| <b>c.+ ıŋ</b> 68a/12                                        | <b>cevāŋar</b> Zenginlik                       |
| <b>c.+ ı</b> 87a/9                                          | <b>c.</b> 80a/13                               |
| <b>cemāziyel-aħır</b> < <i>Ar.</i> Arap aylarının altıncısı | <b>cevānib</b> < <i>Ar.</i> Taraflar, yanlar   |
| <b>c.</b> 54a/2                                             | <b>c.+ ğa (eṭrāf-ı c.)</b> 74b/11              |
| <b>cemī‘</b> < <i>Ar.</i> Bütün, herkes                     | <b>cevānib</b> < <i>Ar.</i> Yan, taraf         |
| <b>c.</b> 69b/4, 85b/3                                      | <b>c.+ indin</b> 82b/8                         |
| <b>cem‘iyyet</b> < <i>Ar.</i> Topluluk                      | <b>cevelān</b> < <i>Ar.</i> Dolaşma            |
| <b>c.+ i</b> 50a/4                                          | <b>c.</b> 71b/3                                |
| <b>cenāb</b> < <i>Ar.</i> Şeref, onur, büyüklük             | <b>c. kılğay érdi</b> 64b/2                    |
| terimi olarak kullanılır, yüce, ulu                         | <b>c.+ ğa</b> 69a/2                            |
| <b>c.-ı salṭanat</b> 75b/7                                  | <b>cevher</b> < <i>Ar.</i> Değerli taş         |
| <b>c.-ı sulṭānzāde-i a‘zam</b> 81b/7                        | <b>c.-i pākizesin</b> 70b/12                   |
| <b>cennet</b> < <i>Ar.</i> Cennet                           | <b>c.+ i</b> 65a/2                             |
| <b>c.</b> 73a/12                                            | <b>cevr</b> < <i>Ar.</i> Haksızlık, eziyet     |
| <b>c.+ ni</b> 73a/7                                         | <b>c.-i zulm</b> 63a/6                         |
| <b>c.+ din ér-</b> 73a/3                                    | <b>c. éyle-</b> 88b/1                          |
| <b>cerāhat</b> < <i>Ar.</i> Yara, cerehat                   | <b>cevşen</b> < <i>Ar.</i> Savaş giysisi       |
| <b>c.+ nı</b> 82b/13                                        | <b>c.+ din</b> 70a/8, 70b/2                    |
| <b>cevāb</b> < <i>Ar.</i> Cevap, karşılık                   | <b>cezā</b> < <i>Ar.</i> Ceza, suçun karşılığı |
| <b>c. bér-</b> 53a/6                                        | <b>c. kıla başladılar</b> 51b/8                |
| <b>c. yiber-</b> 52b/6                                      | <b>cibe</b> < <i>Mog.</i> Cebe, zırh, silah    |
| <b>cevāhir</b> < <i>Ar.</i> Cevher, inci                    | <b>c.</b> 78b/12, 87b/4                        |

**cibelik** < *Mog.* + *T.* Silahlık,

cephanelik

c. 82b/5

**cihān** < *Far.* Dünya, alem

c. 68a/4, 68a/6, 77a/8, 78a/13

c. bol- 70a/1

c. ér- 71b/2

c.+ nıñ 79a/12, 88a/12

c.+ nı 60a/9

c.+ dın 66a/12

c.+ ı 69b/12

**cihān-bağş** < *Far.* Dünyanın ihsanı

c. 68a/2

**cihāngir** < *Far.* Dünyayı zapteden

c. 94a/7

**cihān-güşāy** < *Far.* Fatih

c.+ nı 69b/5

**cihet** < *Ar.* Yan. yön, taraf

c. ét- 60a/12

c.+ dın 49b/1, 49b/10, 52a/4,  
53a/3, 53b/8, 72a/12

c.+ idin (*cehl-i c.*) 78b/2

**cihetlik** < Yanlı, taraflı

c. 65b/1

**cilve** < *Ar.* Naz

c. kıldur- 69a/3

c. kıl- 60b/5

c.+ ni 60b/6

**cüş** < *Far.* Coşma

c.-u hurüş kıl- 73b/3

**cüy-bār** < *Far.* Dere, akarsu

c. (çeşm-i c.) 73a/8

c.+ ıdın 74a/2

**cüdā** < *Far.* Ayrı, ayrılmış

c. bol- 52b/3

**cümle'l-melik** < *Ar.* Padişahların hepsi

c. 73b/13

**cürm** < *Ar.* Suç

c. ér- 72b/5

**cür'et** < *Ar.* Cesaret

c.+ in 70a/8

**cüz'ın** < *Ar.* Az, biraz

c. 68a/10

-Ç-

**çağ** < ET *çağ/çak* (EDPT,401) Zaman,

çağ

ç.+ da 79a/3

**çağır** < ET *çağır* (EDPT,409) Şarap

ç. 61b/1

ç.+ nı 61b/2

**çağlık** Gibi

ç. 78b/7

**çakıl** - < ET *çakıl*- (EDPT,407)

Çakılmak, kakılmak

ç.- ıp 70b/6

**çakmak** < ET *çakmak* (EDPT,408)

Şimşek, yıldırım

ç. 88b/3

**çap** - < ET *çap*- (EDPT,394) Vurmak,

saldırmak

ç.- tılar (kılıç ç.) 57a/12

ç.- ıp 65b/1, 66b/9, 74a/12,

74a/6, 86a/3, 86a/8, 91a/3

ç.- ıp (kılıç ç.) 57a/13, 57b/3,

57b/8

ç.- kanlar (kılıç ç.) 57b/10

**çapkun** Fırtına, rüzgar, akıncı

ç. 88a/3

ç. bol- 51b/8,

ç. kıl- 87b/10

**çapul** Baskınlarda ele geçen şeyler

ç. kıl- 90a/13

**çāre** < *Far.* Çare, deva

ç. 88b/6

ç.+ sin 84b/3

**çarh** < *Far.* Felek

ç. kıl- 91b/5

**çārṭāk** < *Far.* Çardak

ç. 88a/8

**çat** - < ET *çat*- (EDPT,402) Değdirmek,

vurmak

ç.- tı 65b/9

**çegāne** < *Far.* Çengi tefciği, tef

ç. 87a/10

**çehāryār** < *Far.* Dört dost

ç. 69b/7

**çehre** < *Far.* Çehre, yüz

ç. 80a/3

**çek** - < ET *çek*- (EDPT,413) Çekmek,

uzatmak

ç.- ıp 66a/9

ç.- ipdür 87a/5

**çekāçāk** < *Far.* Kılıç şakırtısı

ç.+ ıdm 70b/1

**çelebi** Okumuş, bilgili

ç.+ si 68a/11

**çemen** < *Far.* Çimen, yeşillik

ç. 77a/12

**çendān** < *Far.* O kadar, çok

ç. bol- 70b/10

**çerāğ** < *Far.* Işık, parlaklık

ç. 81b/5

**çerāgmend** < *Far.* Mum

ç. 64a/5

**çerig** < ET *çerig* (EDPT,428) Asker

ç. 49a/11, 74b/11, 74b/12,  
75a/2, 75b/2, 80b/2, 90b/9, 91a/1

ç.+ in 50a/9, 52a/11, 53b/13,  
59b/5, 75b/11, 76a/11, 78a/1, 79a/9,  
83a/8, 86b/10

ç.+ niñ 75a/12, 75b/1, 78b/12,  
88b/4

ç.+ ge 79a/3, 79a/4

ç.+ te 79a/6

ç.+ din 90a/12

ç.+ i 51b/4, 51b/9, 52b/5,  
74a/11, 74a/12, 74b/10, 75a/11,  
75a/13, 78b/8, 80b/3, 80b/5, 86b/7,  
90a/4, 90b/11, 90b/13, 91a/6

ç.+ i tur- 51b/4

ç.+ ini 51b/13

ç.+ idin 75b/4

ç.+ ler 51a/9

ç.+ leri 79a/4, 82b/5, 89a/9

çerikle - Asker göndermek

ç.- p 89a/1

çeriklik Ordu

ç. 59a/6

çeşm < Far. Göz

ç. 69a/6

ç.-i cūybār 73a/8

ç.+ idin 73a/10

çeşme < Far. Pınar, su kaynağı

ç.+ ler 73b/3

çevgān < Far. Çevgen, ucu eğri sopa

ç. 70a/6

çıgar - < ET çıkar

(EDPT,410)Çıkarmak → çıkar

ç.- ğan 83a/3

çık - < ET çık- (EDPT,405) Çıkmak,  
ortaya çıkmak, bırakmak

ç.- miş (Tebrmāšā ç.) 60a/13

ç.- sa 89b/10

ç.- a turur 84a/11

ç.- ip 59a/9, 79a/9, 84a/6,  
85a/4, 92b/7

ç.- mağay 61a/13, 84a/10

ç.- masa 89b/10

ç.- mas boldı érse 59a/5

çıkar - < ET çıkar- (EDPT,410)

Çıkarmak, → çıkar

ç.- ip 86a/12, 89a/6

ç.- ğan 80b/11

çındın < Gerçekten

ç. 48b/6

çinizi-vār < Far. Cengizliler gibi

ç. 85b/7

çiril - Emretmek

ç. 94b/7

**çü** < *Far.* Çünkü, gibi → **çün**

ç. 48a/11, 74b/6, 79b/2

**çün** < *Far.* Çünkü → **çü**

ç. 48b/1, 48b/5, 50a/8, 51b/11,  
51b/9, 52a/2, 52a/7, 55b/3, 58b/11,  
59a/1, 59a/4, 59b/9, 61a/5, 62a/12,  
62b/9, 63a/1, 66b/10, 66b/6, 67b/2,  
70a/4, 70a/6, 72a/11, 73b/10, 73b/5,  
74a/12, 82a/13, 83a/7, 83b/6, 84a/3,  
85a/10, 85a/7, 85b/13, 86a/4, 86a/5,  
86b/13, 86b/3, 86b/4, 86b/7, 88b/5,  
88b/9, 89b/3, 89b/8, 90a/12, 91a/8,  
94b/10

**çünki** < Çünkü

ç. 61a/4, 83b/7

-D-

**dādek** < *Far.* Halayık, carıye

d. 86a/9, 87b/11

**dağı** < *Far.* Dahi, ve

d. 91a/3

**dāhil** < *Ar.* Dahil

d. kıl- 93b/11

**dāīm** < *Ar.* Sürekli, daima

d. 52a/9, 63a/10, 71b/11, 72a/1,  
93b/1

**dā'imül-evkāt** < *Ar.* Her zaman

d. 65b/9

**dā'ıye** < *Ar.* İçten gelen duygu, istek

d.+ **sini** 94a/8

**dāl** < *Ar.* Delalet eden

d. 64b/12

**dānā** < *Far.* Bilen, bilgin

d. 58a/9, 65b/5, 66a/6, 68a/1,  
68a/2, 71b/9

d. **ér-** 65a/8

d. **ve kāmīl bolma-** 61a/6

**dāne** < *Far.* Tane, tohum

d. 68a/4

d.+ **dür** 87a/10

d.+ **sidin** 65b/6

**dānişmend** < *Far.* Alim, bilgili

d. 85b/6, 92b/13

d.+ **ler** 85b/3

**daruğa** < *Far.* Subaşı

d. 62a/2, 89a/6

d.+ **mı** 89a/7

d.+ **sı** 89a/5, 90b/1

**daruğala** - *Far.* + *T.* Subaşı atamak

d.- **p** 62a/7

**daruğalıg** < *Far.* + *T.* Subaşılık

d.+ **mı** 57b/1

**dārü'l-emirü'l-mümīnin** < *Ar.*

Müminlerin emirlerinin yeri

**d.** 65a/4

**dārü'l-ğanīm** < *Ar.* Ganimet yeri

**d.** 60a/4

**dās** < *Far.* Tuzak

**d.+ ığa** 66a/2

**dāstān** < *Far.* Destan

**d.** 55b/5, 58a/8, 65a/3

**d.+ ıda** 55a/9, 71b/6

**da'vī** < *Ar.* Dava

**d.** 60b/8

**d. kıl-** 60b/7

**dé -** < Demek, söylemek

**d.- r** 60b/4, 70b/11, 81a/10,

93a/11

**d.- rler** 50b/8, 51a/4, 51a/6,

51b/6, 66a/1, 66a/2, 75a/5, 80a/12,

80a/13, 81a/10, 94b/2

**d.- miş** 51b/4, 60b/3, 60b/4,

61a/1, 78a/12

**d.- mişler** 51b/5, 53a/3, 60b/3,

60b/5, 61a/10

**d.- dim** 52b/12

**d.- di** 52a/10, 52a/11, 52a/8,

52a/9, 52b/10, 52b/7, 53a/10, 53a/12,

53a/13, 58a/13, 58b/2, 61a/2, 61a/4,

73a/9, 76b/8, 80b/6, 83b/10, 83b/7,

84a/11, 87a/7, 87a/9, 88a/11, 89b/6,

90b/5, 91a/11, 93b/2, 94b/10

**d.- diler** 54a/9, 60b/7, 76a/1,

77a/12, 78a/3, 86a/12, 89b/7

**d.- seņ** 53a/3, 66b/1

**d.- se** 80a/2, 80b/9, 92b/5,

93a/1

**d.- seler** 91b/11

**d.- p** 52a/6, 52b/12, 52b/9,

53a/12, 57a/11, 57b/9, 58b/6, 59a/9,

62a/5, 62b/7, 64b/8, 70b/9, 76b/1,

78b/4, 83b/10, 84a/5, 85a/13, 86b/3,

86b/9, 88a/6, 88b/12, 88b/8, 89b/8,

91a/12, 91b/1, 92a/1

**d.- p turur** 61a/12, 61a/3, 61b/6,

85a/12

**d.- p tururlar** 62b/8

**d.- gende** 51a/13, 53b/3,

59a/13, 60b/6, 61a/10, 61a/12, 84a/3,

85a/12, 85b/7, 88a/2, 88a/4, 90a/9

**d.- gen** 50a/7, 50b/5, 50b/8,

52b/3, 53a/10, 53b/1, 53b/10, 70a/13,

75b/10, 75b/6, 77b/1, 91a/1, 94b/11

**d.- gen turur** 53b/5

**d.- genin** 88a/9

**d.- genni bolur** 82b/12, 82b/13



|                                                                                                                                       |                                          |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------|
| <b>d.- genge</b> 51b/1                                                                                                                | <b>d.</b> 64b/12                         |
| <b>d.- gene</b> 71b/2                                                                                                                 | <b>derd</b> < <i>Far.</i> Keder, sıkıntı |
| <b>d.- geni-sén</b> 78b/9                                                                                                             | <b>d.</b> 87a/10                         |
| <b>d.- genimiz</b> 60a/1, 60a/2                                                                                                       | <b>d.-i ‘ışk</b> 87a/6                   |
| <b>d.- di érse</b> 52b/5, 53a/7, 89a/4,<br>90a/5, 90b/5, 91b/11                                                                       | <b>d.+ ge</b> 61b/1                      |
| <b>d.- di érseler</b> 51b/6                                                                                                           | <b>d.+ im</b> 70b/6                      |
| <b>d.- diler érse</b> 76b/1, 76b/4                                                                                                    | <b>d.+ inge</b> 87a/9                    |
| <b>d.- megil</b> 69a/12                                                                                                               | <b>d.+ i</b> 87a/11, 87a/4               |
| <b>debīr</b> < <i>Far.</i> Katip                                                                                                      | <b>d.+ ige</b> 72a/3                     |
| <b>d.</b> 79a/4                                                                                                                       | <b>d.+ idin</b> 63b/12, 87a/5            |
| <b>dék</b> Gibi, kadar                                                                                                                | <b>dergāh</b> < <i>Far.</i> Saray        |
| <b>d.</b> 52b/8, 61a/6, 63b/1, 64a/9,<br>64b/3, 66a/11, 68b/7, 69a/2, 70a/13,<br>70b/13, 70b/2, 85/7, 92b/13, 93a/4,<br>93b/10, 94b/7 | <b>d.</b> 82a/13, 82a/3                  |
| <b>delālet</b> < <i>Ar.</i> Yol gösterme, işaret                                                                                      | <b>d.-ı ‘ālempenāhnıj</b> 76b/1          |
| <b>d.</b> 77a/1, 77b/2, 77b/3                                                                                                         | <b>d.+ in</b> 63a/7                      |
| <b>dem</b> < <i>Far.</i> Zaman                                                                                                        | <b>d.+ ında</b> 65b/2                    |
| <b>d.</b> 87a/9                                                                                                                       | <b>dermān</b> < <i>Far.</i> Çare         |
| <b>dem-be-dem</b> < <i>Far.</i> Zaman zaman                                                                                           | <b>d.</b> 87a/11, 87a/5                  |
| <b>d.</b> 87a/10                                                                                                                      | <b>d. tap-</b> 61b/1                     |
| <b>démek</b> Demek, söylemek                                                                                                          | <b>d.+ dur</b> 72a/3, 87a/4              |
| <b>d.</b> 69a/13                                                                                                                      | <b>derrende</b> < <i>Far.</i> Yırtıcı    |
| <b>d.- mekni</b> 51a/6                                                                                                                | <b>d. bol-</b> 74b/9                     |
| <b>d.- mekdin</b> 51a/4                                                                                                               | <b>ders</b> < <i>Ar.</i> Ders            |
| <b>denī</b> < <i>Ar.</i> Alçak, soysuz                                                                                                | <b>d.</b> 72a/2                          |
|                                                                                                                                       | <b>d.+ imi</b> 64a/1                     |
|                                                                                                                                       | <b>dervāze</b> < <i>Far.</i> Kale kapısı |
|                                                                                                                                       | <b>d.</b> 59a/4, 83a/7                   |
|                                                                                                                                       | <b>d.+ si bar turur</b> 62b/13           |

|                                                                                                                              |                                                                              |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------|
| <b>d.+ siġa</b> 59a/4, 59a/5                                                                                                 | <b>d.+ ġa</b> 57b/4, 58a/2, 91b/13                                           |
| <b>d.+ sidin</b> 59a/2                                                                                                       | <b>d.+ i</b> 65a/13, 82a/9                                                   |
| <b>d.+ lerin</b> 63a/2                                                                                                       | <b>d.+ iġa (du‘ā-yı d.)</b> 80a/5                                            |
| <b>dervīṣ</b> < <i>Far.</i> Yoksul, Allah için alçakgönüllüğü ve fukaralığı kabul eden veya bir tarıkata bağlı bulunan kimse | <b>d.+ leri (erkān-ı d.)</b> 73b/5                                           |
| <b>d.</b> 65a/11                                                                                                             | <b>devlet-ḥāh</b> < <i>Ar. + Far.</i> Devlet isteyen, zenginlik isteyen      |
| <b>d.+ ler</b> 65b/4                                                                                                         | <b>d.+ larının</b> 82b/1                                                     |
| <b>deryā</b> < <i>Far.</i> Deniz                                                                                             | <b>devlet-yār</b> < <i>Ar. + Far.</i> Devletin kendisine yar olduğu hükümdar |
| <b>d.+ nıḡ</b> 63b/5                                                                                                         | <b>d.</b> 74a/11                                                             |
| <b>d.+ da</b> 67a/6                                                                                                          | <b>devr</b> < <i>Ar.</i> Zaman                                               |
| <b>d.+ dın</b> 90a/1                                                                                                         | <b>d.-i ‘alīm</b> 65a/7                                                      |
| <b>d.+ sı</b> 63b/5                                                                                                          | <b>d.+ ide</b> 57a/10, 57b/9                                                 |
| <b>d.+ sınıḡ</b> 64a/1                                                                                                       | <b>devrān</b> < <i>Ar.</i> Dünya, felek                                      |
| <b>d.+ sina</b> 76a/8                                                                                                        | <b>d.</b> 71b/2, 80b/9                                                       |
| <b>d.+ larındın</b> 74b/5                                                                                                    | <b>dīdār</b> < <i>Far.</i> Yüz, çehre                                        |
| <b>dest-gīr</b> < <i>Far.</i> Yardımcı                                                                                       | <b>d.+ ın</b> 94b/4                                                          |
| <b>d.</b> 71b/8                                                                                                              | <b>diger</b> < <i>Far.</i> Diğer, başka                                      |
| <b>d.+ i</b> 68a/8                                                                                                           | <b>d.</b> 59b/2                                                              |
| <b>dest-gīrlık</b> < <i>Far. + T.</i> Yardımcılık                                                                            | <b>dik -</b> < ET <i>tik-</i> (EDPT,475) Dikmek, koymak                      |
| <b>d. kılıp turur</b> 52b/10                                                                                                 | <b>d.- ünçe</b> 83a/9                                                        |
| <b>devlet</b> < <i>Ar.</i> Devlet                                                                                            | <b>dil</b> < <i>Far.</i> Gönül                                               |
| <b>d.</b> 57b/4, 60b/2, 68b/8, 73a/6, 75a/4, 78a/1, 79b/9, 91b/10, 93a/2                                                     | <b>d.</b> 81a/12                                                             |
| <b>d.-i bīġāyet</b> 75b/9                                                                                                    | <b>d. (ehl-i d.)</b> 72a/3                                                   |
| <b>d.+ ni</b> 58b/1                                                                                                          | <b>dilāver</b> < <i>Far.</i> Yiğit, yürekli                                  |
|                                                                                                                              | <b>d.+ in</b> 92a/11                                                         |

**dilber** < *Far.* Sevgili, güzel

d. 64a/8, 88a/13

d.+ niñ 71a/1

**dilberān** < *Far.* Ey dilber, Ey güzel

d. 70b/7

**dil-güşā** < *Far.* Gönül açıcı

d. 73a/5

**dil-keş** < *Far.* Gönül çekici

d. 69a/2

**dil-pesend** < *Far.* Gönülün beğendiği

d. bol- 76a/6

**dil-peẓīr** < *Far.* Gönle hoş gelen

d. 71b/7

**dimāğ** < *Ar.* Beyin, akıl

d.+ ı 64b/1

**dīn** < *Ar.* Din

d.+ ge 94b/2

**dirīğ** < *Far.* Esirgeme

d. 83b/9

**dīvān** < *Ar.* Büyük meclis, divan

d. é- 82a/7

d.+ ları (bekāvul ve d. ve yasavulları bar turur) 62b/13

**dīvāne** < *Far.* Deli

d.+ dūr 87a/5

**diyār** < *Ar.* Memleket

d.+ ığaça 74a/2

**dost** < *Far.* Dost, arkadaş

d. 82a/12

d.+ dın 87a/6

d.+ indan 71a/8

d.+ ları 48b/9

**du‘ā** < *Ar.* Dua

d.-yı devletiğa 80a/5

**du‘āçı** < *Ar. + T.* Duacı, dua eden

d.+ sı 70a/3

**duhān** < *Ar.* Tütün

d. 61b/7

**dur** < *ET tur-* (EDPT,529) Durmak

d. 66a/9, 76b/11

**dükkân** < *Ar.* Dükkan

d.+ ın 64a/11, 64b/3

**dünyā** < *Ar.* Dünya, yeryüzü

d. 91b/3

d.+ nıñ 60a/4, 60a/9, 63a/3,

63b/7

d.+ da 60b/11, 60b/7, 91a/11

d.+ dın 60a/8

**dünyālīg** < *Ar. + T.* Para, mal mülk

d.+ ın 60b/9

**dünyā-perest** < *Ar. + Far.* Dünyaya bağlı

d. bol- (tenperest ve d.)60a/6

**dür-dāne** < *Ar. + Far.* İnci tanesi

|                                                      |                                            |
|------------------------------------------------------|--------------------------------------------|
| <b>d.+ dūr</b> 87a/7                                 | -E, È-                                     |
| <b>dürefşān</b> < <i>Ar. + Far.</i> İnci saçan       |                                            |
| d. 73a/3                                             | é - < ET <i>er-</i> (EDPT,193) İmek, olmak |
| <b>d.+ dur</b> 70b/11                                | é.- miş ( <i>kirgen é.</i> ) 83b/11        |
| <b>dürr</b> < <i>Ar.</i> İnci                        | é.- di ( <i>Bakī Tarḥan é.</i> ) 82a/8     |
| d.+ ni 70b/11                                        | é.- di ( <i>cān é.</i> ) 54a/10            |
| <b>dürriyet</b> < <i>Ar.</i> İnci ile ilgili, parlak | é.- di ( <i>dīvān é.</i> ) 82a/7           |
| d.+ imdūr 71a/1                                      | é.- di ( <i>fāş é.</i> ) 79b/10            |
| <b>dürūd</b> < <i>Far.</i> Dua                       | é.- di ( <i>ferāvān é.</i> ) 82a/8         |
| d. 69a/3, 69b/7, 93b/7                               | é.- di ( <i>kān é.</i> ) 80b/5             |
| d. ayt- 61a/11                                       | é.- di ( <i>Küçkünçi Sultān é.</i> )       |
| d.+ da ( <i>taḥiyyet ve d. ayğaylar</i>              | 80b/4                                      |
| 61a/9)                                               | é.- di ( <i>sāf é.</i> ) 82a/9             |
| <b>dürūğ</b> < <i>Far.</i> Yalan                     | é.- di ( <i>Şāh Camī Ḥan é.</i> ) 54a/9    |
| d. 63a/5                                             | é.- di ( <i>ten é.</i> ) 54a/10            |
| <b>düşmen</b> < <i>Far.</i> Düşman                   | é.- di ( <i>vaşf-ı taḥsīn é.</i> ) 82a/11  |
| d. 79b/13                                            | é.- di ( <i>yılan é.</i> ) 82a/6           |
| d. ér- 49a/8                                         | é.- di ( <i>yurtı é.</i> ) 49b/7           |
| d.+ din 71a/8                                        | é.- di ( <i>‘izz u temkīn é.</i> ) 82a/11  |
| d.+ i 59b/11                                         | é.- mes ( <i>gāfil é.</i> ) 66a/3          |
| d.+ lerni 48b/9, 60a/3, 69b/3                        | é.- mes ( <i>ḥüsn-i edeb é.</i> ) 69a/13   |
| d.+ leriğe 59b/10                                    | é.- mes ( <i>kéçken é.</i> ) 77a/9         |
| <b>düşmenlik</b> < <i>Far. + T.</i> Düşmanlık        | é.- mes ( <i>lāyık é.</i> ) 77b/10         |
| d. kıl- 48b/10                                       | é.- mes ( <i>meyl é.</i> ) 66a/2           |
| <b>düşvār</b> < <i>Far.</i> Güç, zor                 | é.- mes ( <i>muwāfık é.</i> ) 77b/9        |
| d. tur- 61a/11                                       | é.- mes turur ( <i>mesmū‘ é.</i> ) 52b/6   |
|                                                      | é.- mestür ( <i>ölmek é.</i> ) 83b/1       |

**ebediyye** < *Ar.* Sonsuz

**e.+ si (nuşret-i e.)** 93a/3

**eblehlig** < *Ar.* Akılsızlık

**e.+ i** 84a/1

**ebr** < *Far.* Bulut

**e.** 74b/6

**ebū'l-feth** < *Ar.* Fethin babası

**e.** 56b/5, 58a/10, 59a/7, 65b/7, 69a/10, 71b/1, 72a/4, 72b/11, 74a/10, 84b/10, 89b/3, 89b/9, 90b/2, 92a/10, 92b/12, 93a/1, 94a/11

**ebyāt** < *Ar.* Beyitler

**e.+ nı** 64b/10

**éçe** < *ET* *eçe* (EDPT,20)Valide

**é.+ ge** 53a/4

**éçig** Ata, baba

**é.+ e** 73b/5

**éd** - Etmek, eylemek

**é.- ersén (yār é.)** 68b/2

**é.- er (şarf é.)** 82b/12

**edeb** < *Ar.* Terbiye, edep

**e. é- (hüsn-i e.)** 69a/13

**ef'al** < *Ar.* İşler

**e. éyle-** 83a/5

**efāzıl** < *Ar.* Bilginler

**e.+ lar** 85b/6

**efgān** < *Far.* İnleme

**e.+ ıdın** 75a/7

**efsāne** < *Far.* Efsane

**e.+ dür** 87a/11

**efşān** < *Far.* Saçan

**e. bol-** 77a/11

**e.+ dur** 70b/13

**e.+ dur (şükr-i e.)** 70b/10

**eger** < *Far.* Şayed, eğer

**e.** 53a/3, 77a/7, 77b/5, 78a/6, 79a/13, 81a/1, 81a/13, 86b/2, 90a/5, 90b/9, 91b/12, 93b/13

**egerçi** < *Far.* Gerçi, her ne kadar

**e.** 61a/3, 65a/12

**ehl** < *Ar.* Sahip, er

**e.-i dil** 72a/3

**e.-i hāl ér-** 65b/13

**e.-i şecā'atları** 73b/6

**e.-i yağı** 82b/4

**e.-i 'itibār** 80a/9

**e.+ i** 94b/11

**e.+ iğē** 87a/6, 94b/8

**ejdehā** < *Far.* Ejderha

**e.** 71b/4

**ekābir** < *Ar.* Rütbece büyük olanlar

**e.** 85b/3

**ekālīm** < *Ar.* Ülkeler, diyarlar

**e.** 48a/12

**ékki** < ET *eki/éki* (EDPT,100) İki

sayısı

é. 48b/1, 50b/6, 54b/1, 54b/11,  
55a/12, 55a/2, 55b/6, 56a/7, 56a/8,  
56b/4, 57b/7, 58a/10, 60a/4, 62b/10,  
65a/10, 65a/12, 71a/12, 72a/10, 72a/13,  
73b/9, 74a/13, 74a/5, 78b/7, 84b/5,  
85a/5, 86a/1, 86a/8, 86b/1, 86b/8,  
87b/11, 87b/8, 89b/11, 90b/13, 91a/1,  
91a/6, 92a/8, 92b/4

é.+ **nin** 70a/13

**ékkinç** < ET *ékkinç* (EDPT, 110)

İkinci

é. 54b/2, 54b/3

é.+ **i** 93a/8

**eknāf** < *Ar.* Taraflar

e.+ **ımı** (**eṭrāf-ı e.**) 84a/9

**ekrem** Burun, köşe

e.+ **niṅ** 73b/1

**él** < ET *elig* (EDPT,140) Ülke,

memleket

é. 66a/1, 66a/3, 79b/10, 81a/1,  
82a/4, 83a/2, 84b/4, 84b/8, 86b/10

é.+ **niṅ** 50b/13, 84b/13, 90a/13,  
92b/8

é.+ **ni** 49a/2

é.+ **ge** 57a/10, 61b/13, 71a/6,

83a/3, 85a/13, 86a/4, 86b/5, 94b/12

é.+ **de** 82b/12

é.+ **din** 58a/5

é.+ **iṅde** 68a/3

é.+ **i** 50a/13, 50a/5, 50b/5,  
51a/7, 66b/5, 70b/13, 80a/4, 81b/4,  
82b/9, 84a/6, 85a/13, 86b/8

é.+ **i ér-** 51b/1

é.+ **idür** 82b/9

é.+ **in** 87a/1

é.+ **ini** 49a/5, 50a/11, 74b/12

é.+ **ige** 68a/2

é.+ **inde** 54a/9

é.+ **indin** 75a/13

é.+ **ler** 48a/13, 51b/10

é.+ **lerniṅ** 57a/7, 70b/2, 87a/13

é.+ **lerni** 50b/12, 57a/6

é.+ **large** 76b/13, 88a/3

**él** - < ET *i/-* (EDPT,125) İlmek,tutmak

é.- **di** 93b/11

é.- **di** (**ḥamīm bolğay é.**) 60a/7

**élçi** Elçi

é. 52b/4

é.+ **sin** 53a/7

**elem** < *Ar.* Keder, üzüntü

e. 91b/4

|                                                |                                  |
|------------------------------------------------|----------------------------------|
| e. tégme- 57a/10                               | e. 66a/1                         |
| e.+ i 77a/9                                    | emîr < Ar. Emir, bey             |
| eliyy < Ar. Yemin eden                         | e. 79b/5, 79b/8                  |
| e. 69b/11                                      | emîrû'l-müminîn < Ar. Müminlerin |
| elhazer < Ar. Sakınma                          | emiri                            |
| e. 94b/9                                       | e. 69b/12                        |
| elhikāyet < Ar. Hikaye                         | emlāk < Ar. Sahip olunan gayri   |
| e. 83b/3, 86a/2                                | menkul                           |
| élig < ET <i>elig</i> (EDPT,143) El            | e. 48b/2                         |
| é.+ ge 91a/6                                   | emmāre < Ar. Emredici            |
| é.+ ge tüş- 70a/9                              | e. (nefs-i e.) 63a/4             |
| é.+ im 87a/4                                   | e. tur- (nefs-i e.) 60a/1, 93a/5 |
| é.+ inde 94b/3                                 | emr < Ar. Emir, buyruk           |
| é.+ ige tüş- 50a/2                             | e.-i ma'rûf 63a/10               |
| é.+ ide ki 64b/7                               | e.-i muhāl 93b/2                 |
| é.+ idin 50a/1                                 | e.+ in tut- 60b/10               |
| éllik < ET <i>ellig</i> (EDPT,142) Elli sayısı | en'ām < Ar. Hayvanlar            |
| é. 59a/2, 86a/11, 87b/10,                      | e.+ lar kıl- 85b/5               |
| 90a/11                                         | enbiyā < Ar. Nebiler             |
| ém < ET <i>em-</i> (EDPT,155) Emmek            | e.+ dur 93b/6                    |
| é.- ip turur 55a/11                            | encüm < Ar. Yıldızlar            |
| é.- gen 55a/11                                 | e. (hoşrû-i e.) 75a/11           |
| émdi Şimdi                                     | endāz < Far. Atma, atış          |
| é. 52a/10, 52b/11, 53a/2, 59a/9,               | e. (yay-ı e.) 66a/5              |
| 60b/10, 60b/7, 63a/7, 64b/12, 88a/11,          | endīşe < Far. Kaygı              |
| 88b/8, 89b/7, 91a/13, 91b/12                   | e.+ din 65b/7                    |
| emîn < Ar. Emin, güvenilir                     | e.+ ler kıl- 53a/8               |

endüh-gīn < *Far.* Kederli, gamlı

e. bol- 52b/12

éndür - İndirmek

é.- gey 84a/6

é.- üp érdiler 85a/6

engel < *Far.* engel, düğme

e.+ i 76b/4

engīz < *Far.* Kışkırtan, karıştıran

e. 68b/5

e. étip tutup 66b/13

envā' < *Ar.* Çeşit, tür

e. 48a/9, 74a/9

ér - <ET *er-* (EDPT,193) İmek, olmak

é.- ür ('ālī é.) 77a/4

é.- ür (altun é.) 80b/12

é.- ür (altunīdin é.) 80b/13

é.- ür (anıñ é.) 80b/3

é.- ür (bar é.) 79a/3

é.- ür (cürm é.) 72b/5

é.- ür (dānā é.) 65a/8

é.- ür (ehl-i hāl é.) 65b/13

é.- ür (faşīh ve kerīm ve

sūhandān é.) 82a/1

é.- ür (ferāvān é.) 76a/2, 82a/12

é.- ür (ğaddār ve müttekār é.)

83b/2

é.- ür (gīnā é.) 87a/6

é.- ür (Ḥamza Sultān é.) 76a/1

é.- ür (ilgeri é.) 82a/6

é.- ür (imkān é.) 76b/9

é.- ür (kim é.) 66a/1, 75a/6,

82a/6, 93b/2

é.- ür (maşlahat-ı sahtīnīñ é.)

76a/9

é.- ür (mazhar-ı luṭf ü şāni' é.)

72b/6

é.- ür (muwāffak é.) 82b/10

é.- ür (münevver é.) 79b/4

é.- ür (naẓargāh é.) 75a/8

é.- ür (nigūn é.) 77b/3

é.- ür (şāhib a'zam é.) 72b/5

é.- ür (sīr-i meydān é.) 82a/2

é.- ür (şāh é.) 75a/8

é.- ür (şükr-i luṭfidin é.) 66a/5

é.- ür (tar é.) 77b/4

é.- ür (tarḥan é.) 82a/12

é.- ür (tuğyān é.) 76b/8

é.- ür (tülki é.) 83b/2

é.- ür (yüziniñ é.) 80b/4

é.- miş (cennetdin é.) 73a/3

é.- miş (éyger é.) 53b/4

é.- miş (lāyık é.) 77b/1

é.- miş (müttefik bolğan é.)

52b/4



|                                                                                                                                                                                                                       |                                    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|
| é.- miş (ne kılur é.) 76b/8                                                                                                                                                                                           | é.- di (bégin é.) 51b/2            |
| é.- di ('adīmū'lmışl ve fāriġbāl é.) 65a/7                                                                                                                                                                            | é.- di (bī-ḥesāb é.) 87b/12        |
| é.- di ('ahdları bar é.) 66b/11                                                                                                                                                                                       | é.- di (birāderi é.) 51a/8         |
| é.- di ('ākīl u šāliḥa é.) 48b/1                                                                                                                                                                                      | é.- di (bisyar é.) 54a/5           |
| é.- di ('āşık é.) 79b/5, 79b/8                                                                                                                                                                                        | é.- di (bu é.) 51a/5               |
| é.- di (Allāh é.) 65b/4                                                                                                                                                                                               | é.- di (Bubay Sultān é.) 81b/6     |
| é.- di (allıda bolur é.) 71b/4                                                                                                                                                                                        | é.- di (burāk é.) 51a/6            |
| é.- di (alüflük é.) 65b/4                                                                                                                                                                                             | é.- di (cān é.) 80b/2              |
| é.- di (anası é.) 53a/5                                                                                                                                                                                               | é.- di (cem' é.) 48a/13            |
| é.- di (andaġ é.) 89b/2                                                                                                                                                                                               | é.- di (cevelān kılġay é.) 64b/2   |
| é.- di (atlıġ é.) 54b/8                                                                                                                                                                                               | é.- di (cihān é.) 71b/2            |
| é.- di (ayında é.) 89b/1                                                                                                                                                                                              | é.- di (Çiñiz Ḥan é.) 52a/7        |
| é.- di (az é.) 53b/12                                                                                                                                                                                                 | é.- di (éli é.) 51b/1              |
| é.- di (bahār é.) 54a/3                                                                                                                                                                                               | é.- di (érmes é.) 59a/7            |
| é.- di (bar é.) 48b/5, 49a/6, 54a/11, 54a/5, 54b/1, 54b/11, 54b/12, 54b/4, 54b/7, 55a/13, 55a/2, 55a/4, 55b/1, 55b/10, 55b/11, 55b/6, 55b/8, 56a/12, 56a/7, 56a/8, 56a/9, 56b/12, 56b/4, 58a/10, 66b/6, 72a/13, 86a/6 | é.- di (eşer kılsa é.) 64b/1       |
| é.- di (barımı é.) 90b/11, 90b/7                                                                                                                                                                                      | é.- di (ġāfil é.) 50a/6, 53a/9     |
| é.- di (başında é.) 86a/2                                                                                                                                                                                             | é.- di (ġālib é.) 72a/13           |
| é.- di (bāṭıl ḥayāl kılıp é.) 83a/6                                                                                                                                                                                   | é.- di (ġaḏabda é.) 49b/1          |
| é.- di (bedfi'l kişi é.) 52a/7                                                                                                                                                                                        | é.- di (ḥaberdār bolġay é.) 65a/1  |
| é.- di (béġ ve mülāzımlar é.) 80a/13                                                                                                                                                                                  | é.- di (Ḥamza Sultān é.) 80b/1     |
|                                                                                                                                                                                                                       | é.- di (ḥaymeserāvul é.) 49a/11    |
|                                                                                                                                                                                                                       | é.- di (ḥıdmetler kılıp é.) 86b/4  |
|                                                                                                                                                                                                                       | é.- di (Ḥızır Şeyḥ Oġlan é.) 58a/7 |
|                                                                                                                                                                                                                       | é.- di (içinde é.) 89a/2           |
|                                                                                                                                                                                                                       | é.- di (inisi é.) 71a/12           |
|                                                                                                                                                                                                                       | é.- di (kalınlığı é.) 72a/12       |

|                                   |                                     |
|-----------------------------------|-------------------------------------|
| é.- di (kālíp é.) 48b/2           | é.- di (oğur é.) 59b/11             |
| é.- di (kārındaşı é.) 54b/6       | é.- di (ol é.) 89b/9                |
| é.- di (kāvī-yi hāl é.) 50b/2     | é.- di (Olcaı Kōnrat é.) 54b/3      |
| é.- di (kavm é.) 50b/2            | é.- di (olça kılíp é.) 52a/12       |
| é.- di (kavmıdın é.) 49b/9,       | é.- di (olturur é.) 50b/9           |
| 51b/5, 53a/4, 54b/11, 54b/12      | é.- di (özige bolur é.) 67b/2       |
| é.- di (kéçe é.) 87b/8            | é.- di (pādşāhı é.) 51a/8           |
| é.- di (kéçip é.) 84a/10          | é.- di (pādşāhzāde é.) 58a/9        |
| é.- di (kélíp é.) 51a/1, 52b/3    | é.- di (rencīde bolup é.) 52a/13    |
| é.- di (kemāl é.) 65b/12          | é.- di (Rüstem-i zāl é.) 71b/3      |
| é.- di (kızı é.) 56a/1            | é.- di (sorsaı é.) 64b/13           |
| é.- di (kişi é.) 90b/13           | é.- di (şart u ‘ahd kılíp é.) 66b/5 |
| é.- di (konar é.) 72b/2           | é.- di (şu‘be é.) 50b/3             |
| é.- di (konçuy é.) 50b/9          | é.- di (tilep é.) 53a/1             |
| é.- di (Kōnrat é.) 54b/12         | é.- di (toğup é.) 72a/8             |
| é.- di (kōkeltaş é.) 79b/10       | é.- di (vaqtı é.) 59b/2             |
| é.- di (köp é.) 54b/1, 88b/9      | é.- di (yaşnar é.) 70a/7            |
| é.- di (lāl é.) 71b/3             | é.- di (Ya‘kūb Bahadır é.) 67a/4    |
| é.- di (meşhūr u ma‘rūf é.)       | é.- di (yiberip é.) 49a/13          |
| 65b/12                            | é.- di (yok é.) 54a/6, 55a/6,       |
| é.- di (mundağ é.) 91a/13         | 55a/8                               |
| é.- di (muṭāla‘a kılsam é.) 65a/1 | é.- di (yol-ı yār é.) 83a/7         |
| é.- di (mülāzımı é.) 50a/8        | é.- di (yörüp é.) 70a/4             |
| é.- di (oğlanları é.) 66b/7       | é.- di (yörür é.) 85a/10            |
| é.- di (oğlı é.) 50b/1            | é.- di (‘üsri ‘aşır yok é.) 79a/4   |
| é.- di (Oğukı Bahadır é.)         | é.- diler (alıp é.) 86b/13          |
| 51a/11                            | é.- diler (almas é.) 90a/2          |

|                                    |                                   |
|------------------------------------|-----------------------------------|
| é.- diler (becid bolup é.) 78a/8   | é.- se (dédi é.) 52b/5, 53a/7,    |
| é.- diler (düşmen é.) 49a/8        | 89a/4, 90a/5, 90b/5, 91b/11       |
| é.- diler (éndürüp é.) 85a/6       | é.- se (dédiler é.) 76b/1, 76b/4  |
| é.- diler (ittifāk kılıp é.) 73b/8 | é.- se (éşitmedi é.) 71a/7, 89a/8 |
| é.- diler (kéçip é.) 90a/1         | é.- se (éşitmediler é.) 62b/9     |
| é.- diler (kéçmegey é.) 90b/10     | é.- se (haber bérđi é.) 50a/9     |
| é.- diler (kélip é.) 89b/11        | é.- se (hakkıda kıldı é.) 93a/4   |
| é.- diler (tapıp é.) 83a/12        | é.- se (hamle kıldı é.) 59b/5     |
| é.- diler (yaman é.) 48b/12        | é.- se (hilāf kıldı é.) 86a/6     |
| é.- diler (yiberip é.) 74b/12      | é.- se (hizmetiğa tüşti é.)       |
| é.- seŋ (kördüm é.) 70b/6          | 63b/11                            |
| é.- seŋ (tüstiler é.) 90b/6        | é.- se (ılğadı é.) 59b/8          |
| é.- se (aldı é.) 85a/7             | é.- se (kaçtı é.) 51a/1           |
| é.- se (aldılar é.) 89a/10         | é.- se (kaşđ kıldı é.) 49a/2      |
| é.- se (altunğa boldı é.) 84b/13   | é.- se (kélđi é.) 51a/13, 58b/11, |
| é.- se (atlandılar é.) 75b/13      | 78a/13, 84b/3, 88b/13, 91a/8      |
| é.- se (ayttı é.) 53a/12           | é.- se (kédiler é.) 70b/4, 86b/6, |
| é.- se (bar é.) 48b/13             | 90b/6                             |
| é.- se (bardı é.) 86b/7, 87b/5,    | é.- se (kélťürđi é.) 89a/12       |
| 89a/2, 89a/4                       | é.- se (kélťürđiler é.) 87b/12    |
| é.- se (bend kıldılar é.) 48b/4    | é.- se (kiŋeş kıldı é.) 53a/5     |
| é.- se (bérkittiler é.) 62b/6      | é.- se (kirdi é.) 83b/4, 83b/6    |
| é.- se (bihiştiler é.) 79a/8       | é.- se (koşuldılar é.) 78a/2      |
| é.- se (bozurdı é.) 87b/6          | é.- se (koyup bardı é.) 74a/4     |
| é.- se (bürdesin aldı é.) 64b/5    | é.- se (küyev kıldı é.) 66b/13    |
| é.- se (çıkmaz boldı é.) 59a/5     | é.- se (mübālağa kıldı é.) 52b/9  |

|                                    |                                     |                                              |
|------------------------------------|-------------------------------------|----------------------------------------------|
| 88a/6                              | é.- se (mübālağa kıldılar é.)       | é.- seler (dédi é.) 51b/6                    |
| 71a/2                              | é.- se (müteveccih boldılar é.)     | é.- e 71a/8                                  |
|                                    | é.- se (nuşret taptı é.) 50a/4      | é.- mes (ma‘lūm é.) 55a/1                    |
|                                    | é.- se (nüzü̇l kıldılar é.) 75b/7   | é.- mez (ma‘lūm é.) 55a/6                    |
|                                    | é.- se (örtediler é.) 52b/13        | é.- mes érđi 59a/7                           |
|                                    | é.- se (şaf taptılar é.) 53b/11     | ér < Erkek, koca                             |
|                                    | é.- se (şaf tuttılar é.) 51b/6      | é. 61a/1, 79a/5, 80a/1, 80b/8,               |
|                                    | é.- se (sākin boldılar é.) 74b/13   | 81a/12, 82a/6, 91b/2                         |
|                                    | é.- se (sordı é.) 64b/8             | é.+ lerin 74b/9                              |
|                                    | é.- se (Taşkend bardı é.) 72a/11    | erbāb < Ar. Ehil                             |
|                                    | é.- se (téğıstiler é.) 91a/2        | e. 80a/6                                     |
|                                    | é.- se (tıledı é.) 85a/2, 89a/6     | e.+ nı 85b/4                                 |
|                                    | é.- se (turdılar é.) 84a/8          | e.+ lar 85a/5                                |
|                                    | é.- se (tüşti é.) 87b/9             | e.+ larğa 92b/13                             |
|                                    | é.- se (tüştiler é.) 89a/10         | e.+ larıdın 89a/5                            |
|                                    | é.- se (uruşlar kıldılar é.) 59a/10 | e.+ larındın 80a/9                           |
|                                    | é.- se (uruştılar é.) 53b/13,       | éren < ET <i>eren</i> (EDPT,232) Savaşçı,    |
| 59a/3                              | é.- se (yağı kılmadı é.) 85b/1      | yiğit                                        |
|                                    | é.- se (yapuştılar é.) 84a/13       | é.+ ler 61a/7, 65b/11, 93a/5                 |
|                                    | é.- se (yıkıldı é.) 51a/2           | erk Şehir içinde padişaha mahsus saray       |
|                                    | é.- se (yiberdi é.) 53b/10,         | e.+ ige 84b/1                                |
| 62b/1, 63b/10, 89a/6, 90a/6, 90b/2 | é.- se (yok é.) 75a/9, 76b/9        | erkān < Ar. Esaslar, unsurlar                |
|                                    | é.- se (yapuştı é.) 86b/4           | e.-1 devletleri 73b/5                        |
|                                    |                                     | e.+ ıdın 79b/9                               |
|                                    |                                     | értegi < ET <i>erteg</i> (EDPT,205) Evvelki, |
|                                    |                                     | önceki                                       |
|                                    |                                     | é. 70b/6                                     |

**esbāb** < *Ar.* Sebep

e.-ı **hayāt** 94b/12

e.+ **ım** 60a/10

**eşer** < *Ar.* Eser, iz

e. **kılsa érdi** 64b/1

**esir** < *Ar.* Esir, tutsak

e. 68a/11, 86a/9

e. **bol-** 70b/13

e. **bol-** 84b/5

e. **bol-** 85a/13

e. **kıl-** 86a/4

e. **bolma-** 84a/5, 86b/9

e.+ **lerin** 84b/5, 84b/6

**eşnāf** < *Ar.* Sınıflar

e. 74a/9

**esr** < *Ar.* Tutsaklık, esirlik

e. 71b/10

**estağfiru'llāh** < *Ar.* Allahtan af  
dilerim

e. 93a/9

**eşheb** < *Ar.* Kır at

e. 66a/8

**éşik** < ET *eşgek* (EDPT,206)Eşik, kapı

é.+ **ni** 79b/11

é.+ **ke** 83a/7

é.+ **te** 53b/1

é.+ **leri** 82b/1

**éşit** - < ET *éşid-* (EDPT,257) İşitmek

é. 91b/1

é.- **ür** 53a/13

é.- **iñ** 53b/2

é.- **ip** 53b/4

é.- **ip (işni é.)** 52b/9

é.- **geç** 59a/13, 62a/12, 84a/12

é.- **ken** 61a/2, 61a/6, 61a/7

é.- **mediñiz** 52b/11, 91a/13

é.- **medi** 84b/12

é.- **medi érse** 71a/7, 89a/8

é.- **mediler érse** 62b/9

**éşitme** İşitmek

é.+ **ye** 71a/8

**ét** - < ET *ét-/éd-* (EDPT,36) Etmek,  
yapmak

é.- **tim (men' é.)** 52b/11

é.- **di (bedī'de é.)** 85b/8

é.- **di (fāş é.)** 87a/8

é.- **di (şāhibkırān é.)** 69b/6

é.- **ti (cem' é.)** 48b/13

é.- **ti (kāmrān é.)** 69a/3

é.- **ti (katl'ām é.)** 50a/11

é.- **diler** 85b/6

é.- **diler (katl é.)** 62b/4

é.- **diler (katl'ām é.)** 71a/11

é.- **tiler (cem' é.)** 65b/10

|                                    |                                       |
|------------------------------------|---------------------------------------|
| é.- tiler (kaşđ é.) 49b/13         | evvel < Ar. Önce, önce ki             |
| é.- ip (koyup é.) 71a/10           | e.-i hāl 48a/7                        |
| é.- ip (engiz é.) 66b/13           | éy - Eymek                            |
| é.- ip (cehd é.) 74b/12            | é.- ger érmiş 53b/4                   |
| é.- ip (cihet é.) 60a/12           | ey Ey, seslenme edatı                 |
| é.- ip (izhār é.) 92b/12           | e. 60a/5, 63b/13, 64b/12, 64a/1,      |
| é.- ip (rahm é.) 85a/13            | 64a/2, 64a/3, 70b/12, 70b/7, 71a/1,   |
| é.- ip turur (hasb-ı hāl é.) 70b/9 | 79a/4, 83b/9, 88a/10, 88a/11, 88a/13, |
| é.- ban 79a/7                      | 88b/1, 91b/4, 91b/5, 91b/6            |
| é.- mes (toylar é.) 60a/12         | éyle - Eylemek, yapmak                |
| eṭrāf < Ar. Taraflar, yanlar       | é. (taş é.) 68a/3                     |
| e. 82b/8                           | é. (‘avret é.) 61a/13                 |
| e.-ı cevānibğa 74b/11              | é.- n (ef‘al é.) 83a/5                |
| e.-ı eknāfım 84a/9                 | é.- r (beyān é.) 72b/7                |
| év Ev                              | é.- dim (yād é.) 87a/9                |
| é.+ in 51b/12, 73b/4               | é.- dim (zāhir é.) 87a/8              |
| é.+ ige 53a/10                     | é.- diğ (cevr é.) 88b/1               |
| é.+ ide 89b/4                      | é.- di (ḥarb é.) 79a/11               |
| é.+ inde 81b/5                     | é.- di (ḥatm é.) 94b/7                |
| evbāş < Ar. Ayak takımı, aşağılık  | é.- di (muḥterem é.) 69b/10           |
| kimseler                           | é.- di (zarb é.) 79a/11               |
| e. 77b/2                           | é.- di (‘azmın é.) 73b/10             |
| evlād < Ar. Çocuklar, evlat        | é.- diler (kebā‘ir é.) 75a/5          |
| e.-ı Ādem 68a/12, 70a/3            | é.- gey (lāf é.) 83a/3                |
| evliyā < Ar. Evliya                | é.- gil (ferāmūş é.) 66b/1            |
| e.-ı ṭīnet-ḥār 68b/11             | é.- gil (nūş é.) 66b/1                |
| e.+ dur 93b/7                      | é.- p 75a/4                           |

é.- p (ittifāk é.) 84a/8  
 é.- p (nisār é.) 74b/5  
 é.- gen (cem' é.) 94a/13  
 é.- gen (nakl é.) 94b/7  
 é.- gen (şem' é.) 94a/13  
 é.- geni (meşāff é.) 83a/2  
 é.- rde (tā'at é.) 66a/4  
 é.- mes (şī'ār é.) 75a/5  
 é.- megil (meşveret é.) 61a/13  
 éylemek Y yapmak, eylemek  
 é. (feth é.) 78a/6  
 ezel < Ar. Öncesizlik, başlangıcı  
 olmayan geçmiş zaman  
 e.+ din 77b/10, 77b/3

- F -

fa'al < Ar. Hareketli, işlek  
 f. 77a/6  
 fakīr < Ar. Yoksul, zavallı  
 f. 71b/7, 77b/6, 78b/1  
 f.+ lerge 94a/3  
 fakr < Ar. Yoksulluk, fakirlik  
 f. 63b/7, 94a/13  
 f.+ larnı 70b/4  
 fānī < Ar. Ölümlü, geçici  
 f. 60a/8

fāriğ < Ar. Rahat  
 f. bol- 59b/4  
 fāriğ-bāl < Ar. Başlı dinç, rahat  
 f. ér- ('adīmü'l-mişl ve f.)  
 65a/7  
 fark < Ar. Fark, başkalık  
 f. 84a/10  
 fārsī < Ar. İran dili, Farsça  
 f. 66a/13  
 fāsīd < Ar. Fesat çıkarıcı  
 f. kıl- (hıyāl-ı f.) 84a/7  
 faşīh < Ar. Açık, güzel  
 f. ve kerīm ve sūhandān ér-  
 82a/1  
 faşīhat < Ar. Güzel ve açık konuşma  
 f. bol- 77b/7  
 fāş < Far. Açık, açığa çıkmış  
 f. é- 79b/10  
 f. ét- 87a/8  
 f. kılur mu 53b/4  
 fazīlet < Ar. Erdem, üstünlük  
 f. 69b/2  
 fehm < Ar. Anlama, anlayış  
 f. 65a/6, 65a/8, 65b/6, 69b/2  
 f.+ i 94b/12  
 fehvā < Ar. Anlam, içerik  
 f.+ sı 94a/4

**fehväliyye** < *Ar.* Kapsam ülkesi,

kapsamlar

f. 94a/4

**felek** < *Ar.* Gök, dünya

f. 68a/4, 82a/1, 83b/7

f.-i **qadr** 80b/4, 81b/13, 82a/7

**fen** < *Ar.* Bilim, hüner

f. **ü tezvîr kıl**- 66b/5

**fenâ** < *Ar.* Yokluk

f. 63b/7, 68b/9

f. (**câm-ı f.**) 66b/1

**fenlik** < *Ar.* + *T.* Hünerli

f. 60b/7

**ferâgat** < *Ar.* Vazgeçme, el çekme

f.+ **nı** 83a/1

**ferah-bağş** < *Ar.* + *Far.* Ferahlık veren

f. 73a/5

**ferâmûş** < *Far.* Unutma, unutuş

f. **éyle**- 66b/1

**ferâset** < *Ar.* Anlayışlılık

f. 69b/2

**ferāvân** < *Far.* Çok

f. **ér**- 76a/2, 82a/12

f. **é**- 82a/8

**fer-ay** < *Far.* + *T.* Parlak ay

f. (**nûr-ı f.**) 78a/13

**ferhunde** < *Far.* Kutlu, uğurlu

f. 81b/10

**ferhunde-menzil** < *Far.* + *Ar.* Kutlu

yer

f. 74b/3

**fermân** < *Far.* Ferman, buyruk

f.+ **ın tut**- 60a/6

f.+ **ına** 79b/7, 82b/12

**ferş** < *Ar.* Yaygı, örtü

f.+ **iniñ** 64a/13

**ferzend** < *Far.* Çocuk, oğul

f.+ **i** 55a/6

f.+ **leriniñ** 55b/6

**fesâd** < *Ar.* Bozukluk, karışıklık

f. 63a/2

f.+ **nı** 61b/3

**feth** < *Ar.* Fetih

f. 75a/4, 79b/2, 82a/9, 86a/1

f. **bol**- 84b/10

f. **éyle**- 78a/6

f. **kıl**- 86a/1

f. **kıl**- 72b/2

f. **ve nuşret bol**- 71a/13

f.+ **in** 72b/7

f.+ **niñ** 81a/3

f.+ **de** 89a/13

f.+ **i** 72b/7



**fezā** < *Ar.* Genişlik, dünyanın sonsuz genişliği

f. (cān-ı f.) 73a/5

f.+ sı 73a/12

**fezāyil** < *Ar.* İyi huylar, güzel vasıflar

f.+ niñ 81b/12

**fırkay** < *Ar.* İnsan kalabalığı

f.+ nıñ 72a/1

**fısk** < *Ar.* Dinsizlik

f. 61b/3, 63a/5

**fiğān** < *Far.* İneleme, feryad

f.+ dur 84a/1

**fıkr** < *Ar.* Fikir, düşünme

f. 64b/12

f. ü sevdā kıl- 78a/10

f.+ im 64a/1

f.+ ide bol- 53a/1

**fikret** < *Ar.* Düşünce, idrak

f.+ idin bol- 69b/13

**fi'l** < *Ar.* İş, hareket

f.+ din 62b/8

**fıl** < *Ar.* Fil

f. 71b/4

**fi'l-hāl** < *Ar.* Şu anda, şimdi

f. 49b/3, 59a/13, 90b/9

**fi'l-muhtaş** < *Ar.* Aslında

f. 94a/10

**fırāk** < *Ar.* Ayrılık, ayrılma

f.+ lar 90b/10

f.+ ı 64b/12

f.+ mda 64b/12

**fırūz** < *Far.* Mesut, mutlu

f. bol- 50a/11

**fuḥş** < *Ar.* Fuhuş

f. 63a/5

**fukarā** < *Ar.* Fakirler, yoksullar

f. 77b/11

**fuzulā** < *Ar.* Erdemli insanlar

f. 80a/5-

**fücūr** < *Ar.* Ahlaka aykırı durum

f. 63a/2, 63a/5

**fütūḥ** < *Ar.* Zafer, galibiyet

f.+ ı 72b/5

-G, Ğ-

**ğaddār** < *Ar.* Merhametsiz

ğ. ve müttekār ér- 83b/2

**ğāfil** < *Ar.* Gaflette olan

ğ. ér- 50a/6, 53a/9

ğ. é- 66a/3

**ğālib** < *Ar.* Yenen, üstün gelen

ğ. ér- 72a/13

ğ. bol- 49a/1

**ġaltān** < *Far.* Yuvarlak, yuvarlanan

**ġ. bol-** 70a/6

**ġam** < *Ar.* Tasa, kaygı

**ġ. (hazret-i 'izzet ġ.)** 93b/12

**ġ.+ dın** 91b/3

**ġ.+ ını** 87a/10

**ġam-ḥār** < *Ar. + Far.* Kederlenen, tasalanan

**ġ.+ ı** 72a/1

**gamze** < *Ar.* Bakış

**ġ.+ si (şīve-i ġ.)** 64a/8

**ġanīm** < *Ar.* Ganimet, kazanç

**ġ.** 81a/13, 82b/7

**ġ.+ in** 83a/4, 91a/3

**ġ.+ niñ** 70a/12, 81a/2

**ġ.+ ni** 54a/1, 81a/1

**ġ.+ ler** 70a/6

**ġ.+ lerin** 50a/10

**ġanīmet** < *Ar.* Kazanç, düşmandan alınan kazanç

**ġ.** 74a/9

**ġara** Kara, siyahlı

**ġ.+ lım** 88a/10

**ġāret** < *Ar.* Yağma, çapul

**ġ. kıl-** 50b/12

**ġ. kıl-** 51b/12

**ġarīb** < *Ar.* Garip

**ġ.** 68a/8

**ġark** < *Ar.* Suya batma, boğulma

**ġ. bol-** 63b/6

**ġ. bol-** 78b/9

**ġavġā** < *Far.* Kavga, savaş

**ġ.+ dın** 70b/4

**ġāyet** < *Ar.* Nihayet, son

**ġ.** 65b/6, 93b/4

**ġ. tur- (bīhadd u ġ.)** 74b/10

**ġayret** < *Ar.* Çalışma, çabalama

**ġ.+ i** 71b/5

**ġāzab** < *Ar.* Kızgınlık

**ġ.** 63a/5, 93a/8

**ġ.+ da ér-** 49b/1

**ġ.+ ığa** 84b/4

**ġāzanfer** < *Ar.* Arslan, yiğit

**ġ.** 81a/12

**ġazavāt** < *Ar.* Din savaşları

**ġ.** 61b/11

**ġazel** < *Ar.* Gazel, bir nazım şekli

**ġ.** 85b/8, 87a/4, 88a/7, 91b/1

**ġ.+ ni** 70b/9, 87a/4, 88a/7,

91b/1

**ġāzī** < *Ar.* Gazi

**ġ.** 82a/5

**ġedāy** < *Far.* Dilenci

**ġ.+ dur** 93b/7

g.+ nı 62a/3  
**genc** < *Far.* Hazine  
 g.+ idür 81a/3  
 g.+ inin 64a/2  
**gencîne** < *Far.* Hazine, define  
 g.-i küntükenzen 69a/8  
**ger** < *Far.* Eğer  
 g. 66b/1, 72b/4, 79a/12  
**gerdün** < *Far.* Felek, dünya  
 g.-i serîrîni 74b/10  
**germ** < *Far.* Rekabet  
 g.+ i 76b/11  
 g.+ idin 71b/11  
 g.+ ine 75b/10  
**gevher** < *Far.* Cevher, inci  
 g.+ i 64a/3, 65a/2, 81b/8  
**gevher-feşân** < *Far.* Cevher saçan  
 g.+ dur 71a/1  
**gezend** < *Far.* Zarar, ziyan  
 g. 71a/8  
**ğmā** < *Ar.* Zenginlik, bolluk  
 ğ. ér- 87a/6  
**ğıybet** < *Ar.* Çekiştirme  
 ğ. 63a/5  
**girev** < *Far.* Rehin  
 k.+ din 61b/10, 61b/9

**giriftār** < *Far.* Tutulmuş, yakalanmış, esir  
 g. bol- 84b/4  
**ğonçe** < *Far.* Tomurcuk, taze gül  
 ğ. 88a/9  
**gök** < *ET kök* (EDPT,708)Mavi, asuman  
 g. 65b/12, 74b/9  
 g.+ din 73b/3  
 g.+ i 73a/4  
**ğölek** Dalga, deniz dalgası  
 ğ. 75b/11, 75b/6  
**ğubār** < *Ar.* Toz  
 ğ. 74b/7, 77a/11  
 ğ.-i merkep 73a/13  
**ğubāt** < *Ar.* Kalın kafalılar  
 ğ.+ ı 80a/3  
**ğurūr** < *Ar.* Gurur  
 ğ. 78a/11  
**ğuşsa** < *Ar.* Keder, tasa  
 ğ. 91b/3  
 ğ.+ sıdın 87a/5  
**güher** < *Far.* Cevher, elmas  
 g.-i tāk 79b/3  
**gül** < *Far.* Gül  
 g. 87a/6, 88a/8, 94a/4  
 g.+ i 63b/1

**g.+ lerni** 68b/9  
**g.+ leri** 73b/1  
**göl-berg** < *Far.* Gül yaprağı  
**g.+ dür** 70a/5  
**göl-çehre** < *Far.* Gül yüzlü  
**g.+ ler** 64a/2  
**göl-efşân** < *Far.* Gül saçan  
**g.+ ın** 64b/7  
**gölhan** < *Far.* Külhan  
**g.+ nı** 73b/4  
**göl-istân** < *Far.* Gül bahçesi  
**g.** 73a/1  
**g.** ('âlem-i g.) 70a/2  
**göl-reng** < *Far.* Gül renkli  
**g.** 64b/6  
**göl-şen** < *Far.* Gül bahçesi  
**g.** 73a/3  
**günâh** < *Far.* Günah  
**g.+ ın** 62b/11, 89a/12  
**g.+ ın bağışlap turur** 71a/4  
**g.+ ı** 84b/3  
**g.+ ların** 62a/6, 85a/8, 92b/8  
**g.+ larınızın** 58a/13  
**günâhkâr** < *Far.* Günahkar  
**g.** 93b/10  
**güzer** < *Far.* Geçme, geçiş  
**g. kıl-** 76a/8

**güzer-gâh** < *Far.* Geçit  
**g.+ ı bol-** 76a/7  
**güzide** < *Far.* Seçilmiş, seçkin  
**g.+ niñ** 69b/7  
  
**-H, Ĥ, Ħ-**  
  
**ħabâli** < *Ar.* Düzensizlik  
**ħ. (sâhir-i ħ.)** 86a/7  
**ħabbe** < *Ar.* Tane, tohum  
**ħ.** 70a/7  
**ħ̣aber** < *Ar.* Haberler  
**ħ.** 63b/11  
**ħaber** < *Ar.* Haber  
**ħ.** 53b/9, 76a/13, 78a/12, 78a/8,  
87b/3, 88b/12, 88b/5, 89a/8, 89b/8,  
90a/3, 90a/6, 91b/10, 92a/6  
**ħ. tap-** 65a/5  
**ħ. bér-** 53a/11  
**ħ. bér-** 53b/6  
**ħ. bol-** 72b/4  
**ħ. kéltür-** 50a/8  
**ħ.+ ni** 59a/13  
**ħ.+ i ol turur** 89b/6  
**ħ. bérdi érse** 50a/9  
**ħaber-dâr** < *Ar. + Far.* Haberli,  
haberdar

|                                                                                                              |                                                                            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------|
| <b>h. bol-</b> 84a/12                                                                                        | <b>hakan</b> Hakan, Türk hükümdarlarına verilen ünvan                      |
| <b>h. bolgay érdi</b> 65a/1                                                                                  | <b>h.</b> 74b/9, 77a/8, 80a/5, 82b/11                                      |
| <b>hacc</b> < <i>Ar.</i> Hac,                                                                                | <b>h. (hazret-i h.)</b> 72b/9, 73b/11, 75a/3, 75b/8, 76b/11, 77b/11, 82b/1 |
| <b>h.</b> 63a/8                                                                                              | <b>h.-ı a‘zam</b> 73b/1                                                    |
| <b>ḥāce</b> < <i>Far.</i> Hoca, efendi                                                                      | <b>h.-ı (hazret-i h. zamān)</b> 74a/10                                     |
| <b>h.</b> 85a/5, 92b/13                                                                                      | <b>h.+ nın (hazret-i h.)</b> 74a/12,                                       |
| <b>h.+ lerge</b> 84b/12                                                                                      | 78a/13                                                                     |
| <b>hācet-pezir</b> < <i>Ar.+ Far.</i> Dilek gerçekleştiren                                                   | <b>h.+ ga</b> 73b/6                                                        |
| <b>h.+ i</b> 68a/8                                                                                           | <b>h.+ ga (hazret-i h.)</b> 78a/2                                          |
| <b>hācī</b> < <i>Ar.</i> Hacı, hacca giden                                                                   | <b>h.+ ı (hazret-i h.)</b> 84a/4                                           |
| <b>h.</b> 82a/5                                                                                              | <b>h.+ mın</b> 83a/8                                                       |
| <b>hacil</b> < <i>Ar.</i> Utanma, utançtan yüzü kızarmış                                                     | <b>hakikat</b> < <i>Ar.</i> Gerçek, asıl                                   |
| <b>h.</b> 94b/10                                                                                             | <b>h.</b> 68a/7                                                            |
| <b>hadd</b> < <i>Ar.</i> Sınır, nihayet                                                                      | <b>hākikī</b> < <i>Ar.</i> Gerçek                                          |
| <b>h.</b> 71b/5, 72b/3, 76b/2                                                                                | <b>h.+ nın (pādšāh-ı h.)</b> 94a/5                                         |
| <b>hādi</b> < <i>Ar.</i> Rehber, klavuz                                                                      | <b>hākīm</b> < <i>Ar.</i> Hükümdar, başkan                                 |
| <b>h.-yi sa‘ādet</b> 72b/9                                                                                   | <b>h. tur-</b> 88b/8                                                       |
| <b>hadīs</b> < <i>Ar.</i> Söz, Hz. Muhammed’in (s.a.v.) günümüze kadar nakledilerek gelen söz ve hareketleri | <b>h.+ i</b> 57a/6, 57b/1, 57b/2                                           |
| <b>h.</b> 65b/11                                                                                             | <b>hak</b> < <i>Ar.</i> Pay, hisse                                         |
| <b>h.+ ni</b> 59b/11, 59b/12                                                                                 | <b>h.+ ıda</b> 91b/6                                                       |
| <b>hāfız</b> < <i>Ar.</i> Hıfzeden                                                                           | <b>h.+ ıda kıldı érse</b> 93a/4                                            |
| <b>h.+ mın</b> 94b/6                                                                                         | <b>Hakk-te‘ālā</b> < <i>Ar.</i> Yüce Allah                                 |
|                                                                                                              | <b>H.+ ga</b> 93a/4                                                        |
|                                                                                                              | <b>hāksār</b> < <i>Far.</i> Perişan                                        |
|                                                                                                              | <b>h.</b> 83a/11                                                           |

**hāl** < *Ar.* Hal, durum

**h.** 64b/11

**h.** (**hasb-ı h.**) 87a/4

**h. bol-** 75b/12

**h. bol-** 64b/8

**h. ér-** (**ehl-i h.**) 65b/13

**h. étip turur** (**hasb-ı h.**) 70b/9

**h.+ ım** 65a/7, 94a/1

**h.+ ımnı** 64b/13

**h.+ ımdın** 64b/1, 65a/1

**h.+ ıñ** 65a/1

**h.+ nıñ** (**hazret-i h.**) 63b/8

**h.+ nı** 53b/3, 53b/5

**h.+ da** 52b/2, 52b/7, 53a/13,

58b/2, 85a/10, 87a/3, 88b/6

**h.+ dın** 49a/9, 53a/10, 53a/9

**h.+ ı** (**evvel-i h.**) 48a/7

**hālā** < *Ar.* Hala, henüz

**h.** 50b/8, 53a/2, 53a/6, 53b/7,

91b/10, 91b/11

**halāş** < *Ar.* Kurtuluş, kurtarma

**h. kıl-** 48b/5, 50a/3

**h. kıl-** 88b/8

**halāyık** < *Ar.* Hizmetçi, yardımcı

**h.+ nıñ** 84a/4, 85a/7, 86b/9

**h.+ ğa** 60b/11

**h.+ lar** 84a/7

**h.+ larnı** 92b/10

**hālık** < *Ar.* Yaratan, yaratıcı

**h.** 77a/6

**h.-ı cabbār** (**hazret-i h.**) 75a/1

**h.+ ğa** (**şehr-i h.**) 84b/12

**hālıku'l-eşyā** < *Ar.* Varlıkları yaratan

**h.** (**hazret-i h.**) 78b/9

**halıfe** < *Ar.* Vekil

**h.** 75a/10

**halıfetü'l-rahmān** < *Ar.* Allah'ın vekili

**h.** 65b/7, 74a/10, 84b/9,

94a/11

**h.+ nı** 73b/11

**h.+ ı** 84a/4

**halım** < *Ar.* Yumuşak huylu

**h.** 65a/6

**halıü'l-burhān** < *Ar.* Candan dostluğun

samimiliğin delili

**h.** 73b/12

**halk** < *Ar.* Halk, ahali

**h.** 54a/10

**h.-ı 'ālem** 71a/9

**h.+ ını** 48b/8

**hamd** < *Ar.* Hamd, şükür

**h.** 68b/3, 72b/3, 72b/4, 93a/11

**h. kıl-** 91a/12

**hamım** < *Ar.* Cehennem gibi sıcak

**h. bolğay éldi** 60a/7  
**hamle** < *Ar.* İleri atılma, saldırış

**h. kıldı érse** 59b/5  
**hamsīn** < *Ar.* Elli, Kışın en sert günlerinden sonra gelen elli gün

**h.** 50b/10  
**hamsumi'e** < *Ar.* Beş yüz  
**h.** 50b/10

**han** Hakan, hükümdar  
**h.** 49a/13, 50a/11, 50a/9, 54a/1, 57a/12, 58a/8, 58b/10, 59a/1, 59a/10, 59a/13, 59b/10, 59b/12, 59b/4, 59b/6, 62a/1, 62a/4, 63b/10, 69a/12, 70b/9, 72a/10, 77a/8, 81a/7, 81b/5, 82b/11, 84b/3, 85a/12, 85a/4, 85a/7, 85b/8, 87a/1, 87b/9, 88b/11, 88b/13, 89a/4, 89a/6, 89b/3, 90a/12, 90a/6, 90b/2, 91a/8, 91a/9, 91b/10, 91b/11, 92a/12, 92a/3, 92a/5, 92a/8, 92b/7

**h. (hazret-i h.)** 75b/12, 75b/13, 76a/11, 78a/2, 78b/4, 84b/5, 87a/2, 89a/1, 89a/11, 89a/7, 89b/6

**h. bol-** 54a/7, 54a/8  
**h. tur-** 69a/12  
**h.+ ıı** 52b/4

**h.+ nıı** 56b/5, 67a/4, 85b/1, 86a/13, 86b/1, 88a/4, 88b/7, 90a/6, 90b/13, 91a/6, 91b/7

**h.+ nıı (hazret-i h.)** 84a/12, 88b/9, 91a/2

**h.+ mı** 91a/5, 92b/4  
**h.+ ğa** 57b/7, 71a/13, 83b/10, 85a/11

**h.+ dın (hazret-i h.)** 85b/6  
**h.+ ı** 52a/8  
**h.+ mı** 90b/7  
**h.+ lar** 90a/10, 90a/7, 90b/5, 91b/7

**h.+ ların** 92a/6  
**h.+ larını** 72a/11, 92a/13  
**h.+ larını** 91a/8, 91b/8, 92a/2  
**h.+ ları** 88b/12

**handān** < *Far.* Gülen, sevinçli  
**h.** 80a/7

**hāne** < *Far.* Mesken  
**h.+ si** 87b/4

**han-zāde** < *Far.* Efendisinin evinde doğmuş olan köle veya cariye

**h.** 72a/7  
**harāb** < *Ar.* Yıkık, viran  
**h. bol-** 84b/13

**ḥarāc** < *Ar.* Haraç, müslüman olmayanlardan alınan vergi

**ḥ.** 74a/6

**ḥarām** < *Ar.* Haram, dince yasak edilmiş şey

**ḥ.** 61b/6, 61b/9

**ḥ. tur-** 61b/10, 61b/8

**ḥarb** < *Ar.* Savaş, dövüş

**ḥ. éyle-** 79a/11

**ḥarem** < *Ar.* Zevce, eş

**ḥ + niğē** 63b/11

**ḥarmen** < *Far.* Harman

**ḥ.+ lerin** 68b/9

**ḥāṣ** < *Ar.* Özel, has

**ḥ.** 65a/9, 89b/11

**ḥ. kıl-** 48a/11

**ḥas** < *Far.* Çerçöp

**ḥ.** 78a/12

**ḥasārāt** < *Ar.* Zararlar

**ḥ.** 68b/7

**ḥasb** < *Ar.* Göre, nazaran

**ḥ.-ı ḥāl** 87a/4

**ḥ.-ı ḥāl étip turur** 70b/9

**ḥased** < *Ar.* Kıskançlık, çekememezlik

**ḥ.** 63a/6, 93a/8

**ḥāşılā** < *Ar.* Son olarak

**ḥ.** 94b/8

**ḥaşlet** < *Ar.* Huy, yaratılış

**ḥ.** 77a/6

**ḥaşm** < *Ar.* Hasım, düşman

**ḥ.** 64a/9, 79a/8

**ḥ.+ nın** 79a/7

**ḥasret** < *Ar.* Hasret, özlem

**ḥ.** 87a/10

**ḥ.+ dīn** 68b/8

**ḥāst** < *Far.* Dilek, istek

**ḥ.-ı ḥakḳ** 89b/2, 90a/8, 91a/13

**ḥ.-ı ḥakḳ bol-** 88a/4

**ḥāst-makām** < *Far.* + *Ar.* İstek yeri, arzu yeri

**ḥ.** 74b/3

**ḥaşem** < *Ar.* Maiyet, hizmet eden

**ḥ. (kevākib-i ḥ.)** 77a/3

**ḥāşḥāş** < *Ar.* Haşhaş, afyon

**ḥ.** 68a/4

**ḥaşrgāh** < *Ar.* + *Far.* Kıyamet vakti

**ḥ.** 87b/9

**ḥaṭ** < *Ar.* Yazı, ferman

**ḥ.** 63b/9, 65a/1

**ḥātem** < *Ar.* Üstü mühürlü yüzük

**ḥ.** 93b/6, 93b/7

**ḥatm** < *Ar.* Bitirme, sona erdirmeye

**ḥ. éyle-** 94b/7

**ḥatun** Kadın, zevce



h. 54b/2, 54b/3, 58a/11, 61a/1,  
61a/12, 61a/6

h. tur- 61a/2

h.+ nıñ 61a/2

h.+ ın 49b/10

h.+ ı 53a/12, 54a/4, 54b/1,  
54b/11, 55a/6

h.+ ıgā 53a/12

h.+ larımñ 55a/1

havā < Ar. Hava

h.+ sı 76a/7

havātīn < Far. Hatunlar

h. (zıkr-i h.) 67a/9, 72a/4

havz < Ar. Havuz

h.+ ımñ (zelāl-i h.) 73a/2

hayā < Ar. Utanma, sıkılma

h.+ sıdın 69b/13

hayāl < Ar. Hayal, arzu

h.-ı fāsīd kıl- 84a/7

h.-i bātıl kal- 78a/10

h. kılıp érđi (bātıl h.) 83a/6

h.+ ın (a'dā-i h.) 74a/7

h.+ ım 64a/2

h.+ ıñ 78b/13, 78b/9, 79a/2

h.+ ındın 70b/11

hayāt < Ar. Hayat, canlılık

h. (āb-ı h.) 94b/12

h. (esbāb-ı h.) 94b/12

h. tur- (bākī h.) 67a/11

hayf < Ar. Haksızlık, zulüm

h. bol- (meyl-i h.) 63a/6

hayl < Ar. Zümre, topluluk

h. 50b/7, 76b/12

h.-ı Sibestān zemīn 75b/3

hayme-serāvul < Çadır bekçisi

h. ér- 49a/11

hayr < Ar. İyi, faydalı

h. 93a/9, 94b/7

hayrān < Ar. Şaşmış, şaşa kalmış

h.+ dur 70b/12

hayvān < Ar. Hayvan

h. 73a/13

hāzā < Ar. Bu, şu

h. 70b/13

hazīne < Ar. Hazine

h.+ lerin 92a/13

hazret < Ar. Saygı için büyüklere  
verilen ünvan

h. 73b/5, 76a/4, 81a/6

h.-i haķan 72b/9, 73b/11, 75a/3,  
75b/8, 76b/11, 77b/11, 82b/1

h.-i haķan-ı zamān 74a/10

h.-i haķannıñ 74a/12, 78a/13

h.-i haķanğa 78a/2

|                                                                                                |                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| h.-i hakanı 84a/4                                                                              | h.-i şeyh 65a/12                                                                                                                                                   |
| h.-i hālīk-ı cabbār 75a/1                                                                      | h.-i ‘izzet 75b/5                                                                                                                                                  |
| h.-i hālīk-ı l-eşyā 78b/9                                                                      | h.-i ‘izzet gam 93b/11                                                                                                                                             |
| h.-i hālın 63b/8                                                                               | h.+ in 76b/3                                                                                                                                                       |
| h.-i han 75b/12, 75b/13, 76a/11,<br>78a/2, 78b/4, 84b/5, 87a/2, 89a/1,<br>89a/11, 89a/7, 89b/6 | h.+ ni 73b/8, 77b/12, 78b/8,<br>82b/2                                                                                                                              |
| h.-i hannı 84a/12, 88b/9,<br>91a/2                                                             | h.+ inde 68a/4                                                                                                                                                     |
| h.-i handın 85b/6                                                                              | h.+ inge 75a/8                                                                                                                                                     |
| h.-i imāmü’z-zamān 84b/8                                                                       | h.+ iğe 54a/4                                                                                                                                                      |
| h.-i kişversitān 78a/7                                                                         | héc < Far. Hiç                                                                                                                                                     |
| h.-i Küçkünçi Sultānnı 81a/5                                                                   | h. 57a/10, 92a/9, 92b/6, 93a/1                                                                                                                                     |
| h.-i Maḥmūd Sultān 73b/12                                                                      | hedāyā < Ar. Hediyeleler, armağanlar                                                                                                                               |
| h.-i mālīk-ı l-mülk 72b/8                                                                      | h. (şāhib-i h.) 85a/1                                                                                                                                              |
| h.-i Mehdī Sultān 73b/13                                                                       | heftser < Far. Yedi başlı                                                                                                                                          |
| h.-i melik 93b/9                                                                               | h. 93a/6                                                                                                                                                           |
| h.-i Muḥammed Mustafā 69a/8                                                                    | helāk < Ar. Mahvolma, harcanma                                                                                                                                     |
| h.-i müsebbibü’l esbāb 82a/13                                                                  | h. 68b/4                                                                                                                                                           |
| h.-i nādiru’z-zamān 69a/10,<br>74a/4                                                           | h. bol- 71a/12                                                                                                                                                     |
| h.-i perverdigārın 63a/7                                                                       | h. kıl- 51b/4                                                                                                                                                      |
| h.-i risālet 94a/3                                                                             | h. kıl- 51b/13                                                                                                                                                     |
| h.-i şāhibkırānı 94a/10                                                                        | hem < Far. Hem, bağlama edatı                                                                                                                                      |
| h.-i şāhibkırān 94a/10                                                                         | h. 51a/9, 52a/4, 55a/6, 63a/7,<br>63b/1, 64b/8, 67b/4, 70a/8, 70b/6,<br>70b/7, 71b/13, 73a/5, 75a/5, 76a/3,<br>77b/4, 79a/3, 82a/9, 83b/12, 84a/2,<br>87a/9, 90a/5 |
| h.-i sultān 84b/2                                                                              | hemdahı < Far. + T. Hem de                                                                                                                                         |
| h.-i Süleymān 60b/13                                                                           |                                                                                                                                                                    |

|                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------|
| <b>h.</b> 77b/2                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>hıfāz</b> < <i>Ar.</i> Hak tanırılık            |
| <b>hemîşe</b> < <i>Far.</i> Daima, sürekli olarak                                                                                                                                                                                                                | <b>h.</b> 80a/7                                    |
| <b>h.</b> 68a/9, 77a/4                                                                                                                                                                                                                                           | <b>hırāmān</b> < <i>Far.</i> Salınarak yürümek     |
| <b>hendek</b> < <i>Far.</i> Hendek, çukur                                                                                                                                                                                                                        | <b>h.</b> 69a/2                                    |
| <b>h.+ ğa</b> 83b/4                                                                                                                                                                                                                                              | <b>hırş</b> < <i>Ar.</i> Sonu gelmeyen arzu, istek |
| <b>her</b> < <i>Far.</i> Hep, bütün                                                                                                                                                                                                                              | <b>h.</b> 63a/6                                    |
| <b>h.</b> 48b/8, 52b/11, 58a/12, 58b/6, 59a/6, 61a/6, 62b/3, 66a/10, 67a/8, 68a/7, 68b/1, 69a/13, 71a/9, 73b/6, 75b/1, 75b/10, 76a/2, 76b/2, 77a/12, 77b/1, 81b/3, 82b/10, 87a/5, 87a/8, 87a/9, 87b/10, 88a/4, 89b/10, 91a/4, 91a/7, 91b/3, 91b/6, 93b/10, 94b/8 | <b>hısm</b> < <i>Ar.</i> Akraba                    |
| <b>hergiz</b> < <i>Far.</i> Asla, kesinlikle                                                                                                                                                                                                                     | <b>h.</b> 76b/12, 82b/5, 94b/1                     |
| <b>h.</b> 61a/13, 71a/8, 88a/12                                                                                                                                                                                                                                  | <b>h.+ ı</b> 50b/7, 82b/3                          |
| <b>hesāb</b> < <i>Ar.</i> Hesap, sayma                                                                                                                                                                                                                           | <b>hicr</b> < <i>Ar.</i> Ayrılık                   |
| <b>h.+ ın</b> 83a/10, 83a/11                                                                                                                                                                                                                                     | <b>h.+ idin</b> 87a/7                              |
| <b>heves</b> < <i>Ar.</i> Arzu, istek                                                                                                                                                                                                                            | <b>hicrān</b> < <i>Ar.</i> Ayrılık                 |
| <b>h. kıl-</b> 94b/4                                                                                                                                                                                                                                             | <b>h.</b> 87a/8, 87a/9                             |
| <b>hey</b> Seslenmek                                                                                                                                                                                                                                             | <b>hidāye</b> < <i>Ar.</i> Doğru yolu göstermek    |
| <b>h.</b> 83b/7, 83b/8                                                                                                                                                                                                                                           | <b>h.+ i</b> 72b/9                                 |
| <b>hıdmet</b> < <i>Ar.</i> Hizmet                                                                                                                                                                                                                                | <b>hikāyet</b> < <i>Ar.</i> Hikaye, anlatma        |
| <b>h.</b> 80a/9, 89a/3                                                                                                                                                                                                                                           | <b>h.</b> 51a/7, 57b/1, 60b/12, 81b/7, 83a/5       |
| <b>h.+ ler kılıp érdi</b> 86b/4                                                                                                                                                                                                                                  | <b>h.+ leri</b> 65b/3                              |
| <b>h.+ imizni kılıp</b> 91b/13                                                                                                                                                                                                                                   | <b>hikmet</b> < <i>Ar.</i> Bilgelik                |
| <b>h.+ i</b> 71a/4                                                                                                                                                                                                                                               | <b>h.+ in</b> 79a/6                                |
|                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>h.+ din</b> 65a/5                               |
|                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>h.+ indin</b> 68a/6                             |
|                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>hilāf</b> < <i>Ar.</i> Karşı                    |
|                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>h. kıldı érse</b> 86a/6                         |
|                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>hilāfet</b> < <i>Ar.</i> Halifelik              |
|                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>h.</b> 76a/6, 93a/12                            |

|                                                        |                                                  |
|--------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|
| <b>ḥ.+ i</b> 75b/9                                    | <b>ḥizmet</b> < <i>Far.</i> Hizmet, iş          |
| <b>ḥil‘at</b> < <i>Ar.</i> Kaftan                     | <b>ḥ.+ te bol-</b> 65b/11                       |
| <b>ḥ.+ m</b> 94a/3                                    | <b>ḥod</b> < <i>Far.</i> Kendi, bizzat          |
| <b>ḥ.+ m kiydür-</b> 69b/6                            | <b>ḥ.+ m</b> 74b/8                              |
| <b>ḥ. + m</b> 68b/13                                  | <b>ḥod-cān</b> < <i>Far.</i> Kendi canı         |
| <b>ḥ.+ lar</b> 92b/10, 92b/13                         | <b>ḥ.+ ḍm</b> 70a/8                            |
| <b>ḥile</b> < <i>Ar.</i> Hile                         | <b>ḥoş</b> < <i>Far.</i> Güzel, iyi             |
| <b>ḥ.</b> 66b/5                                       | <b>ḥ.</b> 60b/4, 75b/12                         |
| <b>ḥ.+ sidin</b> 50a/6                                | <b>ḥ. bol-</b> 76a/7                            |
| <b>ḥ.+ lerin</b> 60b/6                                | <b>ḥ. reng kör-</b> 60a/13                      |
| <b>ḥilelik</b> < <i>Ar. + T.</i> Hileli               | <b>ḥoş-būy</b> < <i>Far.</i> Güzel kokulu       |
| <b>ḥ.+ lik</b> 52a/7                                  | <b>ḥ.</b> 60b/4                                 |
| <b>ḥilm</b> < <i>Ar.</i> Sakin tabiatlılık, durgunluk | <b>ḥoş-dil</b> < <i>Far.</i> Memnun, gönlü hoş  |
| <b>ḥ.</b> 65a/6, 65a/7                                | <b>ḥ. kıdur-sén</b> 68a/5                       |
| <b>ḥīm</b> < <i>Far.</i> Huy                          | <b>ḥoşnūd</b> < <i>Far.</i> Razı, memnun        |
| <b>ḥ.</b> 74b/4                                       | <b>ḥ.</b> 66a/1, 71b/11                         |
| <b>himmet</b> < <i>Ar.</i> Gayret, çalışma             | <b>ḥoşrū</b> < <i>Far.</i> Sevimli, güler yüzlü |
| <b>ḥ. tut-</b> 57a/13                                 | <b>ḥ.-ı encüm</b> 75a/11                        |
| <b>ḥ.+ i</b> 77a/4                                    | <b>ḥoşvār</b> < <i>Far.</i> Akıllı, anlayışlı   |
| <b>ḥ.+ i bol-</b> 61b/12                              | <b>ḥ.</b> 87b/9                                 |
| <b>ḥ.+ idin</b> 93a/5                                 | <b>ḥūb</b> < <i>Far.</i> Güzel, hoş             |
| <b>ḥire</b> < <i>Ar.</i> Karmaşık, donuk              | <b>ḥ.+ lar</b> 70a/10                           |
| <b>ḥ.+ ğa</b> 77b/8                                   | <b>ḥubb</b> < <i>Ar.</i> Sevgi, aşk             |
| <b>hişār</b> < <i>Ar.</i> Hisar, kale                  | <b>ḥ.</b> 83a/3                                 |
| <b>ḥ.</b> 87a/1, 87a/13                               | <b>Hudā</b> < <i>Ar.</i> Allah                   |
| <b>ḥ.+ ğa</b> 70b/2, 87a/11, 87a/13                   | <b>Ḥ.+ nıj</b> 85b/11, 85b/8                    |
| <b>ḥ.+ ḍm</b> 71a/2, 88b/5                           | <b>Ḥ.+ nı</b> 63a/10                            |

|                                                            |                                         |
|------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|
| Ḥ.+ yı 67a/7                                               | ḥ.-i meşel 73b/10                       |
| Ḥudāvend < <i>Far.</i> Sahip, Allah                        | ḥ. (celāl-i ḥ.) 76a/5                   |
| Ḥ. 68a/2, 74b/2                                            | ḥurūc < <i>Ar.</i> Çıkış, yükselme      |
| Ḥ.-i ‘ālemğa 72b/3                                         | ḥ. kı1- 48a/9                           |
| Ḥ.-i cabbār 80b/6                                          | ḥ. kı1- 48a/7                           |
| Ḥ. bol- 81b/1                                              | ḥurūş < <i>Far.</i> Coşma               |
| Ḥudāy < <i>Far.</i> Tanrı, Allah                           | ḥ. kı1- (cūş-u ḥ.) 73b/3                |
| Ḥ. 50a/2, 58b/1, 59b/11, 60a/3, 60a/4, 60a/9, 62b/8, 90a/8 | ḥuşūmet < <i>Ar.</i> Düşmanlık          |
| Ḥ.+ nıñ 48b/5, 48b/8, 60b/10, 60b/12, 61b/11, 65b/11       | ḥ. bol- 52a/6                           |
| Ḥ.+ ğa 61a/9                                               | ḥ. ve nizā‘ kı1- 49b/13                 |
| Ḥ.+ ım 68a/7                                               | ḥusūsī < <i>Ar.</i> Özel, özgü          |
| Ḥudāy-te’ālā < <i>Ar.</i> Yüce Allah                       | ḥ. 80b/12                               |
| Ḥ. 63a/1, 85b/1, 93a/3                                     | ḥuşūnet < <i>Ar.</i> İnatçılık, kabalık |
| Ḥ.+ nıñ 67a/6                                              | ḥ. 63a/5                                |
| ḥuften < <i>Far.</i> Uyku saati                            | ḥūy < <i>Far.</i> Huy                   |
| ḥ. (namāz-ı ḥ.) 87b/8, 90a/1                               | ḥ.-ı bed 63a/6                          |
| ḥulāşetü’l-devrān < <i>Ar.</i> Geçici olan dünya           | ḥuzūr < <i>Ar.</i> Rahatlık             |
| ḥ. 69a/10, 73b/13                                          | ḥ. 60b/1                                |
| ḥūnī < <i>Far.</i> Kan dökücü                              | ḥ.+ ı 68a/10                            |
| ḥ. 93a/8                                                   | ḥükūm < <i>Ar.</i> Emir, hüküm          |
| ḥūrān < <i>Ar.</i> + <i>Far.</i> Huriler                   | ḥ. 79b/7, 82b/12                        |
| ḥ. 70b/8                                                   | ḥ. bol- 86b/7                           |
| ḥūrşīd < <i>Far.</i> Güneş                                 | ḥ.+ i kı1- 94b/5                        |
| ḥ.-i iktidār 75a/10                                        | ḥülāşa < <i>Ar.</i> Öz, özet            |
|                                                            | ḥ. 80a/7                                |
|                                                            | ḥümāyūn < <i>Far.</i> Mübarek, kutlu    |

h. 73b/9, 74b/12, 75a/13,  
75a/3

**hüner** < *Far.* Marifet

h. 94b/13

**hüs(ü)n** < *Ar.* Güzel, iyi

h.-i edeb émes 69a/13

h.+ üñ 65a/2

**hüsrevî** < *Far.* Padişahlık, sultanlık

h. 88/3

**hüsrev-dānişver** < *Far.* Bilgili

**hükümdar**

h. 94a/12

-I-

**ıl** - < ET *ıl*- (EDPT,125) Almak, ele  
geçirmek

1.- ğanda 87b/8

**ılğa** - Ayırmak, hücum etmek

1.- p 53a/11, 67a/1, 76b/4,  
84b/11, 87b/5, 88b/11, 90b/11

1.- p barganda 61b/12

1.- dı érse 59b/8

**ılğat** - Ayırtmak, akın ettirmek

1.- ıp 87b/2, 88b/11

**ışk** < *Ar.* Aşk

‘1. 63a/3, 64b/2, 64b/9, 71b/13,  
87a/7

‘1. (derd-i 1.) 87a/6

‘1.+ nın 63b/12

‘1.+ ım 70b/6

‘1.+ ımın 63b/13

-İ, İ-

**‘ibādet** < *Ar.* Kulluk, ibadet

‘i. 93a/9

‘i. kıl- (tā‘at ve ‘i.) 63a/1

‘i.+ din 93a/10

‘i.+ i 65b/11

‘i.+ lerin 65b/2

**‘ibāret** < *Ar.* Oluşan, meydana gelen

‘i. 81a/10

‘i.+ i 80a/12

**ibn** < *Ar.* Oğul

i. 55b/9, 58a/8, 65a/3, 72a/4

i.-i sultān 74a/1

**ibtidā** < *Ar.* Başlama, başlangıç

i.-yı mahzūz 72b/13

i.+ sı 48a/8

**icāzet** < *Ar.* İzin

i. 85a/11

**iclāl** < *Ar.* Yüceltmek, yücelik

|                                                                                                                                                                                                |                                             |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------|
| <b>i. (nüzül-i i.)</b> 74b/3                                                                                                                                                                   | <b>i. bol-</b> 83b/1                        |
| <b>i.+ ındın (nüzül-i i.)</b> 76a/6                                                                                                                                                            | <b>i.+ sin</b> 65a/8                        |
| <b>iç</b> < ET <i>iç</i> (EDPT,17) Bir şeyin içi, iç kısım                                                                                                                                     | <b>idrāk</b> < Ar. Kavrama, akıl erdirmeye  |
| <b>i.+ i</b> 80b/12                                                                                                                                                                            | <b>i.</b> 65a/8                             |
| <b>i.+ ige</b> 51b/10                                                                                                                                                                          | <b>i.+ da</b> 65a/6                         |
| <b>i.+ ide</b> 60a/1                                                                                                                                                                           | <b>i.+ ıdın</b> 65b/6                       |
| <b>i.+ idin</b> 48a/11, 50a/7                                                                                                                                                                  | <b>iftihār</b> < Ar. Övünme, şeref          |
| <b>i.+inde</b> 62a/11, 62b/12, 64a/6, 65a/6, 65a/7, 65a/8, 65b/12, 65b/13, 69a/12, 70a/6, 86a/7, 88a/10, 88a/11, 88a/12, 88a/13, 88a/8, 88a/9, 88b/1, 88b/2, 88b/3, 88b/4, 89a/2, 89a/4, 93a/7 | <b>i.+ dın</b> 73b/2                        |
| <b>iç -</b> < ET <i>iç-</i> (EDPT,19) İçmek                                                                                                                                                    | <b>ige</b> < ET <i>ige</i> (EDPT,101) Sahip |
| <b>i.- erisen</b> 61b/5                                                                                                                                                                        | <b>i.+ sin</b> 72a/11                       |
| <b>i.- se</b> 61b/8                                                                                                                                                                            | <b>igeçi</b> < Mog Büyük kız kardeş, abla   |
| <b>i.- düki</b> 60a/7                                                                                                                                                                          | <b>i.</b> 66b/7                             |
| <b>i.- gen (kırmızı i.)</b> 61b/6                                                                                                                                                              | <b>ihlās</b> < Ar. Aldatma                  |
| <b>i.- me</b> 61b/5                                                                                                                                                                            | <b>i.</b> 80a/9                             |
| <b>içke</b> < ET <i>eçü</i> (EDPT,20) Ata, baba                                                                                                                                                | <b>ihsān</b> < Ar. Bağış, iyilik            |
| <b>i.+ din</b> 57b/3                                                                                                                                                                           | <b>i.</b> 63a/9, 70a/1                      |
| <b>içmek</b> < ET <i>iç-</i> (EDPT,19) İçmek                                                                                                                                                   | <b>ihtimām</b> < Ar. Özen, özen göstermek   |
| <b>i.+ niñ</b> 61b/1                                                                                                                                                                           | <b>i. kıl-</b> 92a/1                        |
| <b>içre</b> < ET <i>içre</i> (EDPT,30) İçine, içinde                                                                                                                                           | <b>ihtirām</b> < Ar. Saygı, hürmet          |
| <b>i.</b> 73b/7, 74b/10, 77a/8, 82a/9, 87a/10                                                                                                                                                  | <b>i.</b> 69a/1                             |
|                                                                                                                                                                                                | <b>ihtişāş</b> < Ar. Uzmanlık               |
|                                                                                                                                                                                                | <b>i.+ ı</b> 68b/4                          |
|                                                                                                                                                                                                | <b>ihtiyār</b> < Ar. Seçmek, tercih etmek   |
|                                                                                                                                                                                                | <b>i.</b> 74a/13                            |
|                                                                                                                                                                                                | <b>i. kıl-</b> 73a/11, 75a/11               |
|                                                                                                                                                                                                | <b>ikbāl</b> < Ar. Talih, mutluluk          |
|                                                                                                                                                                                                | <b>i.</b> 72b/9, 79b/2, 83a/4               |

i. **bol-** 83a/3  
i.+ **nın** 76a/6  
**ikev** < ET *ekkegü* (EDPT,105) İkisi,  
her ikisi  
i. 53b/3, 76a/1, 78a/4, 78a/5,  
79b/12, 79b/13, 82a/12  
i. **bolma-** 77b/8  
**ikevlük** < ET *ekkegü*  
(EDPT,105)İkilik  
i.+ **lerin** 83a/1  
**iklīm** < Ar. Ülke, diyar  
i.+ **de** 65a/12  
**ikrām** < Ar. Ağır lama, saygı  
göstermek  
i. 66b/12, 66b/4  
**ikrār** < Ar. Bildirme  
i. 82b/4  
**iktidār** < Ar. Güç, kudret  
i. (**hürşīd-i i.**)75a/10  
**İlāh** < Ar. Allah  
İ. 72b/6  
**ile** < ET *ile* (EDPT,126) İle, birlikte →  
**bile, bilen**  
i. 78a/4, 78a/5, 94a/13, 94a/2,  
94b/12  
**ilen** İle birlikte  
i. 80a/1, 81a/11, 83a/4

**ilet** - < ET *élet-* (EDPT,132)  
Göndermek, nakletmek  
i.- **ip turur** 66b/10  
**ilgeri** < ET *ilgeri* (EDPT,144)İleri,  
önce  
i. 63a/12, 76b/13, 81b/3,  
85a/1, 88b/11, 90a/11, 92a/5  
i. **ér-** 82a/6  
**ilin** - < ET *ilin-* (EDPT,148)  
Bağlanmak  
i.- **di** 64a/11  
i.- **gen** 63b/1  
**İllā'illāh** < Ar. Allah'tan gayrı  
İ. (**tīg-i İ.**) 93a/10, 93a/9  
**'ilm** < Ar. Bilgi, bilim  
'i. 65a/5, 65a/6, 65a/7  
'i.+ **ler** 79b/1  
**imām** < Ar. Hoca  
i.-ı **Semerķandnı** 80a/8  
**imāmü'l-muttakīn** < Ar. Sofuların  
imamı  
i. 69b/11  
**imāmü'z-zamān** < Ar. Zamanın imamı  
i. 65b/7, 72b/4, 84a/8  
i. (**hazret-i i.**) 84b/8  
i.+ **dın** 77a/11  
**īmān** < Ar. İnanç



|                                       |                                     |
|---------------------------------------|-------------------------------------|
| İ. 63a/1, 63a/8, 63b/4                | i.+ sidür 94b/2                     |
| İ. bol- 61a/10                        | İnnā-Feteḥnā < Ar. Fetih suresi     |
| İmānsız < Ar. + T. İnançsız           | İ. 93a/2                            |
| İ. bol- 61a/11                        | İnşā'llāhu te'ālā < Ar. Yüce Allah  |
| imkān < Ar. Olanak                    | isterse                             |
| i. ér- 76b/9                          | İ. 60b/12, 67a/9                    |
| in - İnmek, itaat etmek               | intikāl < Ar. Taşınma               |
| i.- er 80a/3                          | i. 73b/10                           |
| 'ināyet < Ar. İyilik, yardımı         | intisāb < Ar. Bağlanma, mensup olma |
| 'i. 73b/6, 82b/1, 93a/3, 94a/2        | i.-ı Mevlānā 80a/6                  |
| 'i.-i muḳābele 93b/8                  | intizār < Ar. Bekleme, bekleyiş     |
| 'i. kıl- 57b/2, 88b/8                 | i. 73a/9                            |
| 'i. ve şefakat kıl- 88a/3             | irāde < Ar. İsteme, dileme          |
| 'i. ve şefakatlar kıl- 89a/13         | i.+ si 76a/4                        |
| 'i.+ i 48b/5, 61b/11, 72b/8,          | 'irfān < Ar. Bilgi                  |
| 78b/6                                 | 'i. 65b/3                           |
| 'i.+ i bol- (naẓar ve 'i.) 67a/7      | irken < ET erken (EDPT,224)Önce,    |
| 'i.+ idin 61b/4                       | evvel                               |
| 'i.+ ine 82b/7                        | i. tur- 53b/2                       |
| 'i.+ ler kıl- 88b/13                  | İslām < Ar. Müslümanlık             |
| 'i. kıl- 93b/13                       | İ. 63a/8, 63a/9, 63b/4, 68b/10,     |
| ini < ET ini (EDPT,170) Kardeş, küçük | 69b/3, 93b/11                       |
| kardeş                                | İ. ('ayān-ı İ.) 93b/8               |
| i. 91b/7                              | İ.+ in 85b/11                       |
| i.+ si 58a/1, 58a/7, 62a/6, 67b/2,    | İ.+ m 63a/1                         |
| 67b/4, 68a/11, 83b/12, 92b/3          | İ.+ ğa ('aliyy-i İ.) 59b/11         |
| i.+ si ér- 71a/12                     | isnād < Ar. Atfetme, dayanak        |

|                                      |                                       |
|--------------------------------------|---------------------------------------|
| i. 79a/11                            | i.+ i 71b/11, 72a/2, 76b/8,           |
| iste - < ET iste- (EDPT,243 İstemek) | 82a/6, 82a/8, 82a/9, 94b/4, 94b/5     |
| arzulamak                            | i.+ leri 72a/2                        |
| i.- medi 63b/10                      | i.+ lerine 81a/9                      |
| isti'dād < Ar. Yetenek, anlayış      | i.+ ler 48a/9, 48b/11, 85b/11         |
| i. 63b/1                             | i.+ ler bol- 52a/5                    |
| i.+ dın 78a/7                        | i.+ lerge 91b/13                      |
| i.+ ları 73b/7                       | i.+ leriñ 91b/6                       |
| istimālet < Ar. Teselli etme         | işāret < Ar. Gösterme, iz             |
| i. 77b/4                             | i.-i 'āliye bol- 76b/5                |
| i.+ ler 86a/5                        | işle - < ET iş/e- (EDPT,262) Çalışmak |
| 'ișyān < Ar. Ayaklanma               | i.- n 85b/11                          |
| 'i. 76a/12                           | işlen - < ET iş/en- (EDPT,263)        |
| iş < ET iş (EDPT,254) İş, hareket    | Çalışmak                              |
| i. 52a/4, 52b/7, 61a/11, 66a/6,      | i.- iñ 52b/5                          |
| 71b/3, 78a/6, 80b/3                  | 'ișret < Ar. İçki, içki alemi         |
| i. kıl- 93a/9                        | 'i. 63a/3                             |
| i. kıl- 93a/9                        | 'ișretgāh < Ar. + Far. İçki meclisi   |
| i.+ ni 83b/9                         | 'i. 64a/12                            |
| i.+ ni eşit- 52b/8                   | iştīyāk < Ar. Şevklenme               |
| i.+ ge 76b/7, 83a/9                  | i.+ ları 72a/13                       |
| i.+ te 79b/12, 82b/10                | it Köpek                              |
| i.+ de 76a/2, 91b/3                  | i. 83b/2                              |
| i.+ dın 84b/8                        | iṭā'at < Ar. Boyun eğme               |
| i.+ in 52b/5, 82a/2                  | i. 77a/1                              |
| i.+ inge 68b/1                       | i'tibār < Ar. Saygı gösterme, şeref   |
|                                      | 'i. (ehl-i 'i.) 80a/9                 |

**ittifāk** < *Ar.* Anlaşma, sözleşme

i. 49b/13, 52a/10, 52a/11

i. **éyle-** 84a/8

i. **kıl-** 52b/2, 88a/1

i. **kıl-** 52a/13

i. **kıl-** 50b/10, 51a/10, 51a/9,

52a/6,

i. **kılıp érdiler** 73b/8

i.+ **ım** 78a/5

**iz** < ET *iz* (EDPT,277) Yol, işaret

i. 66b/1

i'zāz < *Ar.* Ağırılama, saygı gösterme

i. 66b/12, 66b/4, 69a/1

**īzed** < *Far.* Tanrı

ī.-i **müte'āl** 93b/1

**izhār** < *Ar.* Gösterme, ortaya çıkarm

i. 79a/6

i. **ét-** 92b/12

**izle** - İzlemek, araştırmak

i.- **sin** 93a/3

'izz < *Ar.* Değer, yücelik

'i. 72b/8, 76a/5

'i. u **temkīn é-** 82a/11

'i.+ **nin** 66a/2

'izzet < *Ar.* Değer, yücelik

'i. 75a/8

'i. (**hazret-i 'i.**) 75b/5

'i.+ **ler kılıp** 66b/8

-**K, K-**

**kaan** Hükümdar

**K.** 54a/4

**kābil** < *Ar.* Olan, mümkün

**k.** 82a/11

**kabīle** < *Ar.* Boy

**k.+ leri** 53b/8

**kabr-māšī** < *Ar.* Ölüme yürümek

**k. çık-** 60a/13

**kabūl** < *Ar.* Rız olma

**k. kıl-** 88b/7

**k. kıl-** 61a/5

**k. (maḥāl-ı k)** 75a/6

**kaç** - < ET *kaç-* (EDPT,589)

Uzaklaşmak, firar etmek

**k.- ar** 76b/5, 88b/4

**k.- tı** 50b/7

**k.- ıyız** 91b/5

**k.- ıp** 49a/7, 50a/7, 53b/5,

59a/12, 59b/5, 83b/3, 83b/6, 83b/7,

84a/10, 84a/11, 84a/6, 84b/1, 87b/4,

92a/7, 92b/7

**k.- ıpdur** 88b/4

**k. - kan** 51a/3

|                                                                                  |                                                                 |
|----------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|
| <b>ķ.- an</b> bolsa 76b/10                                                       | <b>ķ.+ lerniņ</b> 55a/10                                        |
| <b>ķ.- tı</b> érse 51a/1                                                         | <b>ķā'ide</b> < <i>Ar.</i> Kural, usul                          |
| <b>ķaçur</b> - < <i>ET</i> <i>ķaçur</i> - (EDPT,592)                             | <b>ķ.+ ler</b> 92b/11                                           |
| ķaçırmak                                                                         | <b>ķā'ım</b> < <i>Ar.</i> Ayakta duran                          |
| <b>ķ.- up</b> 59a/11                                                             | <b>ķ.</b> 93a/13, 93b/1                                         |
| <b>ķ.- ģanda</b> 91a/3                                                           | <b>ķal</b> - < <i>ET</i> <i>ķal</i> - (EDPT,615) Kalmak, durmak |
| <b>ķadd</b> < <i>Ar.</i> Boy                                                     | <b>ķ.- mış</b> (ħayāl-i bātıl ķ) 78a/10                         |
| <b>ķ.</b> 70a/8                                                                  | <b>ķ.- dı</b> 50b/9, 51a/6, 83b/12, 91a/8                       |
| <b>ķadem</b> < <i>Ar.</i> Adım, uzunluk ölçüsü                                   | <b>ķ.- dı</b> (atasıdın ķ.) 48a/12                              |
| <b>ķ.</b> 74b/6                                                                  | <b>ķ.- ıp</b> 52a/13, 53a/5                                     |
| <b>ķ. koy-</b> 73b/4                                                             | <b>ķ.- ıp érdi</b> 48b/2                                        |
| <b>ķadīmī</b> < <i>Ar.</i> Eski, daimi                                           | <b>ķ.- ģanda</b> 87b/3                                          |
| <b>ķ.</b> 92b/11                                                                 | <b>ķ.- ģan</b> 58a/12, 58b/1, 58b/6, 76a/12, 87b/6              |
| <b>ķādir</b> < <i>Ar.</i> Güçlü, kuvvetli                                        | <b>ķ.- ģanlar</b> 62b/6                                         |
| <b>ķ.-i perverdigārniņ</b> 75a/1                                                 | <b>ķ.- ģanlarnı</b> 62b/11                                      |
| <b>ķadr</b> < <i>Ar.</i> Değer, onur                                             | <b>ķ.- maydur</b> 55b/11                                        |
| <b>ķ.</b> 72b/6                                                                  | <b>ķ.- madı</b> 56a/5, 56b/13, 57a/2, 84a/2, 92a/13             |
| <b>ķ. (felek-i ķ.)</b> 80b/4, 81b/13, 82a/7                                      | <b>ķal'a</b> < <i>Ar.</i> Kale, hisar                           |
| <b>ķ.-ı serveri</b> 78b/5                                                        | <b>ķ.</b> 71a/6                                                 |
| <b>ķ.+ ın</b> 48b/7                                                              | <b>ķ.+ niņ</b> 84a/9                                            |
| <b>ķ.+ ını</b> 71a/1                                                             | <b>ķ.+ mı</b> 85a/11                                            |
| <b>ķaf</b> < <i>Ar.</i> Masallarda geçen ve Anka kuşunun yaşadığı varsayılan dağ | <b>ķ.+ nıda</b> 75b/10                                          |
| <b>ķ.</b> 82b/3                                                                  | <b>ķ.+ ģa</b> 59b/7                                             |
| <b>ķāfir</b> < <i>Ar.</i> Allah'a inanmayan                                      |                                                                 |
| <b>ķ.+ ler</b> 61b/10, 91b/5                                                     |                                                                 |

|                                                            |                                                          |
|------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|
| <b>ķ.+ ga</b> 59b/1, 89a/9                                 | <b>k.</b> 80b/7, 81a/12, 81b/11,                         |
| <b>ķ.+ da</b> 59b/10, 59b/6, 71a/13,                       | 84b/7                                                    |
| 71a/6                                                      | <b>k. (ķanber-i k.)</b> 81a/9                            |
| <b>ķ.+ sım</b> 62b/6, 83b/6, 86b/8                         | <b>k. ét-</b> 69a/3                                      |
| <b>ķ.+ sımı</b> 71a/10                                     | <b>k. ķıl-</b> 79a/5                                     |
| <b>ķ.+ sıga</b> 87b/9                                      | <b>k.+ nıı</b> 75a/3                                     |
| <b>ķ.+ sıgaça</b> 74a/6                                    | <b>ķamuğ</b> Bütün, hep → <b>ķamuķ</b>                   |
| <b>ķalem</b> < <i>Ar.</i> Kalem                            | <b>ķ.</b> 68a/9, 71b/10                                  |
| <b>ķ.</b> 74b/10                                           | <b>ķamuķ</b> Bütün, hep → <b>ķamuğ</b>                   |
| <b>ķalımak</b> Kalmak, durmak                              | <b>ķ.</b> 79a/1, 79a/7                                   |
| <b>ķ.</b> 66b/2                                            | <b>ķan</b> < <i>ET</i> <i>kan</i> (EDPT,629) Kan         |
| <b>ķalıı</b> < <i>ET</i> <i>kalın</i> (EDPT,622) Çok,      | <b>ķ.</b> 70a/11, 70a/4, 74a/11, 83b/1,                  |
| kalabalık → <b>ķalın</b>                                   | 94a/2, 94b/9                                             |
| <b>ķ.</b> 66b/10                                           | <b>ķ. tut-</b> 87a/4                                     |
| <b>ķalın</b> < <i>ET</i> <i>kalın</i> (EDPT,622) Kalabalık | <b>ķ.+ dın</b> 60b/2                                     |
| → <b>ķalıı</b>                                             | <b>ķ.+ ı</b> 70a/5, 83b/8                                |
| <b>ķ.+ dın</b> 77a/1                                       | <b>ķ.+ ını</b> 92a/1                                     |
| <b>ķalınlığ</b> < <i>Gelin</i>                             | <b>ķ.+ larını</b> 70a/12                                 |
| <b>ķ.+ ı ér-</b> 72a/12                                    | <b>ķān</b> < <i>Far.</i> Kaynak, cevher                  |
| <b>ķalma</b> Kalmak, durmak                                | <b>k.</b> 55a/11                                         |
| <b>ķ. bol-</b> 58b/1                                       | <b>k. é-</b> 80b/5                                       |
| <b>ķāmil</b> < <i>Ar.</i> Eksiksiz, tam                    | <b>ķanber</b> < <i>Ar.</i> Hz. Ali                       |
| <b>k. bolma-</b> ( <i>dānā</i> ve <i>k.</i> ) 61a/6        | <b>ķ.</b> 79b/10                                         |
| <b>ķām-kār</b> < <i>Far.</i> İsteğine ulaşmış              | <b>ķ.-i ķāmrān</b> 81a/9                                 |
| <b>k.</b> 74a/11                                           | <b>ķānī</b> < <i>Ar.</i> Yetinen, kanaat eden            |
| <b>ķām-rān</b> < <i>Far.</i> İsteğine ulaşmış, mutlu       | <b>k.</b> 81b/11                                         |
|                                                            | <b>ķanlıķ</b> < <i>ET</i> <i>kanlığ</i> (EDPT,638) Kanlı |

|                                                                     |                                                                                  |
|---------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------|
| <b>ķ.</b> 64a/13                                                    | <b>ķarak</b> < ET <i>karak</i> (EDPT,652) Yağma                                  |
| <b>ķ.+ ları</b> 66b/6                                               | <b>ķ.+ larğa</b> 83b/5                                                           |
| <b>ķap</b> - < ET <i>kap</i> - (EDPT,580) Tutmak,<br>kapamak        | <b>ķaraklık</b> < ET <i>karaklık</i> (EDPT,657)<br>Yağma yeri                    |
| <b>ķ.</b> 69a/7                                                     | <b>ķ.+ da</b> 57b/3, 57b/10                                                      |
| <b>ķ.- ap</b> 59a/2                                                 | <b>ķaramuk</b> < ET <i>karamuk</i> (EDPT,660)<br>Buğdayın içindeki siyah taneler |
| <b>ķapa</b> - Kapamak, örtmek                                       | <b>ķ.</b> 61b/7                                                                  |
| <b>ķ.- dı</b> 63b/10                                                | <b>ķarār</b> < <i>Ar.</i> Karar                                                  |
| <b>ķ.- dılar</b> 71a/6                                              | <b>ķ.</b> 52b/12, 79b/2                                                          |
| <b>ķ.- p</b> 71a/3, 84a/9, 84b/10,<br>84b/11, 85a/10, 86b/12        | <b>ķ. bol-</b> 57b/4                                                             |
| <b>ķ.- p aldılar</b> 86a/2                                          | <b>ķ.+ mda</b> 65b/5                                                             |
| <b>ķ.- p turur</b> 88b/6                                            | <b>ķaravul</b> Bekçi, koruyucu                                                   |
| <b>ķapal</b> - Kapanmak, kuşatmak                                   | <b>ķ.+ m</b> 51a/1, 90a/3                                                        |
| <b>ķ.- ırdı</b> 89b/10                                              | <b>ķaravulluk</b> Koruyuculu                                                     |
| <b>ķ.- ıp</b> 77b/9                                                 | <b>ķ.+ ķa</b> 53b/10                                                             |
| <b>ķ.- ıp turur</b> 78b/2                                           | <b>ķ.+ ğa</b> 50b/13                                                             |
| <b>ķār</b> < <i>Far.</i> Fayda, yarar                               | <b>ķārdān</b> < <i>Far.</i> İş bilir                                             |
| <b>ķ. (kūh-i ķ.)</b> 77a/2                                          | <b>ķ.</b> 80b/3                                                                  |
| <b>ķara</b> < ET <i>kara</i> (EDPT,643) Avam,<br>halktan olan       | <b>ķardaş</b> Kardeş                                                             |
| <b>ķ.</b> 63b/4, 83a/13, 90b/12                                     | <b>ķ.+ ım</b> 91b/2                                                              |
| <b>ķ.+ sı</b> 81a/8                                                 | <b>ķ.+ larımğa</b> 91b/4, 91b/5                                                  |
| <b>ķ.+ sın</b> 64a/4, 64b/5, 78a/9                                  | <b>ķ.+ larıñ</b> 91b/6                                                           |
| <b>ķarabaş</b> < ET <i>karabaş</i> (EDPT,647)<br>Kadın köle, cariye | <b>ķarğa</b> < ET <i>kargā</i> (EDPT,653) Lanet,<br>beddua                       |
| <b>ķ.+ ı</b> 83a/13                                                 | <b>ķ. bas-</b> 51b/9                                                             |

**ķarındař** < ET *karındaş* (EDPT,662)

**ķ.** 51b/8

Kardeş, kardeşlik

**kārvān** < *Far.* Kervan

**ķ.** 58a/13, 76a/3, 86b/1

**k.** 76a/3

**ķ.+ dur** 94a/5

**ķařd** < *Ar.* Niyet

**ķ.+ m** 85a/2

**ķ. ét-** 49b/13

**ķ.+ ı** 51b/6, 58b/6, 88b/6

**ķ. ķıl-** 52b/11

**ķ.+ ı ér-** 54b/6

**ķ. ķıl-** 49a/2

**ķ.+ larım** 78a/4

**ķ. ķıl-** 53a/11

**ķ.+ larım** 65b/10

**ķ.+ ma** 79a/9

**ķ.+ ları** 77b/12, 84b/2

**ķ.+ ı** 48b/13

**ķ.+ larıġa** 59b/13

**ķ.+ ıġa** 50b/1

**ķarındařlık** < Kardeşlik

**ķ.+ ıġa bar-** 50b/11

**ķ.+ nı** 91a/10

**ķař** < ET *kaş* (EDPT,669) Ön, karşı

**ķarın** < *Ar.* Yakın, yakın olan

**ķ. bol-** 78b/12

**ķ.** 83a/3

**ķ.+ mını** 64b/4, 70b/8

**ķar(ı)n** < ET *karın* (EDPT,661) Karın,  
göbek

**ķ.+ ıġa** 48a/13, 52a/8, 58b/11

**ķ.+ ıdın** 67a/6

**ķ.+ ıġa bar-** 60b/1

**kār-perdāz** < *Far.* İşleri düzene sokan

**ķ.+ ma** 70b/13, 79a/9

**k.** 82a/10

**ķ.+ ıdın** 75b/13

**k.+ lar** 81a/11

**kāř** < *Far.* Keşke

**k. tur-** 73b/5

**kār-sāz** < *Far.* Becerikli

**ķat** < ET *kat* (EDPT,593) Kat, derece

**k.** 74b/1

**ķ.+ ında** 68a/4

**ķarřu** < ET *karşı* (EDPT,663) Karşı,  
yüz yüze gelme

**ķ.+ ıdın** 64b/11

**ķ.** 59b/1, 90b/6

**ķatıl** - < ET *katıl-* (EDPT,601)

Katılmak, karıştırmak

**ķaru** < Karşılık

**ķ.- ıp** 78a/9

**katl** < *Ar.* Öldürme

**ķ. bol-** 50b/4, 83b/6

**ķ. ét-** 62b/4

**ķ.+ dın** 84a/10

**katl'ām** < *Ar.* Bir topluluğu öldürme

**ķ. ét-** 71a/11

**ķ. ét-** 50a/11

**ķ. kıl-** 49a/1

**katre** < *Ar.* Damla

**ķ.** 64b/6

**katıg** < ET *katıg* (EDPT,597)Sert →

**katık**

**ķ.** 50b/11, 59a/10, 59a/3, 59b/4,

71a/9, 87a/3, 91a/4

**katık** < ET *katıg* (EDPT,597)Sert →

**katıg**

**ķ.** 48b/13, 50a/10

**kav** - < ET *kav-* (EDPT,580) Kovmak,  
sürmek

**ķ.- ııız** 76b/5

**ķ.- ıp** 88b/3

**kavan** - Güvenmek, inanmak

**ķ.- ıp** 78a/3, 79a/10

**kavī** < *Ar.* Güçlü, sağlam

**ķ.-yi mahrem** 65a/9

**ķ.-yi nefis** 68b/4

**ķ.-yi şeytān** 63a/4

**ķ.-yi şeytān tur-** 60a/2

**ķ.-yi yağı** 59b/13

**kavī-hāl** < *Ar.* Zor durum

**ķ. bol-** 48b/9

**ķ. ér-** 50b/2

**kaviyyū'l-burhān** < *Ar.* Sağlam kanıt

**ķ.** 84a/8

**kavl** < *Ar.* Söz, sözleşme

**ķ.** 80a/12

**ķ.+ ğa** 76b/9

**ķ.+ da** 79b/5

**ķ.+ ı** 79a/10, 81a/10

**ķ.+ ını** 61a/5, 82b/3

**ķ.+ ina** 74b/2

**ķ.+ ında** 79b/3

**kavla** - Kovmak, kovalamak

**ķ.- p** 63b/3

**ķ.- p (leşkerin ķ.)** 63a/13

**ķ.- ğanda** 51a/1

**kavlan** - Kovulmak

**ķ.- ıp** 63b/5

**kavm** < *Ar.* Topluluk, insan topluluğu

**ķ.** 53b/8

**ķ. ér-** 50b/2

**ķ.+ ı** 49b/6, 51a/9

**ķ.+ ını** 49b/8, 52b/1

**ķ.+ ını** 49b/11



|                                                                         |                                                                             |
|-------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|
| <b>ķ.+ inga</b> 48b/4                                                   | <b>ķayu</b> < ET <i>ķayu</i> (EDPT,675) Hangi, o                            |
| <b>ķ.+ ida</b> 50a/12                                                   | ki                                                                          |
| <b>ķ.+ idin</b> 50a/7, 52b/1                                            | <b>ķ.</b> 73a/10                                                            |
| <b>ķ.+ idin ér-</b> 49b/9, 51b/5, 53a/4, 54b/11, 54b/12                 | <b>ķazā</b> < <i>Ar.</i> Olacağı önceden Tanrı tarafından belirlenmiş hüküm |
| <b>ķ.+ lar</b> 48b/10, 49b/12, 50a/5, 52a/6                             | <b>ķ.+ sina</b> 79a/12                                                      |
| <b>ķ.+ larnı</b> 49a/3                                                  | <b>ķāzī</b> < <i>Ar.</i> Kadı                                               |
| <b>ķ.+ lardın</b> 50a/11                                                | <b>ķ.</b> 85b/3, 85b/6, 92b/12                                              |
| <b>ķ.+ ları</b> 49a/8                                                   | <b>kebā'ir</b> < <i>Ar.</i> Büyük günahlar                                  |
| <b>ķay</b> - < ET <i>ķay-</i> (EDPT,674) Dönmek, vazgeçmek              | <b>k. éyle-</b> 75a/5                                                       |
| <b>ķ. – ip</b> 76b/6                                                    | <b>ķéç</b> - < ET <i>ķeç-</i> (EDPT,693) Geçmek                             |
| <b>ķayı</b> ne, hangi                                                   | <b>k.- er</b> 60b/11, 91a/11                                                |
| <b>ķ.</b> 93b/8                                                         | <b>k.- se</b> 90a/2, 90b/10                                                 |
| <b>ķayıt</b> - Dönmek                                                   | <b>k.- tiler</b> 90b/9                                                      |
| <b>ķ.- mağa</b> 70b/3                                                   | <b>k.- ip</b> 60a/9, 86a/3, 86a/8, 87b/6, 90a/2, 90b/10                     |
| <b>kāyināt</b> < <i>Ar.</i> Evren                                       | <b>k.- ip érđi</b> 84a/10                                                   |
| <b>k.+ ģa</b> 69b/4                                                     | <b>k.- ip érđiler</b> 90a/1                                                 |
| <b>ķaymak</b> < ET <i>ķaymak</i> (EDPT,677)                             | <b>k.- keli</b> 77a/8                                                       |
| Sütün üzerinde ki ince perde                                            | <b>k.- ken émes</b> 77a/9                                                   |
| <b>ķ.</b> 88a/9                                                         | <b>k.- megey érđiler</b> 90b/10                                             |
| <b>ķaytar</b> - < ET <i>ķaytar-</i> (EDPT,675) Geri döndürmek, çevirmek | <b>ķéçe</b> < ET <i>ķeçe</i> (EDPT,694) Gece                                |
| <b>ķ.</b> 82b/13                                                        | <b>k.</b> 53a/5, 60b/2, 63a/10, 65b/10, 87a/5, 87a/8, 90a/2, 94b/5          |
| <b>ķ.- ip</b> 84b/5                                                     | <b>k. ér-</b> 87b/8                                                         |
|                                                                         | <b>k.+ si</b> 66a/4                                                         |

**kéçür** - < ET *keçür*- (EDPT,698)

Geçirmek

**k.** – **dük** 58a/13

**k.**- **üp** 65b/1

**kéçmek** < ET *keç*- (EDPT,693)

Geçmek

**k.**- 60a/10

**kél** - < ET *kel*- (EDPT,715) Gelmek

**k.** 88a/11, 88a/13

**k.**- **ür** 50b/2

**k.**- **di** 48a/13, 49a/7, 53b/11,  
58b/3, 58b/4, 58b/6, 76a/11, 76a/13,  
78a/8, 79b/1, 82a/9, 84a/11, 84a/2,  
87b/11, 88b/5, 91b/10, 94b/1

**k.**- **di** (Türkistān **k.**) 67a/2

**k.**- **diler** 51b/13, 58a/2, 74a/12,  
86a/11, 87a/1, 87b/7, 89b/3, 91a/6

**k.**- **gey** 53a/3, 78b/3

**k.**- **se** 53a/3

**k.**- **sün** 91b/11

**k.**- **eyim** 86b/3

**k.**- **iniz** 53a/2, 58b/1, 78a/4

**k.**- **e tururlar** 75b/2

**k.**- **e dür** 52a/9, 59a/13

**k.**- **e türgen** 75b/1

**k.**- **e türgende** 58b/8

**k.**- **ip** 50a/7, 50a/8, 51a/10,

53a/8, 57a/8, 58b/8, 59a/1, 59a/12,

59a/7, 63b/10, 63b/3, 64b/13, 71a/5,

75b/11, 76b/12, 78a/1, 84b/11, 84b/7,

84b/9, 87a/2, 87b/9, 89a/8, 89b/4,

90a/9, 90b/1, 90b/4, 91b/10, 91b/12,

91b/7, 91b/9, 92b/9

**k.**- **ip bolğan** 78a/9

**k.**- **ip érdiler** 89b/11

**k.**- **ip érđi** 51a/1, 52b/3

**k.**- **gende** 88b/5

**k.**- **geç** 89b/5

**k.**- **günçe** 90b/9

**k.**- **ürdin** 85b/12

**k.**- **ürde** 52a/10, 66b/9, 92b/6

**k.**- **gen** 63a/7, 71a/2, 89a/6,

90a/3

**k.**- **genin (yavuk k.)** 53b/11

**k.**- **genizni** 90b/5

**k.**- **genlerdin** 58a/2

**k.**- **güsi turur** 58a/12

**k.**- **di érse** 51a/13, 58b/11,

78a/13, 84b/3, 88b/13, 91a/8

**k.**- **diler érse** 70b/4, 86b/6,

90b/6

**k.**- **iş bolsa** 78a/6

**kelām** < *Ar. Söz*

|                                                             |                                                                         |
|-------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------|
| <b>k.+ ı</b> 70a/1                                          | <b>k.</b> 66a/6, 69a/13, 80b/3                                          |
| <b>kelānter</b> < <i>Far.</i> Daha büyük                    | <b>kemüre</b> Tezek                                                     |
| <b>k.+ ler bar turur</b> (bégler ve<br><b>k.</b> )62b/12    | <b>k.</b> 60a/12                                                        |
| <b>kelīm</b> < <i>Ar.</i> Konuşan, söyleyen                 | <b>kendü</b> < ET <i>kentü</i> (EDPT,728) kendi                         |
| <b>k.+ de</b> 65a/11                                        | <b>k.+ ɲe</b> 60b/9                                                     |
| <b>kélmek</b> < ET <i>kel-</i> (EDPT,715)Gelmek             | <b>kent</b> < <i>Sog.</i> Kent, şehir                                   |
| <b>k.+ ide</b> 89b/9                                        | <b>k.</b> 90b/1, 90b/3, 91a/1, 92a/2                                    |
| <b>kéltür</b> - < ET <i>keltür-</i> (EDPT,716)<br>Getirmek  | <b>k.+ dīn</b> 78a/8                                                    |
| <b>k.- di</b> 50b/7                                         | <b>kérek</b> < ET <i>kergek</i> (EDPT,742) Gerek,<br>lazım              |
| <b>k.- di</b> (haber k.) 50a/8                              | <b>k.</b> 60a/10, 60a/3, 76a/2, 76a/3,<br>76b/6, 77b/8, 77b/9           |
| <b>k.- diler</b> 51a/2                                      | <b>k.+ dür</b> 60b/8                                                    |
| <b>k.- üp</b> 51b/11, 53b/1, 69a/1,<br>69a/2, 84a/13, 85b/4 | <b>kérek</b> - < ET <i>kergek-</i><br>(EDPT,742)Gerekmek, gerekli olmak |
| <b>k.- üp turur</b> 86b/13                                  | <b>k.- mes</b> 77b/7                                                    |
| <b>k.- üp tururlar</b> 78b/12                               | <b>kerem</b> < <i>Ar.</i> Cömert, eli açık                              |
| <b>k.- di érse</b> 89a/12                                   | <b>k.</b> 68a/5, 71b/9                                                  |
| <b>k.- diler érse</b> 87b/12                                | <b>k. (asumān-ı k.)</b> 77a/3                                           |
| <b>k.- e alğay mudur</b> 79a/12                             | <b>k. kııl-</b> 88a/11                                                  |
| <b>kemāl</b> < <i>Ar.</i> Olgunluk                          | <b>k.+ ge</b> 93a/5                                                     |
| <b>k. ér-</b> 65b/12                                        | <b>k.+ i</b> 88b/9                                                      |
| <b>kemālāt</b> < <i>Ar.</i> Olgunluklar                     | <b>kerīm</b> < <i>Ar.</i> Cömert                                        |
| <b>k. (āb-ı k.)</b> 80a/6                                   | <b>k.</b> 65a/8                                                         |
| <b>kemer</b> < <i>Ar.</i> Kuşak                             | <b>k. ve sūhandān ér-</b> (faşīh ve k.)<br>82a/1                        |
| <b>k.+ iğe</b> 53b/13                                       | <b>kerrāt</b> < <i>Ar.</i> Kere, defa → <b>kerret</b>                   |
| <b>kemīne</b> < <i>Far.</i> Noksan, eksik                   |                                                                         |

|                                        |                                    |
|----------------------------------------|------------------------------------|
| k. 71a/6, 86a/1                        | ķ.- durup (cılve ķ.) 69a/3         |
| kerret < <i>Ar.</i> Kez, defa → kerrāt | ķ.- ur (āferīnler ķ.) 81b/4        |
| k. 57b/7, 85a/7                        | ķ.- ur (asık ķ.) 77b/8             |
| kervān < <i>Far.</i> Kafile            | ķ.- ur (aşikārā ķ.) 77a/5          |
| k. 49b/6, 74a/5                        | ķ.- ur (bāṭın ķ.) 79a/6            |
| k.+ lar 87b/12                         | ķ.- ur (bir ķ.) 73a/10             |
| kes - < ET kes- (EDPT,758) Kesmek      | ķ.- ur (hükmi ķ.) 94b/5            |
| ķ.- er 93a/10                          | ķ.- ur (kılıçı ķ.) 80b/8           |
| két - < ET ket- (EDPT,700) Gitmek      | ķ.- ur (luṭf-ı müdürā ķ.) 77a/5    |
| ķ.- er 93a/10                          | ķ.- ur (mesken ķ.) 73b/4           |
| ķ.- e başladı 50a/2                    | ķ.- ur (münevver ķ.) 73a/9         |
| ķ.- edin 85a/9                         | ķ.- ur (müşerref ķ.) 73a/11        |
| ķ.- ip 64b/7, 64b/9, 87b/1,            | ķ.- ur (ṭā‘at ve ‘ibādet ķ.) 63a/1 |
| 90a/13                                 | ķ.- ur (temsīl ķ.) 93a/2           |
| ķ.- ip tururlar 55a/10, 55a/12         | ķ.- ur (témur ķ.) 81b/5            |
| ķ.- geli 64b/11                        | ķ.- ur (tīg ķ.) 66a/9              |
| kevākib < <i>Ar.</i> Yıldızlar         | ķ.- ur (ziyāde ķ.) 61b/4           |
| ķ.-i ḥaşem 77a/3                       | ķ.- ur mu (fāş ķ.) 53b/4           |
| keveh < <i>Ar.</i> Hayret              | ķ.- ur-sén (peydā ķ.) 68a/13       |
| k. 77a/2                               | ķ.- ur-sén (yüz meded ķ.) 68b/1    |
| kevkeb < <i>Ar.</i> Yıldız             | ķ.- ur-sén (‘anķā ķ.) 68a/13       |
| k. 75a/11, 81a/8                       | ķ.- ur-sén (ḥoş-dil ķ.) 68a/5      |
| ķ.-i sa‘d 76a/5                        | ķ.- mış (āgāhnı ķ.) 94b/13         |
| ķıdem < <i>Ar.</i> Eskilik             | ķ.- mış (tarḥan ķ.) 53b/6          |
| ķ. koy- 76b/10                         | ķ.- dım (ḥamd ķ.) 91a/12           |
| ķıl - < ET kıl- (EDPT,616) Kılmak,     | ķ.- dım (ķabül ķ.) 88b/7           |
| yapmak                                 | ķ.- dım (ne ķ.) 85b/12             |

ķ.- dım (taħarrüc ķ.) 85b/11,  
85b/12, 85b/9

ķ.- dım (ta‘arrüc ķ.) 85b/10

ķ.- dım (teberrüc ķ.) 85b/13

ķ.- dım (teferrüc ķ.) 85b/8

ķ.- dıñ (şohbet ķ.) 60b/3

ķ.- dı 52a/3

ķ.- dı (ağar ķ.) 73a/7

ķ.- dı (aşıkārā ķ.) 94a/8

ķ.- dı (bahş ķ.) 92b/3

ķ.- dı (çarh ķ.) 91b/5

ķ.- dı (dāhil ķ.) 93b/11

ķ.- dı (en‘āmlar ķ.) 85b/5

ķ.- dı (hālāş ķ.) 48b/5, 50a/3

ķ.- dı (hāş ķ.) 48a/11

ķ.- dı (helāk ķ.) 51b/13

ķ.- dı (ittifāk ķ.) 52b/2, 88a/1

ķ.- dı (katl‘ām ķ.) 49a/1

ķ.- dı (maķām ķ.) 51b/10

ķ.- dı (meyl ķ.) 51b/12, 55b/5

ķ.- dı (muħāfazat ķ.) 48b/3

ķ.- dı (Muħammed Şeybānī

Ĥan ķ.) 92b/6

ķ.- dı (muħkem ķ.) 89a/7

ķ.- dı (muķahhir ķ.) 48b/9

ķ.- dı (musahħhar ķ.) 49a/4,

49a/5

ķ.- dı (mülāzım ķ.) 89a/13

ķ.- dı (müşāhede ķ.) 48a/9

ķ.- dı (müttefik ķ.) 49b/11

ķ.- dı (naşīhat ķ.) 71a/6

ķ.- dı (naşīhatlar ķ.) 84b/12

ķ.- dı (nétek ķ.) 50a/1

ķ.- dı (peydā ķ.) 49b/11

ķ.- dı (rūzī ķ.) 85b/2

ķ.- dı (şükr ķ.) 59b/10

ķ.- dı (talāk ķ.) 67a/12, 67b/4,

72a/6

ķ.- dı (tekāzā ķ.) 76b/12

ķ.- dı (toylar ķ.) 85b/3

ķ.- dı (uruş ķ.) 50b/5

ķ.- dı (uruşlar ķ.) 48b/13

ķ.- dı (yörüş ķ.) 89b/5

ķ.- dı (zamānıda ķ.) 94a/3

ķ.- dı (‘arz ķ.) 88b/9

ķ.- dı (‘arzdāşt ķ.) 89a/2

ķ.- dı (‘azīmet ķ.) 49a/11

ķ.- dı (‘azm ķ.) 49b/3

ķ.- dı (‘ināyet ve şefakatlar ķ.)

89a/13

ķ.- dılar (bende ķ.) 48b/11

ķ.- dılar (düşmenlik ķ.) 48b/10

ķ.- dılar (feth ķ.) 86a/1

ķ.- dılar (ğāret ķ.) 50b/12

|        |                                   |                                  |
|--------|-----------------------------------|----------------------------------|
| 49b/13 | ķ.- dılar (huşūmet ve nizā' ķ.)   | ķ.- alık (teferrūc ķ.) 60b/5     |
| 75a/11 | ķ.- dılar (ih̄tiyār ķ.) 73a/11,   | ķ.- alıñ (helāk ķ.) 51b/4        |
| 84a/9  | ķ.- dılar (ittifāk ķ.) 52a/13     | ķ.- alıñ (ķaşd ķ.) 52b/11        |
|        | ķ.- dılar (merbūṭ ve mazbūṭ ķ.)   | ķ.- alıñ ('ināyet ve şefakat ķ.) |
|        | ķ.- dılar (muraşşa' ķ.) 74b/6     | 88a/3                            |
|        | ķ.- dılar (musahḥar ķ.) 49b/4     | ķ.- sañ (ṭaleb ķ.) 60a/9         |
|        | ķ.- dılar (mülākāt ķ.) 75b/12     | ķ.- sañ (tebessüm ķ.) 88a/9      |
|        | ķ.- dılar (ne ķ.) 88a/12          | ķ.- san (tevaḳḳuf ķ.) 73b/9      |
|        | ķ.- dılar (nigūnsār ķ.) 83a/9     | ķ.- sañ (uruş ķ.) 63a/11         |
|        | ķ.- dılar (özlerinsiz ķ.) 89a/11  | ķ.- sañ ('adl ķ.) 60b/11         |
|        | ķ.- dılar (ṭoylar ķ.) 85b/13      | ķ.- sa (güzer ķ.) 76a/8          |
|        | ķ.- dılar (uruş ķ.) 50b/11        | ķ.- sa (iş ķ.) 93a/9             |
|        | ķ.- dılar ('ahd u şart ķ.) 91a/9  | ķ.- sa (nāgehān ķ.) 70b/11       |
|        | ķ.- dılar ('arz ķ.) 85a/11, 88a/5 | ķ.- sa (namāz ve ṭā'atdın ķ.)    |
|        | ķ.- ğay (iş ķ.) 93a/9             | 61b/8                            |
|        | ķ.- ğay (muḥāfazat ķ.) 48b/8      | ķ.- sa (naşīb ķ.) 80b/6          |
|        | ķ.- ğay (muḳīm ķ.) 60a/5          | ķ.- sa (naẓar ķ.) 94b/9          |
|        | ķ.- ğay (rūzī ķ.) 60a/9           | ķ.- sa ('āmel ķ.) 60a/6, 61a/7   |
|        | ķ.- ğay (teġāfūl ķ.) 52b/9        | ķ.- salar (ḥalāş ķ.) 88b/8       |
|        | ķ.- ğay (yek kılma ķ.) 49a/6      | ķ.- a başladılar (cezā ķ.) 51b/8 |
|        | ķ.- ğaylar (kulluk ķ.) 61a/9      | ķ.- asızlar (bilmeslik ķ.) 62a/5 |
|        | ķ.- ğaylar (rāh-nümün ķ.)         | ķ.- ıp 60b/8                     |
| 74b/13 | ķ.- ayım (sā'iler ķ.) 86b/1       | ķ.- ıp (aġar ķ.) 75a/4           |
|        |                                   | ķ.- ıp (ārāste ķ.) 69b/2         |
|        |                                   | ķ.- ıp (āvāze ķ.) 69b/3          |
|        |                                   | ķ.- ıp (bend ķ.) 92a/2           |
|        |                                   | ķ.- ıp (berṭaraf ķ.) 49a/10      |

|                                     |                                   |
|-------------------------------------|-----------------------------------|
| ķ.- ıp (bilā-kamrānlık ķ.) 74a/9    | ķ.- ıp (pādšāh ķ.) 51b/11         |
| ķ.- ıp (cūş-u ħurūş ķ.) 73b/3       | ķ.- ıp (rahm ķ.) 86b/9, 88b/10    |
| ķ.- ıp (çapķun ķ.) 87b/10           | ķ.- ıp (rahneler ķ.) 71a/10       |
| ķ.- ıp (çapul ķ.) 90a/13            | ķ.- ıp (ri‘āyet ķ.) 71a/4         |
| ķ.- ıp (endīşeler ķ.) 53a/8         | ķ.- ıp (serāsīme ķ.) 74a/7        |
| ķ.- ıp (fen ve tezvīr ķ.) 66b/5     | ķ.- ıp (seravul ķ.) 87a/12        |
| ķ.- ıp (fıkr ve sevdā ķ.) 78a/10    | ķ.- ıp (serefraz ķ.) 73a/6        |
| ķ.- ıp (ĥıdmetimizni ķ.) 91b/13     | ķ.- ıp (sevdāların ķ.) 57a/9      |
| ķ.- ıp (ĥıyāl-ı fāsıd ķ.) 84a/7     | ķ.- ıp (tārāc ķ.) 74a/6           |
| ķ.- ıp (ĥurūc ķ.) 48a/9             | ķ.- ıp (taze ķ.) 66b/11           |
| ķ.- ıp (ittifāk ķ.) 50b/10, 51a/10, | ķ.- ıp (teklif ķ.) 80b/12         |
| 51a/9, 52a/6                        | ķ.- ıp (tevakķkuf ķ.) 74a/13,     |
| ķ.- ıp (kāmran ķ.) 79a/5            | 77b/4, 84b/5                      |
| ķ.- ıp (kōziş ķ.) 90b/7             | ķ.- ıp (toylar ķ.) 85b/5          |
| ķ.- ıp (küç ķ.) 52b/3               | ķ.- ıp (tulū‘ ķ.) 63a/12          |
| ķ.- ıp (makħūr-mend ķ.) 74a/7       | ķ.- ıp (uruşlar ķ.) 49a/2, 71a/9, |
| ķ.- ıp (muĥālefet ķ.) 49b/5         | 91a/4                             |
| ķ.- ıp (muħarrem ķ.) 69b/2          | ķ.- ıp (vilāyet ķ.) 77a/1         |
| ķ.- ıp (musahħar ķ.) 48b/10         | ķ.- ıp (yaņı ķ.) 91a/10           |
| ķ.- ıp (mükemmel ķ.) 50a/9,         | ķ.- ıp (yarağ ķ.) 62a/1           |
| 73b/7, 78a/7, 78b/9                 | ķ.- ıp (yarağın ķ.) 87a/2         |
| ķ.- ıp (naşīhat ķ.) 63b/9           | ķ.- ıp (yasal ķ.) 90b/12          |
| ķ.- ıp (naşīhatlar ķ.) 61b/13,      | ķ.- ıp (yemīni ķ.) 74a/13         |
| 62a/5, 62b/6, 63b/9, 89a/8          | ķ.- ıp (yörüş ķ.) 87a/11          |
| ķ.- ıp (nāz ķ.) 64a/6               | ķ.- ıp (ziyāde ķ.) 65b/3          |
| ķ.- ıp (ne ķ.) 58b/5                | ķ.- ıp (‘ahd ķ.) 58b/10, 85a/6    |
| ķ.- ıp (nihāyetler ķ.) 53b/6        | ķ.- ıp (‘ahd ve şarţ ķ.) 86b/3    |

|                                           |                                       |
|-------------------------------------------|---------------------------------------|
| ķ.- ıp ('ahdlar ķ.) 91b/8                 | ķ.- ğan (soñ ķ.) 92b/8                |
| ķ.- ıp ('āmel ķ.) 60a/8, 60b/11,<br>94a/7 | ķ.- ğanı (feth ķ.) 72b/2              |
| ķ.- ıp ('arz ķ.) 90a/6, 90b/1             | ķ.- ğanının (hurūc ķ.) 48a/7          |
| ķ.- ıp ('azīmet ķ.) 77a/10                | ķ.- ğanlar (cāhillik ķ.) 89b/2        |
| ķ.- ıp ('ināyet ķ.) 57b/2, 88b/8          | ķ.- ğanları (esir ķ.) 86a/4           |
| ķ.- ıp ('ināyetler ķ.) 88b/13             | ķ.- ğan bolsa (rūzī ķ.) 77b/6         |
| ķ.- ıp ('izzetler ķ.) 66b/8               | ķ.- ğıl (cilve ķ.) 60b/5              |
| ķ.- ıp érđi (bātıl hayāl ķ.) 83a/6        | ķ.- ğıl (kerem ķ.) 88a/11             |
| ķ.- ıp érđi (hıdmetler ķ.) 86b/4          | ķ.- ur érmiş (ne ķ.) 76b/8            |
| ķ.- ıp érđi (olça ķ.) 52a/12              | ķ.- mış bolsa (verziş ķ.) 61b/11      |
| ķ.- ıp érđi (şart u 'ahd ķ.) 66b/5        | ķ.- dı érse (haqqıda ķ.) 93a/4        |
| ķ.- ıp érđiler (ittifāk ķ.) 73b/8         | ķ.- dı érse (hamle ķ.) 59b/5          |
| ķ.- ıp turur (dest-ġırlık ķ.)<br>52b/10   | ķ.- dı érse (hilāf ķ.) 86a/6          |
| ķ.- ıp turur (muħkem ķ.) 86b/11           | ķ.- dı érse (kaşd ķ.) 49a/2           |
| ķ.- ıp turur (pādşāh ķ.) 62a/3            | ķ.- dı érse (kiñeş ķ.) 53a/5          |
| ķ.- ıp turur (yağma ķ.) 70b/8             | ķ.- dı érse (küyev ķ.) 66b/13         |
| ķ.- ıp turur (zuhūr ķ.) 78b/1             | ķ.- dı érse (mübālağa ķ.) 52b/9       |
| ķ.- ıp turdılar (tevakķuf ķ.)<br>84a/5    | ķ.- dılar érse (bend ķ.) 48b/4        |
| ķ.- ğaç (ġāret ķ.) 51b/12                 | ķ.- dılar érse (mübālağa ķ.)<br>88a/6 |
| ķ.- ğuçı (mürüvvet ķ.) 71b/8              | ķ.- dılar érse (nüzül ķ.) 75b/7       |
| ķ.- an 83b/9                              | ķ.- dılar érse (uruşlar ķ.) 59a/10    |
| ķ.- ğan (da'vī ķ.) 60b/7                  | ķ.- ğay érđi (cevelān ķ.) 64b/2       |
| ķ.- ğan (heves ķ.) 94b/4                  | ķ.- sam érđi (muṭāla'a ķ.) 65a/1      |
| ķ.- ğan (mihrābında ķ.) 64b/4             | ķ.- sa érđi (eşer ķ.) 64b/1           |
|                                           | ķ.- sa turur (ta'rīf ķ.) 81a/11       |
|                                           | ķ.- may (tevakķuf ķ.) 91b/12          |



|                                      |                                       |
|--------------------------------------|---------------------------------------|
| ķ.- mas-mén (yamanlık ķ.)            | ķ.+ lar 70a/7                         |
| 91a/10                               | ķ.+ larım 80a/3                       |
| ķ.- madıñ (sağış ķ.) 83b/9           | ķ.+ ları 70b/1                        |
| ķ.- madı (bīnaşīb ķ.) 93b/13         | kılıç-gevher < T. + Ar. Değerli kılıç |
| ķ.- madı (maħrūm ķ.) 93b/12          | k. 80b/5                              |
| ķ.- madı (pādşāh ķ.) 92b/6           | kılıçlık Kılıçlı, silahlı             |
| ķ.- madı érse (yağı ķ.) 85b/1        | ķ. 79b/11, 80a/4, 80b/9               |
| ķ.- masa (şefā‘at ķ.) 94a/1          | kılın - < ET kılın- (EDPT,623)        |
| ķ.- masa (‘ināyet ķ.) 93b/13         | Kılınmak, yapılmak                    |
| ķ.- ma (ķabūl ķ.) 61a/5              | ķ.- dı (beyān ķ.) 50a/12              |
| ķ.- mağa (ta‘arruz ķ.) 76b/1         | ķ.- sa                                |
| ķılıç < ET kılıç (EDPT,618) Kılıç    | ķılma < ET kıl- (EDPT,616) Kılmak,    |
| ķ. 60a/2, 62b/3, 65b/1, 71b/4,       | yapmak                                |
| 76b/2, 79a/13, 80a/2, 80b/11, 81a/8, | ķ. kıl- (yek ķ.) 49a/6                |
| 81b/3, 82a/4, 82b/8, 83a/11, 83a/8,  | ķ.+ ıñız 60b/9                        |
| 83b/11, 89b/1, 91a/7                 | ķılmak < ET kıl- (EDPT,616) Kılmak,   |
| ķ. bağla- 65a/4                      | yapmak                                |
| ķ. çap- 57a/13, 57b/3, 57b/8         | ķ. 61b/11, 63a/10                     |
| ķ. çap- 57b/10                       | ķ. (saklay ķ.) 88b/1                  |
| ķ. çap- 57a/12                       | ķ. boldılar (ķaşd ķ.) 53a/11          |
| ķ.+ ın 65b/9                         | ķımız < ET kımız (EDPT,629) At sütü   |
| ķ.+ ın bér- 69b/5                    | ķ. iç- 61b/6                          |
| ķ.+ ın bérıp tur 68b/6               | ķır - < ET kır- (EDPT,623) Kırmak,    |
| ķ.+ ı 79b/11, 80b/8, 81a/13,         | bozguna uğratmak                      |
| 81a/2, 81a/8                         | ķ.- ar 94b/8                          |
| ķ.+ ı kıl- 80b/8                     | ķ.- dılar 83a/10                      |
| ķ.+ ığa 49a/4                        | ķ.- ıp 59a/4, 59b/4, 80b/7            |

**kırıg** Kıyı

**ķ.+ a** 72b/1

**ķırıl** - < ET *ķırıl*- (EDPT,658) Kırılmak,  
yok edilmek

**ķ.- mış** 83b/12

**ķ.- dı** 50a/11, 51b/9

**ķ.- ıp** 83a/12

**ķırılmaķ** < ET *ķırıl*- (EDPT,658) Yok  
edilmek

**ķ.+ dın** 77b/6

**ķırķ** < ET *ķırķ* (EDPT,651)Kırk, kırk  
sayısı

**ķ.** 71a/3

**ķırmaķ** < ET *ķırıl*- (EDPT,658)Yok  
etmek

**ķ.+ dın** 78b/2

**ķış** < ET *ķış* (EDPT,670)Kış mevsimi

**ķ.** 86a/7

**ķ.+ ında** 68a/3

**ķ.+ ları** 57a/7

**ķışla** - < ET *ķışla*- (EDPT,673) Kışı  
geçirmek için göçmek

**ķ.- p tururda** 88b/2

**ķışlaķ** < ET *ķışlağ* (EDPT,672) Kışın  
barınılan yer

**ķ.** 52a/1, 88a/13

**ķ.+ ķa** 55b/2

**ķıvanma** - Mutlu olmak, güvenmek

**ķ. + ılar** 62b/7

**ķıyāmet** < *Ar.* Dünyanın sonu

**ķ.+ de** 61a/7

**ķız** < ET *ķız* (EDPT,679) Kız çocuğı

**ķ.** 53a/2

**ķ.+ ın** 51a/5, 52a/3, 55b/4,

55b/5, 67a/10, 67a/11, 67a/12, 67a/13,  
67b/2, 67b/3, 67b/4, 72a/5, 72a/6,  
72a/7, 72a/9

**ķ.+ ın al-** 67b/5

**ķ.+ ımnı** 53a/1

**ķ.+ ındın** 72a/8

**ķ.+ ı** 50b/6, 54b/10, 54b/6,

72a/12, 84a/5, 85a/13

**ķ.+ ı ér-** 56a/1

**ķ.+ ıdın** 56a/2, 56b/2

**ķ.+ ları** 70a/9, 84b/4

**ķ.+ larını** 70b/3

**ķızar** - < ET *ķızar*-

(EDPT,685)Kızarmak, kırmızı olmak

**ķ.- ğan** 70a/10

**ķızıl** < ET *ķızıl* (EDPT,683)Kırmızı

**ķ.** 78b/13, 80b/12

**ķ. bol-** 70a/9

**ķi** < *Far.* Bağlama edatı

**k.** 60a/12, 68b/2, 69b/13, 69b/9,  
70a/2, 73a/3, 75a/8, 76b/9, 77a/13,  
77a/4, 77b/11, 79b/4, 81a/8, 81a/9,  
83a/13, 83a/4, 83b/2, 84a/1

**kibi** < ET *kibi* (EDPT,687) Gibi

**k.** 71b/13, 72b/6, 75a/11,  
78b/11

**kibr** < *Ar.* Büyüklük taslama, kibir

**k.** 63a/6

**kiçig** < ET *kiçig* (EDPT,696) Küçüklük  
→ **kiçik**

**k.+ i** 82b/11

**kiçik** < ET *kiçig* (EDPT,696) Küçük,  
çocuk → **kiçig**

**k. kör-** 48b/1

**kıl** < *Ar.* Söz, dedikodu

**ķ.** 94b/7

**kilid** < *Yun.* Kilit, anahtar

**k.** 79b/11

**kim** < ET *kim* (EDPT,720) Ki, bağlama  
edatı

**k.** 48a/13, 48a/8, 48b/10, 48b/2,  
48b/6, 49a/8, 49b/9, 50a/1, 50b/1,  
50b/13, 50b/3, 51a/5, 51a/7, 51b/11,  
51b/2, 51b/4, 51b/8, 52a/8, 52a/9,  
52b/10, 52b/4, 52b/6, 53a/10, 53a/11,  
53a/2, 53a/4, 53a/6, 53b/4, 54a/10,

55a/13, 56b/7, 57b/1, 58a/11, 58a/13,  
59a/12, 59a/7, 59b/13, 60a/5, 60b/1,  
60b/3, 60b/5, 60b/8, 61a/1, 61a/10,  
61a/2, 61a/8, 61b/1, 61b/10, 62b/7,  
63a/12, 64b/11, 64b/4, 65a/10, 65a/9,  
66a/9, 66b/6, 67a/5, 68b/4, 69a/11,  
69a/12, 69a/13, 69a/9, 71a/11, 72a/7,  
73a/1, 73a/12, 73a/4, 73a/9, 73b/6,  
74b/12, 75a/13, 75a/5, 75a/7, 75b/1,  
75b/2, 75b/4, 75b/8, 76a/1, 76a/13,  
76a/2, 76b/12, 76b/2, 76b/3, 76b/5,  
76b/7, 76b/8, 77a/9, 77b/1, 77b/3,  
77b/5, 77b/9, 78a/13, 78a/8, 78b/1,  
78b/10, 79a/5, 80a/12, 80b/11, 80b/13,  
80b/6, 80b/8, 80b/9, 81a/10, 81a/11,  
81b/9, 82a/13, 82a/2, 82b/3, 83a/2,  
83a/3, 83a/6, 83a/7, 83b/6, 83b/7,  
84a/11, 84a/5, 85a/10, 85a/11, 85b/7,  
86a/13, 86a/2, 86b/7, 88a/1, 88a/5,  
88b/5, 88b/7, 89b/1, 89b/6, 89b/7,  
89b/9, 90b/5, 91a/7, 91a/9, 91b/10,  
91b/11, 92a/9, 92b/5, 92b/6, 93a/1,  
93a/12, 93b/11, 93b/6, 93b/8, 93b/9,  
94a/3, 94b/12, 94b/13, 94b/2, 94b/3,  
94b/6

**k.+ dür** 66a/11, 94a/8, 94a/9

**k. ér-** 66a/1, 75a/6, 82a/6,  
93b/2

**k.+ ni** 53a/12

**k.+ ge** 57a/10

**k.+ isi** 73b/4

**kīne-güzār** < *Far.* Öç alan

**k.** 74a/3

**kīneş** < ET *keşeş* (EDPT,734)

Görüşme, danışma

**k.** 78a/5

**k. kıldı érse** 53a/5

**k.+ imge** 86b/2

**k.+ i** 89b/9

**kir** - < ET *kir-* (EDPT,735) Girmek

**k.** 83b/10

**k.- er** 76b/10, 76b/9, 80b/13

**k.- er-siz** 85b/7

**k.- diler** (koymay k.) 84a/13

**k.- geyler** 61a/9

**k.- ip** 51b/10, 51b/8, 70b/2,

71a/11, 71a/9, 77a/1, 82b/8, 84b/1,  
89a/7, 92a/10

**k.- ip turur** 59b/6, 92b/7

**k.- iben** 78b/6

**k.- geç** 72b/1, 84a/6

**k.- gen** 74a/6

**k.- gen émiş** 83b/11

**k.- ürde** 86b/8

**k.- di érse** 83b/4, 83b/6

**k.- mese** 86b/2

**k.- megen** 77a/13

**kirdiş** < ET *kirdiş* (EDPT,739)

Komşu

**k.+ lerde** 65b/10

**kird-gār** < *Far.* Allah

**K.** 69b/9

**K.+ ım** 68a/1

**kirgüz** - < ET *kigür-* (EDPT,712)

Girdirmek, sokmak

**k.- medi** 89a/7

**kirişme** < ET *kiriş-* (EDPT,747) Naz,  
cılve

**k.+ si** 64a/7, 70b/8

**kirme** < ET *kir-* (EDPT,735)

Girmemek

**k.+ ndin** 82a/13

**kīşi** < ET *kīşi* (EDPT,752) Kişi, insan

**k.** 50a/5, 52b/8, 52b/9, 53a/10,  
53a/13, 53a/2, 53a/7, 58b/8, 59a/13,  
60a/4, 61a/12, 61a/6, 61b/8, 62a/10,  
62a/3, 62b/2, 66a/4, 66b/10, 66b/9,  
71a/12, 76b/8, 78a/9, 79b/6, 82a/5,  
84a/11, 85a/5, 85a/9, 86b/12, 89a/7,

89b/11, 90a/11, 90a/12, 90a/3, 90b/13,  
90b/2, 91b/11, 91b/3, 92b/5, 94b/4

**k. ér-** 90b/13

**k. ér-** (bedfi'1 k.) 52a/7

**k. yiber-** 58a/13

**k. yiberip tururlar** 62a/8

**k.+ niñ** 60a/4, 77a/13

**k.+ ni** 59a/1, 62a/9, 62b/1,

74a/5, 87b/2

**k.+ ge** 60a/5, 68b/1, 91b/2,

91b/6

**k.+ ge bol-** 66a/11

**k.+ din** 82a/6

**k.+ miz** 62b/7

**k.+ si** 52a/9, 59a/8, 75b/2,

89b/2

**k.+ sin** 62a/7, 62b/10, 62b/4,

76b/7, 83a/9

**k.+ ler** 58a/2, 62b/3, 91a/6

**k.+ lerdin** 82a/4

**k.+ leri** 59a/9, 85a/3

**k.+ lerin** 59b/4

**kişver** < *Far.* Ülke, yurt

**k.+ iniñ** 68b/10

**k.+ iğe** 68a/7

**kişver-sitān** < *Far.* Fethedici, fatih

**k.** 72b/9, 74a/5, 75b/8, 77a/8,

82a/5, 82b/1, 94a/12

**k. (ḥazret-i k.)** 78a/7

**k.+ niñ** 73b/5, 76b/11

**k.+ dın** 73a/13

**kit** - < ET *két-* (EDPT,701) Gitmek,  
uzaklaşmak

**k.- er** 91b/3

**k.- tiler** 48b/1, 85a/4

**kitāb** < *Ar.* Kitap

**k.** 72a/2

**kitābe** < *Ar.* Yazıt

**k.+ side** 94a/7

**kiyāset** < *Ar.* Uyanıklık

**k.** 69b/2

**kiydür** - Giydirmek

**k.- di** 92b/13

**k.- üp** 92b/10

**k.- üp (ḥil'atın k.)** 69b/6

**kiyik** Elbise

**k.** 83a/12

**kiyür** - Geçirmek

**k.- di** 48a/12

**kol** < ET *kol* (EDPT,614) kol, taraf

**ķ.** 91a/2

**ķ. bol-** (üç ķ.) 62b/9

**ķ.+ lar** 91a/4

**ķoldaş** < ET *koldaş* (EDPT,619)

Arkadaş, dost

ķ. 76a/2

ķ.+ ım 76a/1

ķ.+ ıj 76a/3

**ķon** - < ET *kon-* (EDPT,632) Konmak,

konaklamak

ķ.- up 72b/1, 90a/10

ķ.- ar érđi 72b/2

**ķonçuy** Gelin

ķ. ér- 50b/9

**ķonğar** - Yerinden kımıldatmak,

hareket ettirmek

ķ.- ğaylar 77a/1

**ķonğarmak** Hareket etmek

ķ. 76b/6

**ķork** - < ET *kork-* (EDPT,651)

Korkmak

ķ.- up 60a/8

**ķorkunç** < ET *korkınç* (EDPT,654)

Korkunç

ķ.+ ıdın 81a/2

**ķoruk** Çöl

ķ.+ nı 73a/11

ķ.+ ı 76a/6

ķ.+ ına 74b/3

**ķorkura** Halvet yeri

ķ. 92b/10

**ķoş** - < ET *koş-* (EDPT,670) Koşmak,

katmak

ķ. 87b/3

ķ.- sun 76b/7

ķ.- a başladı 75a/2

**ķoşul** - < ET *koşul-* (EDPT,673)

Katılmak, yürümek, şart koşmak

ķ.- ur 52b/5

ķ.- urlar 75b/5

ķ.- up 48b/12, 52a/5, 78a/11

ķ.- up turur 90b/1

ķ.- ğan 75a/13

ķ.- ğanlarınıdın (mağāl ķ.)

75b/12

ķ.- dılar érse 78a/2

**ķoşulmak** Katılmak, şart koşmak

ķ. 73b/8

**ķoy** - < ET *koy-* (EDPT,674) Koymak,

salmak

ķ.- dı (kıdem ķ.) 76b/10

ķ.- dılar 90a/5

ķ.- ğay 74b/7

ķ.- sa (kadem ķ.) 73b/4

ķ.- uñuz 76b/6

ķ.- up 71a/10, 73a/9, 86b/10,

87b/13, 90a/10

|                                                  |                                                     |
|--------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|
| <b>ķ.- up (tācnī ķ.)</b> 68b/12                  | <b>kökre</b> - < ET <i>kökre-</i> (EDPT,713)        |
| <b>ķ.- up bardī érse</b> 74a/3                   | Kükremek                                            |
| <b>ķ.- ġan</b> 62a/2, 62b/12                     | <b>k.- p</b> 70b/1                                  |
| <b>ķ.- may</b> 84b/1, 86b/13, 89a/10             | <b>kömek</b> Yardım                                 |
| <b>ķ.- may kir-</b> 84a/13                       | <b>k. yiber-</b> 62a/9                              |
| <b>ķ.- maġay</b> 61a/8                           | <b>kön</b> - < ET <i>kön-</i> (EDPT,726) Yola       |
| <b>ķ.- maġan</b> 70b/13                          | gelmek, düzelmek                                    |
| <b>ķ.- ma</b> 71a/1                              | <b>k.- mese</b> 77a/7                               |
| <b>ķ.- madıñız</b> 52b/12                        | <b>köndür</b> - < ET <i>köndür-</i> (EDPT,730)      |
| <b>ķ.- malıñ</b> 76b/4                           | Düzeltmek, ıslah etmek                              |
| <b>ķoy</b> < ET <i>koy</i> Koyun (EDPT,674)      | <b>k.- ür</b> 77a/7                                 |
| <b>ķ.</b> 86a/8, 87b/10, 87b/11                  | <b>köñüldaş</b> < ET <i>köñüldeş</i> (EDPT,732) Ark |
| <b>ķoyar</b> - Koymak, yerleştirmek              | adaş                                                |
| <b>ķ.- ıp tururlar (mināre ķ.)</b> 62b/5         | <b>k.+ ı</b> 67a/4                                  |
| <b>ķoy(u)n</b> Göğüs, kucak                      | <b>köp</b> < ET <i>köp</i> (EDPT,686) Çok fazla,    |
| <b>ķ.+ ina</b> 83b/13                            | pek çok                                             |
| <b>köç</b> - < ET <i>köç-</i> (EDPT,694) Göçmek, | <b>k.</b> 48b/3, 49a/11, 49b/4, 52a/4,              |
| yer deġiştirmek                                  | 52b/10, 54a/4, 57b/8, 58a/2, 59a/6,                 |
| <b>k.- tiler</b> 91b/8                           | 59b/4, 61a/1, 61a/2, 61b/13, 63b/9,                 |
| <b>k.- üp</b> 51b/1, 90b/3, 90b/4                | 71a/10, 80b/2, 82a/6, 84b/12, 85b/5,                |
| <b>köçür</b> - < ET <i>köçür-</i> (EDPT,699) Göç | 86a/9, 88a/5, 88a/6, 89a/13, 89a/8,                 |
| ettirmek                                         | 92b/11                                              |
| <b>k.- üp</b> 64a/10, 87a/1                      | <b>k. ér-</b> 54b/1, 88b/9                          |
| <b>kökeltaş</b> < <i>Mog.</i> Süt kardeş         | <b>k. tur-</b> 62b/7                                |
| <b>k. ér-</b> 79b/10                             | <b>k. tur-</b> 59a/8                                |
| <b>k.+ ġa</b> 92b/3                              | <b>köprük</b> < ET <i>köprüg</i>                    |
| <b>k.+ ı</b> 77b/1                               | (EDPT,690) Köprü                                    |

|                                                 |                                                 |
|-------------------------------------------------|-------------------------------------------------|
| <b>k.+ in</b> 87b/6                             | <b>k.+ ler</b> 64a/4                            |
| <b>k.+ din</b> 87b/6, 90b/9                     | <b>körmek</b> < ET <i>kör-</i> (EDPT,736)Görmek |
| <b>kör</b> - < ET <i>kör-</i> (EDPT,736) Görmek | <b>k.</b> 69b/4, 82b/6                          |
| <b>k.</b> 86b/1                                 | <b>körün</b> - < ET <i>körün-</i> (EDPT,746)    |
| <b>k.- mişi</b> 88a/12                          | Görünmek                                        |
| <b>k.- di</b> 51b/11                            | <b>k.- di</b> 79a/1                             |
| <b>k.- se</b> 70b/11, 80a/3                     | <b>k.- üp turur</b> 62b/2                       |
| <b>k.- sün</b> 88a/4                            | <b>körüş</b> - < ET <i>körüş-</i> (EDPT,748)    |
| <b>k.- düm</b> 88a/8                            | Görüşmek, karşılaşmak                           |
| <b>k.- düm ér-</b> 70b/6                        | <b>k.- elin</b> 90a/8                           |
| <b>k.- elin</b> 58b/2, 76b/7, 91a/12            | <b>k.- üp</b> 90b/12                            |
| <b>k.- ün</b> 60b/3                             | <b>köy</b> - Yanmak, tutuşmak                   |
| <b>k.- üp</b> 51a/1, 51b/3, 60b/1,              | <b>k.- er</b> 82b/11                            |
| 64b/5, 64b/7, 64b/9, 70a/11, 78a/3,             | <b>köydür</b> - Yanmak, yandırmak               |
| 82b/8, 83a/4                                    | <b>k.- üp</b> 68b/9                             |
| <b>k.- üp (hoş reng k.)</b> 60a/13              | <b>köz</b> < ET <i>köz</i> (EDPT,756)Göz, görme |
| <b>k.- üp (kiçik k.)</b> 48b/1                  | organı                                          |
| <b>k.- üp dür</b> 75b/12                        | <b>k.</b> 69b/4, 70b/13, 70b/8, 74b/5,          |
| <b>k.- geç</b> 94b/4                            | 78b/1                                           |
| <b>k.- medi</b> 88b/4, 93a/1                    | <b>k.+ üm</b> 64b/9, 87a/7                      |
| <b>köre</b> Göre                                | <b>k.+ ümniñ</b> 64a/13, 65a/2                  |
| <b>k.</b> 71b/12                                | <b>k.+ ün</b> 64a/4                             |
| <b>körev</b> < Görev                            | <b>k.+ ünñin</b> 64a/7, 64a/8                   |
| <b>k.+ i</b> 81b/3                              | <b>k.+ i</b> 70a/10, 70a/4, 78a/3,              |
| <b>körk</b> Güzellik                            | 88a/12                                          |
| <b>k.+ i</b> 77a/12, 79b/10                     | <b>k.+ inin</b> 64a/7, 66a/6                    |
| <b>körklü</b> Güzel                             | <b>k.+ ine</b> 74b/8                            |



|                                                       |                                                    |
|-------------------------------------------------------|----------------------------------------------------|
| <b>k.+ idin</b> 66a/3                                 | <b>kūhī</b> < <i>Far.</i> Dağ → <b>kūh</b>         |
| <b>k.+ lerim</b> 70b/11, 94a/2                        | <b>k.+ ı</b> 79a/1                                 |
| <b>k.+ leri</b> 70a/11                                | <b>kul</b> < ET <i>kul</i> (EDPT,615) Köle         |
| <b>k.+ lerinin</b> 70b/5                              | <b>k.</b> 80a/3, 86a/9, 87b/11, 88b/4              |
| <b>köz</b> - Göz atmak                                | <b>k.+ nın</b> 67a/7                               |
| <b>k.- iş kılıp</b> 90b/7                             | <b>k.+ ı</b> 92a/3, 92a/4                          |
| <b>közle</b> - < ET <i>közle-</i>                     | <b>k.+ ları</b> 66a/10                             |
| (EDPT,760)Gözlemek                                    | <b>k.+ larını</b> 93b/10                           |
| <b>k.- p</b> 64a/4                                    | <b>kulağ</b> < ET <i>kulak</i> (EDPT,620) Kulak    |
| <b>közlük</b> < ET <i>közlük</i> (EDPT,760)Gözlü      | <b>k.</b> 83b/10                                   |
| <b>k.</b> 92a/10                                      | <b>kuldaşlık</b> Kullar                            |
| <b>kūçe</b> < <i>Far.</i> Çarşı, mahalle              | <b>k.</b> 75a/4                                    |
| <b>k.+ nın</b> 64a/12                                 | <b>kulluğ</b> < ET <i>kulluğ/kulluk</i> (EDPT,620) |
| <b>kudret</b> < <i>Ar.</i> Güç                        | Kulluk → <b>kulluk</b>                             |
| <b>k.</b> 68b/2                                       | <b>k.+ ın</b> 88b/7                                |
| <b>k.-i hakk</b> 69b/10                               | <b>k.+ udın</b> 93b/4                              |
| <b>k.+ i</b> 75a/1                                    | <b>k.+ unuzğa</b> 86b/2                            |
| <b>k.+ inin</b> 68b/6                                 | <b>kulluk</b> < ET <i>kulluğ/kulluk</i> (EDPT,620) |
| <b>k.+ inidin</b> 68a/6                               | Kulluk → <b>kulluğ</b>                             |
| <b>kudur</b> - < ET <i>kudur-</i> (EDPT,605)          | <b>k.</b> 79b/13                                   |
| Sinirlenmek                                           | <b>k. kıl-</b> 61a/9                               |
| <b>k.- up</b> 68b/8                                   | <b>k.+ ına</b> 73b/8                               |
| <b>kudvetü'l-‘ayān</b> < <i>Ar.</i> Halkların bilgini | <b>kuma</b> Bir erkeğin, nikahlısı bulunan         |
| <b>k.</b> 80a/10                                      | kadınlardan her birinin ötekine göre adı           |
| <b>kudvetü'l-hıfāz</b> < <i>Ar.</i> Haktanırlığın     | <b>k.+ dın</b> 56a/2                               |
| önderi                                                | <b>k.+ sı</b> 54a/4, 54b/1                         |
| <b>k.</b> 80a/8                                       | <b>k.+ sının</b> 56b/3                             |

|                                                                   |                                                        |
|-------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------|
| <b>ķ.+ larıdın</b> 54b/2                                          | <b>ķ.- ip</b> 50b/5                                    |
| <b>ķumāş</b> < <i>Ar.</i> Dokuma                                  | <b>ķūy</b> < <i>Far.</i> Kōy, sevgilinin bulunduđu yer |
| <b>ķ.+ larını</b> 64b/3                                           | <b>k.</b> 64a/12, 70a/6                                |
| <b>ķur'ān</b> < <i>Ar.</i> Kuran-ı Kerim                          | <b>k. tur-</b> 78b/1                                   |
| <b>ķ.</b> 65b/12, 65b/3, 69b/13, 94b/5                            | <b>k.+ ige</b> 90b/3                                   |
| <b>ķurğal</b> Toplanma                                            | <b>ķuyan</b> Kasırğa                                   |
| <b>ķ.+ ğa</b> 70a/13                                              | <b>ķ.</b> 80b/8                                        |
| <b>ķuruk</b> - Kurumak                                            | <b>ķuyaş</b> Güneş                                     |
| <b>ķ.- maŋ</b> 91a/9                                              | <b>ķ.</b> 79a/1                                        |
| <b>ķutluk</b> < ET <i>kutluğ</i> (EDPT,601)Kutlu, mesut           | <b>ķ. bol-</b> 78b/13                                  |
| <b>ķ.</b> 57a/10, 57b/9                                           | <b>ķ.+ nŋ</b> 81a/1                                    |
| <b>ķutul</b> - < ET <i>kutul-</i> (EDPT,602)Kurtulmak             | <b>ķuyın</b> < Fırtına                                 |
| <b>ķ.- dı</b> 87b/4                                               | <b>ķ.</b> 69a/7                                        |
| <b>ķ.- ğaylar</b> 77b/6                                           | <b>ķuzay</b> < <i>Mog.</i> Bacanak                     |
| <b>ķ.- up</b> 63b/7                                               | <b>ķ.+ mı</b> 53a/3                                    |
| <b>ķ.- ğan</b> 91a/7                                              | <b>ķüç</b> < Kuvvet, zor                               |
| <b>ķutulmak</b> < ET <i>kutul-</i> (EDPT,602) Kurtulmak           | <b>k.</b> 75a/10                                       |
| <b>ķ.</b> 76b/9                                                   | <b>k. kıl-</b> 52b/3                                   |
| <b>ķuvvet</b> < <i>Ar.</i> Zor, kuvvet                            | <b>k.+ i</b> 72a/2                                     |
| <b>ķ.+ idin</b> 48a/10                                            | <b>ķüfrān</b> < <i>Ar.</i> İyilik bilmeme              |
| <b>ķuvvetlen</b> - <i>Ar.</i> + <i>T.</i> Kuvvetlenmek, güçlenmek | <b>k.</b> 63a/5                                        |
| <b>ķ.- dürür</b> 61b/3                                            | <b>ķüllī</b> < <i>Ar.</i> Tamamıyla                    |
|                                                                   | <b>k.</b> 61b/6, 83b/6                                 |
|                                                                   | <b>ķün</b> < ET <i>ķün</i> (EDPT,725)Gündüz, gün       |

k. 58b/13, 59a/11, 59a/2, 59b/2,  
60b/13, 64a/5, 65b/8, 71a/3, 71a/6,  
72a/2, 73b/10, 73b/9, 74a/11, 74a/13,  
74b/13, 74b/4, 76a/13, 77b/4, 84a/1,  
84a/10, 84a/9, 84b/5, 89b/4, 90b/8,  
92a/6

k.+ ge 65b/3

k.+ de 78a/7

k.+ din 65b/2, 71a/5, 92a/8

k.+ i 78b/7, 79b/13, 80b/13,  
80b/3

k.+ ide 71b/3

k.+ leri 80b/3

kündüz < ET *küntüz*

(EDPT,729)Gündüz

k. 63a/10, 65b/10, 94b/5

küneş < ET *küneş* (EDPT,734)Güneş

k.+ niḡ 60a/13

küpi Birden bire, ansızın

k.+ de 61a/10

kür < ET *kür* (EDPT,735) Yuvarlak

k. 78b/11, 85b/12

küyev < ET *küdeḡü*

(EDPT,703)Damat

k. kıldı érse 66b/13

-L-

**lācverd** < *Ar.* Lacivert

1. 64a/13

**lāf** < *Far.* Konuşma, söz

1. éyle- 83a/3

**lā-ḡavle** < *Ar.* Sıkıntıyla  
karşılaştığında söylenen sabır sözü

1. 60a/3

**laḡab** < *Ar.* Takma ad

1. 58a/11

**la‘l** < *Ar.* Lal taşı, kırmızı

1. 64a/2, 70b/11

1.-ı **Bedeḡṣān** 70a/10

**lāl** < *Ar.* Dilsiz

1. 71b/3

1. ér- 71b/3

**lāle-zār** < *Far.* Lale bahçesi

1. 64a/6

1.+ **nıḡ** 70a/12

**la‘l-leb** < *Ar. + Far.* Kırmızı dudak

1.+ **iniḡ** 87a/7

**li-müellifihi** < *Ar.* Yazarı tarafından

L. 64b/11

**la‘net** < *Ar.* Beddua

1. 83b/10

1.+ **ler** 91b/5  
**lā-yezāl** < *Ar.* Yok olmaz (Allah)  
1.+ **ındın** 78b/9  
**lāyık** < *Ar.* Uygun  
1. 91b/13  
1. **é-** 77b/10  
1. **ér-** 77b/1  
**layın** gibi, kadar anlamı veren edat  
1. 78a/8, 80b/7  
**leb** < *Far.* Dudak  
1.+ **ıñdin** 88a/9  
1.+ **leri** 70a/10  
**leşker** < *Far.* Asker, ordu  
1. 53b/11, 62b/8  
1.+ **in** 59a/4, 64a/9  
1.+ **in kavla-** 63a/13  
1.+ **ıñ** 63b/3  
1.+ **i** 59a/8, 83a/8, 84a/12  
1.+ **ige** 63b/3  
**lezzet** < *Ar.* Tatlı çeşni  
1.+ **ini** 63a/3  
1.+ **idin** 60a/8, 60a/9  
**lisān** < *Ar.* Dil, lisan  
1.+ **ı** 64a/4  
**luṭf** < *Ar.* İyilik, ihsan  
1. 70a/1, 93a/4  
1.-ı **müdārā kı1-** 77a/5

1. **ü şāni‘ ér-** (*mazhar-ı l.*) 72b/6  
1.+ **ı** 74b/2  
1.+ **ıdın bol-** 70a/2  
1.+ **ıdın ér-** (*şükr-i l.*) 66a/5  
-M-  
**ma‘ārifnāk** < *Ar. + Far.* Bilgili  
m. 93b/3  
**māh** < *Far.* Ay, ay gibi  
m. 82a/2  
m.+ **ı** 79b/1  
**maḥāl** < *Ar.* Yer, mevki  
m. 50a/3  
m. **koşul-** 75b/12  
m.-ı **kabül** 75a/6  
m.+ **da** 49a/6, 52a/1, 55b/2,  
76a/12, 86b/11  
m.+ **lar** 48b/3  
m.+ **larda** 52b/10  
**maḥbūb** < *Ar.* Sevgili  
m. 69b/13  
m.+ **ınıñ** 63b/11  
**maḥfiyyen** < *Ar.* Gizlice  
m. 69a/8  
**maḥmūr** < *Ar.* Sersemlemek  
m. 64a/7

**maḥrem** < *Ar.* Yasak edilen, haram

**m. (ḳavī-yi m.)** 65a/9

**m. ḳıl-** 69b/2

**maḥrūm** < *Ar.* Yoksun

**m. ḳıl-** 93b/12

**maḥrūmluk** < *Ar. + T.* Yoksunluk

**m.** 68b/7

**maḥẓ** < *Ar.* Halis, katıksız

**m.-ı şeytān** 61b/5

**maḥzūz** < *Ar.* Haz almış

**m. (ibtidā-yı m.)** 72b/13

**maḳām** < *Ar.* Yer, görev yeri

**m. ḳıl-** 51b/10

**m.+ ın** 60b/12

**m.+ ında bol-** 63b/7

**m.+ ıda bol-** 84a/4

**m.+ ıdın** 72b/13

**ma'kes** < *Ar.* Yansıma, yansıma yeri

**m.** 78a/12

**maḳhūr-mend** < *Ar.* Kahrolmuş,  
yenilmiş

**m. ḳıl-** 74a/7

**māl** < *Ar.* Varlık, zenginlik

**m.** 87b/12, 88a/5, 88a/9,

92a/13, 92a/8

**m. turur** 88a/5

**m.+ ın** 58b/12, 90a/5

**m.+ nı** 88a/1

**m.+ ı** 90a/9

**m.+ lar** 86a/10

**m.+ ların** 87a/13, 89a/11

**m.+ larnı** 88a/1

**māl-ā-māl** < *Far.* Dopdolu

**m.** 73a/2

**mālīkū'l-mülk** < *Ar.* Mülk sahibi

**m. (ḥazret-i m.)** 72b/8

**mālīkū'l-mülūk** < *Ar.* Hükümdarların  
sahibi

**m.** 72b/8

**ma'lūm** < *Ar.* Bilinen, belli

**m. bol-** 54b/3, 75b/1

**m. bol-** 49a/9

**m. bol-** 48b/7

**m. ér-** 55a/1

**m. ér** 55a/6

**ma'mūr** < *Ar.* Bayındır

**m. bol-** 57b/9

**ma'nī** < *Ar.* Anlam

**m.+ sigā** 74a/8

**manşūr** < *Ar.* Muzaffer

**m. bol-** 74a/6

**ma'reke** < *Ar.* Savaş meydanı

**m.+ de** 64a/11

**ma'rifet** < *Ar.* Bilgi, beceri

|                               |                                                                                                                     |
|-------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| m. 63b/5                      | m.+ niñ 64b/6                                                                                                       |
| m.-i bāb 81b/8                | m.+ i 64b/7                                                                                                         |
| m.+ din 94b/3                 | m.+ ide ki 75b/13                                                                                                   |
| m.+ in 93b/3                  | mecnūnluğ < Ar. + T. Delilik                                                                                        |
| m.+ leri 65b/3                | m.+ umnıñ 87a/7                                                                                                     |
| ma‘rūf < Ar. Belli, meşhur    | meded < Ar. Yardım                                                                                                  |
| m. ér- (meşhūr u m.) 65b/12   | m. 59a/1, 74b/2                                                                                                     |
| m. (emr-i m.) 63a/10          | m. kıl- (yüz m.) 68b/1                                                                                              |
| maşlaḥat < Ar. Durum, iş      | m.+ ler 49b/13                                                                                                      |
| m. 73b/9, 78a/5               | medḥ < Ar. Övme                                                                                                     |
| m.-ı saḥtiniñ ér- 76a/9       | m. bol- 72b/4                                                                                                       |
| m.+ ı 74a/3                   | meger < Far. Halbu ki, oysa ki                                                                                      |
| m.+ lar 89b/11                | m. 61a/12, 61b/10, 70a/5, 75a/8, 78b/13                                                                             |
| mavaddat < Far. Arkadaşlık    | mehdī < Ar. Kıyametin kopmasına yakın ilahi kanunları yeniden kuracak ve bir süre saltanat süreceğine inanılan kişi |
| m. 71b/8                      | m.-yi āḥır zamān tur- 69a/12                                                                                        |
| maẓbūt < Ar. Ele geçirilmiş   | meh-pāre < Ar. Ay parçası                                                                                           |
| m. 89b/10                     | m. 70b/7, 92a/11                                                                                                    |
| m. (merbūt ve m.) kıl- 84a/9  | mekān < Ar. Yer                                                                                                     |
| mazḥar < Ar. Nail olma        | m.-ı şafā 75a/6                                                                                                     |
| m. 69a/4                      | m.-ı şecā‘at 81b/11                                                                                                 |
| m.-ı luṭf ü şāni‘ ér- 72b/6   | mek(i)r < Ar. Hile                                                                                                  |
| m.-ı zerrāt-ı ‘ālem 68a/12    | m. 50a/6                                                                                                            |
| maẓmūn < Ar. Mana             | m.+ in 61b/6                                                                                                        |
| m.+ ı 94a/7                   |                                                                                                                     |
| ma‘zūr < Ar. Mazeret          |                                                                                                                     |
| m. ol- 70b/12                 |                                                                                                                     |
| meclis < Ar. Topluluk, meclis |                                                                                                                     |

|                                                  |                                                    |
|--------------------------------------------------|----------------------------------------------------|
| <b>m.+ ini</b> 69a/1                             | <b>m.+ i</b> 88a/10, 88b/8                         |
| <b>melāyik</b> < <i>Ar.</i> Melekler             | <b>menādil</b> < <i>Ar.</i> Mendiller              |
| <b>m.</b> 70a/1                                  | <b>m.</b> 73a/8                                    |
| <b>m. bol-</b> 69b/13                            | <b>menāzil</b> < <i>Ar.</i> Menziller, konak yeri  |
| <b>melik</b> < <i>Ar.</i> Padişah, hükümdar      | <b>m.</b> 74b/4                                    |
| <b>m. (hazret-i m.)</b> 93b/9                    | <b>menfa‘at</b> < <i>Ar.</i> Çıkar, yarar          |
| <b>m.+ iniḡ</b> 94b/9                            | <b>m. yétkür-</b> 60b/11                           |
| <b>m.+ lerin</b> 49a/3                           | <b>manzar</b> < <i>Ar.</i> Manzara                 |
| <b>memālik</b> < <i>Ar.</i> Memleketler, ülkeler | <b>m.+ ı</b> 73a/5                                 |
| <b>m.</b> 74b/10                                 | <b>menzil</b> < <i>Ar.</i> Bir günlük yol, uzaklık |
| <b>memālik-sitān</b> < <i>Ar. + Far.</i>         | <b>m.</b> 73a/12, 75a/6, 75a/8                     |
| Memleketler                                      | <b>m.-i müşgbār</b> 73a/11                         |
| <b>m.</b> 72b/5, 77a/3                           | <b>m.+ de</b> 73b/9, 74a/13, 74b/13,               |
| <b>memleket</b> < <i>Ar.</i> Devlet, toprak      | 75b/2, 75b/7, 76a/10, 76a/12                       |
| <b>m.+ ni</b> 49a/6                              | <b>m.+ din</b> 73b/10, 75a/10                      |
| <b>men‘</b> < <i>Ar.</i> Yasaklama, önleme       | <b>m.+ in</b> 75a/5                                |
| <b>m. ét-</b> 52b/11                             | <b>m.+ indin</b> 78b/8                             |
| <b>mén</b> < <i>ET mén</i> (EDPT,766) Ben        | <b>m.+ i</b> 76a/9, 77b/4                          |
| <b>m.</b> 60b/6, 64b/11, 64b/12,                 | <b>merbūt</b> < <i>Ar.</i> Bağlı                   |
| 64b/8, 68b/4, 70b/7, 88b/3, 88b/7,               | <b>m. ve mazbūt kıl-</b> 84a/9                     |
| 89a/3, 91b/4                                     | <b>merd</b> < <i>Far.</i> Yiğit, adam              |
| <b>m.+ din</b> 64b/8                             | <b>m.</b> 66a/12                                   |
| <b>m.+ ge</b> 61a/9, 88a/13, 88b/1,              | <b>merdāne</b> < <i>Far.</i> Mertçe, yiğitçe       |
| 94a/10                                           | <b>m.+ dür</b> 87a/6                               |
| <b>m.+ iḡ</b> 53a/1, 60b/3, 61a/8,               | <b>m.+ ler</b> 79b/3                               |
| 63b/13, 64a/1, 64a/9, 64b/1, 64b/13,             | <b>merg</b> < <i>Far.</i> Ölüm                     |
| 65a/1, 86b/2, 87a/8, 87a/9, 94a/1                | <b>m.</b> 91b/3                                    |

m.+ i 83b/2  
**merǧzār** < *Far.* Çayırılık, çimenlik  
m.+ nıda 64b/2  
**merḥamet** < *Ar.* Acıma, şefkat  
m. 71b/7, 78a/2, 84a/4  
**mertebe** < *Ar.* Derece, basamak  
m.+ de tur- 66a/13  
**mer‘ūb** < *Ar.* Korkmuş, ürkmüş  
m. 70a/1  
**meşāff** < *Ar.* Dizilme yeri, savaşta saf  
kurma  
m. éyle- 83a/2  
**mesākīn** < *Ar.* Miskinler  
m.+ ge 71b/7  
**mesāyil** < *Ar.* Meseleler  
m.+ idin 71b/10  
**mescid** < *Ar.* Secde edilen yer  
m.+ ge 61a/9  
**meşel** < *Ar.* Örnek  
m. (ḥūrşīd-i m.) 73b/10  
m.+ dūr 88b/4  
**mesken** < *Ar.* Yurt  
m. kıl- 73b/4  
**mesmū‘** < *Ar.* İşitilen, duyulan  
m. émes turur 52b/6

**meşnevī** < *Ar.* Her beyiti kendi arasında  
kafiyeli olup aynı vezinde yazılan uzun  
manzume  
m. 70a/3, 71b/11, 80b/2  
**meşakḳat** < *Ar.* Sıkıntı, zahmet  
m.+ lar 48b/6  
**meşāyıl** < *Ar.* Şeyhler  
m.+ nıḡ 61b/12  
**meşşāte** < *Ar.* Gelin süsleyen kadın  
m.+ si 64b/6  
**meşgūl** < *Ar.* Uğraşan, ilgilenen  
m. bol- 83b/6  
m. bol- 59b/3  
m. bol- 75a/12  
m. bol- 63a/11  
m. bolup turḡan 80a/5  
**meşhūr** < *Ar.* Ünlü, şöhretli  
m. u ma‘rūf ér- 65b/12  
**meşreb** < *Ar.* Huy, karakter  
m.+ i 66a/5  
**meşrūḡ** < *Ar.* Açıklanmış, şerh  
olunmuş  
m. 50a/3  
m. bitil- 48b/11  
m. tur- 55a/9, 71b/7  
m. bitil- 92a/9  
**meşveret** < *Ar.* Danışma



|                                                   |                                                       |
|---------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|
| <b>m. éyleme-</b> 61a/13                          | <b>meymene</b> < <i>Ar.</i> Sağ kanat                 |
| <b>mevāhib</b> < <i>Ar.</i> Bağışlar, ihsanlar    | <b>m.</b> 81a/10, 82b/4                               |
| <b>m.</b> 94a/10                                  | <b>meysere</b> < <i>Ar.</i> Sol kanat                 |
| <b>mevc</b> < <i>Ar.</i> Dalga                    | <b>m.+ niḡ</b> 82b/4                                  |
| <b>m.+ inde</b> 63b/6                             | <b>mezār</b> < <i>Ar.</i> Kabir, mezar                |
| <b>mevkib</b> < <i>Ar.</i> Alay, kabile           | <b>m.</b> 79a/2                                       |
| <b>m.</b> 75a/5                                   | <b>m. (ṣadā-ı m.)</b> 79a/2                           |
| <b>m.+ i</b> 74b/7                                | <b>mezîd</b> < <i>Ar.</i> Artmak                      |
| <b>mevlānā</b> < <i>Ar.</i> Efendimiz, sahibimiz, | <b>m. (rûz-ı m.)</b> 81b/6                            |
| kimi din adamlarına hitap şekli                   | <b>mıṣr</b> < <i>Ar.</i> Şehir, ülke                  |
| <b>m. (intisāb-ı m.)</b> 80a/6                    | <b>m.-ı ‘Alī</b> 80a/1                                |
| <b>mevlūd</b> < <i>Ar.</i> Bebek, yeni doğmuş     | <b>miḥnet</b> < <i>Ar.</i> Sıkıntı, bela              |
| çocuk                                             | <b>m.+ ler bol-</b> 91a/11                            |
| <b>m.+ ıḡ</b> 93a/4                               | <b>mihr</b> < <i>Far.</i> Güneş, sevgi                |
| <b>mevzu‘</b> < <i>Ar.</i> Geçerli, konu          | <b>m. (yār-ı m.)</b> 84b/9                            |
| <b>m.</b> 75a/6                                   | <b>mihrāb</b> < <i>Ar.</i> Sevgilinin kaşı            |
| <b>meydān</b> < <i>Ar.</i> Alan, meydan           | <b>m.+ ında kıl-</b> 64b/4                            |
| <b>m.</b> 71b/2                                   | <b>mihrbān</b> < <i>Far.</i> Sevgili                  |
| <b>m. ér- (sîr-i m.)</b> 82a/2                    | <b>m.+ sîn</b> 91b/6                                  |
| <b>m.+ ıḡ</b> 70a/6                               | <b>m.+ ı (refîḡ-i m.)</b> 69b/11                      |
| <b>meyḥāne</b> < <i>Far.</i> İçki yeri            | <b>mihrībānlıḡ</b> < <i>Far.</i> + <i>T.</i> Şefkatli |
| <b>m.+ dūr</b> 87a/8                              | <b>m.+ ıḡa</b> 64a/6                                  |
| <b>meyl</b> < <i>Ar.</i> Yönelmek                 | <b>miḡ</b> Bin sayısı                                 |
| <b>m. (alurḡa m.)</b> 52a/3                       | <b>m.</b> 50a/5, 58b/8, 59a/1, 59a/12,                |
| <b>m. -i ḡayf bol-</b> 63a/6                      | 59a/3, 62a/10, 62a/11, 62a/13, 62a/9,                 |
| <b>m. é-</b> 66a/2                                | 62b/10, 71a/12, 74a/2, 74a/5, 74b/8,                  |
| <b>m. kıl-</b> 51b/12, 55b/5                      | 81b/5, 83a/2, 84b/13, 85a/5, 85a/9,                   |

86a/12, 86a/8, 86a/9, 87b/10, 87b/11,  
87b/2, 89b/11, 89b/2, 90a/12, 90b/13,  
91a/1, 91b/4

**m.+ i** 83a/2

**m.+ ler** 78b/11

**min** - < ET *min*- (EDPT,767) Binmek

**m.- diler** 70a/13

**mināre** < Minare

**m. kıyarıp tururlar** 62b/5

**mīra** < *Far.* Bir ailenin iki ayrı üyesi  
anlamına gelmektedir.

**m.** 80a/12

**mīrzā** < *Far.* Beyzade

**m.** 90b/6

**m.+ sın** 62a/4

**m.+ sıga** 85a/3

**miskīn** < *Ar.* Zavallı

**m.** 77b/6, 87a/10

**m.+ ler** 78b/1

**miz** < ET *biz* (EDPT,388) Biz

**m.** 70b/3

**moğulī** < *Ar. + Far.* Moğol, Moğollara  
ait

**m.** 80a/12

**mu** Soru edatı

**m.** 61a/1, 61a/1, 85/7

**mu'ād** < *Ar.* Hazırlanmış

**m.+ m** 68b/3

**mu'ādelet** < *Ar.* Denklik, eş değerlik

**m.** 66a/1

**mu'aṭṭal** < *Ar.* Kullanılmaz

**m.** 76a/12

**mu'aẓẓam** < *Ar.* Büyük, önemli

**m.** 80a/13, 81a/7

**mu'āzzeddin** < *Ar.* Büyük İslam dini

**m.** 69a/10

**mu'azzez** < *Ar.* Değerli, şerefli

**m.-i mükerrerem bol-** 73b/2

**mūcid** < *Ar.* Mucit, Allah

**m.+ in** 79a/1

**muḥabbet** < *Ar.* Sevgi

**m.+ i** 63b/11

**m.+ leri** 72a/12

**muḥabbetlik** < *Ar. + T.* Sevgili

**m.** 68b/8, 86b/1

**muḥāfazat** < *Ar.* Koruma, bakma

**m. kı1-** 48b/3

**m. kı1-** 48b/8

**m.+ ı** 74a/3

**muḥāl** < *Ar.* Olmayacak

**m. (emr-i m.)** 93b/2

**muḥālefet** < *Ar.* Muhaliflik, aykırılık

**m. kı1-** 49b/5

**muḥālif** < *Ar.* Karşı çıkan, uymayan

|                                                       |                                                 |
|-------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|
| <b>m.</b> 79a/9, 88b/2                                | <b>muḵarrer</b> < <i>Ar.</i> Kararlaşmış, kesin |
| <b>m.-i nifāk</b> 77a/5                               | <b>m. bol-</b> 75a/10                           |
| <b>m.+ ni</b> 81b/6                                   | <b>muḵīm</b> < <i>Ar.</i> Oturan, ikamet eden   |
| <b>m.+ ğa tur-</b> 66a/10                             | <b>m. kııl-</b> 60a/5                           |
| <b>muḵkem</b> < <i>Ar.</i> Sağlam                     | <b>muldura</b> - Ağlamak                        |
| <b>m. kııl-</b> 89a/7                                 | <b>m.- p</b> 70b/5                              |
| <b>m. kıılıp turur</b> 86b/11                         | <b>muḵa</b> < ET <i>muḵa</i> (EDPT,769) Buna    |
| <b>muḵtāc</b> < <i>Ar.</i> İhtiyaç sahibi, yoksul     | <b>m.</b> 48b/13                                |
| <b>m.+ lar</b> 68a/8                                  | <b>muḵa</b> < ET <i>muḵa</i> (EDPT,767)         |
| <b>muḵtaşar</b> < <i>Ar.</i> Kısa, özet               | Bunca, bu kadar                                 |
| <b>m. tur-</b> 75a/13                                 | <b>m.</b> 58b/7, 90b/10, 90b/9                  |
| <b>muḵterem</b> < <i>Ar.</i> Saygın                   | <b>munda</b> Bunda, burada                      |
| <b>m. éyle-</b> 69b/10                                | <b>m.</b> 90a/5, 91b/12                         |
| <b>muḵābele</b> < <i>Ar.</i> Karşılık verme, karşılık | <b>mundağ</b> < ET <i>muḵ+dék</i> Böyle, bunun  |
| <b>m. ('ināyet-i m.)</b> 93b/8                        | gibi → <b>mundağ</b>                            |
| <b>m.+ side</b> 91b/7, 93b/8                          | <b>m.</b> 61a/4, 61b/4, 65a/12, 91b/2,          |
| <b>muḵābil</b> < <i>Ar.</i> Karşıda bulunan,          | 91b/4, 93a/2                                    |
| karşılık                                              | <b>mundağ</b> < ET <i>muḵ+dék</i> Böyle, bunun  |
| <b>m.</b> 78a/9, 79a/11                               | gibi → <b>mundağ</b>                            |
| <b>muḵadder</b> < <i>Ar.</i> Takdir edilmiş           | <b>m.</b> 74b/11, 77a/10, 78b/1                 |
| <b>m.</b> 74a/3                                       | <b>m. ér-</b> 91a/13                            |
| <b>muḵaddim</b> < <i>Ar.</i> Sunan, takdim eden       | <b>mundın</b> Bundan                            |
| <b>m.+ idin (müteberrik-i m.)</b>                     | <b>m.</b> 53a/1, 56b/13, 75b/4, 85a/4           |
| 73b/2                                                 | <b>munı</b> Bunu                                |
| <b>m.+ leri</b> 51a/11                                | <b>m.</b> 48b/1, 51b/4, 60b/1, 61b/2,           |
| <b>muḵahhir</b> < <i>Ar.</i> Kahreden, yok eden       | 88a/5                                           |
| <b>m. kııl-</b> 48b/9                                 | <b>muḵı</b> Bunu                                |

**m.** 78a/7

**munuḡ** Bunun

**m.** 48a/10, 48a/13, 48b/10,  
52b/5, 52b/8, 54a/10, 54a/13, 54a/5,  
54a/6, 54b/10, 54b/2, 54b/4, 54b/7,  
55a/1, 55a/3, 55a/4, 55a/5, 55a/8,  
55b/10, 56a/10, 56a/12, 56a/7, 56a/9,  
56b/11, 56b/12, 56b/7, 57a/1, 57b/11,  
58a/10, 66a/11, 77b/10, 92b/13, 93a/4,  
93b/10

**mūr** < *Far.* Karınca

**m.** 79a/12

**murād** < *Ar.* İstek, dilek

**m.** 51a/4

**m.+ in** 57a/10, 85b/9

**m.+ inça** 57a/9

**m.+ ığa yét-** 67a/8

**muraşşa'** < *Ar.* Değerli taşlarla süslü,  
iki mısra'ı aynı vezin ve kafiye beyit

**m.** 63b/12

**m. kı1-** 74b/6

**murğzār** < *Far.* Çimenlik

**m.+ 1** 73a/12

**muşāffī** < *Ar.* Arıtan, süzen

**m.** 82a/8

**muşhaf** < *Ar.* Toplanmak

**m.** 85a/5

**musahḡhar** < *Ar.* Fethedilmiş, ele  
geçirilmiş

**m. bol-** 48a/10

**m. kı1-** 49b/4

**m. kı1-** 49a/4, 49a/5

**m. kı1-** 48b/10

**muştafāvī** < *Ar.* İslam peygamberi Hz.  
Muhammed Mustafa ile ilgili

**m.** 80a/7

**muṭāla'a** < *Ar.* Okuma, inceleme

**m.** 66a/13

**m. kılsam érdi** 65a/1

**mu'temed** < *Ar.* Güvenilir, itimat edilir

**m.** 79b/13

**muṭī'** < *Ar.* Boyun eğenler

**m. bol-** 49a/5

**muṭlak** < *Ar.* Kesin

**m.** 69b/11

**muvāfakatlık** < *Ar.* + *T.* Anlaşan,  
uyuşan

**m.** 65b/1

**muvāffak** < *Ar.* Başaran

**m. bol-** 65a/10

**m. ér-** 82b/10

**muvāfık** < *Ar.* Uygun, yerinde

**m. é-** 77b/9

**muzaffer** < *Ar.* Zafer kazanmış

|                                                      |                                                     |
|------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|
| m. 48b/9, 74a/6                                      | <b>müftî</b> < <i>Ar.</i> Fetva veren               |
| <b>mübālağa</b> < <i>Ar.</i> Abartma, büyütme        | m. 85b/6                                            |
| m. <b>kıldı érse</b> 52b/9                           | <b>mühimîn</b> < <i>Ar.</i> + <i>Far.</i> Ehemmiyet |
| m. <b>kıldılar érse</b> 88a/6                        | gerektiren bir husus, mevzu                         |
| <b>mübārek</b> < <i>Ar.</i> Uğurlu, kutlu            | m. 49b/2, 93b/9                                     |
| m. 68b/12, 73a/11                                    | <b>mühlet</b> < <i>Ar.</i> Tanınan süre             |
| m. <b>tur-</b> 76a/9, 77a/13                         | m. 86b/3                                            |
| <b>mübāriz</b> < <i>Ar.</i> Dövüş, güreşe kalkan,    | m. <b>bér-</b> 86b/5                                |
| savaşan                                              | <b>mükemmel</b> < <i>Ar.</i> Tam, eksiksiz          |
| m. 65a/3, 66a/12, 71b/2                              | m. 83b/8                                            |
| m. <b>bol-</b> 61a/6                                 | m. <b>bol-</b> 63b/10                               |
| m.+ <b>lerniñ</b> 81b/8                              | m.+ <b>dür</b> 94b/4                                |
| m.+ <b>leri</b> 82b/10                               | m. <b>kıl-</b> 50a/9, 73b/7, 78a/7,                 |
| <b>mübārizeddin</b> < <i>Ar.</i> Din savaşları       | 78b/9                                               |
| m. 76a/10                                            | <b>mükerrem</b> < <i>Ar.</i> Saygın, şerefli        |
| <b>mübārizlik</b> < <i>Ar.</i> + <i>T.</i> Savaşlar  | m. <b>bol-</b> ( <b>mu‘azzez-i m.</b> ) 73b/2       |
| m.+ <b>leriniñ</b> 71b/6                             | <b>mülākāt</b> < <i>Ar.</i> Görüşme                 |
| <b>mübtelā</b> < <i>Ar.</i> Tutkun, alışkın          | m. <b>kıl-</b> 75b/12                               |
| m.+ <b>larnıñ</b> 68a/11                             | <b>mülāzemet</b> < <i>Ar.</i> Bir yere veya kimseye |
| <b>müdārā</b> < <i>Ar.</i> Dostça geçim, yüze        | sımsıkı bağlanma                                    |
| gülme                                                | m.+ <b>iğa</b> 76a/11                               |
| m. <b>kıl-</b> ( <b>luţf-ı m.</b> ) 77a/5            | <b>mülāzım</b> < <i>Ar.</i> Yardımcı, hizmetçi      |
| <b>müfettiḥu’l-ebvāb</b> < <i>Ar.</i> Kuluna kapılar | m. <b>kıl-</b> 89a/13                               |
| açan Tanrı                                           | m.+ <b>ı ér-</b> 50a/8                              |
| m.+ <b>nıñ</b> 76a/4, 82a/13                         | m.+ <b>ıda</b> 57a/12                               |
| <b>müfteḥir</b> < <i>Ar.</i> Kıvaç duyan, şerefli    | m.+ <b>lar</b> 48b/2, 76a/1                         |
| m. <b>bol-</b> 76a/11                                | m.+ <b>lar ér-</b> ( <b>bég ve m.</b> ) 80a/13      |

**m.+ ları** 50a/2, 83b/4, 87b/5,  
89a/12

**m.+ larıga** 92a/13

**m.+ larıga** 92b/3

**mülk** < *Ar.* Ülke

**m.** 78a/6

**m. ('adl-ı m.)** 68b/4

**mümāss** < *Ar.* Dokunan, temas eden

**m.** 80a/1

**mūmin** < *Ar.* İnanan, iman eden

**m.+ lerge** 71b/8

**münāfık** < *Ar.* İki yüzlü, ara bozucu

**m.** 83b/2

**münāza'at** < *Ar.* Çekişme

**m.** 49b/11

**müneccīm** < *Ar.* Yıldız falına bakan

**m.** 60a/7

**münevver** < *Ar.* Aydın, ışıklandırılmış

**m. ér-** 79b/4

**m. kı1-** 73a/9

**münfa'il** < *Ar.* Kırılmış, gücenmiş

**m.** 94b/10

**münhezim** < *Ar.* Bozguna uğrayan,

bozgun

**m. bol-** 50b/12

**münkaṭı'** < *Ar.* Kesik, kopuk

**m. bolmay turur** 75b/2

**münker** < *Ar.* Yadsınan, reddedilen

**m. (nehy-i m.)** 63a/10

**mürekkeb** < *Ar.* Oluşturulmuş,  
meydana getirilmiş

**m. (ğubār-ı m.)** 73a/13, 77a/11

**müretteb** < *Ar.* Düzenlenmiş, dizilmiş

**m.** 68a/6

**mürevveh** < *Ar.* Kokulandırılmış

**m.** 68b/10

**mürşid** < *Ar.* Doğru yolu gösteren,  
şeyh

**m.** 72b/8

**mürüvvet** < *Ar.* İnsanlık, cömertlik

**m.** 88b/9, 92b/5

**m. kı1-** 71b/8

**mürvārīd** < *Far.* İnci

**m.** 64a/2

**müsebbib** < *Ar.* Sebep olan, yaratan

**m. bol-** 57b/4

**müsebbibü'l-esbāb** < *Ar.* Sebepleri  
yaratan

**m. (hazret-i m.)** 82a/13

**müselmān** < *Far.* Müslüman

**m.** 55a/11, 61b/4, 65a/4

**m. bol-** 94b/3

**m.+ larnı** 85a/12

**müselmānlık** < *Ar. + T.* Müslümanlık

|                                                          |                                                  |
|----------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|
| <b>m.+ da</b> 71b/10                                     | <b>mütedeyyin</b> < <i>Ar.</i> Dindar            |
| <b>müslim</b> < <i>Ar.</i> Müslüman, itaat eden          | <b>m.</b> 66a/12                                 |
| <b>m.</b> 77a/9, 82a/4                                   | <b>m.+ din</b> 65a/4                             |
| <b>müsta‘idd</b> < <i>Ar.</i> Yeterince gücü olan, güçlü | <b>mütekābir</b> < <i>Ar.</i> Kendini beğenmiş   |
| <b>m. bol-</b> 62a/10                                    | <b>m.</b> 68b/3                                  |
| <b>müşāhede</b> < <i>Ar.</i> Bir şeyi gözle görme        | <b>m. ér-</b> (ğaddār ve m.) 83b/2               |
| <b>m. kıl-</b> 48a/9                                     | <b>müteşerri‘</b> < <i>Ar.</i> Şeriat bilgini    |
| <b>müşerref</b> < <i>Ar.</i> Şerefli                     | <b>m.</b> 65a/3, 66a/12                          |
| <b>m. kıl-</b> 73a/11                                    | <b>mütevāfir</b> < <i>Ar.</i> Çoğalan, bollaşan  |
| <b>müşfik</b> < <i>Ar.</i> Şefkatli                      | <b>m.</b> 68b/3                                  |
| <b>m. bol-</b> 91a/11                                    | <b>müteveccih</b> < <i>Ar.</i> Birine ilgi duyan |
| <b>müşg</b> < <i>Far.</i> Misk                           | <b>m. bol-</b> 71a/5, 84b/7, 93a/5               |
| <b>m. ve ‘anberler saç-</b> 64a/12                       | <b>m. bol-</b> 50b/1                             |
| <b>müşgbār</b> < <i>Far.</i> Misk yağdıran               | <b>m. boldılar érse</b> 71a/2                    |
| <b>m. (menzil-i m.)</b> 73a/11                           | <b>müttefik</b> < <i>Ar.</i> Birleşen, anlaşılan |
| <b>müşkil</b> < <i>Ar.</i> Güç, zor                      | <b>m. bol-</b> 49b/12                            |
| <b>m.+ i</b> 94b/6                                       | <b>m. bol-</b> 49a/8                             |
| <b>m.+ i (sedd-i m.)</b> 94b/6                           | <b>m. kıl-</b> 49b/11                            |
| <b>müştak</b> < <i>Ar.</i> Özleyen, arzulayan            | <b>m. bolğan érmiş</b> 52b/4                     |
| <b>m.</b> 88a/11                                         | <b>müttekavvī</b> < <i>Ar.</i> Kuvvet alan       |
| <b>mütāba‘at</b> < <i>Ar.</i> İzinden gitme, uyma        | <b>m.+ ler</b> 64a/10                            |
| <b>m. 94a/4, 94a/5</b>                                   | -N-                                              |
| <b>müte‘āl</b> < <i>Ar.</i> Yüce                         |                                                  |
| <b>m. (īzed-i m.)</b> 93b/1                              | <b>nābūd</b> < <i>Far.</i> Yok, yok olmuş        |
| <b>müteberrik</b> < <i>Ar.</i> Kutlu sayılan, uğurlu     | <b>n.</b> 68a/13, 68a/4                          |
| <b>m.-i mukāddimidin</b> 73b/1                           |                                                  |

**nādiru'z-zamān** < *Ar.* Az rastlanılan  
zaman

n. 73b/12

n. (**ḥazret-i n.**) 69a/10, 74a/4

**nāgāh** < *Far.* Ansızın, birdenbire

n. 50a/6, 84a/10

**nāgehān** < *Ar.* Ansızın, apansız

n. **ķıl-** 70b/11

**naġu** Niçin

n. 61a/1

**naḥvetlik** < *Ar. + T.* Böbürlenme,  
şışınme

n. 68b/4

**nākāste** < *Far.* Eksiksiz

n.+ **dūr** 66a/7

**nākış** < *Ar.* Eksik, kusurlu

n. 68b/5

n. '**aķl tur-** 61a/5

**nākışāt** < *Ar.* Eksiği olanlar, kusuru  
olanlar

n. **tur-** 61a/3

**naķķāre** < *Ar.* Davul

n. 70a/12

**naķl** < *Ar.* Anlatma

n. **éyle-** 94b/7

**nāma'dūd** < *Far. + Ar.* Sayısız, çok

n. 69a/3

**nāmahdūd** < *Far. + Ar.* Sınırsız

n. 69a/4

**namāz** < *Far.* İbadet, namaz

n. 59b/2, 63a/8

n. (**cāy-ı n.**) 66a/4

n.-ı **ḥuften** 87b/8, 90a/1

n.-ı **peşīnge** 91b/8

n.-ı **şām** 90a/1

n. ve **tā'atdın ķıl-** 61b/8

n.+ **ġa** 59b/3

n.+ **da (vaķt-ı n.)** 90b/12

n.+ **dın** 59b/4

**nāmdar** < *Far.* Ünlü

n. 65a/3

**nāmūs** < *Ar.* Irz

n. 70b/13

**nāmüselmān** < *Far. + Ar.* Müslüman  
olmayan, kafir

n. 61b/5

**nān** < *Far.* Ekmek

n. 94b/8

**nāpesendīde** < *Far.* Beğenilmemiş

n. **tur-** 52b/7

**nāpeydā** < *Far.* Belli olmayan, belirsiz

n. 71b/9

**naşīb** < *Ar.* Pay, Tanrının kula kısmet  
ettiği



|                                                                      |                                                                                                      |
|----------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| n. <b>ķıl</b> - 80b/6                                                | n.+ <b>ler</b> 64a/3, 70b/12                                                                         |
| <b>naşıhat</b> < <i>Ar.</i> Öğüt                                     | n.+ <b>lerniŋ</b> 64a/12                                                                             |
| n. 62b/9, 76b/13, 77b/5, 77b/7,<br>83b/10                            | <b>nāzik</b> < <i>Far.</i> İnce, zarif                                                               |
| n. <b>ķıl</b> - 71a/6                                                | n. 70b/3                                                                                             |
| n. <b>ķıl</b> - 63b/9                                                | <b>nazm</b> < <i>Ar.</i> Düzenleme                                                                   |
| n.+ <b>nı</b> 77b/8                                                  | n. 81b/10, 94b/12                                                                                    |
| n.+ <b>ķa</b> 77b/9                                                  | <b>ne</b> < ET <i>ne</i> (EDPT,774) Ne                                                               |
| n.+ <b>lar ķıl</b> - 84b/12                                          | n. 64b/11, 64b/7, 64b/8, 66a/7,<br>72a/3, 72b/7, 73a/3, 76b/9, 77b/1,<br>78b/3, 83a/3, 88a/4, 91b/11 |
| n.+ <b>lar ķıl</b> - 61b/13, 62a/5, 62b/6,<br>63b/9, 89a/8           | n. <b>bol</b> - 94a/1                                                                                |
| n.+ <b>larımın</b> 91a/12                                            | n. <b>ķıl</b> - 58b/5                                                                                |
| <b>nātüvān</b> < <i>Far.</i> Güçsüz                                  | n. <b>ķıl</b> - 85b/12                                                                               |
| n.+ <b>larnıŋ</b> 68a/11                                             | n. <b>ķıl</b> - 88a/12                                                                               |
| <b>nāyib</b> < <i>Ar.</i> Vekil, temsilci                            | n. <b>ķılur érmiş</b> 76b/8                                                                          |
| n.+ <b>ler</b> 90a/7                                                 | <b>neberd</b> < <i>Far.</i> Savaş                                                                    |
| <b>nāz</b> < <i>Far.</i> Cilve                                       | n. ( <b>rüz-i n.</b> ) 82a/10                                                                        |
| n. <b>ķıl</b> - 64a/6                                                | <b>nebevī</b> < <i>Ar.</i> Peygamber ile ilgili                                                      |
| <b>naẓar</b> < <i>Ar.</i> Bakma, bakış                               | n. 80a/7                                                                                             |
| n. 75a/9                                                             | <b>nebīre</b> < <i>Ar.</i> Torun                                                                     |
| n. <b>ķıl</b> - 94b/9                                                | n.+ <b>si</b> 57b/6, 58b/3, 67b/1                                                                    |
| n. <b>ķıl</b> - 78b/11                                               | <b>necāt</b> < <i>Ar.</i> Kurtuluş                                                                   |
| n. ve ‘ <b>ināyeti bol</b> - 67a/7                                   | n. <b>bér</b> - 67a/5, 67a/6                                                                         |
| <b>naẓargāh</b> < <i>Ar.</i> + <i>Far.</i> Bakış yeri, seyir<br>yeri | <b>néçe</b> < ET <i>neçe</i> (EDPT,775) Nice, ne<br>kadar                                            |
| n. <b>ér</b> - 75a/8                                                 |                                                                                                      |
| <b>nāzenīn</b> < <i>Far.</i> Nazlı                                   |                                                                                                      |

n. 48b/13, 48b/4, 49b/8,  
52b/11, 59a/6, 61a/6, 71a/6, 77b/4,  
78a/6, 84a/9

n.+ niḡ 70b/10

n.+ sige 69b/5

nečük < ET nečük (EDPT,775) Niçin,  
nasıl

n. 52b/11, 52b/9

nedīm < Ar. Sohbet arkadaşı

n. 65a/9

nefs < Ar. Ruh, öz

n. (ḡavī-yi n.) 68b/4

n.-i šükrisidin 66a/3

n.-i emmāre 63a/4

n.-i emmāre tur- 60a/1, 93a/5

n.+ niḡ 60a/5

n.+ iḡni 63b/6

n.+ iniḡ 66a/2

n.+ ini 61b/3

n.+ lerige 65a/13

neheng < Far. Timsah

n. 79a/2

nehy < Ar. Yasaklama

n.-i münker 63a/10

neng < Far. Utanç

n. 70b/13

nerd < Far. Tavla, tavla oyunu

n.+ ni 61b/9

nergis < Far. Nergis, güzelin gözü

n. 64a/7

nesīm < Ar. Meltem, esinti

n. 64a/9

n.-i şahnlarıda 68b/10

n.+ i 73a/5

nesl < Ar. Kuşak, soy

n. 57a/2

n.+ i 55b/11, 56a/1, 56a/5,

56b/13, 67a/13, 67b/5, 85a/1, 85b/7

n.+ idin 57b/5, 57b/6, 79b/4,

81b/5

n.+ idin tur- 53b/7

neşr < Ar. Düzyazı, nesir

n.+ i 94b/12

nesrīn < Far. Yaban gülü

n. 77a/12

neşāt < Ar. Sevinç

n. 69a/2

netek < ET neteg (EDPT,776)Nasıl,

niçin

n. 63a/12, 65a/10, 67a/5

n. kıl- 50a/1

n.+ ni 63b/4

netīce < Ar. Sonuç

n. (ve'l-ḡükm-i n.) 80a/7

**nev** < *Far.* Yeni, taze

n. 72b/13, 81b/7

**nevā** < *Far.* Ses, nağme

n.+ lar 68a/8

**nevbet** < *Ar.* Nöbet, sıra

n. 48b/13, 48b/4

n.+ i 84a/2

**nev'ī** < *Ar.* Tür, cins

n. 48b/3

**nevk** < *Far.* Uç

n. 83a/11

**nice** < ET *neçe* (EDPT,775) Ne miktar

n. 88a/10

**nifāk** < *Ar.* Bozgunculuk, bölücülük

n. (muḥālif-i n.) 77a/5

**nikāh** < *Far.* Nikah, evlenme

n. 70b/2

**nigār** < *Far.* Çok güzel, sevgili

n. 73a/6

n.+ lar 64a/8

**nigehdār** < *Far.* Gözcü, koruyucu

n. 81b/1

**nigīn** < *Far.* Mühür, yüzük

n. 93b/6

**nigūn** < *Far.* Uğursuz

n. 50a/7

n. ér- 77b/3

**nigūn-sār** < *Far.* Baş aşağı

n. kıl- 83a/9

**nihāl** < *Far.* Taze, fidan

n. 82a/3

**nihāyet** < *Ar.* Son, son derece

n. 68a/7

n.+ i 71b/5

n.+ ler kıl- 53b/6

**nihāyetlik** < *Ar.* + *T.* Sonlu

n. 68a/7

**nikū-rāy** < *Far.* Adaletli

n. 79b/5, 79b/8

**nīme** < *Far.* Yarım, parça

n. 87a/8

n. al- 58b/9

n.+ niṣ 92a/9

**ni'met** < *Ar.* Bağış, bolluk

n.+ lerni 63a/3

**nisār** < *Ar.* Saçma, serpmeye

n. éyle- 74b/5

**nişān** < *Far.* İz, ferman, tuğra

n. 73a/3

**nişīn** < *Far.* Oturan, oturmuş

n. (şadr-ı n.) 69a/4

**niyāz** < *Far.* Dua, yalvarma

n. 69b/7

**niyyet** < *Ar.* Niyet, kasıt

|                                          |                                       |
|------------------------------------------|---------------------------------------|
| n. 61b/10, 77a/6, 77b/8                  | n. bér- 59b/11, 60a/3                 |
| n.+ i 66a/7, 77a/4, 82a/9                | n. béríp turur 62b/8                  |
| nizā' < Ar. Kavga, çekişme               | n. bol- (feth ve n.) 71a/13           |
| n. kıl- (huşūmet ve n.) 49b/13           | n. tap- 51a/3                         |
| nöker < Mog. Birinin hizmetinde veya     | n. tap- 50a/10                        |
| maiyetinde olan kimse                    | n. tap- 50a/4                         |
| n. 48b/13, 87b/7                         | n.+ in 88b/3                          |
| n.+ in 62a/2                             | n.+ iğa 72b/7                         |
| n.+ ni 50b/6                             | nūş < Far. İşret                      |
| n.+ i 53b/2, 62b/1                       | n. éyle- 66b/1                        |
| n.+ imiz 58b/1                           | nümāy < Far. Görünen, ortada          |
| n.+ leri 58b/3                           | n. 78b/1                              |
| n.+ lerin 58b/7                          | nüzül < Ar. İnme, aşağı inme          |
| n.+ leriğe 58a/13, 87b/6                 | n.-i iclāl 74b/3                      |
| nūr < Ar. Işık, aydınlık                 | n.-i iclālından 76a/6                 |
| n. 75a/9, 81a/13                         | n. kıldılar érse 75b/7                |
| n.-ı feray 78a/13                        | -O-                                   |
| n.+ in 79a/13, 94a/13                    | oğ(u)l < ET oğul (EDPT,83) Evlat,     |
| n.+ ı 63b/4, 65a/5                       | oğul                                  |
| n.+ ının 63b/2                           | o. 84b/4                              |
| nūrān < Ar. + Far. Işıklar, parlaklıklar | o.+ ı 50a/8, 50b/6, 51b/3, 52a/2,     |
| n.+ ı 66a/4                              | 52a/5, 53b/3, 54a/10, 54a/11, 54a/12, |
| nūşret < Ar. Yardım, Tanrının yardımı    | 54a/13, 54a/5, 54a/6, 54a/8, 54b/1,   |
| n. 74a/11, 75a/4, 79b/2, 90a/8           | 54b/10, 54b/12, 54b/2, 54b/4, 54b/7,  |
| n.-i ebediyyesi 93a/3                    | 54b/8, 55a/1, 55a/12, 55a/2, 55a/3,   |
| n. (rāy-ı n.) 73a/10                     |                                       |
| n.-i şî'ār 75b/6                         |                                       |

55a/4, 55a/5, 55a/7, 55a/8, 55a/9,  
55b/1, 55b/10, 55b/11, 55b/13, 55b/2,  
55b/4, 55b/6, 55b/8, 56a/10, 56a/11,  
56a/12, 56a/5, 56a/6, 56a/7, 56a/8,  
56a/9, 56b/10, 56b/11, 56b/12, 56b/13,  
56b/4, 56b/5, 56b/6, 56b/7, 56b/8,  
56b/9, 57a/1, 57a/4, 57a/5, 58a/10,  
58a/11, 58b/2, 59a/12, 67a/10, 72a/5,  
76a/13, 79b/4, 81a/7, 81b/13, 84a/5,  
85a/13, 86a/13, 86b/9, 92a/7

**o.+ 1 ér-** 50b/1

**o.+ 1 tur-** 67b/1

**o.+ m** 49b/10

**o.+ iga** 52a/3, 53a/1, 55b/5

**oğlan** < ET *oğlan* (EDPT,85) Erkek  
evlat

**o.** 58a/7, 80b/11

**o.+ m** 74a/4

**o.+ ları** 49b/4, 54b/8, 56a/2,

57a/2, 81a/4, 81a/6, 81b/9, 91b/7

**o.+ ları ér-** 66b/7

**o.+ larının** 56a/3, 58a/11

**o.+ larının** 57a/11

**oğrılık** < ET *oğrılık* (EDPT,93)

Uğruluk, hırsızlık

**o.** 49b/8

**ok** < ET *ok* (EDPT,76) Ok, vakit,  
zaman

**o.** 60a/2, 83b/11, 89b/1, 91a/7

**o. tur-** 91b/13

**o.+ m** 53b/4

**o.+ m** 61b/9

**o.+ ma** 80b/8

**o.+ ları** 70a/8, 70b/2

**okluğ** < ET *okluğ* (EDPT,85) Oklu

**o.** 62a/11

**okta** Vakit, zaman

**o.** 85b/13

**oku** - < ET *okı-* (EDPT,79) Okumak

**o.- r** 91b/4

**o.- miş-mén** 64b/11

**o.- p** 59b/12, 94a/7

**o.- ban** 94b/7

**o.- ganları** 65b/3

**o.- r érdi** 59b/11

**okul** - < ET *okıl-* (EDPT,85) Okunmak

**o.- madı** 93a/1

**ol** < ET *ol* (EDPT,123) O ( İşaret  
zamiri), O (İşaret sıfatı)

**o.** 48a/13, 48b/9, 49a/12,

49a/13, 49a/2, 49a/6, 49b/2, 50a/1,

50b/12, 50b/13, 50b/8, 51a/4, 51a/5,

51a/6, 51b/10, 51b/12, 51b/6, 52a/1,

52a/3, 52a/4, 52a/8, 52b/2, 52b/7,  
 53a/13, 53a/6, 53a/7, 53b/2, 53b/3,  
 54a/10, 54a/13, 54a/2, 54a/5, 55a/11  
 55a/12, 55b/2, 55b/3, 55b/4, 57a/7,  
 58b/11, 59a/8, 60a/4, 60a/5, 60b/1,  
 61a/11, 61a/12, 61b/12, 62a/13, 62a/7,  
 62a/8, 62b/13, 63a/4, 63b/5, 64a/11,  
 64b/5, 65a/3, 65a/5, 66a/10, 66a/8,  
 66a/9, 67a/10, 67a/13, 67a/7, 68b/3,  
 68b/8, 69a/12, 69a/4, 69b/10, 69b/7,  
 69b/8, 70a/1, 70b/11, 70b/13, 71b/2,  
 71b/4, 72a/12, 72a/3, 72a/5, 73a/11,  
 73a/9, 73b/10, 73b/9, 74a/12, 74b/3,  
 76a/10, 76b/10, 77b/2, 77b/7, 77b/9,  
 78b/7, 83a/12, 83a/7, 85a/10, 85b/3,  
 86a/11, 86a/5, 86b/10, 86b/11, 86b/13,  
 87a/1, 87a/10, 87a/13, 87a/3, 88a/1,  
 88a/8, 88a/9, 88b/6, 89a/13, 89a/6,  
 89b/9, 90a/13, 90a/3, 91b/8, 92a/9,  
 92b/11, 93a/11, 93a/8, 93b/1, 93b/12,  
 93b/5, 93b/6, 94a/1, 94a/6, 94a/8, 94a/9

**o.+ dur** 93b/11, 93b/4, 94b/8

**o. ér-** 89b/9

**o. tur-** (haberi o.) 89b/6

**ol** - < ET *ol-* (EDPT,125) Olmak

**o.- ar** 81a/2

**o.- ur** (sezāvār o.) 83b/3

**o.- dı** (hoş o.) 76a/7

**o.- salar** (ma‘zūr o.) 70b/12

**o.- dukta** 93a/6

**o.- maz** 60b/9

**olça** O kadar, çok fazla

**o.** 91a/5

**o. kııl-** 52a/12

**o.+ dın** 86a/10

**oltur** - < ET *otur-* (EDPT,67) Oturmak,  
 yerleşmek

**o.- ur** 84b/12

**o.- dı** 52a/10

**o.- dılar** 84a/9, 84b/8

**o.- up** 53b/3, 71a/3, 85b/2,  
 85b/5, 92b/12

**o.- ğanda** 59a/2, 62a/7

**o.- ğanın** 64b/6

**o.- ğanı** 84b/10

**o.- ur érđi** 50b/9

**olturğuz** - Oturtmak

**o.- up** 85b/4, 92b/10

**on** < ET *on* (EDPT,166) On

**o.** 48a/12, 49b/6, 54b/4, 55b/6,

56a/12, 58b/13, 59a/12, 59a/2, 62a/11,

62a/3, 65a/11, 71a/6, 78b/4, 80b/4,

87b/10, 87b/2, 89b/4, 90a/3

**o.+ da** 57a/8

|                                                   |                                              |
|---------------------------------------------------|----------------------------------------------|
| <b>o.+ 1</b> 80b/4                                |                                              |
| <b>oŋ</b> < ET <i>oŋ</i> (EDPT,166)Sağ, sağ taraf | <b>-Ö-</b>                                   |
| <b>o. + 1</b> 74b/1                               |                                              |
| <b>oşuk</b> Acele                                 | <b>öçür</b> Zaman, an                        |
| <b>o.+ m1</b> 61b/9                               | <b>ö.+ de</b> 49a/12, 73b/10, 87a/1,         |
| <b>ot</b> < ET <i>ot</i> (EDPT,34)Ateş            | 89b/6, 90a/7, 91b/9                          |
| <b>o. 79a/7</b>                                   | <b>öğret</b> < ET <i>ögret-</i> (EDPT,114)   |
| <b>o. sal-</b> 68b/8                              | Öğretmek                                     |
| <b>o.+ 1</b> 70b/6                                | <b>ö.- e</b> 94b/6                           |
| <b>o.+ 1ğa</b> 64b/9                              | <b>öl -</b> < ET <i>öl-</i> (EDPT,125) Ölmek |
| <b>o.+ 1dm</b> 67a/5                              | <b>ö.- di</b> 54a/6, 89b/2                   |
| <b>otla -</b> < ET <i>otla-</i> (EDPT,57) Otlamak | <b>ö.- enlerinin</b> 73b/2                   |
| <b>o.- p</b> 64a/6                                | <b>ö.- e-sén</b> 61b/5, 61b/6                |
| <b>otlağ</b> < ET <i>otluk</i> (EDPT,55)Çayır,    | <b>ö.- üp</b> 70a/8                          |
| mera                                              | <b>ö.- geç</b> 49a/7                         |
| <b>o.+ da</b> 90b/11                              | <b>ölgelik</b> < <i>Mog. + T.</i> Tımarlı    |
| <b>ottuz</b> < ET <i>ottuz</i> (EDPT,74) Otuz     | <b>ö. 81a/9</b>                              |
| sayısı                                            | <b>ölmek</b> < <i>öl-</i> (EDPT,125) Ölmek   |
| <b>o. 50a/5, 54a/2, 74a/2</b>                     | <b>ö. é-</b> 83b/1                           |
| <b>o.+ ında</b> 77a/10                            | <b>öltür -</b> Öldürmek                      |
| <b>otur -</b> < ET <i>otur-</i> (EDPT,67) Oturmak | <b>ö.- di</b> 49b/1, 49b/10, 50b/6           |
| <b>o.- ğıl</b> 88a/11                             | <b>ö.- üp</b> 48b/11, 62a/2, 62a/5,          |
| <b>oyna -</b> < ET <i>oyna-</i>                   | 62a/7, 62b/10, 62b/4, 63b/6, 72a/8,          |
| (EDPT,275)Oynamak, hareket etmek                  | 72b/2                                        |
| <b>o.- sa</b> 61b/10, 61b/9                       | <b>ö.- gen</b> 52b/13                        |
| <b>ozura -</b> Ulaştırmak                         | <b>ö.- mey</b> 62b/11                        |
| <b>o.- sa</b> 80b/7                               | <b>öltürgüz -</b> Öldürtmek                  |

**ö.- diler** 49a/9  
**ölük** < ET *ölüg* (EDPT,142) Ölü  
**ö.** 82b/7, 83a/11  
**ö.+ lerin** 83b/13  
**ölüm** < ET *ölüm* (EDPT,146) Ölüm  
**ö.+ i** 83b/1, 83b/2  
**‘öm(ü)r** < Ar. Ömür  
**‘ö.** 65b/1  
**öŋ** < ET *öŋ* (EDPT,167) Sağ taraf, ön  
**ö.** 81a/10, 87a/3  
**örte** - < ET *örte-* (EDPT,208) Yakmak,  
tutuşturmak  
**ö.- diler érse** 52b/13  
**ösrü** - < ET *ösür-* (EDPT,251) Sarhoş  
olmak  
**ö.- p** 61b/10  
**ö.- künce** 61b/7  
**öt** - < ET *öt-* (EDPT,39) Vazgeçmek,  
ayrılmak  
**ö.- diler** 87a/13  
**ö.- üp** 50a/3, 52a/1, 55b/2,  
58b/12, 64b/10, 70a/8, 70b/2, 87a/12,  
87b/3, 88a/1, 89a/4  
**ö.- geç** 75b/3  
**ötrü** < ET *ötrü* (EDPT,64) Yalan, hile  
**ö. tur-** 80b/9  
**ö. tur-** 80b/8

**ö.+ dın** 81a/13  
**ö.+ sine** 81a/1  
**ötün** - < ET *ötün-* (EDPT,62) Arz  
etmek, istirham eylemek  
**ö.- üp** 86b/5  
**öy** Ev, bina  
**ö.+ i** 63b/11  
**öz** < ET *öz* (EDPT,278) Kendi  
**ö.** 48a/11, 48a/12, 57a/9,  
58a/12, 62b/1, 62b/2, 66b/2, 67b/2,  
70b/6, 74b/8, 75b/1, 76b/2, 76b/7,  
86a/10, 86b/7, 87b/13, 87b/3, 93b/1  
**ö.+ e** 86b/5  
**ö.+ üm** 85b/11  
**ö.+ ümge** 70b/6, 85b/11  
**ö.+ ümdin** 64b/9  
**ö.+ üŋ** 63b/6  
**ö.+ iŋni** 63b/2  
**ö.+ i** 53a/4, 54a/1, 55a/8, 59b/5,  
59b/7, 68a/13, 70b/9, 71b/13, 72a/1,  
79a/11, 80b/2, 80b/5, 81a/3, 83b/12,  
87a/4, 89a/7, 92a/12, 92a/8, 92b/9  
**ö.+ in** 79a/13, 83b/5  
**ö.+ in sal-** 79a/10  
**ö.+ inin** 66a/7  
**ö.+ ini** 48a/8, 60a/13



ö.+ ige 49a/3, 49a/4, 49b/11,  
94a/13

ö.+ ige bolur érdi 67b/2

ö.+ ine 74b/7, 79a/11

ö.+ inde 64b/2

ö.+ inde bol- 54b/7

ö.+ indin 64b/7

ö.+ ümüz 88a/2, 88a/5

ö.+ lerinsiz kıl- 89a/11

ö.+ leri 76b/12, 84a/6

ö.+ lerini 83b/4

ö.+ lerige 68b/13

özge < ET *özge* (EDPT,285) Başka,  
diğer

ö. 49b/11, 50a/11, 50a/5, 52a/6,

56a/2, 66a/12, 72b/2, 81a/4, 88a/2

ö. bolma- 65b/8

ö.+ din 85b/9

ö.+ sine 81a/13

ö.+ ler 65a/2

-P-

**pādšāh** < *Far.* Padişah

p. 48b/7, 49a/1, 65a/10, 65a/12,

79a/3, 84b/3, 94a/3, 94a/8, 94a/9

p.-ı **hākikīniñ** 94a/5

p.-ı **‘ālem** 94a/8

p.-ı **‘ālemgir** 94a/9

p.-ı **‘ādil** 94a/12

p. **kıl-** 51b/11

p. **kılma-** 92b/6

p. **kılıp turur** 62a/3

p.+ ı 49a/2, 68a/9, 93a/11

p.+ ı **ér-** 51a/8

p.+ ı **tur-** 60a/4

p.+ **ınıñ** 51a/5, 51b/12, 63a/13

p.+ **lar** 49a/4, 59a/6, 60b/8,

68a/9

p.+ **larınıñ** 60a/11

**pādšāhāne** < *Far.* Padişaha yaraşır

p. 92b/10

**pādšāh-zāde** < *Far.* Padişah çocuğı

p. **ér-** 58a/9

p.+ **lerniñ** 65a/12

p.+ **lerğa** 65a/9

**pāk** < *Far.* Temiz, saf

p. (**şāni‘-i p.**) 93b/1

**pākize** < *Far.* Temiz, lekesiz

p.+ **sin (cevher-i p.)** 70b/12

**penāh** < *Far.* Sığınma, sığınılacak yer

p. 72b/6

p.+ ı 68a/9, 77b/12

**pend** < *Far.* Öğüt

|                                              |                                                      |
|----------------------------------------------|------------------------------------------------------|
| p. 71a/8                                     | pesendīdegār < <i>Far.</i> Beğenici, seçici          |
| penşenbe < Perşembe                          | p. 68b/11                                            |
| p. 78b/7                                     | pest < <i>Far.</i> Aşağı, alçak                      |
| perākende < <i>Far.</i> Dağınık              | p. 68a/9                                             |
| p. 53a/12                                    | peşīn < <i>Far.</i> Peşin, önceden                   |
| perhīz < <i>Far.</i> Sakınmak, kaçınmak      | gerçekleştirilen                                     |
| p. 65b/12                                    | p.+ ge (namāz-ı p.) 91b/8                            |
| perhīzkār < <i>Far.</i> Dinin yasaklarından  | peydā < <i>Far.</i> Açık, belli                      |
| kaçınan                                      | p. bol- 48a/10, 50a/4                                |
| p. 65b/5                                     | p. bol- 48a/11                                       |
| perī < <i>Far.</i> Güzel, sevgili            | p. kıl- 49b/11                                       |
| p.+ niṅ 64a/13                               | p. kılur-sén 68a/13                                  |
| p.+ si 64a/3                                 | peygamber < <i>Far.</i> Peygamber                    |
| p.+ ler 64b/7                                | p. 59b/11, 93b/10, 94a/1                             |
| perişān < <i>Far.</i> Dağınık, perişan       | p. (aşhāb-ı p.) 93b/7                                |
| p. 70a/10                                    | p.+ niṅ 69b/11                                       |
| pertev < <i>Far.</i> Parlaklık, ışıık        | peygamber-‘aleyhi’s-selām < <i>Far.</i> + <i>Ar.</i> |
| p.+ i 68a/12                                 | Selamlar peygamberin üzerine olsun                   |
| perverdigār < <i>Far.</i> Tanrı, yaratan     | manasında söylenen bir söz                           |
| p.+ nıṅ (ḥazret-i p.) 63a/7                  | p. 60b/13, 61b/6                                     |
| p.+ nıṅ (kādir-i p.) 75a/1                   | pinhānī < <i>Far.</i> Gizlice                        |
| p.+ ğa 59b/10                                | p. 52b/13, 66a/3                                     |
| p.+ ıga 68b/3                                | pīškeş < <i>Far.</i> Hediye                          |
| perverle - Besleyen, büyüten                 | p. 89a/5                                             |
| p.- gen 65a/5                                | pişi Çörek                                           |
| pesendīde < <i>Far.</i> Beğenilmiş, seçilmiş | p. 68a/3                                             |
| p.+ 65b/5                                    | puşt < <i>Far.</i> Arka, sırt                        |

p. 77b/12

**pürdil** < *Far.* Yürekli, cesur

p. 82a/10

**-R-**

**rab(b)** < *Ar.* Allah

R. 66a/9

**ra'd** < *Ar.* Yıldırım

r. 70b/2

**rāḥat** < *Ar.* Gönül rahatlığı

r.+ m 83a/1

**rahm** < *Ar.* Esirgeme, koruma

r. 86a/4

r. (ṣalāḥ-ı r.) 63a/10

r. ét- 85a/13

r. kıl- 86b/9, 88b/10

**rahmet** < *Ar.* Acıma, esirgeme

r. 83a/5

**rahne** < *Far.* Zarar, bozukluk

r.+ ler kıl- 71a/10

**rāhnümā** < *Far.* Yol gösteren, rehber

r.+ yım 68a/7

r.+ sı 73a/12

**rāh-nümün** < *Far.* Yol gösteren

r. kıl- 74b/13

**raḥş** < *Far.* Gösterişli

r.+ m 71b/4

**ramaẓān** < *Ar.* Ay takviminin dokuzuncu ayı

r. 89b/1

**ra'nā** < *Ar.* Güzel, hoş

r. 64a/8, 71b/9, 88a/10

**rāst** < *Far.* Doğru, uygun

r. (zarb-ı r.) 67a/1

r. bol- 67a/8

**rāy** < *Ar.* Görüş, fikir

r.-ı nuşret 73a/10

**rāz** < *Far.* Sır, giz

r. (sened-i r.) 80b/9

**rāzı** < *Ar.* Kabul eden, boyun eğen

r.+ ın 61a/13

**rebīu'l-evvel** < *Ar.* İlkbahar, hicri kameri takvimnin üçüncü ayı

r. 86a/1

**refīk** < *Ar.* Yol arkadaşı

r.-i mihrbānı 69b/11

r. bol- 75b/5

**rehber** < *Far.* Klavuz, yol gösteren

r.+ i 78b/6

**renc** < *Far.* Eziyet, sıkıntı

r.+ idür 81a/2

**rencīde** < *Far.* İncinmiş, kırılmış

r. bol- 52a/13

**reng** < *Far.* Renk

r. (āb-ı r.) 79a/1

r. **kör-** (hoş r.) 60a/13

r.+ **imni** 60b/3, 60b/4

**resāyil** < *Ar.* Mektuplar

r.+ **idin** 71b/10

**resm** < *Ar.* Eser

r. **bar-** 65a/9

**resūl** < *Ar.* Peygamber, Allah'ın elçisi

r. 61a/4, 80a/12, 93b/6

**resūl** 'aleyhi's-selām < *Ar.* Selamlar

onun üzerine olsun manasında

söyşenen bir söz

r. 60b/10, 61a/12, 61a/3, 61a/8

**revā** < *Far.* Uygun, yerinde

r. 72b/4, 74b/7

**revāc** < *Ar.* Geçerlilik, kıymet

r.+ ı 94a/8

**revāk** < *Ar.* Çardak

r.+ ı 73a/5

**revān** < *Far.* Giden, akan

r. **bol-** 54a/2, 74a/13, 90a/10,

92a/3

r. **bol-** 92a/4

r. **bol-** 87b/9

r.+ ı 94b/10

**revān-bahş** < *Far.* Can bağışlayıcı

r. 75a/7

**reyāhīn** < *Ar.* Fesleğenler

r. 64a/5

**rezm** < *Far.* Savaş, kargaşa

r. 66a/8, 71b/4, 71b/5

**rızk** < *Ar.* Allah'ın bahşettiği nimet

r.+ **ın bér-** 68a/5

**ri'āyet** < *Ar.* Saygı, ağırlama

r. 77b/11

r. **kıl-** 71a/4

r.+ **ler** 77b/6

**rif'at** < *Ar.* Yükseklik, yücelik

r. 94a/9

**rikāb** < *Ar.* Huzur, mevki

r.+ **ın** 73a/6, 78b/5

**risālet** < *Ar.* Peygamberlik

r. (**hazret-i r.**) 94a/3

**rīş** < *Far.* Yara, yaralı

r. 80a/2

**riyāzet** < *Ar.* Nefsi kırma, dünya

nimetlerinden vazgeçme

r. 65a/5, 93a/8

r.+ **le** 93a/10

**rū** < *Far.* Yüz, çehre

r. 74b/10

**rū-be-rūy** < *Far.* Yüz yüze

r. 90b/8, 91a/3

**r. bol-** 83a/7  
**r. bol-** 91a/1  
**rūḥ** < *Ar.* Can, duygu  
**r.+ nıḡ** 69a/9  
**r.+ uḡ** 63b/1  
**r.+ uḡnı** 63a/8  
**r.+ ı** 94b/10  
**ruḥṣat** < *Ar.* İzin, müsaade  
**r. bol-** 76b/3  
**ruḳa'** < *Ar.* Mektup  
**r. al-** 64b/4  
**rūṣendil** < *Far.* Gönlü aydınlık  
**r.** 61a/4  
**rūṣen-zamīr** < *Far. + Ar.* Gönlü aydın  
**r.** 79b/5, 79b/8  
**rūy** < *Far.* Yüz, çehre  
**r.+ ı (āb-ı r.)** 73a/13  
**rūz** < *Far.* Gün, gündüz  
**r.-ı mezīd** 81b/6  
**r.-i neberd** 82a/10  
**rūz-be-rūz** < *Far.* Günden güne  
**r.** 65a/13  
**rūzī** < *Far.* Rızık, kısmet  
**r.** 63a/8  
**r. kıl-** 85b/2  
**r. kıl-** 60a/9  
**r. kılğan bolsa** 77b/6

**rūstem-zamān** < *Far. + Ar.* İranlı  
 meşhur pehlivan olan Rūstem'in  
 zamanı  
**R.** 71b/2  
**-S, Ş, Ş-**  
**sā** < *Far.* Gibi, benzer  
**s.** 82a/6  
**sa'ādet** < *Ar.* Mutluluk  
**s.** 68b/10, 68b/5, 73a/10,  
 73a/6, 73b/4, 74a/13, 76b/9, 77b/1,  
 83a/4  
**s. (hādi-yi s.)** 72b/9  
**s.+ ḳa** 77b/10  
**s.+ i** 75b/9  
**s.+ inıḡ** 77b/11  
**sa'ādetḳāh** < *Ar. + Far.* Mutluluk sarayı  
**s.+ ım** 77b/9  
**sa'ādetlik** < *Ar. + T.* Mutlu, bahtiyar  
**s.** 78a/1  
**sā'at** < *Ar.* Vakit, zaman  
**s.+ ga** 89a/10  
**ṣabāḥ** < *Ar.* Sabah  
**ş.** 64b/4, 66a/4, 87b/8, 90b/3  
**ş.+ ı** 53a/5, 90b/4, 90b/8  
**ṣabr** < *Ar.* Katlanma, tahammül

|                                           |                                               |
|-------------------------------------------|-----------------------------------------------|
| ş. 91b/2, 91b/3                           | şāfīdār < <i>Ar. + Far.</i> Sıkıntı gideren,  |
| saç - < ET <i>saç-</i> (EDPT,794) Saçmak, | temizleyen                                    |
| serpmek                                   | ş. 87a/6                                      |
| s.- tım (meşk ve ‘anberler s.)            | sağış - < ET <i>sağış-</i> (EDPT,817)         |
| 64a/12                                    | Sanmak, zannetmek                             |
| s.- tım (zarefşānlar s.) 64b/1            | s. kılma- 83b/9                               |
| s.- ıp 70a/12                             | şāhib < <i>Ar.</i> Sahip, malik               |
| saçıl - < ET <i>saçıl-</i> (EDPT,797)     | ş.-i hedāyā 85a/1                             |
| Saçılmak, dağılmak                        | ş. a‘zam ér- 72b/5                            |
| s.- ğan 70a/5                             | şāhib-kemal < <i>Ar.</i> Kemal sahibi         |
| sa‘d < <i>Ar.</i> Kutlu, uğurlu           | ş. tur- 76b/3                                 |
| s. (kevkeb-i s.) 76a/5                    | şāhib-kırān < <i>Ar. + Far.</i> Kıran sahibi, |
| şad < <i>Far.</i> yüz                     | talihli                                       |
| ş.-ı āferīn 79a/2                         | ş. 69a/10, 69a/13, 71b/1, 72a/4,              |
| şadr < <i>Ar.</i> En yukarı               | 94a/12                                        |
| ş.-ı nişīn 69a/4                          | ş. (hāzret-i ş) 94a/10                        |
| şaf < <i>Ar.</i> Sıra, dizi               | ş. ét- 69b/6                                  |
| ş. tart- 53b/11                           | ş. tur- 69a/13                                |
| ş. tut- 51b/6                             | ş.+ ı (hāzret-i ş.) 94a/10                    |
| sāf < <i>Ar.</i> Temiz, pak               | sāhir < <i>Ar.</i> Uykusuz                    |
| s. é- 82a/9                               | s.-i ḥabāli 86a/7                             |
| şafā < <i>Ar.</i> Saflık, mutluluk        | şahn < <i>Ar.</i> Avlu, meydan                |
| ş. 75a/9                                  | ş. 83a/12                                     |
| ş.-ı bātın 77b/7                          | ş.+ ı 73a/12                                  |
| ş. (mekān-ı ş.) 75a/6                     | ş.+ larıda (nesīm-i ş.) 68b/10                |
| ş.+ sı 73a/1                              | şahneyn < <i>Ar.</i> Çifte zil                |
|                                           | ş. 73a/3                                      |

**sāhire** < *Ar.* Çöl

s. 51a/6

**sahtī** < *Far.* Sertlik, katılık

s.+ **niñ érür** (maşlahat-ı s.)

76a/9

**sā'ī** < *Ar.* Haberci

s.+ **ler kıl-** 86b/1

**sākī** < *Ar.* İçki sunan

s. 88a/13

s.+ **sidin** 53b/1

**sākin** < *Ar.* Hareketsiz duran, sakin

s. **boldılar érse** 74b/13

**sakla** - < ET *sakla-*

(EDPT,810)Korumak, gizlemek

s.- **y kılma** 88b/1

s.- **p** 67a/8

**sal** Gemi, sal

s. 90a/1

**sal** - < ET *sal-* (EDPT,814) Salmak,

bırakmak

s.- **dı** 67b/3

s.- **dı (özin s.)** 79a/10

s.- **dılar** 83b/5

s.- **ıp** 55a/10, 59b/7, 74a/7,

77a/10 83b/13, 83b/4, 85a/1

s.- **ıp (ot s.)** 68b/8

s.- **mas** 85b/12

s.- **ma** 91b/2

s.- **mañız** 91b/1

s.- **mayın** 83b/10, 85b/12

**sāl** < *Far.* Yıl, sene

s. 82a/2

**şalāh** < *Ar.* Düzeltme

ş. 77a/10

ş.-1 **rahm** 63a/10

**sālār** < *Far.* Başkumandan

s. 90b/8

**şalavāt** < *Ar.* Hz. Muhammed'e edilen

dualar

ş. 69a/3

**şāliha** < *Ar.* Uygun, elverişli

ş. **ér-** ('ākil u ş.) 48b/1

**sālik** < *Ar.* Bir yolda giden

s. ('āşq-ı s.) 93b/2

**salmak** < ET *sal-* (EDPT,814) Salmak,

bırakmak

s. 93b/2

**salṭanat** < *Ar.* Sultanlık, hükümdarlık

s. 60b/7

s. (**cenāb-ı s.**) 75b/7

**salṭanatlık** < *Ar.* + *T.* Hükümdarlık

s. 48b/7

**san** - < ET *san-* (EDPT,833) Sanmak,

tahmin etmek

|                                                   |                                                  |
|---------------------------------------------------|--------------------------------------------------|
| s. 72b/7                                          | <b>satıġ</b> < ET <i>satıġ</i> (EDPT,799) Satış, |
| s.- <b>ıp</b> 92b/6                               | alışveriş                                        |
| <b>saña</b> Sana                                  | s. 57a/9                                         |
| s. 60b/2, 61a/11, 70b/12,                         | <b>sav(u)r</b> - < ET <i>savur</i> - (EDPT,791)  |
| 77a/13                                            | Savurmak                                         |
| <b>şandalī</b> < <i>Ar.</i> Sandalye              | s.- <b>dın</b> 89a/5                             |
| ş.+ <b>de</b> 85b/5                               | s.- <b>unlar</b> 86a/12                          |
| <b>şanem</b> < <i>Ar.</i> Dilber, güzel           | <b>say</b> Çay                                   |
| ş. 64b/12, 64b/5, 70b/12                          | s. 83a/13                                        |
| ş.+ <b>ler</b> 70b/7                              | <b>şayd</b> < <i>Ar.</i> Av, avlanma             |
| ş.+ <b>lerinin</b> 70b/3                          | ş. 82a/1                                         |
| <b>şāni</b> ‘ < <i>Ar.</i> Allah                  | <b>sayın</b> Zengin, çok                         |
| ş. 82a/13                                         | s. 54a/7, 55a/8, 92a/9                           |
| ş.-i <b>pāk</b> 93b/1                             | s.+ <b>dın</b> 79b/9                             |
| ş. <b>ér-</b> ( <i>mazhar-ı luṭf ü ş.</i> ) 72b/6 | <b>sayla</b> - Saymak, hürmet etmek              |
| ş.+ <b>ne</b> 85b/8                               | s.- <b>dı</b> 69b/9                              |
| <b>şarf</b> < <i>Ar.</i> Harcama                  | s.- <b>p</b> 58b/10                              |
| ş. <b>éd-</b> 82b/12                              | <b>sebāk</b> < <i>Ar.</i> Ders                   |
| <b>sarġar</b> - < ET <i>sarġar</i> - (EDPT,849)   | s. 80a/2                                         |
| Sararmak                                          | <b>sebeb</b> < <i>Ar.</i> Vasıta, bahane         |
| s.- <b>ur</b> 81a/2                               | s. 49b/2                                         |
| <b>sarı</b> < ET <i>sarı</i> (EDPT,844) Taraf,    | s. <b>bol-</b> 57b/7                             |
| tarafına                                          | <b>sedd</b> < <i>Ar.</i> Kapama, set çekme       |
| s. 75b/5, 76a/1, 76b/5, 77a/12,                   | s.-i <b>müşkili</b> 94b/6                        |
| 81b/3, 93b/5                                      | s.+ <b>in</b> 51b/2                              |
| <b>sarıġ</b> < ET <i>sarıġ</i> (EDPT,848) Sarı    | <b>seḥā</b> < <i>Ar.</i> Cömertlik, el açıklığı  |
| s. 80b/11                                         | s. 77a/3                                         |



|                                                         |                                                     |
|---------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|
| s.+ <b>sıdın</b> 70a/2                                  | s.+ <b>iñ</b> 64a/4, 64b/12, 87a/6,                 |
| <b>seḥāvet</b> < <i>Ar.</i> Cömertlik                   | 87a/9                                               |
| s. 71b/9, 81b/11                                        | s.+ <b>i</b> 93a/6                                  |
| <b>seher</b> < <i>Ar.</i> Tan ağartısından önceki vakit | <b>şenā</b> < <i>Ar.</i> Övme, övüş                 |
| s. 87b/9                                                | ş. 72b/4                                            |
| s.+ <b>de</b> 84a/11                                    | ş.+ <b>dın</b> 69b/7                                |
| s.+ <b>i</b> 70a/12                                     | ş.+ <b>sı</b> 68b/3                                 |
| <b>sekkiz</b> < ET <i>sekkiz</i> (EDPT,823)Sekiz sayısı | ş.+ <b>sı</b> ( <b>beḥakk-ı ş.</b> ) 72b/3          |
| s.+ <b>de</b> 75a/2, 89b/1, 91a/1                       | <b>şenā-ḥ̃an</b> < <i>Ar. + Far.</i> Öven, metheden |
| <b>selām</b> < <i>Ar.</i> Selam                         | ş. <b>bol-</b> 77a/12                               |
| s. 93b/7                                                | <b>sene</b> < <i>Ar.</i> Yıl                        |
| <b>selāmet</b> < <i>Ar.</i> Esenlik                     | s. 50b/10                                           |
| s. 85a/4                                                | <b>sened</b> < <i>Ar.</i> Belge, delil              |
| s. <b>bol-</b> 74b/1                                    | s. <b>-i rāz</b> 80b/9                              |
| <b>selāṭīn</b> < <i>Ar.</i> Sultanlar, padişahlar       | <b>serāperde</b> < <i>Far.</i> Otağ                 |
| s. 81a/12, 81b/2, 82b/4                                 | s. 69a/4                                            |
| s.+ <b>niñ</b> 81a/4                                    | s.+ <b>sinde</b> 69b/1                              |
| <b>semürt</b> - < ET <i>semrit-</i> (EDPT,830) Beslemek | <b>serāsīme</b> < <i>Far.</i> Sersem, afallamış     |
| s.- <b>eliñ</b> 53a/6                                   | s. <b>kıl-</b> 74a/7                                |
| <b>sén</b> II. tekil şahıs zamiri                       | <b>seravul</b> Asker, bekçi                         |
| s. 60b/12, 60b/5, 60b/8, 63a/7,                         | s. 51b/6                                            |
| 63b/1, 64a/7, 64b/2, 65a/2, 70b/12,                     | s. <b>kıl-</b> 87a/12                               |
| 71a/1                                                   | s.+ <b>ı</b> 51b/7                                  |
|                                                         | <b>serdār</b> < <i>Far.</i> Komutan                 |
|                                                         | s. 74a/3                                            |
|                                                         | s.+ <b>ları</b> 82b/5                               |
|                                                         | <b>serefraz</b> < <i>Far.</i> Başı yüce, şerefli    |

|                                                       |                                        |
|-------------------------------------------------------|----------------------------------------|
| s. 69b/6, 81a/11, 81b/11                              | sevdā < <i>Ar.</i> Aşk                 |
| s. bol- 73a/8                                         | s. kıl- (fikr ü s.) 78a/10             |
| s. kıl- 73a/6                                         | s.+ ların kıl- 57a/9                   |
| s.+ ı 81b/2                                           | seyyār < <i>Ar.</i> Gezen, dolaşan     |
| serefrāzlık < <i>Far.</i> + <i>T.</i> Onurlu, şerefli | s. 75a/11                              |
| s. 81a/3                                              | seyyāre < <i>Ar.</i> Gezegen, kervan   |
| serḥadd < <i>Far.</i> + <i>Ar.</i> Sınır, hudut       | s.+ dūr 73a/4                          |
| s.+ ıda 49b/7                                         | seyyid < <i>Ar.</i> Bey, başkan        |
| serḥayl < <i>Far.</i> + <i>Ar.</i> Kervanbaşı, lider  | s.+ leri 72a/7                         |
| s. 75a/12                                             | sezā < <i>Far.</i> Uygun, münasip      |
| serīr < <i>Ar.</i> Taht                               | s.+ sını 89b/3                         |
| s. (āfitāb-ı s.) 94a/9                                | sezā-vār < <i>Far.</i> Uygun, münasip  |
| s.+ niḡ (gerdūn-ı s.) 74b/10                          | s. ol- 83b/3                           |
| ser-kāmrān < <i>Far.</i> Mutsuz                       | şıdk < <i>Ar.</i> Doğruluk, geçerlilik |
| s. 73a/7                                              | ş.+ ı 67a/7, 81b/7                     |
| server < <i>Far.</i> Önder, lider                     | şıfat < <i>Ar.</i> Hal, durum          |
| s.+ i 81b/8                                           | ş. 69a/4                               |
| s.+ i (kadr-ı s.) 78b/5                               | ş.+ ın 68a/12                          |
| sev - < ET sev- (EDPT,784) Sevmek                     | şıfāt < <i>Ar.</i> Haller, nitelikler  |
| s.- iş 80b/1                                          | ş. 91a/2                               |
| s.- dūrūr 63a/3                                       | sıġ - < ET sıġ- (EDPT,804) Sıġmak      |
| s.- edūr 61b/3                                        | s.- ar 65a/11                          |
| s.- genidin 87a/5                                     | s.- asılar 58b/7                       |
| şevāb < <i>Ar.</i> Hayırlı iş                         | s.- ıp 78a/9                           |
| ş. ('ayn-ı ş.) 72a/2                                  | s.- mas 65a/12                         |
| şevābit < <i>Ar.</i> Yıldızlar                        | sıġıl - Sıġınmak                       |
| ş.-i sipāh 75b/11                                     | s.- ur 84b/1                           |

**sıgın** - Sığınmak, güvenmek

**s.- dılar** 77b/3

**s.- ıp** 63a/7, 82b/7

**sığındır** - Sığındırmak

**s.- up** 87b/13

**silsile** < *Ar.* Zincir

**s.+ ge** 93b/11

**siñil** < *ET siñil* (EDPT,839) Küçük kız

kardeş

**s.** 66b/7

**s.+ in** 86a/13

**sipāh** < *Far.* Asker, ordu

**s.** 82b/3, 83b/8

**s. (şevābit-i s.)** 75b/11

**s.-ı zafer** 74b/1

**s.+ ı** 79b/1

**sipās** < *Far.* Şükür, dua

**s.** 68b/3, 72b/3

**sipeh-sālār** < *Far.* Askerin, ordunun

başı

**s.** 73b/13

**sipih** < *Far.* Gök, gökyüzü

**s.** 77a/3

**sīr** < *Far.* Tok, doymuş

**s.** 82a/1

**s.-i meydān ér-** 82a/2

**sīr-āb** < *Far.* Taze

**s. tur-** 57b/9

**sīret** < *Ar.* Bir kimsenin hal ve davranışları

**s.** 65b/5

**sitāyış** < *Far.* Övme, övüş

**s.** 68b/3

**siyāh** < *Ar.* Kara

**s.** 69a/6

**siz** Siz

**s.** 53a/13, 53b/5, 78b/11, 85b/7,

89a/3, 91a/9

**s.+ ni** 52b/11, 53b/4

**s.+ din** 89a/3

**s.+ in** 78a/4, 78a/5, 78a/6

**s.+ ler** 58b/1, 62a/5, 62b/7,

91a/10

**s.+ lerni** 91b/1

**s.+ lerdin** 70b/8

**s.+ lerge** 91a/9

**siz** - Sezmek

**s. – ıp** 76b/5

**şohbet** < *Ar.* Konuşma, arkadaşlık

**ş. kıl-** 60b/3

**ş.+ in** 74b/6

**ş.+ ide** 65b/11

**şohbetlik** < *Ar. + T.* Arkadaşlık

**ş.** 65b/4

**sol** < ET *sol* (EDPT,824) Sol, sol taraf

s. 91a/2

s.+ **ma** 74b/1

**son** < ET *son* (EDPT,832) Son,

nihayet

s. 48b/11, 49a/1, 49a/12, 49a/5,

49b/4, 50b/4, 52a/2, 52b/12, 54a/1,

54a/7, 54a/8, 55b/3, 58a/12, 58b/3,

58b/4, 66b/13, 66b/3, 66b/4, 66b/9,

67a/10, 67a/11, 67b/2, 67b/5, 69b/7,

71a/2, 71a/5, 72a/10, 72a/5, 72a/6,

72a/8, 75b/4, 84b/10, 86a/4, 87a/11,

89a/1, 92a/8, 92b/1

s. **kıl**- 92b/8

s.+ **ı** 85a/8, 86a/1

s.+ **ıdın** 67a/1, 77a/7, 84b/11,

84b/9, 87b/5, 88b/11, 90a/7, 92a/5

s.+ **mda** 76b/4

**sor** - < ET *sor*- (EDPT,843) Sormak

s.- **dum** 87a/6

s.- **dı** 73a/7

s.- **mıslar** 60b/1

s.- **up** 78a/3

s.- **up turur** 60b/13

s.- **dı érse** 64b/8

s.- **sañ érđi** 64b/13

**sormak** < ET *sor*- (EDPT,843) Sormak

s. 88a/12

**söndür** - < ET *söndür*- (EDPT,837)

Söndürmek

s.- **ür** 77a/7

**söyleme** Söylemek

s.+ **ni** 94a/10

**söz** < ET *söz* (EDPT,860) Söz

s. 52a/10, 58b/7, 79a/6

s.+ **in** 61a/2, 61a/5, 61a/7,

83a/3

s.+ **ni** 53b/2, 84a/12, 86b/13

s.+ **nidür** 53b/4

s.+ **i** 52b/6, 61a/7, 66a/6,

71b/13

s.+ **i bol**- 80b/6

s.+ **idin** 61a/12

s.+ **ler** 53a/13

s.+ **leri** 50a/12, 61b/2, 71b/13

**sözle** - < ET *sözle*- (EDPT,863)

Söylemek, ifade etmek

s.- **se** 70b/10

s.- **meñiz** 53a/13

s.- **megil** 61a/13

**sözlük** Sözlü

s. 92a/11

**su** < ET *suv* (EDPT,783) Su

s. 75a/7

|                                              |                                                        |
|----------------------------------------------|--------------------------------------------------------|
| s.+ ğa 86a/3                                 | s.+ larġa 87b/4                                        |
| s.+ yı 76a/7                                 | s.+ larıda 76b/12                                      |
| s.+ ym 86a/3                                 | <b>sultānzāde</b> < <i>Ar. + Far.</i> Sultan oğlu, han |
| s.+ ymı 73a/13                               | zade                                                   |
| s.+ yıġa 86a/8                               | s.-i a'zam (cenāb-ı s.) 81b/7                          |
| s.+ yıdın 86a/8, 88a/1                       | s.+ ler 78a/1                                          |
| <b>su'āl</b> < <i>Ar.</i> Soru sormak        | <b>sun</b> - < ET <i>sun-</i> (EDPT,834) Sunmak,       |
| s. 85b/6                                     | arz etmek                                              |
| <b>şubḥ</b> < <i>Ar.</i> Sabah, sabah vakti  | s.- up (boyun s.) 49a/4                                |
| ş. 63a/12                                    | <b>sūr</b> < <i>Far.</i> Eğlence, ziyafet              |
| <b>sūd-mend</b> < <i>Far.</i> Faydalı        | s.+ ı 80a/1                                            |
| s. 76a/7                                     | <b>sühandān</b> < <i>Far.</i> Güzel söz söyleyen       |
| <b>sultān</b> < <i>Ar.</i> Hükümdar, padişah | s. ér- (faşih ve kerim ve s.)                          |
| s. 63b/13, 66a/11, 74a/1,                    | 82a/1                                                  |
| 75b/13, 80b/10, 81a/6, 81b/10, 81b/8,        | <b>sünbül</b> < <i>Far.</i> Sünbül çiçeği, güzelin     |
| 89a/12                                       | saçı                                                   |
| s. (ḥazret-i s.) 84b/2                       | s. 64a/5                                               |
| s. (ibn-i s.) 74a/1                          | s.+ leri 77a/12                                        |
| s.+ dur 72a/3                                | <b>sünjek</b> < ET <i>sünük</i> (EDPT,838) Kemik       |
| s.+ nı 87b/4                                 | s.+ ler 60a/12                                         |
| s.+ ğa 49a/13, 86b/4                         | <b>sünnet</b> < <i>Ar.</i> Hz. Muhammed'in             |
| s.+ ı 63b/13                                 | Müslümanlarca uyulması gerekli                         |
| s.+ ıdur 70b/10                              | sayılan davranışları ve sözleri                        |
| s.+ lar 59b/3, 62a/1, 62b/6,                 | s. (şerī'at-ı s.) 93a/9                                |
| 62b/9, 80a/13, 81a/4, 85a/10, 87b/7,         | <b>sür</b> - < ET <i>sür-</i> (EDPT,844) Sürmek,       |
| 87b/8, 88a/4, 92a/7                          | devam etmek                                            |
| s.+ larnı 68b/12                             | s.- se 66a/8                                           |

s.- gende 71b/4  
süt < ET *süt/süd* (EDPT,798) Süt  
s. 53b/1  
s.+ in 55a/11  
s.+ in 70a/5  
süzül - < ET *süzül-*  
(EDPT,863)Süzülmek  
s.- üp 70b/5

-Ş-

şād < *Far.* Sevinçli  
ş. 61a/4, 79b/1  
şādmān < *Far.* Sevinçli, mutlu  
ş. bol- 84b/8  
şādmānlık < *Far. + T.* Sevinme  
ş. 60b/2, 74a/9  
ş.+ lar 84b/7  
şāh < *Far.* Padişah, hükümdar  
ş. 74b/9, 77a/13, 80b/10, 92b/4,  
93b/6, 94b/13  
ş. ér- 75a/8  
ş.+ nın 79b/9  
şāhbāz < *Far.* Gösterişli, babayığit  
ş. 69a/7, 69b/10, 75a/3  
ş.+ ı 64a/1  
şāhenşāh < *Far.* Şahlar şahı

ş. 75b/11  
şāhlıg < *Far. + T.* Padişahlık,  
hükümdarlık  
ş.+ ı 94a/13  
şām < *Far.* Akşam, gece  
ş. (namāz-ı ş.) 90a/1  
şart < *Ar.* Koşul, durum  
ş. 66b/11  
ş. u ‘ahd kılıp érdi 66b/5  
ş. kıl- (‘ahd u ş.) 86b/3  
ş. kıl- (‘ahd u ş.) 91a/9  
ş.+ lardın 85a/6  
ş.+ ları 86a/6  
şatu < ET *şatu* (EDPT,867) Merdiven  
ş.+ lar 71a/10, 84a/12, 89a/9  
şāyed < *Far.* Eğer, şayet  
ş. 53a/3  
şebānī < *Far.* Gece bekçisi, çoban  
ş. 71a/1, 85b/12, 87a/10, 91b/6  
ş.+ ğa 88b/3  
şebnem < *Far.* Çiy, şebnem  
ş. bol- 73a/2  
şecā‘at < *Ar.* Yüreklilik, cesaret  
ş. 63a/9, 80b/13, 81b/1, 81b/3,  
81b/4, 82a/3  
ş. (mekān-ı ş.) 81b/11  
ş.+ nın (cevāhir-i ş.) 75b/8

|                                                                     |                                                    |
|---------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------|
| ş.+ da 82a/1                                                        | ş. 73b/7                                           |
| ş.+ ında 80b/1                                                      | ş.-i <b>halıkğa</b> 84b/12                         |
| ş.+ ları (ehl-i ş.) 73b/6                                           | ş.+ in 85a/7                                       |
| <b>şedd</b> < <i>Ar.</i> Bağlama                                    | ş.+ ni 84a/3                                       |
| ş. 63a/6                                                            | ş.+ ge 88a/2                                       |
| <b>şefā‘at</b> < <i>Ar.</i> Af, bağışlama                           | ş.+ in 62b/13                                      |
| ş. <b>kılma-</b> 94a/1                                              | ş.+ <b>inin</b> 62b/12, 64a/5                      |
| ş.+ ıdın 93b/13                                                     | <b>şehrbān</b> < <i>Far.</i> Şehir bekçisi, korucu |
| <b>şefakat</b> < <i>Ar.</i> Şefkat                                  | ş.+ ı 64a/1                                        |
| ş. 78a/2                                                            | <b>şehristān</b> < <i>Far.</i> Büyük şehir         |
| ş. <b>kıl-</b> (‘ināyet ve ş.) 88a/3                                | ş.+ dın 68b/5                                      |
| ş.+ lar <b>kıl-</b> (‘ināyet ve ş.)                                 | <b>şehriyār</b> < <i>Far.</i> Hükümdar             |
| 89a/13                                                              | ş. 70a/1, 74b/4, 77a/2, 79a/5                      |
| ş.+ nı 92b/5                                                        | ş. (tevsén-i ş.) 74b/6                             |
| <b>şefakatlık</b> < <i>Ar.</i> + <i>T.</i> Şefkatli → <b>şefkat</b> | <b>şehvet</b> < <i>Ar.</i> Nefis                   |
| ş. 77b/12                                                           | ş. 93a/7                                           |
| <b>şefkat</b> < <i>A.</i> Şefkat, sevme →                           | ş.+ ni 61b/3                                       |
| <b>şefakatlık</b>                                                   | <b>şehzāde</b> < <i>Far.</i> Padişah çocuğu        |
| ş. 77b/12                                                           | ş. 65b/5, 81b/13                                   |
| ş. 68b/11                                                           | <b>şem‘</b> < <i>Ar.</i> Mum, sevgili              |
| <b>şehenşeh</b> < <i>Far.</i> Büyük padişah,                        | ş. 87a/8                                           |
| imparator                                                           | ş. <b>éyle-</b> 94a/13                             |
| ş. 76a/7                                                            | ş.+ ini 87a/9                                      |
| <b>şehinşāh</b> < <i>Far.</i> Şahlar şahı, imparator                | <b>şem</b> < <i>Ar.</i> Koklama, koku              |
| ş. 72b/6, 77a/5, 77a/8, 79b/1,                                      | ş. 64b/1                                           |
| 79b/2, 79b/3                                                        | <b>şer‘</b> < <i>Ar.</i> Şeriat                    |
| <b>şehr</b> < <i>Far.</i> Kent, şehir                               | ş. 63a/2, 66a/8, 94a/13, 94b/2                     |

|                                       |                                      |
|---------------------------------------|--------------------------------------|
| ş.+ dūr 93b/6                         | şeytān < Ar. İblis, şeytan           |
| şerbet < Ar. Tatlı                    | ş. 61b/2                             |
| ş.+ i 87a/7                           | ş. (kavī-yi ş.) 63a/4                |
| şeref < Ar. Ululuk, övünme            | ş. (maḥẓ-ı ş.) 61b/5                 |
| ş. tap- 74b/8                         | ş. tur- (kavī-yi ş.) 60a/2           |
| şerī‘at < Ar. Allah’ın emri olan din  | ş.+ mın 60a/5                        |
| kaideleri, doğru yol                  | şī‘ār < Ar. Ayırıcı işaret           |
| ş. 60a/8, 60b/8, 63b/6, 71b/10,       | ş. 68b/11, 73a/10, 74a/11,           |
| 71b/9, 85b/10, 94a/8                  | 78b/8, 80a/9                         |
| ş.-ı sūnnet 93a/9                     | ş. (nuşret-i ş.) 75b/6               |
| ş.+ nın 69b/3                         | ş. éyle- 75a/5                       |
| ş.+ ı 60b/10                          | ş.+ ı 82a/11                         |
| ş.+ ı (‘azā-i ş.) 69b/1               | şicā’s-selāṭīn < Ar. Cesur sultanlar |
| şevk-engīz < Ar. + Far. Neşelendiren, | ş. 76a/10                            |
| şevke getiren                         | şikest < Far. Kırılma, mağlubiyet    |
| ş. 71b/13                             | ş. 49b/6, 68a/11, 85a/13             |
| şevket < Ar. Güç                      | ş. bér- 65a/13                       |
| ş. 48a/10                             | ş.+ ler 79b/11, 80a/4                |
| şevvāl < Ar. Arap takviminin onuncu   | ş.+ ler bér- 48b/4                   |
| ay                                    | ş.+ leridin 79b/9                    |
| ş. 72b/12, 75a/2                      | şī‘r < Ar. Şiir, anlama              |
| şeyḥ < Ar. Tekke lideri, reis         | ş. 66a/13, 71b/12                    |
| ş. (ḥazret-i ş.) 65a/12               | şīrīn < Far. Tatlı, sevimli          |
| ş.+ ler 94b/3                         | ş. 92a/11                            |
| şeyḥzāde < Ar. + Far. Şeyhin oğlu     | şīrmerd < Far. Cesur, arslan yürekli |
| ş. 59a/2                              | ş. 81b/6, 82a/10                     |
| ş.+ din 59a/4                         | şitāb < Far. Hız                     |



|                                               |                                                    |
|-----------------------------------------------|----------------------------------------------------|
| ş. 70b/1                                      |                                                    |
| şīve < <i>Far.</i> Cilve, naz                 | -T, Ț-                                             |
| ş.-i gamzesi 64a/8                            |                                                    |
| ş.+ sin bilgüçi 71b/8                         | ta‘akḵul < <i>Ar.</i> Akıl etme, akıl erdirmeye    |
| şu‘ā‘ < <i>Ar.</i> Işık, ışın                 | t. 68b/5                                           |
| ş. 63b/2                                      | ta‘alluḵ < <i>Ar.</i> İlgisi olma                  |
| şu‘arā < <i>Ar.</i> Şairler                   | t. 85a/9                                           |
| ş. 72a/1                                      | ta‘arruż < <i>Ar.</i> Saldırı, saldırma            |
| ş.+ nın 72a/1                                 | t. kıl- 76b/1                                      |
| şu‘be < <i>Ar.</i> Kısım, bölüm               | ta‘arrüc < <i>Ar.</i> Yüceltme                     |
| ş. 55b/9                                      | t. kıl- 85b/10                                     |
| ş. ér- 50b/3                                  | ṭā‘at < <i>Ar.</i> İbadet, itaat                   |
| ş.+ si 55a/6                                  | ṭ. 65b/2, 66a/3                                    |
| şu‘le < <i>Ar.</i> Alev                       | ṭ. ve ‘ibādet kıl- 63a/1                           |
| ş.+ si 78b/12                                 | ṭ. éyle- 66a/4                                     |
| şūmluḡ < <i>Far.</i> + <i>T.</i> Uğursuz      | ṭ.+ dın kıl- (namāz ve ṭ) 61b/8                    |
| ş.+ ındın 84b/4                               | ṭab‘ < <i>Ar.</i> Huy, yaratılış                   |
| şükūfe < <i>Far.</i> Çiçek                    | ṭ. 65a/6, 65a/8, 66a/12, 94b/11                    |
| ş.+ ni 73a/4                                  | ṭ.-i a‘lā 66a/5                                    |
| ş.+ leri 73a/3                                | ṭ.+ dın 94b/11                                     |
| şük(ü)r < <i>Ar.</i> Minnet ifadesi, teşekkür | ṭabhī < <i>Ar.</i> Pişirmek ile ilgili, pişirilmek |
| ş. 93b/9                                      | ṭ. 77a/13                                          |
| ş.-i efşāndur 70b/10                          | tābi‘ < <i>Ar.</i> Peşinden giden, uyan            |
| ş.-i luṭfidin ér- 66a/5                       | t. 92a/1                                           |
| ş. kıl- 59b/10                                | ṭabīyyet < <i>Ar.</i> Bağlılık, tabi olma          |
| ş.+ isidin (nefs-i ş.) 66a/3                  | ṭ.-i ‘ā’idāt 61a/3                                 |
| ş.+ ler 93a/4                                 |                                                    |

**tāc** < *Ar.* Başlık, taç

t. (güher-i t.) 79b/3

t.+ mı koy- 68b/12

t.+ ığa 77b/1

**tağ** < *ET tağ* (EDPT,463) Dağ

t. 53b/13

t.+ ga 92b/7

t.+ mın 82b/3

t.+ larğa 85b/10

**taḥammül** < *Ar.* Dayanma

t.+ siz 89a/9

**taḥarrüc** < *Ar.* Terketme

t. kıl- 85b/11, 85b/12, 85b/9

**taḥassür** < *Ar.* Hasret çekme, üzülmeye

t. 68b/7

**taḥiyyāt** < *Ar.* Uzun ömür dileme, hayır

dua etme

t. 69a/4

**taḥiyyet** < *Ar.* Allah ömür versin deme

t. ve dürüdda ay- 61a/9

**taḥmīnen** < *Ar.* Tahmin yoluyla, tahmin

ederek

t. 86a/11

**taḥsīn** < *Ar.* Beğenme, takdir etme

t. é- (vaşf-ı t.) 82a/11

**taḥsir** < *Ar.* Hasret bırakma

t. 68b/7

**taht** < *Far.* Hükümdarlık makamı

t. 85a/13

t.+ da 92b/12

t.+ ı 84b/7

t.+ ığa 84b/6

t.+ ıda 54a/7, 85b/2

**taht-gāh** < *Far.* Başkent

t.+ ı 89b/3

**taḥaddüs** < *Ar.* Mübarek kılma, kutlu kılma

t. 78b/10

**taḥdīr** < *Ar.* Beğenme, önemini vurgulama

t.-i ḥakḳğa 91b/2

**taḥı** Dahi

t. 48a/9, 48b/4, 48b/5, 48b/8,

49a/13, 49a/5, 49b/12, 50a/11, 50a/2,

50a/9, 50b/11, 51a/11, 51a/9, 51b/10,

51b/4, 51b/7, 51b/9, 52a/11, 52a/13,

52a/3, 52b/1, 53a/5, 53a/7, 53b/11,

53b/6, 53b/9, 54a/12, 54a/4, 54a/6,

54b/2, 55b/1, 55b/12, 55b/5, 56a/11,

56b/10, 56b/13, 56b/3, 56b/5, 56b/6,

56b/7, 56b/8, 56b/9, 57a/12, 57a/4,

57a/6, 57a/7, 57a/8, 57b/10, 57b/2,

57b/4, 58a/2, 58a/5, 58a/6, 58b/10,

59a/8, 59b/10, 59b/12, 59b/4, 59b/6,

60a/12, 60a/13, 60a/6, 60b/7, 61a/11,  
 61a/2, 61a/4, 61a/8, 61b/13, 61b/3,  
 61b/4, 61b/6, 61b/9, 62a/1, 62a/11,  
 62a/3, 62a/7, 62a/9, 62b/2, 62b/5,  
 63a/1, 63a/10, 63b/10, 63b/11, 63b/5,  
 64a/1, 64a/2, 64a/6, 64b/13, 64b/3,  
 65a/9, 65b/4, 65b/9, 67a/12, 67a/13,  
 67a/4, 68b/9, 69b/5, 69b/7, 70a/11,  
 71a/10, 71a/11, 71a/5, 71a/6, 71b/10,  
 71b/7, 72a/13, 72a/9, 73b/12, 73b/13,  
 74a/4, 74b/4, 76a/11, 76b/4, 79b/7,  
 80a/2, 80a/3, 81b/10, 82a/10, 83a/1,  
 84a/13, 84a/7, 84a/9, 85a/2, 85b/2,  
 85b/4, 85b/9, 86a/10, 86b/1, 86b/6,  
 87a/13, 87a/3, 87b/12, 87b/4, 87b/9,  
 88a/1, 88a/2, 88b/10, 88b/11, 89a/11,  
 89a/13, 89a/7, 89b/3, 90a/11, 90a/12,  
 90b/1, 90b/2, 90b/3, 91b/12, 91b/7,  
 91b/9, 92a/1, 92a/10, 92a/12, 92a/13,  
 92a/2, 92a/4, 92a/7, 92b/11, 92b/2,  
 92b/3, 92b/7, 93a/10, 93a/9, 93b/13,  
 94a/4

**taḳī** < *Ar.* Günahtan uzak duran

t.+ m 85b/9

**taḳlīd** < *Ar.* Öykünme

t.+ i 87a/3

**taḳvā** < *Ar.* Tanrı korkusu ile dince  
 yasaklanandan çekinme

t. 65a/9

**talab-zāhid** < *Ar. + Far.* Yağmacılar

t.+ ler 64a/10

**ṭalāk** < *Ar.* Bırakma

t. 67b/3

t. **ḳıl**- 67a/12, 67b/4, 72a/6

t.+ **dım** 85a/5

**talān** - Yağmalama

t.- **ıp** 84b/4

**talay** Çok, fazla

t. 78a/3, 83a/7

**ṭaleb** < *Ar.* İstek, isteme

t. **ḳıl**- 60a/9

**tamām** < *Ar.* Tam, eksiksiz

t. 49a/12, 49b/3, 74b/4, 83b/12,

90a/4

t. **al**- 61b/13

t. **al**- 54a/3

t. **bol**- 55a/7

**tamar** Damar

t. 94b/9

**tamuğ** < *Sog.* Cehennem → **tamuḳ**

t.+ **ḳa** 61b/4

**tamuḳ** < *Sog.* Cehennem → **tamuğ**

t.+ **nuṭtur** 83b/3

**tañ** < ET *tañ* (EDPT,511) Tan, sabah

t. 64b/4

**tanı** - Tanımak, bilmek

t.- p 86b/6

t.- pmu bol- 93b/3, 93b/4

**tañla** < ET *tañ* (EDPT,511) Sabahleyin

t. 59a/11

**tañla** - Tanımak, ayırmak

t.- p 64a/4

**tap** - < ET *tap*- (EDPT,435) Bulmak,

kazanmak

t.- ar 85a/13

t.- tı 79b/2, 82b/4, 84b/3, 89b/3,

92b/11

t.- tı (nuşret t.) 50a/10

t.- tı (şeref t.) 74b/8

t.- tılar 58a/8

t.- tılar (nuşret t.) 51a/3

t.- kay 60b/12

t.- a almay 88b/6

t.- a bolğalı 59a/6

t.- ip 57a/10, 73a/13, 73b/1,

73b/7, 74b/4, 87a/11, 87b/3, 88a/7,

89b/3, 92a/6

t.- ip (haber t.) 65a/5

t.- ip (zafer t.) 50a/13, 59b/10

t.- ip (za'ife t.) 55a/11

t.- ip érdiler 83a/12

t.- ip tur (dermān t.) 61b/1

t.- gaç 53b/9

t.- kaç 89a/8

t.- turğan turur 57b/8

t.- tı érse (nuşret t.) 50a/4

t.- madım 91b/10

t.- mayın 75a/9

**tap** < ET *tap* (EDPT,434) Eser, nişan

t.+ ım 91b/10

**tapıl** - < ET *tapıl*- (EDPT,439)

Bulunmak, rastlamak

t.- gannı 78a/11

t.- may tur- 80b/10

t.- mas 76a/3

**tapşur** - < ET *tapşur*-

(EDPT,447)Ulaştırmak

t.- up 84b/6

**tapuğ** Kat, huzur

t.+ ı 89a/12

t.+ ına 66b/3, 88b/7, 90a/6,

90b/2, 91a/8

t.+ ıda 88a/5

t.+ ında 84b/3

**tapul** - Bulunmak

t.- gay 93b/9

**tar** < ET *tar* (EDPT,528) Dar, ince

|                                                                                                                                                                |                                                                         |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------|
| t. 91b/4                                                                                                                                                       | <b>ṭarīkat</b> < Ar. Yol, tarikat                                       |
| t. ér- 77b/4                                                                                                                                                   | ṭ. 71b/9                                                                |
| <b>tārāc</b> < Ar. Yağma, çapul                                                                                                                                | <b>tart</b> - < ET <i>tart</i> - (EDPT,534) Çekmek, getirmek, tanımamak |
| t. kıl- 74a/6                                                                                                                                                  | t.- ar 75a/12                                                           |
| <b>ṭaraf</b> < Ar. Yan, yön                                                                                                                                    | t.- ıp 71a/11, 91a/2                                                    |
| ṭ.+ ğa 48b/8, 87b/10                                                                                                                                           | <b>taṣarruf</b> < Ar. İdare ile kullanma, elde etme                     |
| ṭ.+ dın 62b/3, 71a/10, 72a/13, 91a/4                                                                                                                           | t.+ ığa 48a/12                                                          |
| ṭ.+ ığa 51b/12, 59b/1                                                                                                                                          | <b>taṣavvuf</b> < Ar. Gönlünü Allah sevgisine bağlama                   |
| ṭ.+ largā 88a/2                                                                                                                                                | t. 71b/10                                                               |
| <b>tarḥan</b> Devlete veya hükümdar ailesine karşı yararlılık göstermiş olmaları mukabili kendilerine maddi ve manevi ayrıcalık tanınan kişilere verilen ünvan | <b>taş</b> < ET <i>taş</i> (EDPT,556) Dış, uzak                         |
| t. bol- 53b/8                                                                                                                                                  | t. éyle 68a/3                                                           |
| t. ér- 82a/12                                                                                                                                                  | t.+ ı 80b/12, 83b/1                                                     |
| t. kıl- 53b/6                                                                                                                                                  | t.+ ınığ 83a/13                                                         |
| <b>ta‘rīf</b> < Ar. Anlatma                                                                                                                                    | t.+ ında 83a/5                                                          |
| t. kılsa turur 81a/11                                                                                                                                          | <b>taş</b> - < ET <i>taş</i> - (EDPT,559) Taşmak                        |
| t.+ ide 69b/8, 82a/7                                                                                                                                           | t.- tı 73b/4                                                            |
| <b>tārīḥ</b> < Ar. Zaman, geçmiş zaman                                                                                                                         | <b>taşkarı</b> < ET <i>taṣṣaru</i> (EDPT,563) Dışarı                    |
| t. 54a/1, 59b/2, 71a/12, 72b/12, 86a/1, 86a/7, 89b/1, 90b/13                                                                                                   | t.+ da 53b/3                                                            |
| <b>ṭarīka</b> < Ar. Yol, töre                                                                                                                                  | <b>tavacı</b> Ulak, muhbir                                              |
| ṭ. 73b/6                                                                                                                                                       | t. 74b/11                                                               |
| ṭ.+ sını (zībā-yı ṭ.) 69b/3                                                                                                                                    | <b>tavar</b> Duvar, mal, hayvan sürüsü                                  |
|                                                                                                                                                                | t. 92a/8                                                                |
|                                                                                                                                                                | <b>ṭavr</b> < Ar. Eda, hal                                              |

|                                                                                           |                                                                    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|
| <b>t̤.+ ıda</b> 71b/7                                                                     | <b>t.- er</b> 91b/8, 92b/5                                         |
| <b>tāvus</b> < <i>Ar.</i> Tavus kuşu                                                      | <b>t.- ür</b> 59a/4                                                |
| <b>t̤.</b> 60b/4                                                                          | <b>t̤.- ere</b> 70a/7                                              |
| <b>tāze</b> < <i>Far.</i> Taze, körpe                                                     | <b>t.- medi (elem t.)</b> 57a/10                                   |
| <b>t̤.</b> 88a/8                                                                          | <b>teğāfūl</b> < <i>Ar.</i> Anlamazlıktan gelme                    |
| <b>t̤. kıl-</b> 66b/11                                                                    | <b>t̤. kıl-</b> 52b/9                                              |
| <b>té</b> - Demek                                                                         | <b>tegi</b> < ET <i>tegi</i> (EDPT,477) -e kadar, değin            |
| <b>t.- p</b> 85b/9, 94a/6                                                                 | <b>t̤.</b> 61b/1, 91b/3                                            |
| <b>te‘ālā</b> < <i>Ar.</i> Yüksek olsun manasına gelip, Allah adıyla birlikte kullanılır. | <b>tégiş</b> - < ET <i>teğiş-</i> (EDPT,487) Değdirmek, ulaştırmak |
| <b>t̤.</b> 78b/10                                                                         | <b>t.- tiler érse</b> 91a/2                                        |
| <b>teberrā</b> < <i>Ar.</i> Uzaklaşma                                                     | <b>teḥalluku’l-ahlāk</b> < <i>Ar.</i> Ahlaki değerleri huy edinmek |
| <b>t̤.</b> 81a/13                                                                         | <b>t̤.</b> 94a/7                                                   |
| <b>teberrüc</b> < <i>Ar.</i> Süsleme                                                      | <b>tehniyet</b> < <i>Ar.</i> Tebrik etme, kutlama                  |
| <b>t̤. kıl-</b> 85b/13                                                                    | <b>t̤.</b> 74a/9                                                   |
| <b>teberrük</b> < <i>Ar.</i> Mübarek sayma, uğur sayma                                    | <b>ték</b> gibi                                                    |
| <b>t̤.</b> 66a/13                                                                         | <b>t̤.</b> 67b/2, 70b/4, 71a/2, 71a/3                              |
| <b>tebessüm</b> < <i>Ar.</i> Gülme, gülümseme                                             | 73a/12, 76b/9, 78a/6, 79b/6, 80b/9, 83a/12, 91b/6                  |
| <b>t̤. kıl-</b> 88a/9                                                                     | <b>teḳāzā</b> < <i>Ar.</i> Laf dokundurma, başa kakma              |
| <b>tecemmül</b> < <i>Ar.</i> Süs, süsleme                                                 | <b>t̤. kıl-</b> 76b/12                                             |
| <b>t̤.</b> 73b/7                                                                          | <b>tekebbür</b> < <i>Ar.</i> Böbürlenme                            |
| <b>teferrüc</b> < <i>Ar.</i> Açılma, ferahlama                                            | <b>t̤.</b> 82b/12                                                  |
| <b>t̤. kıl-</b> 60b/5                                                                     | <b>teklif</b> < <i>Ar.</i> Öneri                                   |
| <b>t̤. kıl-</b> 85b/8                                                                     |                                                                    |
| <b>tég</b> - < ET <i>teg-</i> (EDPT,476) Değmek, ulaşmak                                  |                                                                    |

|                                                  |                                                         |
|--------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|
| <b>t. kıl-</b> 80b/12                            | <b>teṇri</b> < ET <i>teṇri</i> (EDPT,523) Tanrı,        |
| <b>tekme</b> Değme                               | Allah                                                   |
| <b>t.+ si</b> 80b/13                             | <b>t.</b> 61a/11, 61b/4, 78a/11,                        |
| <b>temānū</b> < <i>Ar.</i> kabul etmeme          | 93b/13, 94b/13, 94b/4                                   |
| <b>t.</b> 84b/13                                 | <b>t.+ niṇ</b> 53a/5, 82b/8, 91a/12,                    |
| <b>temāss</b> < <i>Ar.</i> Dokunma, değme        | 94b/5                                                   |
| <b>t.</b> 91b/6                                  | <b>t.+ din</b> 60a/8, 94b/1, 94b/7                      |
| <b>temennā</b> < <i>Ar.</i> Dilek, arzu          | <b>t.+ si</b> 66a/1                                     |
| <b>t.</b> 68b/9                                  | <b>teṇri-te‘ālā</b> < <i>T.</i> + <i>Ar.</i> Yüce Allah |
| <b>temkīn</b> < <i>Ar.</i> Ağırbaşlılık, önlem   | <b>t.</b> 77b/5, 78b/6, 82b/7                           |
| <b>t. (behr-i t.)</b> 77a/2                      | <b>t.+ dın</b> 94a/2                                    |
| <b>t. é-</b> ('izz u t.) 82a/11                  | <b>tér</b> - Dermek, toplamak                           |
| <b>temşīl</b> < <i>Ar.</i> Benzetme, taklit etme | <b>t.- er</b> 81a/1                                     |
| <b>t. kıl-</b> 93a/2                             | <b>terahḥum</b> < <i>Ar.</i> Merhamet etme, acıma       |
| <b>t.+ ni</b> 93a/5                              | <b>t. tur-</b> 77a/4                                    |
| <b>témür</b> < ET <i>temir</i> (EDPT,508) Demir  | <b>terbiyet</b> < <i>Ar.</i> Terbiye                    |
| <b>t. kıl-</b> 81b/5                             | <b>t.</b> 48b/8                                         |
| <b>t.+ dın</b> 78b/10                            | <b>teril</b> - < ET <i>teril-</i> (EDPT,547)            |
| <b>ten</b> < <i>Far.</i> Vücut, beden            | Derilmek, toplanmak                                     |
| <b>t. é-</b> 54a/10                              | <b>t.- ğen</b> 65b/10                                   |
| <b>teṇiz</b> < ET <i>teṇiz</i> (EDPT,527) Deniz  | <b>terkīb</b> < <i>Ar.</i> Birleştirmek                 |
| <b>t.</b> 76a/8                                  | <b>t. bol-</b> 51a/7                                    |
| <b>t. (ammāl-ı t.)</b> 78b/10                    | <b>ters</b> ters                                        |
| <b>t.+ lerni</b> 78a/12                          | <b>t.</b> 78b/3                                         |
| <b>ten-perest</b> < <i>Far.</i> Bedene düşkünlük | <b>tertib</b> < <i>Ar.</i> Düzenleme, düzene sokma      |
| <b>t. ve dünyāperest bol-</b> 60a/6              | <b>t.</b> 54b/4, 73b/7, 80b/1, 81a/11,                  |
|                                                  | 92b/11                                                  |

**teslīm** < *Ar.* Hakkını verme

t. 93a/4

**teşrīf** < *Ar.* Şereflendirme

t. 68b/13

**tevābi'** < *Ar.* Maiyette bulunanlar

t. 77a/11

t.+ **nde** 72b/13

t.+ **ndin** 75b/6

**tevakḳuf** < *Ar.* Bekleme, bağlı olma

t. **ḳıl**- 74a/13, 77b/4, 84b/5

t. **ḳıl**- 91b/12

t. **ḳıl**- 73b/9

t. **ḳılıp turdılar** 84a/5

**tevārīḥ** < *Ar.* Tarihler

t.+ **de** 92a/9, 93a/1

**téve** Deve

t. 87b/11

t.+ **ler** 86a/11

t.+ **lerge** 86a/10

t.+ **lerige** 86a/10

**teveccüh** < *Ar.* Yönelme, yakınlık  
gösterme

t. 73a/10

**tevfīḳ** < *Ar.* Tanrı yardımı, yardım

t.+ **ı** 75b/5

**tevḥīd** < *Ar.* Allah'ın birliğini kabul

etme

t. 60b/12, 93a/11

**te'vīl** < *Ar.* Sözü evirip çevirme

t. 93a/1

**tevsén** < *Far.* Başı dik, sert başlı

t.-i **şehriyār** 74b/6

**tezvīr** < *Ar.* Yalan dolan, hile hurda

t. 60b/6

t. **ḳıl**- (**fen ü t.**) 66b/5

**tīg** < *Far.* Kılıç

t.-i **İllā'illāh** 93a/10, 93a/9

t. **ḳıl**- 66a/9

t.+ **ını** 71b/5

t.+ **ını** 63a/11

t.+ **ıdın** 94b/9

**tig** - Değmek, çarpışmak

t.- **ir** 86a/3, 86a/8

t.- **ür** 83a/7

**tigin** Kadar, değin

t. 60b/9, 76a/3, 85b/10, 87a/5

**tigşel** - Buluşmak, çarpışmak

t.- **iş** 89b/10

**tigür** - Değdirmek

t.- **ür** 81b/3

t.- **mesek** 88a/6

**tik** - < ET *tik*- (EDPT,476) Dikmek,  
kurmak

t.- **seş** 63b/3



t.- ip 83a/6  
t.- ipdür 87a/6  
**tiken** < ET *tiken* (EDPT,483) Diken →  
**tikken**  
t.+ leriniñ 73b/1  
**tikken** < ET *tiken* (EDPT,483) Diken  
→ **tiken**  
t.+ de 58a/2  
**til** Dil, lisan  
t.+ in 60b/7  
t.+ i 52a/9, 66a/6, 80a/12,  
82b/10, 93b/8  
**til** - < ET *til-* (EDPT,490) Dilmek,  
delmek  
t.- geç 85a/8  
**tile** - < ET *tile-* (EDPT,492) Dilemek,  
istemek  
t.- rsén 66b/1  
t.- rsénj 68a/13  
t.- di 86b/3  
t.- y 78a/6  
t.- p 87b/12  
t.- p érdi 53a/1  
t.- gen 81a/4  
t.- di érse 85a/2, 89a/6  
**tilen** - < ET *tilen-* (EDPT,501)  
Dilenmek

t.- mesün 86b/9  
**tilmür** - Bakmak, hasretle bakmak  
t.- üp 64b/8  
**ṭīnet-ḥ̣ār** < *Ar. + Far.* Hakir yaratılışlı  
ṭ. (evliyā-ı ṭ.) 68b/11  
**tingü** Üzengi  
t. 78b/11  
**tir** - < ET *tir-* (EDPT,529) Dayanmak  
t. 91b/12  
**tīre** < *Far.* Kara, karanlık  
t. 90b/9  
t.+ ğa 77b/7  
**tirik** < ET *tirig* (EDPT,543) Diri, canlı  
t.+ lerin 82b/7  
**tiril** - < ET *tiril-* (EDPT,547) Dirilmek,  
canlanmak  
t.- ip 70b/7  
**tiryāk** < *Ar.* Panzehir, afyon  
t. 88b/2  
**tis'ūn** < *Ar.* Doksan sayısı  
t. 50b/10  
**tiş** - Çözmek  
t.- eler 90b/12  
**toğ** - < ET *tog-* (EDPT,465) Doğmak,  
ortaya çıkmak  
t.- dı 67a/11, 72a/10  
t.- up ér- 72a/8

**t.- up tur-** 56a/2

**toğkuz** < ET *tokuz* (EDPT,474) Dokuz sayısı

**t.** 59b/2, 71a/12, 72b/12, 86a/1, 86a/7, 89b/1, 90b/13

**t.+ da** 72b/12

**toğsan** < ET *tokson* (EDPT,473) Doksan sayısı

**t.** 62b/3

**toğta** - *Mog.* Beklemek, alıkoymak

**t.- may** 59a/3

**tol** - < ET *tol-* (EDPT,491) Dolmak

**t.- dılar** 94b/3

**t.- sa** 79a/12

**t.- a** 53b/8

**t.- up** 70a/11, 70a/4

**toldur** - Doldurmak

**t.- sağ** 63b/4

**toprak** < ET *toprak* (EDPT,443) Toprak

**t.+ dın** 63b/4

**toy** < ET *toy* (EDPT,566) Şölen, eğlence, istişare

**ğ.+ nın** 64a/8

**ğ.+ m** 92b/13

**ğ.+ ga** 85b/7

**ğ.+ da** 85b/3, 85b/6, 92b/11

**ğ + lar** 60a/11

**ğ.+ lar bér-** 92b/10

**ğ.+ lar kıl-** 85b/13

**ğ.+ lar kıl-** 85b/3

**ğ.+ lar kıl-** 85b/5

**toyla** - Düşün etmek, ziyafet vermek

**ğ.- lın** 53a/2

**toz** - < ET *toz-* (EDPT,572) Karşı durmak, dayanmak

**t.- up** 64a/8

**tök** - < ET *tök-* (EDPT,477) Dökmek, saçmak

**t.- üp** 64b/7, 70a/13

**töp** Zirve, uç

**t.+ inde** 83a/6

**tört** Dört sayısı

**t.** 54a/5, 55a/13, 55b/11, 56b/12, 62b/4, 89b/5

**t. tur-** 56a/5

**törtünç** Dördüncü

**t.** 54a/13, 55a/1, 55a/5, 55a/9, 59b/2

**t.+ i** 93a/8

**töş** < Yan, karşı taraf

**t.+ idin** 89b/11

**tufeylî** < *Ar.* Dalkavuk

**ğ.** 71b/12

**tuğ** < ET *tuğ* (EDPT,464) Bayrak,  
sancak

t.+ **ların** 91a/5

**tuğyān** < Ar. Taşma, taşkınlık

t. 76a/12, 82b/4

t. **ér-** 76b/8

**tuḥaf** < Ar. Hoşa giden şeyler

t. 69a/4

**tuḥūri** < Ar. Temizlenme

t. **bér-** 74a/8

**tulū** < Ar. Doğuş, doğma

t. **kıl-** 63a/12

**tur - (I)** ET *tur-* (EDPT,529) Durmak

t.- **ar-mén** (ötrü t.) 80b/9

t.- **ursén** (tülki t.) 60b/7

t.- **ur** ('Abduşşāh Pulad t.)

56b/6

t.- **ur** ('Abīd Sulṭān t.) 56b/7

t.- **ur** ('Aleyke Ḥamza Mehdī t.)

56a/10

t.- **ar** (ötrü t.) 80b/8

t.- **ur** 93a/7

t.- **ur** (Aḥmed Maḥmūd t.)

56b/9

t.- **ur** (Ak Yuruk t.) 56b/3

t.- **ur** (Alanḳovadın t.) 48a/8

t.- **ur** (arık t.) 53a/6

t.- **ur** (bahadır t.) 56b/7

t.- **ur** (Baḥşaş t.) 57a/5

t.- **ur** (Baḥtiyar t.) 56a/9

t.- **ur** (bākī ḥayāt t.) 67a/11

t.- **ur** (bīḥadd u ḡāyet t.) 74b/10

t.- **ur** (bir t.) 83a/2

t.- **ur** (birce t.) 75b/9

t.- **ur** (bīşekk t.) 77a/13

t.- **ur** (bu t.) 54a/11, 54b/13,

54b/8, 55b/1, 55b/7, 55b/8, 56a/3,

56b/12, 57a/2, 63a/4

t.- **ur** (Bubay t.) 56b/8

t.- **ur** (Buğra Ḥāce t.) 57b/3

t.- **ur** (bular t.) 57b/4

t.- **ur** (Buralkı Sayak t.) 57a/4

t.- **ur** (Calu Ulan t.) 57a/6

t.- **ur** (Camı Bég t.) 56a/10

t.- **ur** (çerigi t.) 51b/4

t.- **ur** (Devlet Şeyḫ t.) 56a/9

t.- **ur** (düşvār t.) 61a/11

t.- **ur** (Ebū Sa'īd t.) 56b/9

t.- **ur** (Ebū'l Ḥayr Ḥan t.)

56a/12

t.- **ur** (ḥākim t.) 88b/8

t.- **ur** (ḥan t.) 69a/12

t.- **ur** (ḥarām t.) 61b/10, 61b/8

t.- **ur** (ḥatun t.) 61a/2

|                                  |                                   |
|----------------------------------|-----------------------------------|
| t.- ur (Hüş Haydar Han t.) 56b/9 | t.- ur (Merzegüy t.) 52b/6        |
| t.- ur (Hürrem Şâh Sultân t.)    | t.- ur (meşrûh t.) 55a/9, 71b/7   |
| 56b/5                            | t.- ur (Muhammed Ahmed t.)        |
| t.- ur (Hâce Muhammed t.)        | 56b/1                             |
| 56a/13                           | t.- ur (muhtaşar t.) 75a/13       |
| t.- ur (Hâvendî t.) 56a/4        | t.- ur (Müsî t.) 57a/2            |
| t.- ur (içide t.) 60a/1          | t.- ur (mübârek t.) 76a/9, 77a/13 |
| t.- ur (irken t.) 53b/2          | t.- ur (Münje t.) 54b/2           |
| t.- ur (Kaân Bay t.) 56a/6       | t.- ur (nâkış 'akl t.) 61a/5      |
| t.- ur (Kâsım t.) 57a/5          | t.- ur (nâkışât t.) 61a/3         |
| t.- ur (kâş t.) 73b/5            | t.- ur (nâpesendîde t.) 52b/7     |
| t.- ur (kavî-yi şeytân )60a/2    | t.- ur (nefs-i emmâre t.) 60a/1,  |
| t.- ur (Kél Muhammed t.)         | 93a/5                             |
| 56b/10                           | t.- ur (neslîdin t.) 53b/7        |
| t.- ur (Kıran t.) 57a/1          | t.- ur (Nirundın t.) 48a/8        |
| t.- ur (köp t.) 62b/7            | t.- ur (oğl t.) 67b/1             |
| t.- ur (kûy t.) 78b/1            | t.- ur (Sevinç Hâce Sultân t.)    |
| t.- ur (Maḥmūd Hâce Han t.)      | 56b/2                             |
| 56a/6                            | t.- ur (Seyyîd Baya Han t.)       |
| t.- ur (mâl t.) 88a/5            | 56b/3                             |
| t.- ur (Mamaḫ Muṭṭalip t.)       | t.- ur (Seyyîd Muhammed t.)       |
| 56a/11                           | 56b/10                            |
| t.- ur (mehdî-yi âḫır zamân t.)  | t.- ur (sîrâb t.) 57b/9           |
| 69a/12                           | t.- ur (pâdşâhı t.) 60a/4         |
| t.- ur (Méniṯ Témur Han t.)      | t.- ur (şâḫîb-kemal t.) 76b/3     |
| 55b/13                           | t.- ur (şâḫîb-kırân t.) 69a/13    |
| t.- ur (mertebede t.) 66a/13     | t.- ur (Suzanç Sultân t.) 56a/7   |

|                                     |                                     |
|-------------------------------------|-------------------------------------|
| t.- ur (Şeyh İbrāhīm Sultān t.)     | t.- ur (barıp t.) 58b/10, 58b/6     |
| 56b/1                               | t.- ur (bégler ve kelānterler bar   |
| t.- ur (Tarbu t.) 54a/13            | t.) 62b/12                          |
| t.- ur (terahhum t.) 77a/4          | t.- ur (bekāvul ve dīvānları ve     |
| t.- ur (Terdi Muḥammed t.)          | yasavulları bar t.) 62b/13          |
| 56a/11                              | t.- ur (béríp t.) 62a/1, 62a/6      |
| t.- ur (umakı t.) 82b/6             | t.- ur (bérkitip t.) 84a/7          |
| t.- ur (Uruş Bahadır t.) 58a/1      | t.- ur (bérmeý t.) 88b/2            |
| t.- ur (üstide t.) 89a/3            | t.- ur (bilip t.) 55a/8             |
| t.- ur (Yādgār Hān t.) 56b/11       | t.- ur (bolmay t.) 55a/3            |
| t.- ur (yādgārı t.) 73a/13          | t.- ur (çıka t.) 84a/11             |
| t.- ur (tört t.) 56a/5              | t.- ur (dégen t.) 53b/5             |
| t.- ur (yahşı t.) 61b/11            | t.- ur (dép t.) 61a/12, 61a/3,      |
| t.- ur (Yesutoқа t.) 55b/9          | 61b/6, 85a/12                       |
| t.- ur (yoқ t.) 66a/12              | t.- ur (dervāzesi bar t.) 62b/13    |
| t.- dılar (köp t.) 59a/8            | t.- ur (destgırlik kılıp t.) 52b/10 |
| t.- dılar (tevaққuf kılıp t.) 84a/5 | t.- ur (émip t.) 55a/11             |
| t.- dılar (yétkür t.) 59a/6         | t.- ur (günāhın bağışlap t.)        |
| (II.) Birleşik çekimli fiillerde    | 71a/4                               |
| t.- ur (açılıp t.) 82b/2            | t.- ur (ḥaberi ol t.) 89b/6         |
| t.- ur (açturup t.) 64b/3           | t.- ur (ḥasb-ı ḥāl étip t.) 70b/9   |
| t.- ur (ağrıp t.) 87a/3             | t.- ur (iletip t.) 66b/10           |
| t.- ur (alıp t.) 90a/13             | t.- ur (kapalıp t.) 78b/2           |
| t.- ur (aytıp t.) 61a/4, 61a/8,     | t.- ur (kapap t.) 88b/6             |
| 65a/11, 65a/12, 87a/4               | t.- ur (kélgüsi t.) 58a/12          |
| t.- ur (bağışlap t.) 85a/8          | t.- ur (keltürüp t.) 86b/13         |
| t.- ur (bar t.) 83a/6               | t.- ur (kirip t.) 59b/6, 92b/7      |

|                                   |                                       |
|-----------------------------------|---------------------------------------|
| t.- ur (çoşulup t.) 90b/1         | t.- urlar (kélürüp t.) 78b/12         |
| t.- ur (körünüp t.) 62b/2         | t.- urlar (kétip t.) 55a/10,          |
| t.- ur (mesmü‘ émes t.) 52b/6     | 55a/12                                |
| t.- ur (muḥkem kılıp t.) 86b/11   | t.- urlar (kişi yiberip t.) 62a/8     |
| t.- ur (münkaṭı‘ bolmay t.)       | t.- urlar (mināre koyarıp t.)         |
| 75b/2                             | 62b/5                                 |
| t.- ur (nuşret bérıp t.) 62b/8    | t.- urlar (ümmül-ḥabā’is atap t.)     |
| t.- ur (pādşāh kılıp t.) 62a/3    | 61b/2                                 |
| t.- ur (sorup t.) 60b/13          | t.- sak (bakıp t.) 59a/9              |
| t.- ur (tapılmay t.) 80b/10       | t.- a başladı (yaraḵ t.) 52b/8        |
| t.- ur (tapturğan t.) 57b/8       | t.- ı (yād t.) 80a/1                  |
| t.- ur (ta‘rīf kılsa t.) 81a/11   | t.- up 58b/13, 60a/13, 89b/4,         |
| t.- ur (toğup t.) 56a/2           | 91b/7, 91b/8                          |
| t.- ur (uzatıp t.) 58b/10, 92b/5  | t.- up (eşikte t.) 53b/1              |
| t.- ur (yağma kılıp t.) 70b/8     | t.- up (oḵ t.) 91b/13                 |
| t.- ur (yandurup t.) 86b/10       | t.- urda (kışlap t.) 88b/2            |
| t.- ur (yaratıp t.) 78b/10        | t.- ğaç (yörü t.) 89b/5               |
| t.- ur (yasap t.) 51b/2           | t.- ğanda (yasap t.) 59b/1            |
| t.- ur (yavuklaşıp t.) 51a/10     | t.- ğan (aḵa t.) 78b/3                |
| t.- ur (yiberip t.) 59a/1, 66b/8, | t.- ğan (meşğül bolup t.) 80a/5       |
| 88b/7                             | t.- ğan (yörüp t.) 73b/6              |
| t.- ur (yolçı yok t.) 61b/4       | t.- ğanın 70b/5                       |
| t.- ur (zuhūr kılıp t.) 78b/1     | t.- ğuçı 66a/9                        |
| t.- urmiz (bara t.) 91b/12        | t.- dılar érse 84a/8                  |
| t.- urlar (bérkitip t.) 62a/11    | t.- may 87b/1                         |
| t.- urlar (dép t.) 62b/8          | t.- mas (birle t.) 65a/10             |
| t.- urlar (kéle t.) 75b/2         | tura < ET tura (EDPT,531) Kanun, adet |

|                                                                                                   |                                                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------|
| t.+ <b>nın</b> 90a/13                                                                             | t.- <b>kan</b> (himmet t.) 57a/13                             |
| t.+ <b>lar</b> 83a/6                                                                              | t.- <b>kanın</b> 92a/6                                        |
| <b>turlan</b> - Tur atmak                                                                         | t.- <b>tılar érse</b> (şaf t.) 51b/6                          |
| t.- <b>dıñ</b> 88a/10                                                                             | t.- <b>madı</b> 74b/7                                         |
| <b>turuş</b> - < ET <i>turuş</i> - (EDPT,554)<br>Durmak                                           | <b>tutkun</b> < ET <i>tutğun</i><br>(EDPT,451)Tutkun, düşkün  |
| t. 88b/2                                                                                          | t. <b>bol</b> - 67a/2                                         |
| t.- <b>uş</b> (muḥālifğa t.) 66a/10                                                               | t.+ <b>ı</b> 79b/12                                           |
| <b>tut</b> - < ET <i>tut</i> - (EDPT,451) Tutmak,<br>hesap etmek                                  | <b>tuy</b> - < ET <i>tuy</i> - (EDPT,567) Duymak,<br>doymak   |
| t. 88a/13                                                                                         | t.- <b>maydur</b> 90b/5                                       |
| t.- <b>tı</b> 49b/2                                                                               | <b>tuz</b> - Eskimek, karşı durmak                            |
| t.- <b>tılar</b> 82b/9                                                                            | t.- <b>up</b> 86b/8                                           |
| t.- <b>sa</b> 79a/13                                                                              | <b>tükel</b> < ET <i>tükel</i> (EDPT,480)Tam,<br>tamam, bütün |
| t.- <b>ayım</b> 52b/12                                                                            | t. <b>al</b> - 58b/12                                         |
| t.- <b>alıñ</b> 53a/3                                                                             | <b>tülki</b> Tilki                                            |
| t.- <b>up</b> 48b/4, 49b/1, 51a/2,<br>51a/3, 59a/10, 63a/2, 66b/6, 73a/6,<br>74b/7, 89a/11, 90a/3 | t. 60a/11, 60b/3, 60b/6, 60b/9                                |
| t.- <b>up</b> (bérkitip t.) 63a/2                                                                 | t. <b>ér</b> - 83b/2                                          |
| t.- <b>up</b> (emrin t.) 60b/10                                                                   | t. <b>tur</b> - 60b/7                                         |
| t.- <b>up</b> (engİZ étip t.) 66b/13                                                              | t.+ <b>ler</b> 60b/1, 60b/4, 60b/6                            |
| t.- <b>up</b> (fermānın t.) 60a/6                                                                 | <b>tümen</b> < ET <i>tümen</i> (EDPT,507) On bin,<br>pek çok  |
| t.- <b>up</b> (kan t.) 87a/4                                                                      | t. 91b/4                                                      |
| t.- <b>up</b> (uzun t.) 62a/8                                                                     | t.+ <b>lerni</b> 92b/3                                        |
| t.- <b>ğaç</b> 79a/13                                                                             | <b>tün</b> < ET <i>tün</i> (EDPT,513) Gece                    |
| t.- <b>uban</b> 78b/5                                                                             |                                                               |

t. 64a/5, 72a/2, 84a/1, 90b/11,  
90b/7

t.+ ge 60b/9

t.+ i 87a/9

t.+ ini 87a/8

**tünle** - Geceyi geçirmek

t. 90a/3

**türki** < *T. + Far.* Türkçe, Türk'e ait  
olan

t.+ de 66a/13

**türlük** Türlü, çeşitli

t. 67a/8, 68b/13, 68b/7, 69b/7

**tüş** - < ET *tüş-* (EDPT,560) Düşmek,  
inmek

t.- er 91b/2

t.- miş (**köpüke t.**) 60a/12

t.- ti 53a/5, 53b/9, 87b/4, 90b/3,

91a/7

t.- ti (**başığa t.**) 66b/2

t.- ti (**éligge t.**) 70a/9

t.- ti (**éligige t.**) 50a/2

t.- tiler 90b/11, 90b/3, 90b/4,

90b/8, 91b/9

t.- keç 71a/5

t.- erde 51b/3

t.- gende 87a/2

t.- kende 86b/4

t.- kenin 91b/10

t.- ti érse 87b/9

t.- ti érse (**hizmetiğa t.**) 63b/11

t.- tiler érse 90b/6

t.- tiler érse 89a/10

**tüş** Taraf, yan

t. + ge 59a/6

t.+ indin 76b/6

**tüşül** - Gelinmek, varılmak

t.- gen 76b/12

**tüşür** - < ET *tüşür-* (EDPT,566)  
Düşürmek

t.- üp 72a/11, 91a/5

**tüvānā** < *Far.* Güçlü, kuvvetli

t. 65b/5

**tüz** - < ET *tüz-* (EDPT,572) Düzmek,  
düzenlemek

t.- mes 79a/3

**tüzmek** < ET *tüz-* (EDPT,572) Düzmek,  
düzenlemek

t. 60a/10

-U, Ū-

u Ve → ü



u. 48b/1, 50b/7, 61a/4, 63a/9,  
63b/7, 64a/2, 64a/9, 65a/1, 65a/6,  
65a/8, 65a/9, 65b/13, 65b/5, 65b/6,  
66a/6, 66b/5, 66b/11, 66b/12, 66b/4,  
68a/10, 68b/3, 68b/4, 69a/1, 69a/3,  
69a/9, 69b/12, 69b/7, 70a/1, 70a/6,  
70b/11, 71b/2, 71b/5, 72b/3, 72b/4,  
72b/8, 74b/10, 75a/9, 76a/12, 76a/5,  
77b/12, 79a/3, 79b/1, 80a/5, 82a/2,  
82a/11, 84a/7, 91a/9, 93a/4, 93b/7,  
94b/7

uc Nihayet

u.+ 1 75b/1, 75b/2

u.+ 1da 89b/1

‘ucb < Ar. Kendini beğenmişlik

‘u. 63a/6

uç - < ET uç- (EDPT,19) Uçmak

u.- may 85b/10

uçmak < ET uçmak (EDPT,27)Cennet

u. 79a/1

uçra - Mog. Karşılaşmak, rastlamak

u.- dı 60b/2

uluğ < ET uluğ (EDPT,136)Yüce,

değerli

u. 50a/4, 51a/9, 53a/9, 53b/8,  
66b/3, 75b/9, 81a/9, 82a/4, 83a/13,  
85b/13, 85b/5, 87b/7, 91a/6

u.+ 1 49b/8, 52b/1, 55a/13,  
56b/4, 82b/11

u.+ 1arımız 53a/6

u.+ 1arı 51b/9

ulus < ET ulus (EDPT,151)Halk,  
kavim

u. 57a/10, 57b/8, 57b/9, 68a/2,  
69a/12, 78a/4, 84a/5

umak Nesil, boy

u.+ 1 82b/6

u.+ 1 tur- 82b/6

umaklık Nesil

u. 86a/12

‘ummān < Ar. Okyanus, büyük deniz

‘u. 78b/11, 82b/8

‘u.+ da 79a/2

unut - < ET unit- (EDPT,179)

Unutmak

u.- up 64b/2

ur - < ET ur- (EDPT,197)Vurmak,

savaşmak

u. 70a/13

u.- sa 63b/5

u.- alı 52a/11

u.- man 89a/3

urmak < ET ur- (EDPT,197)Vurmak,  
savaşmak

u. 88b/4

**uruğ** < ET *uruğ* (EDPT,214) Soy, nesil

u.+ a 75a/13

u.+ ı 65a/2

u.+ ları 48b/12

**uruğ** Hısm, akraba

u.+ ın 90a/10, 92a/7

u.+ ı 92b/4

**uruğ kayas** Akraba, kabile

u. 65a/2

**uruş** < ET *uruş* (EDPT,239) Vuruş, savaş

u. 79a/9, 79b/13, 80b/2, 80b/3

u. bol- 66a/9, 82b/13

u. kıl- 50b/11

u. kıl- 50b/5

u. kıl- 63a/11

u.+ ğa 85b/1

u.+ ka 80b/13

u.+ ta 80a/1

u.+ dın 62b/11, 62b/5, 91a/7

u.+ ıda 52a/12

u.+ lar kıl- 48b/13

u.+ lar kıl- 49a/2, 71a/9, 91a/4

u.+ lar kıldılar érse 59a/10

**uruş** - < ET *uruş*- (EDPT,239)

Savaşmak, dövüşmek

u.- tılar 50b/3, 52a/2, 55b/3

u.- a almay 51b/7

u.- up 49a/3, 49b/6, 50a/10, 50a/13, 58b/7, 59b/4, 86b/8

u.- ip 61b/8

u.- up bol- 60a/2

u.- ğanda 72a/10

u.- kan 51a/4

u.- kanı 52a/6

u.- tılar érse 53b/13, 59a/3

**uruşçı** Savaşçı, asker

u. 82b/3

**uruşmak** < ET *uruş*- (EDPT,239)

Savaşmak, dövüşmek

u. 60a/3

u.+ ka 86b/12

u.+ da 53a/8

**us** < ET *us* (EDPT,240) Akıl, zeka

u.+ uña 77a/9

**uş** İşte, şu

u. 85b/9

**uşbu** İşte bu

u. 76b/11, 87a/6

**uşol** İşte, o

u. 70b/10, 76a/3, 77b/3, 80b/7, 81b/6, 82a/5, 82a/6, 84a/12, 85b/10

u.+ dur 91b/2

**uşak** Küçük çocuk

**u.+ ı** 86b/9

**‘uşşāk** < Aşıklar

**‘u.** 87a/11

**uşundın** Ansızın, birden bire

**u.+** 54b/3, 57b/13

**uyat** < ET *uyat* (EDPT,268) Utanma,  
edep

**u.** 83b/7, 83b/8

**uyatlıg** < ET *uyat*

(EDPT,268) Utanmış, utançlık

**u.** 70a/2

**uz** - Kesmek, koparmak, bakmak

**u.- madı (yüz u.)** 65b/8

**uzak** < ET *uzak* (EDPT,283) Uzak

**u.+ ğa** 78b/13

**uzat** - < ET *uzat*- (EDPT,282)

Uzatmak, göndermek

**u.- ur-mén** 91b/1

**u.- ıp** 66b/12, 66b/8, 88b/13

**u.- ıp turur** 58b/10, 92b/5

**uzun** < ET *uzun* (EDPT,288) Uzun

**u. tut-** 62a/8

**-Ü-**

**ü** < Ve, → u

**ü.** 50a/6, 63a/6, 68a/11, 68a/9,

68b/7, 69a/4, 69b/2, 69b/7, 70b/13,

71b/10, 72b/6, 73a/8, 75a/6, 76b/12,

91b/3

**üç** < ET *üç* (EDPT,18) Üç sayısı

**ü.** 48a/12, 49b/6, 54b/12,

54b/3, 55b/8, 56a/9, 62a/2, 62b/9,

66b/2, 71a/5, 76a/6, 86a/9

**ü. kol bol-** 62b/9

**ü.+ de** 54a/2

**üçün** < ET *üçün* (EDPT,28) İçin

**ü.** 48b/6, 49b/2, 50b/9, 55a/11,

59a/1, 61b/11, 66a/13, 69b/5, 73b/8,

73b/9, 74a/3, 74b/11, 81b/10, 88a/7,

89b/11, 94a/8, 94b/9

**üçünç** < ET *üçünç* (EDPT,29) Üçüncü

**ü.** 54a/12, 54b/10, 54b/4, 55a/3,

55a/7

**ü.+ i** 73b/9, 93a/8

**ülfetlik** < *Ar. + T.* Dostluk

**ü. ér-** 65b/4

**ülük** < ET *ülüg* (EDPT,142) Pay, nasip

**ü.** 86a/10

**ümerā** < *Ar.* Emirler, beyler

**u.** 48a/11

**üm(m)īd** < *Far.* Umut

**ü.** 68b/9, 93b/11, 93b/4

|                                                     |                                                    |
|-----------------------------------------------------|----------------------------------------------------|
| <b>ü. bol-</b> 61b/5                                | <b>ü.+ ide bol-</b> 86a/4                          |
| <b>ü.+ im</b> 76a/2                                 | <b>ü.+ ide tur-</b> 89a/3                          |
| <b>üm̄met</b> < <i>Ar.</i> Cemaat, topluluk         | <b>ü.+ idin</b> 88b/12                             |
| <b>ü.+ inin</b> 93b/11                              | <b>ü.+ inde</b> 78b/8                              |
| <b>ü.+ lerim</b> 61a/9                              | <b>üzre</b> < ET <i>üzre</i> (EDPT,289)Üzerine,    |
| <b>ü.+ leridin</b> 69b/1                            | üstüne                                             |
| <b>üm̄metliĝ</b> < <i>Ar. + T.</i> Topluluk         | <b>ü.</b> 48b/5, 80b/7, 84b/7                      |
| <b>ü.+ idin</b> 93b/12                              | <b>üzül</b> < ET <i>üzül-</i> (EDPT,287) Kırılmak, |
| <b>üm̄mīd-var</b> < <i>Far.</i> Ümitli              | dağılmak                                           |
| <b>ü. bol-</b> 63a/9                                | <b>ü.- üp</b> 51a/2                                |
| <b>üm̄mül-ḥabā'is</b> < <i>Ar.</i> Şarap, içki      | <b>-V-</b>                                         |
| <b>ü. atap tururlar</b> 61b/2                       |                                                    |
| <b>ün</b> < ET <i>ün</i> (EDPT,167) Ses, şöhret     | <b>va'de</b> < <i>Ar.</i> Söz verme                |
| <b>ü.+ i</b> 71b/12                                 | <b>v.+ leriĝa</b> 63a/9                            |
| <b>ürkür</b> - Ham olmak                            | <b>vāki'</b> < <i>Ar.</i> Vuku bulmak, cereyan     |
| <b>ü.- üp</b> 62b/2                                 | etmek                                              |
| <b>'üsr</b> < <i>Ar.</i> Zorluk, güçlük             | <b>v. bol-</b> 48b/6, 74b/3                        |
| <b>'ü.-i 'aşīr yok ér-</b> 79a/4                    | <b>vakt</b> < <i>Ar.</i> Çağ, zaman                |
| <b>üst</b> < ET <i>üst</i> (EDPT,242) Üzeri, yukarı | <b>v.</b> 63a/8                                    |
| <b>ü.+ iĝe</b> 49a/10, 50a/5, 51a/12,               | <b>v.-ı namāzda</b> 90b/12                         |
| 59b/7, 62a/1, 62a/4, 62b/1, 72b/2,                  | <b>v.+ ı ér-</b> 59b/2                             |
| 86b/7, 87a/13, 87b/2, 88b/10, 89a/1,                | <b>v.+ ında</b> 61a/8                              |
| 89a/4, 89b/7, 90a/10, 90a/4, 92a/3                  | <b>var</b> Var, mevcut                             |
| <b>ü.+ ine</b> 73a/4, 78b/13, 78b/3,                | <b>v.</b> 85b/7                                    |
| 78b/5, 79a/1, 82b/7, 82b/9                          | <b>vaşf</b> < <i>Ar.</i> Nitelik, övme             |
| <b>ü.+ ide</b> 65b/1, 72a/10, 82b/4,                | <b>v.-ı taḥsīn é-</b> 82a/11                       |
| 91a/1                                               |                                                    |

|                                          |                                        |
|------------------------------------------|----------------------------------------|
| v.+ ıda 93b/2                            | 65b/12, 65b/2, 65b/3, 65b/5, 65b/6,    |
| vaşl < Ar. Ulaşma, kavuşma               | 65b/7, 65b/8, 65b/9, 66a/12, 66a/13,   |
| v.-ı hakk 66b/1                          | 66a/5, 66a/6, 66a/7, 66b/5, 67a/7,     |
| vāy < Far. Eyvah, yazık                  | 67a/9, 68a/1, 68a/3, 68a/5, 68b/11,    |
| v. 93b/13                                | 68b/4, 69a/11, 69a/3, 69a/4, 69a/6,    |
| ve Ve                                    | 69a/8, 69b/11, 69b/2, 70a/12, 70a/13,  |
| v. 48a/10, 48a/11, 48a/12,               | 70b/3, 70b/5, 70b/7, 71a/13, 71b/4,    |
| 48b/2, 48b/3, 48b/6, 48b/7, 49a/3,       | 71b/7, 71b/8, 72a/2, 72b/7, 72b/8,     |
| 49a/5, 49a/7, 49b/10, 49b/12, 49b/2,     | 72b/9, 73a/5, 73b/3, 73b/6, 74a/10,    |
| 49b/3, 49b/4, 49b/5, 49b/13, 50a/6,      | 74a/9, 74b/1, 74b/10, 74b/9, 75a/1,    |
| 50b/4, 50b/7, 51a/11, 51a/13, 51a/8,     | 75a/2, 75a/4, 75a/6, 75b/10, 75b/8,    |
| 51a/9, 51b/3, 52a/12, 52a/7, 53b/7,      | 75b/9, 76a/11, 76a/12, 76a/6, 76b/2,   |
| 53b/8, 53b/9, 54a/2, 54a/4, 54b/1,       | 76b/8, 77a/12, 77a/2, 77a/3, 77a/8,    |
| 54b/2, 54b/6, 55a/4, 55b/5, 56a/13,      | 77b/11, 77b/12, 77b/3, 77b/6, 78a/1,   |
| 56a/8, 56b/8, 57a/6, 58a/11, 58a/12,     | 78a/10, 78a/11, 78a/2, 78a/5, 78b/1,   |
| 58a/9, 58b/4, 58b/7, 59a/1, 59a/3,       | 78b/10, 79a/11, 79a/5, 79b/2, 79b/3,   |
| 59a/9, 59b/3, 59b/9, 60a/1, 60a/5, 60a/6 | 79b/7, 80a/10, 80a/2, 80a/6, 80a/9,    |
| 60b/4, 60b/6, 61a/6, 61a/9, 61a/10,      | 80a/13, 80b/12, 80b/5, 81a/11, 81a/12, |
| 61a/9, 61b/1, 61b/3, 61b/6, 61b/7,       | 81a/7, 81a/9, 81b/11, 81b/2, 81b/9,    |
| 61b/8, 61b/9, 62a/1, 62b/12, 62b/13,     | 82a/1, 82a/10, 82a/13, 82a/4, 82a/5,   |
| 63a/1, 63a/10, 63a/2, 63a/3, 63a/4,      | 82b/11, 82b/12, 82b/4, 82b/8, 83b/2,   |
| 63a/5, 63a/6, 63a/8, 63a/9, 63b/1,       | 83b/8, 83b/9, 84a/1, 84a/4, 84a/9,     |
| 63b/13, 63b/4, 64a/1, 64a/11, 64a/12,    | 84b/12, 84b/2, 84b/7, 85a/10, 85a/5,   |
| 64a/2, 64a/3, 64a/5, 64a/6, 64a/8,       | 85a/8, 85b/3, 85b/5, 85b/6, 86a/3,     |
| 64a/12, 64b/13, 64b/3, 64b/7, 65a/1,     | 86a/6, 86a/8, 86a/9, 86b/1, 86b/3,     |
| 65a/10, 65a/2, 65a/4, 65a/5, 65a/6,      | 86b/13, 87a/10, 87a/6, 87b/1, 87b/11,  |
| 65a/7, 65a/8, 65a/9, 65b/10, 65b/11,     | 87b/2, 87b/4, 87b/7, 88a/3, 88a/4,     |

88b/9, 89a/13, 89b/13, 90a/5, 90a/7,  
90b/4, 91b/3, 91b/4, 91b/7, 91b/8,  
92a/1, 92a/11, 92a/13, 92a/2, 92a/4,  
92a/5, 92a/8, 92b/1, 92b/12, 92b/13,  
92b/2, 92b/4, 92b/5, 92b/9, 93a/1,  
93a/11, 93b/1, 93b/6, 93b/7, 93b/9,  
94a/4, 94b/1, 94b/12

**vefā** < *Ar.* Sözde durma

v. (**cān-ı v.**) 82a/5

**vefādar** < *Ar.* + *Far.* Vefalı

v. 82a/5

**vefāt** < *Ar.* Ölüm

v. **bol-** 67a/13

**vekīl** < *Ar.* Sorumlu

v.+ **i** (**āb-ı v.**) 76a/9

**ve'l-hüküm** < *Ar.* Buyruk, ferman

v.-i **netice** 80a/7

**ve'l-u'kalā** < *Ar.* Akıl sahipleri

v. 80a/10

**velī** < *Ar.* Fakat, ama

v. 48b/8, 65a/12, 68a/8, 93b/5

**velīkin** < *Ar.* Ama, fakat

v. 81a/3

**vera'** < *Ar.* Geri, arka, başka

v. 65b/13

**verākī** < *Ar.* Güvercinler

v. 75b/8

**verziş** < *Far.* Çalışma, çaba

v. **kılmış** **bolsa** 61b/11

**ve's-selām** < *Ar.* İşte o kadar, son söz  
budur

v. 83b/12

**veyā** < *Ar.* Veya

v. 80a/3

**veys** < *Ar.* Veys-i Kareni

v. (**ahlāk-ı v.**) 77a/9

**vilāyet** < *Ar.* Memleket, ülke

v. 58a/12, 74a/3, 83b/8

v. **kıl-** 77a/1

v.+ **in** 49a/13, 66b/4, 90a/5

v.+ **niñ** 75b/1

v.+ **ni** 92a/8

v.+ **ge** 92a/10

v.+ **de** 58b/6

v.+ **i** 58b/1, 90a/9

v.+ **iniñ** 49b/2

v.+ **ini** 49b/4

v.+ **iğa** 49a/7, 84a/3, 88a/6

v.+ **ide** 58b/5, 74a/7, 77b/11

v.+ **ler** 65b/2, 65b/9

v.+ **lerniñ** 75b/10

v.+ **lerni** 54a/3, 61b/13, 72b/2

**vişal** < *Ar.* Kavuşma, buluşma

v.+ **ıñnıñ** 64b/13

**vücūd** < *Ar.* Beden, varlık

y. 65a/8, 94a/3

-Y-

**ya** < ET *ya* (EDPT,869) Yahut, peki

y. 64b/11, 66a/9, 94a/1

**yād** < *Far.* Hatırlama

y. 63a/11

y. **éyle-** 87a/9

y. **tur-** 80a/1

**yādgār** < *Far.* Hatıra, armağan

y. 69b/8

y.+ **ı turur** 73a/13

**yafrak** Yaprak

y. 88a/8

**yağı** < ET *yağr* (EDPT,898) Düşman

y. 52b/4, 76a/12, 76b/8, 80a/3,

84a/1

y. (**ehl-i y.**) 82b/4

y. (**ķavī-yi** 59b/13

y.+ **dur** 84a/1

y.+ **nı** 52a/2, 55b/3, 59b/6

y.+ **ga** 60a/2

y.+ **dın** 88b/8

y.+ **nda** 78a/11

y.+ **lardın** 59b/13

y. **ķılmadı érse** 85b/1

**yağma** < *Far.* Yağma, çapul

y. **ķılıp turur** 70b/8

**yağşı** < ET *yaxşı* (EDPT,908)Güzel,

iyi→ **yağşı**

y. 58b/10, 66a/7, 66b/12,

68b/2, 75b/12, 77a/6, 77b/8, 80b/11,

80b/5, 81b/10, 82a/12, 82a/9, 83b/11,

86b/4, 91b/1

y. **tur-** 61b/11

y.+ **nın** 68a/5

y.+ **lar** 78a/3

**yağşılık** < ET *yaxşı* (EDPT,908)İyilik,

güzellik

y. 91b/6

y.+ **nı** 86b/10

**yağşırak** < ET *yaxşı* (EDPT,908) Daha

iyi

y. 80a/2

**yāhūd** < *Far.* Veya

y. 49b/11, 60b/2

**yak** - Yakmak, tesir etmek

y.- **madı** 77b/7

**yaka** < ET *yaka* (EDPT,898)Yaka, kıyı

y.+ **sına** 76a/8

**yakıl** - Yakılmak, yanmak

y.- **ıp** 77b/2

**yakın** < ET *yakın* (EDPT,907) Yakın,  
uzak olmayan

y. 73b/6, 76a/2, 79b/1, 81a/2,  
82a/2, 84a/2

y. bol- 79a/5

**yakınrak** < ET *yakın* (EDPT,907) Daha  
yakın

y. 93b/5

**yakşı** < ET *yaxşı* (EDPT,908) İyi,  
güzel → **yağşı**

y. 93a/10

**yaktur** - Tutuşmak, yapıştırmak

y.- up 91b/7

**yākūt** < Ar. Değerli, süs taşı

y. 68a/3

y.+ ı 64a/2

**yalbar** - Yalvarmak

y.- ip 64b/8

**yalçı** Yoluna koyulmuş

y. 80a/2

**yalda** - Atın yelesinden tutmak

y.- p 90b/9

**yalın** < ET *yalın* (EDPT,929) Rica

y. al- 57a/8

**yamalan** - Yamalanmak

y.- ip 83a/12

**yaman** < ET *yaman* (EDPT,937) Kötü,  
fena

y. 53a/13, 68a/5, 83b/11

y. ér- 48b/12

y.+ mı 68b/2

**yamanlıg** < ET *yaman*

(EDPT,937) Fenalık, kötülük →

**yamanlık**

y.+ ıdın 85a/9

**yamanlık** < ET *yaman* (EDPT,937)

Kötülük → **yamanlıg**

y. 66b/13

y. kılmas-mén 91a/10

y.+ ımız 91b/7

**yan** - < ET *yan-* (EDPT,942) Yanmak,  
dönmek

y.- dı 50a/12, 51b/7, 88b/12

y.- dılar 54a/4

y.- ip 58b/8, 71a/2, 71a/5,  
74a/12, 87b/7, 88b/5, 89a/1

**yañ** - Hata yapmak, yanlış yapmak

y. 62b/8

y.+ ı kıl- 91a/10

**yan** < ET *yan* (EDPT,940) Yan, taraf

y.+ ga 78b/10

y.+ dın 70a/7, 93b/5

y.+ ını 63b/12



|                                                |                                                   |
|------------------------------------------------|---------------------------------------------------|
| y.+ <b>ına</b> 79b/7                           | y. <b>ér-</b> (yol-ı y.) 83a/7                    |
| y.+ <b>ıda</b> 79b/6                           | y.+ <b>ı</b> 72a/1                                |
| y.+ <b>ıdın</b> 75a/7                          | <b>yar</b> - < ET <i>yar-</i> (EDPT,954) Yarmak,  |
| <b>yana</b> < ET <i>yana</i> (EDPT,943) Yine   | yaratmak                                          |
| y. 76b/7, 83b/13                               | y.- <b>alıñ</b> 90a/8                             |
| <b>yandur</b> - < ET <i>yantur-</i> (EDPT,947) | y.- <b>ıp</b> 90a/10                              |
| Döndürmek                                      | <b>yara</b> Yara                                  |
| y.- <b>dı</b> 53a/7                            | y.+ <b>nı</b> 82b/13                              |
| y.- <b>up</b> 89b/5                            | y.+ <b>sı</b> 81a/8                               |
| y.- <b>up turur</b> 86b/10                     | y.+ <b>ları</b> 70a/5                             |
| y.- <b>mağıl</b> 88a/10                        | y.+ <b>larıdın</b> 70a/11                         |
| <b>yanı-dağı</b> Yanı dahi                     | <b>yara</b> - < ET <i>yara-</i> (EDPT,956)        |
| y. 89b/5                                       | Yaramak, uygun gelmek                             |
| <b>ya'nı</b> < <i>Ar.</i> Yani, doğrusu        | y.- <b>r</b> 76b/7, 83a/9                         |
| y. 69a/8                                       | <b>yarağ</b> < ET <i>yarağ</i> (EDPT,962) Silah → |
| <b>yañlıg</b> < Gibi, benzer                   | <b>yarak</b>                                      |
| y. 64b/11, 64b/12, 65a/4                       | y. 83b/8                                          |
| <b>yapuş</b> - < ET <i>yapış-</i> (EDPT,880)   | y. <b>kıl-</b> 62a/1                              |
| Yapışmak, sıkı tutmak                          | y.+ <b>m</b> 59b/6                                |
| y.- <b>ğaç</b> 85a/11                          | y.+ <b>m kıl-</b> 87a/2                           |
| y.- <b>tılar érse</b> 84a/13                   | y.+ <b>ı</b> 87b/4                                |
| <b>yār</b> < <i>Far.</i> Sevgili               | y.+ <b>ların</b> 87b/7                            |
| y. 64b/11, 74b/1                               | <b>yarağlık</b> < ET <i>yarağ</i>                 |
| y.-ı <b>mihr</b> 84b/9                         | (EDPT,962) Silahlı, hazırlıklı                    |
| y. u <b>yāver bol-</b> 84a/7                   | y. 82b/3, 82b/5                                   |
| y.+ <b>dur</b> 87a/9                           | <b>yarak</b> < ET <i>yarağ</i> (EDPT,962) Silah   |
| y. <b>éd-</b> 68b/2                            | → <b>yarağ</b>                                    |

|                                                 |                                                     |
|-------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|
| y. 74b/8, 78a/5                                 | <b>yarıl</b> - < ET <i>yarıl-</i> (EDPT,967)        |
| y. <b>bér-</b> 92b/4                            | Yarılmak, parçalanmak                               |
| y. <b>tura başladı</b> 52b/8                    | y.- <b>ıp</b> 70b/4                                 |
| y.+ <b>dın</b> 76b/5                            | <b>yarın</b> < ET <i>yarın</i> (EDPT,970) Yarın,    |
| y.+ <b>ım</b> 78a/5                             | ertesi gün                                          |
| y.+ <b>ların</b> 73b/7                          | y.+ <b>ı</b> 80b/7                                  |
| <b>yarağan</b> Sarılık hastalığı                | <b>yarlığ</b> < ET <i>yarlığ</i> (EDPT,967) Ferman  |
| y. 83b/1                                        | → <b>yarlık</b>                                     |
| <b>yaralı</b> Yaralı                            | y. <b>bol-</b> 91b/11                               |
| y. 83a/10, 83b/11, 83b/4                        | y.+ <b>ı</b> 54a/3                                  |
| y.+ <b>ları</b> 83b/12                          | y.+ <b>ı bol-</b> 90a/7                             |
| <b>yārān</b> < <i>Far.</i> Dostlar, sevgililer  | y.+ <b>ıda</b> 65b/9                                |
| y.+ <b>ları</b> 61a/10                          | <b>yarlık</b> < ET <i>yarlığ</i> (EDPT,967) Ferman, |
| <b>yaraşa</b> Layık                             | buyruk → <b>yarlığ</b>                              |
| y. 84b/3                                        | y. 92b/4                                            |
| <b>yarat</b> - < ET <i>yarat-</i>               | y.+ <b>lar</b> 77b/5                                |
| (EDPT,959) Yaratmak                             | <b>yaruğ</b> < ET <i>yaruk</i> (EDPT,962) Parlak,   |
| y.- <b>dı</b> 69b/9                             | aydınlık                                            |
| y.- <b>ıp</b> 69b/1                             | y. 81b/5                                            |
| y.- <b>ıp turur</b> 78b/10                      | <b>yasa</b> -< ET <i>yasa-</i> (EDPT,974) Yapmak,   |
| <b>yarı</b> Yarı, yarısı                        | düzenlemek                                          |
| y.+ <b>sıdın</b> 66a/11                         | y. 92b/12                                           |
| <b>yarım</b> < ET <i>yarım</i> (EDPT,968) Yarı, | y.- <b>p</b> 63a/12, 63b/2, 64a/9                   |
| yarım                                           | y.- <b>p turur</b> 51b/2                            |
| y. 87b/8                                        | y.- <b>p turganda</b> 59b/1                         |
| y.- <b>ımı ér-</b> 90b/11, 90b/7                | y.- <b>ğan</b> 80b/12                               |

**yasak** < ET *yasak* (EDPT,974) Kanun,

nizam

y.+ m 57a/7

**yasal** Saf, dizi

y. 78b/9

y. kıl- 90b/12

**yasavul** Yasa koruyucu

y.+ lar 86b/10, 87b/13, 92b/11

y.+ ları bar turur (bekāvul ve

dīvānları ve y.) 62b/13

**yaş** < ET *yaş* (EDPT,975) Ömür, yaş

y. 70a/11, 94a/2

y.+ la 70a/4

y.+ dın 74a/11

y.+ ı 64a/13, 64b/9, 87a/7

y.+ ıda 48a/12, 66b/2

y.+ ları 70b/1, 70b/5

**yaşı** - Örtmek

y. + p 71a/13,

**yaşıl** < ET *yaşıl* (EDPT,978) Yeşil,

taze

y. 78b/13, 79b/10, 80b/5

**yaşın** < ET *yaşın* (EDPT,979) Yıldırım

y. 77b/2

y.+ lar 70a/7

**yaşna** - < ET *yaşna* - (EDPT,979)

Parlamak

y.- r érđi 70a/7

**yat** - < ET *yat*- (EDPT,884) Yatmak,

uzanmak

y.- ıp 90a/9

y.- kuçı 79b/13

y.- ğan 64a/6

**yāt** < *Far.* Yabancı

y. 83b/7

**yāver** < *Far.* Yardımcı

y. bol- (yār u y.) 84a/7

**yavuk** Yakın

y. 50b/2

y. kél- 53b/11

**yavuklaş** - Yar olmak, yakınlaşmak

y.- ıp 53b/11

y.- ıp turur 51a/10

**yay** < ET *yay/ya* (EDPT,980) Yay

y.-ı endāz 66a/5

y.+ m 73a/6

**yayağ** Yaya

y. 59a/9

y.+ ı 59a/3

**yaykıt** Yaya

y. 62b/10

**yayla** - < ET *yayla*-

(EDPT,982)Yaylaya çıkmak

y.- p 57a/7

**yaylıg** < ET *yaylık* (EDPT,981)Yaylı

y. 62a/12

**yaz** < ET *yaz* (EDPT,982)Yaz

mevsimi

y. 70b/1

y.+ **ındın** 64a/10

y.+ **ı** 58b/11

**ye** - < ET *yé-* (EDPT,869) Yemek

y.- **señ** 68a/3

**yede** < İnsanı koruduğuna inanılan bir

taş

y. **bol-** 51b/9

**yek** < *Far.* Tek, bir

y. 58b/1, 65b/1

y. **kılma kılğay** 49a/6

**yekcihet** < *Far.* + *Ar.* Tümüyle

y. 82b/10, 82b/11

y.+ **leri** 84b/1

**yek-reng** < *Far.* + *T.* Tek renkte olan

y. 68a/3

**yektā** < *Far.* Tek, eşsiz

y. 68a/1, 71b/9

**yektāgāh** < *Far.* Biricik zaman

y.+ **ı** 77b/11

**yél-** Akmak

y. – **ıpdin** 68a/2

**yél** < ET *ye/* (EDPT,916) Rüzgar

y. 73a/4

y.+ **i** 64b/4

y.+ **ini** 63a/12

y.+ **ige bér-** 68b/9

**yemīn** < *Ar.* Ant, sağ, sağ taraf

y. 75a/1, 79b/2

y.+ **i kıl-** 74a/13

**yen** - Yenmek

y.- **dūki** 60a/7

**yene** Yine, tekrar

y. 49a/6, 52b/8, 54a/10, 58b/10,

58b/13, 62a/5, 64a/12, 64a/5,

66b/11, 70b/10, 70b/11, 70b/12,

70b/13, 71a/1, 79b/8, 82b/11,

83b/3, 86b/12, 89a/1, 89b/4,

94a/2

**yér** < ET *yér* (EDPT,954)Yer

y. 90a/1

y.+ **ni** 55a/12

y.+ **ge** 50b/8, 51a/4, 51a/6,

52b/3, 53b/10, 59a/8

y.+ **de** 50b/6, 51a/5, 51a/7,

52a/2, 52a/3, 52b/12, 55b/3, 55b/4,

66a/10, 71a/10, 89b/10, 91b/11, 91b/8

y.+ **den** 62b/9

y.+ **ige** 85b/4

y.+ **inde** 58a/12, 75b/1

|                                                   |                                                   |
|---------------------------------------------------|---------------------------------------------------|
| <b>y.+ indin</b> 80a/2                            | <b>y.- diler</b> 76b/3                            |
| <b>y.+ idin</b> 70a/7                             | <b>y.- üp (menfa‘at y.)</b> 60b/11                |
| <b>y.+ lerni</b> 59a/10                           | <b>y.- gende</b> 59a/11                           |
| <b>y.+ lerde</b> 58a/12                           | <b>yétti</b> < ET <i>yétti</i> (EDPT,886)Yedi     |
| <b>y.+ le</b> 80b/5                               | sayısı                                            |
| <b>yesār</b> < <i>Ar.</i> Sol, sol taraf          | <b>y.</b> 55a/4, 66b/3, 76a/13, 78a/8,            |
| <b>y.</b> 75a/1                                   | 93a/7                                             |
| <b>yét</b> - < ET <i>yét-</i> (EDPT,884) Erişmek, | <b>y.+ de</b> 86a/1, 86a/7                        |
| ulaşmak                                           | <b>y.+ si</b> 78b/7                               |
| <b>y.- er</b> 91b/5, 91b/6                        | <b>y.+ sinde</b> 76a/5                            |
| <b>y.- ti</b> 87a/12                              | <b>yığ</b> -< ET <i>yığ-</i> (EDPT,897) Toplamak, |
| <b>y.- di</b> 59a/8, 87b/9                        | bir araya getirmek                                |
| <b>y.- diler</b> 59a/4                            | <b>y.- ip</b> 51a/9, 79a/9                        |
| <b>y.- gey (murādığa y.)</b> 67a/8                | <b>yığaç</b> < ET <i>yığaç</i> (EDPT,899) Bir     |
| <b>y.- ip</b> 59b/8, 67a/1, 77b/5,                | günlük yol mesafesi                               |
| 84a/3, 85b/13, 87a/13, 90b/3                      | <b>y.</b> 78b/7, 87b/3, 90b/12                    |
| <b>y.- geç</b> 90a/13                             | <b>yığdur</b> - Toplattırmak                      |
| <b>y.- kende</b> 88b/12                           | <b>y.- up</b> 92a/11                              |
| <b>y.- medi</b> 52a/4                             | <b>yıgıl</b> - < ET <i>yıgıl-</i> (EDPT,901)      |
| <b>yétiş</b> - < ET <i>yétiş-</i> (EDPT,894)      | Toplanmak, sakınmak                               |
| Yetişmek, ulaşmak                                 | <b>y.- ip</b> 51a/12                              |
| <b>y.- ti</b> 92a/8                               | <b>yığındur</b> - Yığının haline getirmek         |
| <b>yetki</b> < ET <i>yétge</i> (EDPT,889) Görev   | <b>y.- up</b> 53b/13                              |
| <b>y.</b> 82a/3                                   | <b>yıkıl</b> - < ET <i>yıkıl-</i> (EDPT,902)      |
| <b>yétkür</b> - < ET <i>yétür-</i> (EDPT,892)     | Yıkılmak, devrilmek                               |
| Ulaştırmak                                        | <b>y.- dı érse</b> 51a/2                          |
| <b>y.- tur-</b> 59a/6                             |                                                   |

**yıkılmak** < ET *yıkıl-*

(EDPT,902)Yıkılmak

y.+ ı 74b/11

**yıl** < ET *yıl/* (EDPT,917) Sene

y. 54a/1, 66b/3, 75b/10

y.+ nıñ 58b/11

y.+ da 85a/9

y.+ dın 66b/3

y.+ ında 50b/1

**yıl** - Yılmak, parlatmak

y.- ğan 65b/10

**yılan** < ET *yılan* (EDPT,930) Yılan

y. 50a/13

y. é- 82a/6

**yılkı** < ET *yılkı* (EDPT,925)Hayvan

sürüsü

y. 86a/9

**yiber** - Göndermek, sevketmek

y.- di 51b/6, 52b/4, 52b/8,  
62b/7, 63b/13, 71a/7, 87b/13, 88b/13,  
91b/11

y.- di (cevāb y.) 52b/6

y.- di (kişi y.) 58a/13

y.- diler 66b/12, 66b/4, 77b/5

y.- eliñ 53a/7, 88a/3

y.- ip 53a/2, 53a/4, 58b/5,

62a/10, 62a/3, 74a/5, 88a/2, 90a/11,  
92a/5

y.- ip (kömek y.) 62a/9

y.- ip érdi 49a/13

y.- ip érdiler 74b/12

y.- ip turur 59a/1, 66b/8, 88b/7

y.- ip tururlar (kişi y.) 62a/8

y.- di érse 53b/10, 62b/1,

63b/10, 89a/6, 90a/6, 90b/2

**yigirmi** < ET *yégirmi* (EDPT,915)

Yirmi sayısı

y. 62a/10, 74a/11, 75a/2,

90b/13

y.+ sinde 72b/13

**yigit** < ET *yigit* (EDPT,911) Kahraman

y. 83b/1

**yigitlik** < ET *yigit* (EDPT,911)

Gençlik, kahramanlık

y.+ de 58a/9

**yok** < ET *yok* (EDPT,896) Yok

y. 71b/5, 88a/12, 94b/13

y. ér- 54a/6, 55a/6, 55a/8

y. ér- ('üsr-i 'aşır y.) 79a/4

y. ér- 75a/9, 76b/9

y.+ tur 66a/10, 94b/8

y. tur- 66a/12

|                                                       |                                                                                                                                                                                            |
|-------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>y. tur-</b> (yolçı y.) 61b/4                       | <b>y.+ ığa</b> 68b/13                                                                                                                                                                      |
| <b>y.+ dın</b> 68b/2                                  | <b>yosunluk</b> < <i>Mog.</i> + <i>T.</i> Gibi, benzer                                                                                                                                     |
| <b>y.+ ı</b> 79b/7                                    | tarzda                                                                                                                                                                                     |
| <b>yol</b> < ET <i>yol</i> (EDPT,917) Yol, tarz, usul | <b>y.</b> 83a/2                                                                                                                                                                            |
| <b>y.</b> 76b/11, 85a/3                               | <b>yörü-</b> < ET <i>yör-</i> (EDPT,955) Yürümek                                                                                                                                           |
| <b>y.-ı yār ér-</b> 83a/7                             | <b>y.</b> 90a/3                                                                                                                                                                            |
| <b>y.+ dur</b> 93b/5                                  | <b>y. tur-</b> 89b/5                                                                                                                                                                       |
| <b>y.+ ın</b> 69b/4                                   | <b>y.- r</b> 64a/5                                                                                                                                                                         |
| <b>y.+ da</b> 75b/2                                   | <b>y.- rsiz</b> 58b/6                                                                                                                                                                      |
| <b>y.+ dın</b> 93b/5                                  | <b>y.- di</b> 88b/10, 90a/12                                                                                                                                                               |
| <b>y.+ ında</b> 76b/10                                | <b>y.- diler</b> 57a/9, 92a/4, 92a/5                                                                                                                                                       |
| <b>y.+ unda</b> 73a/9                                 | <b>y.- se</b> 81b/3                                                                                                                                                                        |
| <b>y.+ ındın</b> 76b/13                               | <b>y.- şın</b> 49a/10                                                                                                                                                                      |
| <b>y.+ ıda</b> 63a/9, 71b/9, 94a/4                    | <b>y.- ıjiz</b> 90b/5                                                                                                                                                                      |
| <b>y.+ ıdın</b> 87a/12, 94a/5                         | <b>y.- p</b> 48a/9, 49a/12, 49b/4, 50a/9, 51b/4, 51b/8, 53b/12, 59b/1, 59b/3, 62b/3, 66a/8, 71a/13, 78b/3, 79a/7, 83a/8, 84a/3, 87a/12, 89a/9, 90b/10, 90b/12, 90b/6, 90b/7, 91a/4, 92b/11 |
| <b>y.+ larnı</b> 63a/2                                | <b>y.- p ér-</b> 70a/4                                                                                                                                                                     |
| <b>y.+ larığa</b> 86b/1                               | <b>y.- p tur-</b> 73b/6                                                                                                                                                                    |
| <b>yolçı</b> < ET <i>yolçı</i> (EDPT,921) Yolcu       | <b>y.- ban</b> 80b/5                                                                                                                                                                       |
| <b>y. yok tur-</b> 61b/4                              | <b>y.- geç</b> 54a/1                                                                                                                                                                       |
| <b>yoldaş</b> Yol arkadaşı, dost                      | <b>y.- gende</b> 59b/4, 62a/1                                                                                                                                                              |
| <b>y. bol-</b> 75a/4                                  | <b>y.- mek bolğanın</b> 62a/4                                                                                                                                                              |
| <b>yoluğ</b> - Karşılaşmak, rastlamak                 | <b>y.- r ér-</b> 85a/10                                                                                                                                                                    |
| <b>y.- up</b> 50a/9, 58b/9, 66b/10                    |                                                                                                                                                                                            |
| <b>yosun</b> < <i>Mog.</i> Usul, şekil, tarz          |                                                                                                                                                                                            |
| <b>y.</b> 53b/3, 79a/7, 82b/2, 92b/12                 |                                                                                                                                                                                            |
| <b>y.+ ı</b> 79b/12, 93a/2                            |                                                                                                                                                                                            |

|                                                  |                                                   |
|--------------------------------------------------|---------------------------------------------------|
| <b>y.- ş kıl-</b> 89b/5                          | <b>yüreksiz</b> < ET <i>yüreksiz</i>              |
| <b>y.- ş kıl-</b> 87a/11                         | (EDPT,966)Kalpsiz                                 |
| <b>y.- mes</b> 83a/4                             | <b>y.</b> 79a/10                                  |
| <b>yukarı</b> < Yukarı                           | <b>yüz</b> < ET <i>yüz</i> (EDPT,982) Yüz sayısı, |
| <b>y.</b> 82b/2                                  | çehre, sima                                       |
| <b>y.+ da</b> 50a/3                              | <b>y.</b> 54a/2, 59b/2, 62b/4, 68b/13,            |
| <b>yurt</b> < ET <i>yurt</i> (EDPT,958)Vatan,    | 69b/7, 71a/12, 72b/12, 78b/11, 79a/13,            |
| vilayet                                          | 80b/4, 85a/9, 86a/1, 86a/7, 86a/8,                |
| <b>y.</b> 51b/1                                  | 86a/9, 87b/10, 87b/11, 89a/3, 89b/1,              |
| <b>y.+ nıñ</b> 65b/6                             | 89b/2, 90a/11, 90b/13, 91b/4                      |
| <b>y.+ ı é-</b> 49b/7                            | <b>y. uzma-</b> 65b/8                             |
| <b>y.+ larığa</b> 87b/13                         | <b>y. meded kıl-</b> 68b/1                        |
| <b>yut</b> - < ET <i>yut-</i> (EDPT,885)Yutmak,  | <b>y.+ ni</b> 70a/9                               |
| kapmak                                           | <b>y.+ ni bér-</b> 68b/1                          |
| <b>y.- ar</b> 93a/6                              | <b>y.+ üm</b> 64b/9                               |
| <b>yuv</b> - < ET <i>yuv-</i> (EDPT,871) Yıkamak | <b>y.+ üñni</b> 88a/8                             |
| <b>y.- up</b> 64b/10                             | <b>y.+ i</b> 66a/7, 66a/8                         |
| <b>yükle</b> - < ET <i>yükle-</i>                | <b>y.+ ini</b> 94b/4                              |
| (EDPT,912)Yüklemek, kaldırmak                    | <b>y.+ inıñ</b> 64b/5                             |
| <b>y.- p</b> 86a/11                              | <b>y.+ inıñ ér-</b> 80b/4                         |
| <b>yükün</b> - < ET <i>yükün-</i> (EDPT,913) Diz | <b>y.+ ige</b> 64a/12, 64a/13                     |
| çökmek, baş eğmek                                | <b>y.+ ine</b> 82b/2                              |
| <b>y.- üp</b> 88a/13                             | <b>y.+ ide</b> 64b/6                              |
| <b>yürek</b> < ET <i>yürek</i> (EDPT,965)Kalp,   | <b>y.+ idin</b> 64b/4                             |
| gönül                                            | <b>yüz</b> - < ET <i>yüz-</i> (EDPT,984)Üzmek,    |
| <b>y.+ dür</b> 62b/7                             | yüzmek                                            |
| <b>y.+ i</b> 70b/4                               | <b>y.- üp</b> 85a/6, 89a/10                       |



**yüzlen** - < ET *yüzlen-* (EDPT,987)

Yüzünü dönmek, yönelmek

y.- di 48b/9, 92a/7

**yüzül** - Üzülmek, kesilmek

y.- üp 88b/12

-Z, Z, Ż, Z-

**zabt** < Ar. Kendine mal etme, kavrama

z.+ ı 94b/9

z.+ ıdm 61a/7

**zafer** < Ar. Düşmanı yenme, üstün  
gelme

z. 68b/12, 73a/10, 75a/5,

78b/6, 78b/8, 79b/11

z. (sipāh-ı z) 74b/1

z. tap- 50a/13, 59b/10

**zafer-bād** < Ar. + Far. Zafer

rüzgarıyla

z. 73a/6

**zāhide** < Ar. Koyu dindar kadın

z.+ niñ 64b/1

**zāhir** < Ar. Açık, ortada

z. 83b/11

z. éyle- 87a/8

**zāhirā** < Ar. Açıkça

z. 75a/9

**zahmet** < Ar. Sıkıntı, eziyet

z. 48b/6

**za'if** < Ar. Zayıf

z. 63b/11, 65a/5

z. bol- ('āciz ve z.) 48b/3

**za'ife** < Ar. Zayıf güçsüz kadın

z. tap- 55a/11

z.+ si 55b/13

z.+ sidin 56a/13, 56b/1

**zakḳūm** < Ar. Zakkum ağacı, zıkkım

z. 60a/7

**zāl** < Far. İran mitolojisinde Sam'ın  
oğlu

z. (Rüstem-i z.) 71b/3

z. ér- (Rüstem-i z.) 71b/3

**zālim** < Ar. Zulüm eden

z.+ lerni 68b/5

**zamān** < Ar. Zaman, süre

z. 73a/8, 73b/13, 79a/3, 79a/5,

90a/2

z. (ḥazret-i ḥakān-ı z.) 74a/10

z. tur- (mehdī-yi āḥır z.) 69a/12

z.+ niñ 60a/11

z.+ ḡa 84a/13

z.+ da 84a/12

z.+ ıda kıl- 94a/3

**zamīr** < Ar. İç, iç yüz

|                                       |                                      |
|---------------------------------------|--------------------------------------|
| z.+ lerinde 78a/13                    | z. (Ḥayl-ı Sibestān z.) 75b/3        |
| zarb < Ar. Vurma, güç                 | z.+ ğa 49b/3, 63a/13                 |
| z.-ı rāst 67a/1                       | zerefşān < Far. Altın saçan          |
| z. éyle- 79a/11                       | z.+ lar saç- 64b/1                   |
| z.+ ı 79a/13                          | zindān < Far. Hapishane              |
| z.+ ıdın 80b/11, 82a/4                | z.+ ıġa 77b/3                        |
| zarbet < Ar. Vurma, çarpma            | zerrāt < Ar. Zerreler                |
| z.+ i 71b/5                           | z.-ı ‘ālem (mazhar-ı z.) 68a/12      |
| z.+ ide 83a/11                        | zerrīn-kemer < Far. Altın kemer      |
| zarūret < Ar. Çaresizlik, korkusuzluk | z. 79b/3                             |
| z. bol- 48b/13                        | zevāhir < Ar. Çiçekler               |
| z.+ din 88a/6                         | z. (cevāhir-i z.) 74b/5              |
| zāt < Ar. Kendi, asıl                 | zevk-amīz < Ar. + Far. Zevkin tadına |
| z.+ ıda 76b/2                         | varma                                |
| zāviye < Ar. Köşe , yer               | z. 71b/13                            |
| z. 76a/12                             | zībā < Far. Süslü, güzel             |
| zāyi‘ < Ar. Kayıp, elden çıkan        | z.-yı tarīkasını 69b/3               |
| z. bol- 91a/7                         | z.+ sı 64a/2                         |
| zekāt < Ar. Her yıl yoksullara        | z.+ larını 70a/9                     |
| dağıtılmak üzere ayrılan mal          | z.+ larını 70b/3                     |
| z. 63a/8                              | z.+ larıdın 92a/12                   |
| zekī < Ar. Temiz, tertemiz            | zihī < Far. Ne güzel, ne hoş         |
| z. 93a/11                             | z. 68a/2, 68b/2, 77a/2, 82a/9        |
| zelzele < Ar. Deprem                  | zihn < Zihin                         |
| z. 74a/7                              | z. 94b/12                            |
| zemīn < Far. Yer, zemin               | zīkr < Ar. Anlama, dile getirme      |
| z. 73a/8, 79a/3                       | z. 75a/7                             |

**z.-i ḥ̣ātın** 67a/9, 72a/4  
**z.+ i** 55b/6, 58a/12, 71b/1  
**z.+ inin** 63a/11  
**zilhicce** < *Ar.* Arap aylarının on ikincisi  
**z.** 65a/13  
**zilka'de** < *Ar.* Arap aylarının on birincisi  
**z.** 59b/2, 75b/5, 76a/5, 77a/10, 78b/4, 91a/1  
**zīnet** < *Ar.* Süs, süs eşyası  
**z.** 60b/8, 68b/12, 73a/1, 74b/4, 75a/9  
**ziyāde** < *Ar.* Fazla, çok, artan  
**z. bol-** 65a/13  
**z. kıl-** 65b/3  
**z. kıl-** 61b/4  
**zorla -** *Far. + T.* Bir şeyi zorlamak  
**z.- p** 59a/10, 71a/9, 84b/1, 85a/12  
**zuhūr** < *Ar.* Görünme, meydana çıkma  
**z. kılıp turur** 78b/1  
**zulm** < *Ar.* Eziyet  
**z.** 68b/4  
**z. (cevr-i z)** 63a/6  
**zulmet** < *Ar.* Karanlık  
**z.** 63b/3, 68b/5  
**zülāl** < *Ar.* Saf ve güzel su

**z.-i ḥavzının** 73a/2  
**zülālī** < *Ar.* Yumurta akı gibi  
**z.** 68b/8, 73b/3  
**zü'l-celāl** < *Ar.* Ululuk sahibi olan Allah  
**z.** 77a/6  
**zübdetü'l-şulehā** < *Ar.* Sonuç olarak gınahtan sakınan  
**z.** 80a/10  
**zühd** < *Ar.* Kendini tamamen ibadete verme  
**z.** 65a/9, 65b/13  
**zülf** < *Far.* Sevgilinin saçı  
**z.+ i** 70b/4  
**z.+ inin** 70a/10  
**zümürüd** < *Ar.* Zümrüt yeşili  
**z.** 74b/4  
**zünnār** < *Ar.* Papaz kuşağı  
**z. bağla-** 64b/2  
**zü'l-ihtirām** < *Ar.* Saygı göstermek  
**z.** 93b/10

### 3.2. KİŞİ ADLARI DİZİNİ

-A/Ā-

Abaçı

A. 55b/8

Abakru 'Osmān Bahadır

|                                      |                                                                   |
|--------------------------------------|-------------------------------------------------------------------|
| A. 58a/4                             | A.+ ni 90a/5                                                      |
| ‘Abbās Bég                           | Aḥmed Maḥmūd                                                      |
| ‘A. 72a/5                            | A. turur 56b/9                                                    |
| ‘A.+ niṅ 67a/10                      | Aḥmed Tarḥan                                                      |
| ‘Abdul ‘Alī Bég                      | A. 71a/11                                                         |
| ‘A.+ niṅ 72a/7                       | Aḳ Bérđi                                                          |
| ‘Abdullah Sultān                     | A. 57a/1                                                          |
| ‘A.+ niṅ 67a/12                      | Aḳ Seyyid Bég                                                     |
| ‘A. 81a/6                            | A. 58b/2                                                          |
| ‘Abduşşāh Pulad                      | Aḳ Yuruk                                                          |
| ‘A. turur 56b/6                      | A. tur- 56b/3                                                     |
| ‘Abduşşāh Sultān                     | Aḳmaçık Ulan                                                      |
| ‘A. 72a/9                            | A. 57a/3                                                          |
| ‘Abīd Sultān                         | Alankova < Moğolların gizli tarihine göre Dobun-Mergan’ın karısı. |
| ‘A. turur 56b/7                      | A.+ dın tur- 48a/8                                                |
| Ādem < Hz. Adem Peygamber, İlk insan | ‘Aleyke                                                           |
| Ā. 61b/1, 79b/12, 93a/13             | ‘A. 56a/10                                                        |
| Ā. (evlād-ı Ā.) 68a/12, 70a/3        | ‘A. tur- 56a/10                                                   |
| Ā. bol- 93a/13                       | ‘Alī Kõnķirat                                                     |
| Ā.+ niṅ 84a/1, 84a/2                 | ‘A. 80b/10                                                        |
| Ā.+ dın 92b/5                        | ‘Alī Mīrzā                                                        |
| Ā.+ ğa 93a/12                        | ‘A.+ niṅ 67a/10                                                   |
| Aḥmed                                | ‘Alī Şūfī                                                         |
| A. 55a/4                             | ‘A.+ niṅ 67a/12                                                   |
| Aḥmed Bég                            | Alkuy                                                             |
| A. 58b/13, 58b/8, 66b/9, 92a/6       | A. 54b/4                                                          |

**Alpak**

A. 56a/5

**Alpak Pulad**

A. 56a/1, 56a/4

**‘Arabşāh**

‘A. 56a/8

‘A.+ nı 56b/11

**Arık Böke**

A. 55b/3

**Arık Buga** < Mengü Kağanın kardeşi

A. 52a/1

**Arugu Béğ**

A. 57b/6

**Ateke H̱āce**

A. 57b/12

**Avalan**

A. 48b/1

**Ayaç** < Şiban Han’ın 12 oğlundan 7.si.

A. 54b/5

**AyakTémur**

A. 78b/8

**Aygur**

A.+ dın 57b/12

-B-

**Babar Sīrāmī**

B. 90b/4

**Babur Mīrzā** < Muhammed Kasım

Mirza ile Rabia Sultan Begüm’ün oğlu.

B. 84b/11, 85a/1

B.+ nı 85a/6

**Bağbun**

B.+ ın 59a/5

**Bahşaş**

B. tur- 57a/5

**Bahtiyar**

B. tur- 56a/9

**Bakī Tarḥan** < Abdü’l-ali ile Orda-

Baga’nın kızının oğlu; Babur’un komutanlarından

B. 59a/13, 60a/1, 62a/9

B. édi 82a/8

B.+ nı 59b/5

B.+ nı 59b/7, 59b/9, 62a/3

B.+ ğa 63b/8, 63b/9, 71a/3

B.+ dın 59a/12

**Baluḥ**

B. 55a/2

**Banyal**

B. 55b/7

B.+ nı 55b/8

**Barak**

|                                                  |                                    |
|--------------------------------------------------|------------------------------------|
| B. 55a/4                                         | kuvvetlerinin komutanı olup, Abaka |
| <b>Baş'ret</b>                                   | Han tarafından mağlup edildi.      |
| B. 57a/6                                         | B. 55a/7, 55a/9                    |
| <b>Batu → Batu Han</b>                           | <b>Bilkut Umaqlı Nūr Sa'īd Bég</b> |
| B.+ nın 54a/4, 55a/5                             | B. 59a/11                          |
| <b>Batu Han &lt; Çuçi'nin oğlu, lakabı Sayın</b> | <b>Börkik</b>                      |
| Han. → Batu                                      | B. 56b/12                          |
| B.+ nın 54a/12, 55a/3, 55a/6                     | <b>Bubay → Bubay Sultān</b>        |
| <b>Bayaçar &lt; Şiban'ın 10. oğlu</b>            | B. tur-56b/8                       |
| B. 55b/8                                         | <b>Bubay Sultān → Bubay</b>        |
| <b>Bayekcar</b>                                  | B. ér- 81b/6                       |
| B. 55b/12                                        | B.+ nın 62a/7                      |
| <b>Bedī Toqlu</b>                                | B.+ ğa 62a/6                       |
| B. 50b/13                                        | <b>Buda Meñü</b>                   |
| <b>Bég Mīrzā</b>                                 | B. 54a/6                           |
| B.+ nı 88b/13                                    | <b>Budançar Bég</b>                |
| B.+ ğa 92a/2                                     | B. 57b/5                           |
| <b>Bég Tebbeni Han</b>                           | <b>Buğra H'āce</b>                 |
| B. 88b/7                                         | B. tur- 57b/3                      |
| <b>Bégtémur</b>                                  | <b>Buğa</b>                        |
| B. 55b/12, 55b/9, 56b/13                         | B. 54b/9                           |
| <b>Belğ Oğlan</b>                                | B.+ nın 50b/6, 55b/10              |
| B. 58a/7                                         | <b>Burak Cihāngir</b>              |
| <b>Bende 'Alī Bég</b>                            | B. 68b/6                           |
| B. 59a/1                                         | <b>Buralkı Sayak</b>               |
| <b>Berke &lt; Tuluy'un kardeşi, XIII. yy'ın</b>  | B. tur- 57a/4                      |
| 2. yarısında kuzeyde bulunan Moğol               | <b>Burluk</b>                      |

B. 54b/5  
**Burunduḡ Hān** < Şeybani Hān  
zamanında Sıḡnak hakimi idi.

B. 66b/13, 72b/1

B.+ nıḡ 67b/5, 72a/5, 72a/9

**Buṭuḡ**

B. 55a/4

**Butun Aytıḡ Hān**

B. 50a/8

**Buyruḡ** → **Buyruḡ Hān**

B. 51a/10

B.+ nıḡ 51a/3

**Buyruḡ Hān** < Nayman Hānı Tayang  
Hān'ın ulus atası → **Buyruḡ**

B. 50b/12, 51a/7

B.+ nıḡ 50b/11

-C-

**Calu Ulan**

C. tur- 57a/6

**Camuḡa** < Çaçerat kavminden,  
Öḡhan'ın kan kardeşi, Temuḡin'in  
(Cengiz Hān) gençlik arkadaşı ve sonra  
rakibi

C. 49b/10, 52b/6

C.+ nıḡ 49b/5, 52a/5, 52a/7

C.+ nı 51b/11

**Cān Vefā Bahadır** → Cān Vefā Bég,  
Cān Vefā Mīrzā

C. 91a/3

**Cān Vefā Bég** → Cān Vefā Bahadır,  
Cān Vefā Mīrzā

C. 82b/6

**Cān Vefā Mīrzā** → Cān Vefā Bahadır,  
Cān Vefā Bég

C. 89b/13

**Canı Bég** < Deşt-i Kıpçak'ta Özbek  
Hān'dan sonra yerine geçen 8. Hān;  
Özbek Hān'ın oḡlu → Canı Bég  
Bahadır, Canı Bég Sultān, Şāh Canı  
Hān

C. 54a/8, 54a/9, 57a/11, 81a/12

C. tur- 56a/10

**Canı Bég Bahadır** → Canı Bég, Canı  
Bég Sultān, Şāh Canı Hān

C.+ ḡa 84b/6

**Canı Bég Sultān** → Canı Bég Bahadır,  
Canı Bég, Şāh Canı Hān

C. 56b/8, 62a/13, 62a/6, 62b/1,  
76a/10, 86a/2, 86a/5, 92a/12, 92a/4

C.+ ḡa 92b/1

**Cante** < Çuçi Buka'nın oḡlu Kürlük  
Ming-Temur'un 6 oḡlundan 1.si

|                                           |                                        |
|-------------------------------------------|----------------------------------------|
| C. 56a/4                                  | 50a/12, 50a/2, 50a/3, 50a/5, 50a/6,    |
| C.+ <b>din</b> 56a/5                      | 50b/10, 51a/10, 51a/12, 51a/13, 51a/3, |
| <b>Cāret Umaklı</b>                       | 51b/1, 51b/10, 51b/11, 51b/13, 52a/10, |
| C. 58a/3                                  | 52a/2, 52a/3, 52a/5, 52a/6, 52b/13,    |
| <b>Celadkūn</b>                           | 52b/4, 52b/7, 53a/1, 53a/8, 53a/9,     |
| C.+ <b>nı</b> 50b/7                       | 53b/12, 53b/6, 53b/9, 55b/2, 55b/4,    |
| <b>Celāleddin Maḥmūd Şāh Sultān</b>       | 55b/5                                  |
| C. 81b/9                                  | <b>Ç. ér-</b> 52a/7                    |
| <b>Cem</b>                                | <b>Ç.+ nıñ</b> 48a/7, 48b/12, 48b/3,   |
| C. 72b/6                                  | 49b/7, 51a/1, 52a/11, 52a/9            |
| <b>Cendī</b> → <b>Cendī Bég</b>           | <b>Ç.+ nı</b> 52b/2                    |
| C. 56a/1                                  | <b>Ç.+ ğa</b> 48b/6, 49a/9, 49b/13,    |
| <b>Cendī Bég</b> → <b>Cendī</b>           | 50a/7, 51a/2, 51b/12, 53a/11, 53b/6    |
| C.+ <b>i</b> 56a/1                        | <b>Ç.+ dın</b> 52a/13                  |
| <b>Curbu Ulan</b>                         | <b>Çopur</b>                           |
| C. 57a/4                                  | <b>Ç.</b> 57a/5                        |
| -Ç-                                       | <b>Çubun</b>                           |
|                                           | <b>Ç.</b> 57b/8                        |
| <b>Çerik</b>                              | <b>Çuči-Buka</b>                       |
| <b>Ç.</b> 55b/7                           | <b>Ç.</b> 55b/10, 56b/13               |
| <b>Çiçektü</b>                            | <b>Ç.+ nıñ</b> 55b/11                  |
| <b>Ç.</b> 54b/13                          | <b>Çuči Han</b>                        |
| <b>Çiñiz Han</b> < Moğol İmparatorluğunun | <b>Ç.</b> 92a/11                       |
| kurucusu                                  | <b>Çuči Termelye</b>                   |
| <b>Ç.</b> 48a/12, 48a/8, 49a/1, 49a/8,    | <b>Ç.</b> 49b/9                        |
| 49b/1, 49b/6, 49b/10, 50a/1, 50a/10,      | <b>-D-</b>                             |



|                                           |                                              |
|-------------------------------------------|----------------------------------------------|
| <b>Day Hasan</b>                          | <b>Ebügen</b>                                |
| D.+ nın 64a/3                             | E. 55a/3                                     |
| <b>Dest Şeyh ‘Alī</b>                     | <b>Ebükeç Bahadır</b>                        |
| D. 80a/4                                  | E. 79b/12, 89b/13                            |
| <b>Devlet Şeyh</b>                        | <b>Ebü’l Hayr Han</b>                        |
| D. 56a/12                                 | E. 58a/8, 65a/3, 66b/3                       |
| D. tur- 56a/9                             | E. turur 56a/12                              |
| <b>Dīvān</b>                              | <b>Ebü’l Muhsin Mīrzā</b>                    |
| D.+ nın 92b/2                             | E.+ ğa 62a/8                                 |
| <b>Duğa Seray</b>                         | <b>Edgü Bég</b>                              |
| D. 55b/2                                  | E.+ nın 67b/1                                |
| <b>Duğur</b>                              | <b>Emlak</b>                                 |
| D. 55a/5                                  | E. 56b/13                                    |
| <b>Durman Uruş Bég</b>                    | <b>Enimsak</b>                               |
| D. 89b/12                                 | E. 56b/13                                    |
| <b>Dutummin &lt; Menen-Tudun Tüke’nin</b> | <b>Evgeç Bahadır</b>                         |
| <b>oğlu</b>                               | E. 90a/12                                    |
| D.+ nın 49b/9                             | E.+ nı 90a/11                                |
| <b>-E, Ê-</b>                             | <b>Eylen H̱āce</b>                           |
| <b>Ebū Bekr Şiddık</b>                    | E. 57b/3                                     |
| E. 69b/8                                  | <b>Eyügen</b>                                |
| <b>Ebū Sa’īd &lt; Çuçi neslinden</b>      | E. 54a/12                                    |
| <b>Toktamış’ın 8 oğlundan biri</b>        | <b>Eyyüb &lt; Hz. İbrahim soyundan gelen</b> |
| E. turur 56b/9                            | bir peygamber. Sabır örneği olarak           |
|                                           | takdim edilir.                               |
|                                           | E. 91b/3                                     |

|                                                        |                             |
|--------------------------------------------------------|-----------------------------|
| -F-                                                    | Ḥ.+ de 87b/1                |
|                                                        | Ḥ.+ dedin 87b/7             |
| Fazḥuddin Mevlānā Ḥāce Kārḳand                         | Ḥāce Ebū'l Mukārrem         |
| F. 80a/10                                              | Ḥ. 85a/3, 85a/4, 85a/8      |
| Ferhad < Ferhad ile Şirin hikayesinin erkek kahramanı. | Ḥāce Muḥammed               |
| F.+ dın 64b/10                                         | Ḥ. 56b/7                    |
| Furutḳa                                                | Ḥ. tur- 56a/13              |
| F. 77b/1                                               | Ḥāce Şemseddīn Muhammed     |
|                                                        | Ḥ.+ ni 85a/1                |
|                                                        | Ḥācī Ġāzī Bég               |
|                                                        | Ḥ. 89b/12                   |
| -G, Ġ-                                                 | Ḥ.+ ge 92b/9                |
| Ġarib Barlas                                           | Ḥācī Şūfī Bég               |
| Ġ. 89a/5                                               | Ḥ. 58a/3                    |
| Giray Ḥāce Bég                                         | Hadī Seyyīd                 |
| G. 58a/4                                               | H. 79b/7                    |
| Gürcü Ḥatun < Pervane'nin karısı.                      | Ḥāfız Kemāleddin Ḥāce Kelān |
| G. 54b/10                                              | Ḥ. 80a/8                    |
| Gürḥan                                                 | Ḥaḳan Témur                 |
| G.+ nı 49a/9                                           | Ḥ. 81b/2                    |
| Gürman Ulan                                            | Ḥala Ḥan                    |
| G. 57a/3                                               | Ḥ.+ ıj 52b/4                |
|                                                        | Hame Suban Bahadır          |
|                                                        | H.+ nı 90a/6                |
| -H, Ḥ, Ḥ-                                              | Ḥamza                       |
|                                                        | Ḥ. 56a/11                   |
| Ḥāce Busi                                              | Ḥ. tur- 56a/10              |

**Hamza Sultān**

H. 58b/5, 62a/3, 75b/8, 76a/3,  
81a/4, 87b/1

H. ér- 76a/1

H. ér- 80b/1

H.+ nıñ 62a/2

H.+ ğa 61b/13

**Han Tuğrul**

H.+ nı 85b/7

**H̱ārezmī Tarḥan**

H. 53b/7

**Hasan Bég Oğlan**

H. 58a/6

**Hasan Kõñrat**

H. 58b/3

**H̱āvendi**

H. tur- 56a/4

**Haydar Bég**

H. 58b/3

**Hıṭāy ‘Abbās**

H.+ nı 58b/5

**Hızır** < Hızır peygamber, bir inanışa göre bengi suyu içerek ölümsüzleşen ve dara düşenlerin yardımına koşan peygamber.

H. 73a/12

**Hızır** → Hızır Han

H. 56a/9

**Hızır Han** → Hızır

H. 56a/8

**Hızır Şeyḥ Oğlan**

H. ér- 58a/7

**Hudāybérđi Mīrzā**

H.+ nıñ 72a/6

**Hūş Haydar Han**

H. tur- 56b/9

**Hülagü Han**

H.+ nıñ 55a/8

**Hürrem Şāh Sultān**

H. tur- 56b/5

**Hüseyin ‘Alī Mīrzā**

H. 67a/3

**Hüseyin H̱ārezmī**

H. 62a/9

**Hüsrev**

H. 71b/12, 94b/11

**Hüsrev Şāh**

H. 87b/2, 87b/3, 87b/5, 88a/7

H.+ nıñ 87b/5

-İ-

**İbrāhīm**

İ. 56a/8

İ.+ niṅ 56a/8  
İbrāhīm Peyğamber < Mezopotamyada  
ki Keldani kavmine gönderilen  
Allah'ın peygamberlerinden biridir.

İ.+ ḡe 67a/5  
İbrāhīm Tarḡan < Babur'ın  
adamlarından.

İ.+ niṅ 71a/11

İlaḡtémur

İ. 55b/9

İlyās

İ. 56a/5

İnaḡ Yaḡlı H'āce

İ. 58a/1

İnalçı Témur

İ. 55b/1

‘İsī

‘İ. 57a/2

‘İ.+ dīn 57a/2

İskender

İ.+ niṅ 51b/2

İsma‘il Sāmānī

İ. 55b/13

-Ḳ,K-

Ḳaan Bay

Ḳ. tur- 56a/6

Ḳ.+ niṅ 56a/6

Ḳaban Ulan

Ḳ. 57a/3

Ḳalıḡ

Ḳ. 55b/10

Ḳaraḡıḡ

Ḳ. 79a/13

Ḳaraḡın

Ḳ. 92b/2

Ḳarakday Béḡ

Ḳ. 57b/1

Ḳarakmıṡ Behrām H'āce

Ḳ. 57b/10

Ḳaras Muras

Ḳ. 50b/2

Ḳaravul Küycekcü

Ḳ. 51a/13

Ḳārūn < Hz. Musa'nın amcasının oğlu,  
Musa'nın yol göstermesiyle  
kimyacıliḡa atıldı ve bu yolla çok  
büyük bir servet sahibi oldu. Servetiyle  
ünlüdür.

Ḳ. 93a/6

Ḳāsım

Ḳ. tur- 57a/5

Ḳāsım Sulṡān

K. 66b/7

Kél Bağış Sultān

K. 81a/7

Kél Muhammed

K. turur 56b/10

Kélmiş Ağa

K.+ nıñ 54b/6

Kerni Barınçak Bahadır

K. 57b/2

Kıdabar Dur Seyyīd

K. 79b/6

Kıdak

K. 55b/7

Kıdan

K. 54b/9

Kıdka

K. 55a/4

Kılıç Bay Bahadır

K. 57b/11

Kıran

K. tur- 57a/1

Kışlık

K. 53b/1, 53b/5, 53b/7, 57a/11

Kiyük Han

K. 54a/3

Konrat ‘Alī Bég

K. 57b/5

Kopuldar Saçan

K. 53b/12

Köçüm Sultān

K. 58b/4

Köpek Bég

K. 67a/4

Kubilay Kaan

K. 52a/1, 55b/2

Kubuy Hatun

K. 54b/4

Kuçi

K. 52a/12

Kudağay ‘Osmān Bahadır

K. 58a/1

Kudu < Merkit han’ı Tokta bey’in  
küçük oğlu

K. 51b/6

Kuduğan

K. 54b/9

Kukukan

K.+ nıñ 54b/2

Kul Muhammed Seyyīd

K. 79b/6

Kul Seyyid Mīrzā

K.+ nıñ 67b/4

Kunkas Bég

K. 67a/4

**Kurtka**

K. 55b/7

**Kuşçı**

K. 82b/6

**Kuşçı Köpek Bég**

K. 89b/11

**Kuşçın**

K. 92b/2

**Kutluk Buğa Bahadır**

K. 57a/12

**Kutuka Bégi Berce**

K. 51a/12

**Kutumna**

K. 50b/7

**Kuyuluğa**

K. 52a/12

**Küçükünçi → Küçükünçi Sultān**

K. 56b/9, 68b/6

**Küçükünçi Sultān → Küçükünçi**

K. 56b/2

K. 6- 80b/4

K.+ nın (Hâzret-i K.) 81a/5

**Küleban-Kışlık**

K. 53a/13

**Küncegi**

K. 55a/13

**Künçek**

K. 54b/2

**Künçi**

K. 55a/13

K.+ nın 55a/13

**Kürkan Begaci**

K. 76b/6

**Küşgelük Han**

K. 49a/7

**Küşlük Han**

K.+ nın 49a/10

-M-

**Macara Umaklık**

M. 89b/13

**Madağul**

M. 55b/12

M.+ nın 55b/12

**Mağar**

M. 55b/8

**Mağmūd → Mağmūd Bahadır,**

Mağmūd Bahadır Sultān

M. 86a/13

**Mağmūd Bahadır → Mağmūd,**

Mağmūd Bahadır Sultān

M. 65b/7, 66b/7, 67a/2

**Maḥmūd Bahadır Sultān** → Maḥmūd  
Maḥmūd Bahadır

M. 66b/2, 67a/9

M.+ nıñ 92a/3

M.+ ğa 86b/6

**Maḥmūd H̄āce Han**

M. tur- 56a/6

**Maḥmūd Sultān** → Maḥmūd, Maḥmūd  
Bahadır, Maḥmūd Bahadır Sultān

M. 56b/7, 58a/11, 58b/11,  
62a/12, 74a/4, 86a/3, 86a/5, 87b/1

M. (ḥazret-i M.) 73b/12

M.+ nıñ 81b/12

M.+ nı 58b/9, 66b/12, 66b/8

**Maḥmūd Sultān Bahadır** → Maḥmūd,  
Maḥmūd Bahadır, Maḥmūd Bahadır  
Sultān

M. 58b/7, 65a/3, 86b/3

**Maḥmūd Témur Bahadır Han** →  
Maḥmūd Témur Han, Maḥmūd Témur  
Bahadır Sultān

M. 91a/4

**Maḥmūd Témur Bahadır Sultān** →  
Maḥmūd Témur Han, Maḥmūd Témur  
Bahadır Han

M.+ ğa 92b/2

**Maḥmūd Témur Han** → Maḥmūd  
Témur Bahadır Han, Maḥmūd Témur  
Bahadır Sultān

M. 87b/1

**Mamak Muṭṭalip**

M. tur- 56a/11

**Mamak Sultān**

M. 81a/5

**Mamakuçu Bahadır**

M. 51b/5

**Maṭlap Sultān**

M. 81a/5

**Mecnūn** < Leyla ile Mecnun  
hikayesinin erkek kahramanı.

M. 87a/5

M.+ dın 64b/10

**Mehdī**

M. tur- 56a/10

**Mehdī Sultān**

M. (ḥazret-i M.) 73b/13

M.+ ğa 58b/5

**Meñü** → Meñü Han

M. 54b/10

**Meñü Han** < Tuli han'ın oğlu, Hicri  
648'de han oldu. → Meñü

M. 54a/3

M.+ nıñ 54b/6

**Merkan**

M. 55b/7

**Merkit**

M.+ nıñ 50b/1

**Mert Şūfī Bég → Mert Şūfī Oğlan**

M. 58a/3

**Mert Şūfī Oğlan → Mert Şūfī Bég**

M. 58a/5

**Merzegüy**

M. tur- 52b/6

**Mest Umaqlı Yabağı Bég**

M. 58a/4

**Mevlānā ‘Abdullah Sulţān**

M. 67a/11

**Mıñ Témur Ğan**

M. tur- 55b/13

M.+ nıñ 55b/13, 56a/3

**Möğelik < Cengiz Han’ın amcası.**

M. 53a/4

**Muĥammed**

M. 57a/5, 94b/1

**Muĥammed Aĥmed**

M. tur- 56b/1

**Muĥammed Aĥmed Mañ**

M. 57a/3

**Muĥammed Bég**

M. 57b/6

**Muĥammed Ğüseyin Mırzā**

M. 86a/12, 89a/2, 92b/7

**Muĥammed Mezīd Tarĥan**

M. 59b/9, 60a/1

**Muĥammed Mırzā**

M.+ nıñ 67b/3

**Muĥammed Mustafā < Allah’ın**

yeryüzüne gönderdiği son peygamber,

İslam peygamberi.

M. (Ĥazret-i M.) 69a/8

**Muĥammed Şālih Bég**

M. 59a/12

**Muĥammed Sulţān**

M.+ nı 74a/2

**Muĥammed Şeybānī → Muĥammed**

Şeybānī Ğan

M. 59a/7

**Muĥammed Şeybānī Ğan < Şeybaniler**

hanedanının kurucusu ve ilk hükümdarı

→ Muĥammed Şeybānī

M. 56b/5, 58a/10, 58b/11,

59b/3, 59b/7, 61b/12, 62a/12, 65b/7,

66b/10, 67a/1, 69a/11, 71a/7, 71b/1,

72a/4, 72b/11, 74a/10, 84b/10, 84b/9,

86b/11, 87a/12, 87b/13, 89b/4, 89b/9,

90b/11, 90b/12, 90b/2, 92a/10, 92b/12,

93a/1, 94a/11



**M. kı1-** 92b/6  
**Muḥammed Témur Bahadır →**  
Muḥammed Témur Ḥan, Muḥammed  
Témur Sultān, Muḥammed Témur  
Bahadır Ḥan

**M.** 56b/5, 56b/6, 84b/2, 85b/4  
**Muḥammed Témur Bahadır Ḥan →**  
Muḥammed Témur Ḥan, Muḥammed  
Témur Sultān, Muḥammed Témur  
Bahadır

**M.** 71b/1, 72a/4, 91a/8

**M.+ niṅ** 71b/6

**M.+ nı** 88b/10, 92a/5

**Muḥammed Témur Ḥan →** Muḥammed  
Témur Sultān, Muḥammed Témur  
Bahadır, Muḥammed Témur Bahadır  
Ḥan

**M.** 92b/2

**Muḥammed Témur Sultān →**  
Muḥammed Témur Bahadır,  
Muḥammed Témur Ḥan, Muḥammed  
Témur Bahadır Ḥan

**M.** 62a/13

**Mulaḳay**

**M.** 54b/9

**Murtaḳa Ḥāce**

**M.+ niṅ** 67a/13

**Mūsī**

**M. tur-** 57a/2

**M.+ niṅ** 57a/2

**Muṣṭafa**

**M.** 57a/4

**Muṣṭafa Ulan**

**M.** 57a/3

**Muḳaffer Hüseyin**

**M.** 80b/10

**Müñe**

**M.** 54a/11

**M. tur-** 54b/2

**M.+ niṅ** 54b/8

**-N-**

**Nahī**

**N.** 79b/4

**Nayman Ḥan**

**N.+ niṅ** 51a/8

**Nayman Ḳanber Béğ**

**N.** 89b/12

**Nemrud** < Hz. İbrahim'i ateşe attıran  
hükümdar.

**N.** 67a/5

**Nizāmeddin Ḥāce**

**N.** 80a/11

**Noḡay Tarḡan**

N. 53b/7

**Nūṣīrvān** < Adaletiyle meşhur Sasani

şahı

N. 94b/10

-O-

**Oḡ Muḡammed**

O. 74a/4

**Oḡuḡu Bahadır**

O. ér- 51a/11

**Olḡay Ḳoḡrat**

O. ér- 54b/3

**Ortacı Ubaḡlı**

O. 58a/3

**‘Osmān Affān**

‘O. 69b/12

-Ö-

**Öbek**

Ö. 56b/12

**Ögeçi** < Tukukan’ın 5. oḡlu.

Ö. 54a/12, 55a/3

**‘Ömer**

‘Ö. 69b/10

**‘Ömer Bahadır**

‘Ö. 58a/4

**Öḡ Han**

Ö. 50a/13, 50b/10, 51a/13,

52a/3, 52a/5, 52b/6, 52b/9, 55b/4

Ö.+ nıḡ 51a/12, 51b/3, 53a/9,

53b/10, 53b/13

Ö.+ ḡa 48b/12, 50b/4, 52b/3,

53a/11

**Örmenü**

Ö. 54b/13

**Özbék** < Kıyat kabilesinden, Mengü

Temur’un oḡlu Tuḡrulça’nın oḡlu, 9.

han.

Ö. 54a/8, 82b/9

-P-

**Pulad**

P. 56b/10

P.+ nıḡ 56a/7

-R-

**Rūḡi Nizāmeddin Seyyīd Sulṡān**

R. 80a/11

**Rüstem (I)**

R. 57a/6,  
Rüstem (II) < İran mitolojisinde ki  
savaşçı. Zal'ın oğlu, İranlı cihan  
pehlivanı

R. 61a/6, 66a/11, 74a/3

R. -i zāl 71b/3

R. -i zāl ér- 71b/3

R.+ dūr 66a/10

-S, Ş, Ş-

Sabilkan

S. 55b/8

Saçan

S. 49b/10

Sağu Yahşı H'āce

S. 57b/12

Sa'īd Sultān

S. 81a/6

Sama

S. 55a/5

Samancı

s. 80a/4

Sānī Hüsrev

S. 66a/2

Sarı Ahmed

S. 57a/4, 57a/5

Sarı Kehrūn

S.+ nıŋ 49b/7

Sarı Sultān Maḥmūd Ḥan

S. 76a/13

Sarığ Oğlan

S. 67a/3

Savak Tarḥan

S. 53b/7

Sayyār Sultān

S. 57b/8

Séncer → Séncer Sultān

S. 56b/1

Séncer Barlas

S. 89a/5

S.+ m 89a/11

Séncer Sultān → Séncer

S. 56b/9, 81b/8

Seŋgun < Cengiz Han'ın ceddi  
Çarakailingku'nun oğlu

S. 51b/3, 51b/7, 52a/13, 52a/8,  
52b/2, 52b/8, 53a/8

S.+ nıŋ 52a/10

S.+ ge 51b/6, 52a/5

Sera

S. 54b/9

Sertak

S. 54a/5, 54a/6

**Sevinç Témur** < Sultan Mahmud'un  
beylerinden.

S. 56a/4

**Sevinç H̃āce** → Sevinç H̃āce Sultān

S. 56b/10, 81a/6

**Sevinç H̃āce Sultān** → Sevinç H̃āce

S. 62a/13, 77b/13, 80b/7

S. tur- 56b/2

S.+ nı 58b/4

**Seyyīd Ata**

S. 67a/13, 79b/4

**Seyyīd Baba**

S. 56b/10

**Seyyīd Baya Han**

S. tur- 56b/3

**Seyyīd Muḥammed**

S. tur- 56b/10

**Seyyīd Şemseddin Muhammed**

**H̃ārezmi**

S. 80a/7

**Şūfī Bég**

Ş. 58b/2

**Sultān Aḥmed Mīrzā**

S.+ nı 72a/9

**Sultān Aḥmed Tenbel** → Tenbel

S. 83a/6, 84a/11, 89b/7

S.+ nı 91b/9

S.+ ni 72b/2, 88b/5

**Sultān ‘Alī Mīrzā**

S. 59b/9, 60a/1

S.+ nı 72a/8

**Sultān H̃ārezm Şāh**

S. 49a/12

**Sultān Maḥmūd** → Sultān Maḥmūd

Han

S. 65b/13

**Sultān Maḥmūd Han** → Sultān

Maḥmūd

S. 58b/13, 86b/2, 88b/6, 89b/9,

90a/4, 91a/5

S.+ nı 89b/6, 92a/11, 92a/6

S.+ ğa 58b/9, 66b/10, 86a/13

**Sultān Muḥammed Hanik**

S.+ ge 76a/13

**Sultān Seyyīd**

S. 74a/2

**Sultān Témur**

S. 81b/2

**Sultān ‘Ubeyd**

S. 81b/13

**Suzanç Sultān**

S. tur- 56a/7

**Süleymān** < İsrailoğullarına gönderilen

hem peygamber, hem de hükümdardır.

Mucizeleri Kuran-ı Kerimde de  
zikredilmektedir.

S. (Hâzret-i S.) 60b/13

S.+ ğa 79a/12

Süleymân peygamber ‘aleyhi’s-selâm

→Süleymân

S. 60b/12

-Ş-

Şâh ‘Âdil

Ş. 77a/2

Şâh Baht Han < Şeybani Han’ın  
kullandığı ünvanlardan biri.

Ş. 59b/8, 60a/10, 72b/2

Ş.+ nıñ 93a/3

Şâh Budag Sultân

Ş. 56a/13, 58a/8, 65a/3

Ş.+ nıñ 56b/4, 56b/6

Şâh Canı Han → Canı Bég, Canı Bég

Bahadır, Canı Bég Sultân

Ş. é- 54a/9

Şâh Cem Kevkeb

Ş. 65b/13

Şah Yaqlak

Ş.+ dın 58a/6

Şâhın Kisvenç

Ş. 76b/6

Şecâ’addin Aḥmed Sultân

Ş. 81b/9

Şerhî Han

Ş. 71b/6

Şeybânî Han → Muḥammed Şeybânî

Han

Ş. 86b/5

Şeyḥ Bāyezīd → Şeyḥ Bāyezīd Bég

Ş.+ ni 84b/2

Ş.+ ge 92a/1

Şeyḥ Bāyezīd Bég → Şeyḥ Bāyezīd

Ş. 90b/6

Şeyḥ Haydar Han

Ş. 56b/1, 56b/8

Şeyḥ İbrāhīm Sultân

Ş. tur- 56b/1

Ş.+ nıñ 67b/3

Şeyḥ Mezīd → Şeyḥ Mezīd Bahadır

Ş. 79b/11

Şeyḥ Mezīd Bahadır → Şeyḥ Mezīd

Ş. 89b/13

Şeyḥ Muḥammed Bahadır

Ş. 57b/13

Şeyḥ Ruḥiddin Ḥācegar

Ş. 80a/11

Şeyh Sa’dī

Ş. 65a/11  
Şeyh Şūfī → Şeyh Şūfī Oğlan

Ş. 57b/1  
Şeyh Şūfī Oğlan → Şeyh Şūfī  
Ş. 58a/5

Şiban Han < Hükümdarlığının yanı sıra  
şair de olan Şeybani Han'ın  
mahlaslarından biri.

Ş. 55b/5, 55b/9  
Ş.+ nın 55b/6  
Şirmende  
Ş.+ dür 94b/11

-T, T-

Taçın

T. 55a/8

Tağrıçā

T. 54b/9

Taras

T. 54b/7

Tarbu

T. 54a/11

T. tur- 54a/13

Tayan Han

T. 52a/8

Tayat Astay Bég

T. 57b/5

Témur Bahadır Han → Témur, Témur  
Han

T.+ nın 72a/12

Témur Han → Témur, Témur Bahadır  
Han

T. 86a/13

Témur Şeyh

T. 56b/11

Tenbel → Sultan Ahmed Tenbel

T. 83b/3, 83b/8, 84a/10, 88b/6

T.+ nın 76b/4, 77b/1, 78b/3,  
83a/8, 84a/2, 84b/1

T.+ ni 84a/3, 84b/2

T.+ din 76a/12, 78a/8

Tenribérđi Bég

T. 57b/6

Terdi Muḥammed

T. tur- 56a/11

Tokbar

T. 50b/1

Tokbuğa

T. 54a/11, 55a/1

Tokkan

T. 56b/2, 56b/3

Toklak

T. 55b/10

**Tokta** < XIII. yy. Merkit hanı.

T. 50b/7, 51a/8, 51b/5, 54b/5

**Toktar**

T. 54a/7

**Toktémur**

T. 55b/1

**Tokukan**

T. 54a/10, 54a/6

T.+ nıñ 54a/13

**Tolun Toyı**

T. 50a/9

**Tubaduk Tubay**

T. 57b/13

**Tudagan**

T. 54b/5

**Tudameñü** < Mengü Timur'un kardeşi.

Mengü Timur'dan sonra han olmuştur.

→ Tudameñü Han

T. 54a/11, 54b/10

**Tudameñü Han** → Tudameñü

T.+ nıñ 54b/11

**Tukan**

T.+ nıñ 54b/9

**Tukukan**

T.+ nıñ 55a/1, 55a/2

**Tula Buğa**

T. 54b/1

**Tuman**

T.+ nıñ 57b/11

T.+ dın 57b/6

**Tuğa Béğ**

T. 56a/4

**Tura Kutluk**

T. 54b/12

**Turum**

T. 56a/10

**Tutbanı**

T. 54b/13

**Tükel H̱āce**

T. 56a/5

**Tükelkay**

T. 55a/2

**Tümen Derviş Bahadır**

T. 57b/13

-U, Ū-

**'Ubeyd Sultān**

'U. 81b/13

**Ulağçı** < Batu han'ın oğlu.

U. 55a/5

**Ulağçı** → Ulağçı

U. 54a/13

Uluğ Bég Mīrzā < Ebu Said Mirza'nın  
oğlu.

U. 56b/2

Uruş Bahadır

U. turur 58a/1

Uruş Han

U. 67b/5

-Ü-

Üç Kurtka < Berke'nin adamlarından,  
müslüman oldu.

Ü. 56a/6

-V-

Vakkaş Bég

V. 57b/7, 57b/8

Vallāce Han

V. 89b/10, 90a/4

-Y-

Yabuğa

Y. 55a/13

Yādgār Han

Y. tur- 56b/11

Yağşı Bég Bahadır

Y. 57a/12

Ya'kūb

Y. 57a/13, 82a/7, 92b/3

Yalakçı Duğa

Y. 55b/1

Yañçar

Y.+ nıñ 56b/13

Ya'kūb Bahadır

Y. ér- 67a/4

Ya'kūb H̱āce

Y. 57b/10

Yémnaq Mīrzā

Y.+ nıñ 67b/1

Yerçi Kara Devlet H̱āce Bahadır

Y. 57b/12

Yesubuka

Y. 55b/12

Yesutoka

Y. tur- 55b/9

Yesüge

Y.+ nıñ 55b/1

Yesügey Bahadır < Cengiz Han'ın  
babası.

Y.+ ğa 48a/13

Y.+ dın 48b/2

Yuçi → Yuçi Han

Y.+ ğa 52a/2, 55b/4



Yuçi Hān → Yuçi

Y. 54b/7

Y.+ nıñ 55a/7, 55a/9

Yunus ‘aleyhi’sselām < Asurlular  
kavmine gönderilen peygamberdir.

Y.+ ğa 67a/6

Yunus Hān

Y.+ nıñ 72a/11

Yusuf Hı̄āce

Y. 57b/10

Yünkeçük Tolun Hı̄āce

Y. 57b/11

-Z, Ž, Z-

Zahireddīn Küçkünçi Sultān

Z. 77b/13

### 3.3. YER ADLARI DİZİNİ

-A-

Ahengirān < Taşkent’in doğusunda bir  
şehir.

A. 92a/4

Akşı

A. 72a/10, 83b/9, 88b/12,  
89b/7, 90a/4

A.+ nıñ 90b/7

A.+ nı 92a/1

A.+ ğa 91b/9

Akşı Badkı

A.+ da 90b/6

Alet

A. 52b/3

Andicān < Fergana vadisinde ki  
şehirlerden biridir.

A. 72b/2, 73a/7, 78a/9, 78b/5,  
79a/8, 83a/5, 83b/9, 84a/3, 84b/4

A.+ nıñ 78b/7

A.+ nı 84b/6

A.+ ğa 76b/4, 76b/7, 78b/11

A.+ dın 76a/13, 79a/9

Aralbérđi

A. 83b/7

-B-

Bādām

B. 90b/3

B.+ nıñ 90a/13, 90b/1

B.+ nı 92a/2

Baday

B. 53b/5

B.+ ğa 53b/2

## Baştağa

B. 53b/9

**Bedeşşān** < Amu-derya ırmağının yukarı mecrasının sol yakasında bulunan, değerli yakutlarıyla bilinen, dağlık bir yer.

B. (la'1-i B.) 70a/10

## Behr-i hāl

B. 83b/5

## Beldem

B. 86b/13

## Bireşt

B.+ ğa 51b/3

## Bulğar

B. 57a/6

-C-

## Celū

C.+ ğa 78b/6

**Cezīre** < Mezopotamya, Dicle ile Fırat nehirleri arasında ki bölge

C. 51b/10

## Ciletimündür

C. 53b/9

-Ç-

## Çağanyan

Ç. 74a/5

Ç.+ nı 74a/12

Ç.+ ğa 87a/12

**Çağatay** < Çağatay Han'ın ülkesi.

Ç. 58b/5, 80a/4, 82a/7, 82a/8

Ç.+ da 82a/12

**Çarçag** → Türkistan'da bulunan bir nehir.

Ç. 86a/8

## Çarresme

Ç. 59a/5

## Çın

Ç. 49b/2, 54a/1

**Çimbay** < Semerkand'a yakın bir kasaba ismi.

Ç.+ dın 58a/6

-D-

## Dabani

D.+ din 92a/4

## Dabusti

D. 75b/10

**Derbend** < Hazar denizi'nin batı  
sahilinde bir şehir.

D. 87a/12

**Deşt**

D. 54a/9, 75a/1

**Devābb**

D.+ da 59a/3

**Deyr-i sekīn**

D. 48a/11

**Dīrin**

D. 75b/3

**Doğba**

D. 75a/5, 75a/6, 75b/2

D.+ dın 75b/3

-E, Ė-

**Erhıyān** < Gazne ülkesinde bir şehir.

E. 91a/1

-F-

**Fergüher**

F. 50b/5

-G, Ğ-

**Ġabar**

Ġ. 75a/5

**Gökkenbend**

G. 75a/5

-H, Ĥ, Ħ-

**Ĥarakan**

Ĥ.+ nıĥ 51b/1

**Ĥaran**

Ĥ. 53a/10

**Ĥārezm** < Amuderya'nın aşağı  
bölgesinde her iki tarafında bulunan  
ülke.

Ĥ. 86b/7, 86b/8

**Ĥayurkay**

Ĥ. 51a/13

**Ĥazar**

Ĥ. 74a/2

Ĥ.+ dın 76b/8

**Ĥıķķa**

Ĥ.+ da 62b/3

**Ĥocend** < Türkistan'ın Fergana  
vadisinde, Sirderya kıyısında eski bir  
şehir.

H. 76a/6, 76a/7, 78a/8, 86a/3,  
86a/7, 89a/4, 90a/10

H.+ ni 89a/10

H.+ de 90a/10

Hoten < Doğu Türkistan'da miski ile  
ünlü bir şehir.

H. 64a/5

Hurçın

H.+ da 90b/4

Hurr

H. 86a/3

-i, ĩ-

Īrān < Hazar denizinin güneyinde yer  
alan bir ülke.

Ī. 49b/3, 57a/8

-K, K-

Kāfirneheng

K. 88a/1

Karagīz

K. 83b/13

Karaköl < Buhara'nın güneybatısında  
bir yer adı.

K. 61b/13, 62b/1, 62b/10

K.+ niñ 62a/11

K.+ ni 62a/11

K.+ de 62a/2

Karasiyah

K. 63a/13

Karasu < Türkistan'da bir ırmak ismi.

K. 78b/3

Karatutı

K. 79a/8

Karşı

K. 70b/13

K.+ niñ 58b/12, 64a/9

K.+ nı 63b/10, 71a/3

K.+ ğa 63b/9, 71a/2

K.+ da 63b/9, 73a/1, 87a/2

K.+ dın 62a/10

Kāt < Harezm'de bir kasaba.

K. 86b/13

Kazavuk

K. 65b/9

Kemçüt

K.+ ğa 50b/13

Kendirlik

K. 92a/4

Kıryan

K.+ ğa 90a/9

Kömek su

K.+ yın 59b/1  
**Ꞑuçın**  
Ꞑ. 50b/8, 50b/9  
**Kūhistān** < Bedehşan vilayetine baęlı  
bir kasaba.

K. 74a/7  
**Kūhsār** → Kūhistān  
K.+ dın 75a/2

**ꞐunduzꞐabalık**  
Ꞑ. 88a/2

**Kūfin**  
K. 75b/10

-L-

**Lāşāmerḥayr**  
L.+ dın 90a/3

-M-

**Maçın**  
M. 49b/2

**Mağrib** < Batı tarafında bulunan  
ülkeler, memleketler.  
M. 63a/13, 63b/3

**MaşrıꞐ** < Akdeniz ile İran arasında ki  
toprakları kapsayan bir bölge.  
M.+ dın 63a/12

**Medāyin** < Eski İran'ın Dicle civarında  
yedi şehrin adı olup, İslam fetihleri  
sırasında başkentti.

M. 64b/3

**Mergılan**

M. 92a/2

M.+ ğa 76b/13

**Mergnan** < Fergana'da bir şehir adı.

M. 77a/10, 77b/2, 78a/7

M.+ da 78a/2

M.+ dın 78b/5

**Moğolistan** < Orta Asya'nın doğusunda  
bir ülke.

M. 92a/7

**Moğul BerꞐut**

M. 50b/8

**MuꞐan**

M. 90b/4

-N-

**Nacara**

N. 59b/7

N.+ nıꞐ 62b/5

N.+ nı 59b/8, 72a/6

N.+ ğa 61b/12, 71a/5, 87a/1

N.+ dın 58b/3

Nasūh

N.+ da 90b/3

Nirun

N.+ dın tur- 48a/8

-O-

Oṅguh

O. 51b/1, 51b/2

O.+ dın 52a/1

Oṅgut

O. 51a/5

Otrar < Siriderya kıyısında bir şehirdir.

O.+ ga 58b/8

O.+ da 49b/1

-Ö-

Ötküh

Ö.+ ge 51b/8

-S, Ş, Ş-

Sabat

S. 75b/3

Şabran < Azerbaycan'ın  
kuzeydoğusunda bulunan bir şehirdir.

Sabir Türklerinin kurduğu  
düşünülmektedir.

Ş. 66b/5

Semerķand < Özbekistan'da bulunan  
2700 yıllık bir tarihi kenttir.

S. 59a/3, 59a/6, 62a/1, 72b/13,  
84b/6, 85a/7, 85b/2, 86a/11, 88b/5,  
89b/3

S.+ nıṅ (imām-ı S.)80a/8

S.+ ın 87a/2

S.+ nıṅ 59a/8, 94b/6

S.+ nı 58b/12, 59a/11, 59a/2,  
84b/10, 84b/11, 85a/10, 85a/4, 86a/1,  
86a/4

S.+ ğa 71a/5, 85a/9, 86b/6,  
88a/7, 92b/9

S.+ da 59b/9

Seṅķut

S. 49a/5

S.+ dın 58a/5

Sertamağı

S.+ dın 58b/4

Sezarenur

S. 75b/10

Soṅķar

S.+ dın 58a/6

Suzak

S.+ **da** 55a/10

**Suzayrak**

S.+ **ka** 75a/12

-**Ş**-

**Şāhruḫiyye** < Taşkent'in güneyinde

Timur'un kurdurduğu bir şehirdir.

Ş. 75b/4

Ş.+ **ni** 86a/3, 92b/1

**Şehrsebz** < Maverāünnehir'de bulunan  
bir şehir.

Ş. 58b/12, 74a/2

**Şīrāz** < İran'ın güneyinde bulunan  
tarihi bir kenttir.

Ş. 74b/2, 88b/11

Ş.+ **dın** 75a/3

-**T, Ṭ**-

**Taman** < Koban nehirinin biri

T. 84b/13

**Taşkend** < Özbekistan'ın  
kuzeydoğusunda bulunan Siriderya  
ırmağı civarında kurulmuş bir Turan  
şehridir.

T. 72b/1, 75b/10, 75b/4,  
76a/10, 91b/12, 92a/3

T. **bardı érse** 72a/11

T.+ **ni** 92b/1

T.+ **ge** 58b/7, 92a/5

T.+ **de** 58a/7

**Tepe**

T. 83a/5

T.+ **din** 83a/7, 83a/9

**Teyma** < Arabistan'ın kuzeybatısında  
bulunan tarihi bir şehirdir.

T.+ **nm** 64a/5

**Tirmīz**

T. 72a/7

**Tibet**

T. 49a/5

**Tuferak**

T.+ **m** 74b/7

T.+ **m** 74b/8

**Turan** < Türklerin ve akraba milletlerin  
tarihi anavatanı olan bölge.

T.+ **ı** 79a/5

T.+ **nın** 57b/1, 57b/2, 57a/8

T.+ **ga** 77a/6

**Tutbe**

T. 86b/5

**Türkistān** < Orta Asya'nın büyük kısmı  
için kullanılan tarihi terim.

T. 49a/7, 49b/3, 58a/13,  
58b/13, 66b/4, 75b/4, 77b/11, 78a/1

T. kēldi 67a/2

T.+ nıŋ 49a/12

T.+ ğa 57a/8

T.+ da 49a/9

**Tālāš**

T. 57a/6

-U, Ū-

**Uratbe**

U. 75b/3, 75b/6, 89a/1, 89a/2,  
89b/5

U.+ ge 88b/11, 89b/4

U.+ dīn 89a/4

**Urqaşın**

U.+ da 89a/13

**Urutbe**

U.+ ni 92b/8

U.+ dīn 92b/7

-V-

**Vahş** < Türkistan'da bir şehir. (II)

Türkistan'da bir nehir.

V. 87b/2, 87b/3, 87b/8

V.+ m 88b/2

-Y-

**Yarak Şahra**

Y. 51a/4

### 3.4. ETNİK ADLAR DİZİNİ

-A, Ā-

**‘Arab**

‘A. 80a/12, 81a/10

-B-

**Barkūt**

B. 56a/13

**Baycud**

B. 48b/4, 49b/5, 50a/10,  
50a/12, 50a/4, 51a/11

**Bubaķın**

B. 49b/12

-C-



**Celayir** < Türkleşmiş bir Moğol  
kavmidir.

C. 49b/9

-Ç-

**Çaçerat**

Ç. 49b/8

-D-

**Doğlat**

D. 86a/12

**Durman**

D. 51a/11

D.+ **dın** 57a/13, 57b/12, 57b/2

-E, Ė-

**Enkiras** < Kıyan han neslinden Kabay

Şire'nin 1. oğlu; Enkiras uruğunun

atası E. 49b/12, 49b/5, 50a/6

**Etrāk** < Ar. Türkler

E. 48a/10

-G, Ğ-

**Ğayr**

ğ.+ **ın** 66b/1

Ğ. 51a/9

-H, Ĥ, Ħ-

**Ĥıtāy** < Çin'in kuzeyinde bölge, bu  
bölgede yaşayan Moğol kavmi.

Ĥ. 49a/10, 49a/2, 49b/2, 92a/10

Ĥ.+ **da** 51b/2

-K, Қ-

**Қаған**

Қ. 51b/5

**Қарабур**

Қ. 83a/13

**Қаян** < Moğol aşiretlerinden biri.

Қ. 51a/11, 51a/9

**Қırқ** < Özbeklerden bir kabile

қ.+ **ıda** 71b/3

**Қыят** < Bir Özbek boyu.

Қ. 64a/8

**Қоңkıyan**

Қ. 53a/4

**Қоңrat** < Özbek boyu.

Қ. 49b/12, 56b/1

Қ. **ér**- 54b/12

**Ḳ.+ dın** 58a/1, 67a/3

**Ḳuşçı**

**Ḳ.+ dın** 67a/4

**Külgen**

**K.** 81a/7

**Küyün**

**K.+ lerdin** 58a/5

**-M-**

**Maderkin**

**M.** 52b/1

**Mañkıt**

**M.** 52b/1, 56a/13, 92b/8

**M.+ dın** 57b/6, 89b/12

**Merkit** < Babasının vasiyeti üzerine

Cengiz Han'ın tamamen yok ettiği

Moğol kavmi.

**M.** 50a/13, 50b/5, 51a/8

**M.+ din** 50b/3

**Moğul**

**M.+ dın** 50b/2

**Muḳuran**

**M.** 52b/1

**-N-**

**Nayman** < Tatar aşiretlerinden

Özbeklere karışmış olan boy.

**N.** 49a/1, 51a/5, 51b/12,

51b/13, 51b/3, 51b/9, 52a/8

**N.+ nıñ** 51b/7

**N.+ dın** 57b/1, 58a/4

**-O-**

**Oyrat** < Türklerden bir kabile.

**O.** 54b/10

**-S, Ş, Ş-**

**Semen**

**S.** 82b/6

**Soyḳa**

**S.+ sıḡa** 89b/8

**S.+ sıdın** 89b/8

**S.+ sında** 90b/8

**-T, Ṭ-**

**Tatar**

**T.** 51a/9, 52a/12, 54b/12

**Témur**

**T.** 54b/10, 66b/2, 85b/7

-U, Ū-

Udut

U. 50b/3

Urut

U. 49b/12



### 3.5. ARAPÇA VE FARŞÇA İBARELER DİZİNİ

والله المستعان

vallāhü'l-müste'ân [51a/7], [63b/8]

→ *Allah yardımcıdır.*

والله اعلم بالصواب

Va'llāhu a'lem bi's-şavāb [55a/7]

→ *Muhakkak ki Allah sevapları bilendir.*

رجعنا من جهاد الاكبر اصغر الى جهاد الاكبر

Raca'nā min cihādi'l-aşğar ilā cihādi'l-ekber [59b/12]

→ *Küçük harpten, büyük harbe döndük. Hadis-i Şerif*

انا فتحنا لگ فتحان مبنا

İnnā feteḥnā leke fethān mubīnā [68b/13]

→ *Muhakkak ki Biz, sana apaçık bir fetih verdik. Fetih/1*

ان الله يا مر با لعدل والاحسان

innallāhe ye'muru bi'l-'adli ve'l-iḥsān [69a/1]

→ *Muhakkak ki Allāh adaleti ve iyilik yapmayı emreder.*

واجب المتعال على وجع الكمال

Vācibu'l-mutte'āl 'Alā Vechü'l-kemāl [69a/5]

→ *olgunluğunun üzerine gelmek vacip oldu*

طه ما اند لنا عليک القرآن لتثقی

Ṭā hā mā enzelnā 'aleyke'l kūr'āne li teşķā [69a/5]

→ *Kur'an'ı sana güçlük olsun diye indirmedik Tâ-hâ Suresi 1/2*

والشمس والضحى

Ve's-şemsi vedđuhā [69a/6]

→ *Güneşe ve onun duha vaktine (ışığının yayılıp parladığı zaman) andolsun. Şems Suresi 1*

والليل اذا سجي

Ve'l-leyli izā secā [69a/6]

→ *Ve zifiri karanlık çöktüğü zaman geceye andolsun ki. Duha 1/2*

ما ذا غالبصرو ما طغي

mā zā ġa'l-başaru ve mā ṭaġā [69a/7]

→ *Bakış kaymadı ve haddi aşmadı. Necm 17*

ثم رني فتدلي

şümme denā fetedellā [69a/7]

→ *Sonra yaklaştı, yakınlaştı. Necm 8*

صلوات الله عليه والم واصحابي اجمعين

şalavātu'llahi 'aleyh ve ālihī ve aṣḥābihī ecma'in [69a/8]

→ *Allah'ın selamı, Muhammed Mustafanın, ailesinin, sohbet arkadaşlarının ve cümlesinin üzerine olsun ki*

بداسلگه و برهنا

Bed esleke ve burhāne [69a/11]

→ *Söz dinlemeyen, delil istemeyen*

اهدنا صراط المستقيو

ihdina's-sırā'a'l-müstakīm [69b/4]

→ *Bizi sırat-ı müstakim'e hidayet et.(ulaştır)*

نضر من الله وفتح قريب

naşrun minallāhi ve fetḥun qarīb [69b/5]

→ *Allahtan yardım ve yakın bir fetih. Saff 13*

اجنحت الامن منبع جود والعدل والا حسان هوا خلافه مستغني عن الشرحوالبيان

Ecnihātü'l-em ve'l āmān menbağ cu'd ze'l 'adl ve'l ihsān huvve āhlāk u müsdāni ve 'ani's-şerh ve'l beyān [72b/10,11]

→ Emniyetin ve aman kanatı, muhafaza alan, adalet, cömertlik ve ihsan kaynağı, kendi kendine yeten, başkasının açıklamasına ihtiyaç duymayan

خلافه من اوانالذمان الي انتها الدوران

Hilāfet-ü men evāni'z-zamān elā intihā'd-üd devrān-ı tārīḥ [72b/12]

→Evan ve zamanların halifesi, devranın sonlarına kadar hüküm süren halife

مد ظله العالي ذيده سلاطين جهان ملاذ مالجا مگين

Med zılle 'alī zīde selāṭīn cihān melāz melce mekīn [73b/11,12]

→ Cihan'ın sultanlarının sığındığı yüce yer

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا وَأُخْرِجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا

İzā zülzileti'l ardu zilzalehā ve ahreceti'l ardu eşkalehā [74a/8]

→ *Beden şiddetli bir sarsıntı ile sarsıldığında, arz, ağırlıklarını dışarı çıkardığında*

سعدوالدولت والدين

sa'du'l-devlet ve'd-din [77b/13]

→ Dinin ve devletin kutluluğu

جناب فضايلماب گمالات انتساب مولانا اعظم الفضائل والحكم

cenāb-ı feẓāyıl meāb-ı kemālāt intisāb-ı Mevlānā a'zamü'l feẓāyıl ve'l hüküm [80a/6]

→ Hüküm ve faziletlerin en büyüğü Mevlana'dır.

زبدت الصلحا فضح الرين مولانا خوجه غارقند و قدوت الا عيان والعقلا

zübdetü'l şulehā fazhuddin Mevlānā Hâce Kārķand ve kudvetü'l 'ayān ve'l u'qalā [80a/10]

→ Fazılanın büyüğü, dinin ortaya koyucusu ve salihlerden olan Mevlana

عماني عماد اثلطنه والدين

'ummānī 'imādi's saltanat ve'l dünyā ve'l dīn [81b/12]

→ Dinin ve dünyanın yüce saltanatının direği

سلام جل جلاله

selām celle celālühü [93b/9]

→ Görünür, görünmez kazanlardan korunmak için söylenir.

لَمَنْ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ

li meni'l mülkü'l yevme lillāhil vahidi'l kakhār [94a/6]

→ “O gün mülk kimindir ? Tek ve Kahhar olan Allāhındır.” Mu'min Suresi/16

مد الله ظلال خلافته علي مفارق المسلمين

med Allāh ẓalāl-ı hilāfete 'alī mufāriku'l müslīmin (94a/11)

→ Allāhın gölgesi olan hilafet makamına seçilmiş yüce müslümanlar

## SONUÇ

Yüksek lisans tezi olarak hazırlanmış bu çalışmada, Türkçenin tarihsel dönemlerine ait olan bu metinleri çeviri-yazıya dizini ile birlikte aktararak Türk dili ve edebiyatına kazandırmak, eserin Türk dili, edebiyatı ve Türk tarihi bakımından önemini ortaya çıkartmak amaçlanmıştır.

- a) Metinde e (/é/) konusunda ikili kullanımlara sahiptir. Metinde kullanılan bu harfin aynı kelimede iki farklı şekilde kullanıldığı örnekler vardır. éren < eren,
- b) Oğuzcanın etkisiyle kelimelerin /d-/li şekilleri vardır. tur- < dur-
- c) Oğuz Türkçesi etkisiyle Çağatayca'da nadiren kullanılan –An sıfat fiil ekine de rastlanır. bil-enni, bil-enнің
- d) Metinde düzlük – yuvarlaklık uyumları tam değildir; seravulı (51b/7), Һasretdin (68b/8)
- e) Eski Türkçe'nin özelliği olan kelime başı /b-/ , /k-/ , /t-/ ünsüzleri istisnalar olmak üzere metinde korunmuştur; bilmes bolur (82b/13), Türkistân kéldi (67a/2)
- f) Metinde bazı sözcüklerin ikili kullanımı da mevcuttur; Һattıķ (48b/13) → Һattıđ (50b/11), Һamuķ (79a/1) → Һamuđ (68a/9)
- g) Metinde geçen bazı kelimelerde p > f değişimine rastlanır; yafraķ (88a/8)
- h) Bazı kelimelerde t- > d- değişmesi olmuştur. taķı > dağı (57b/4)



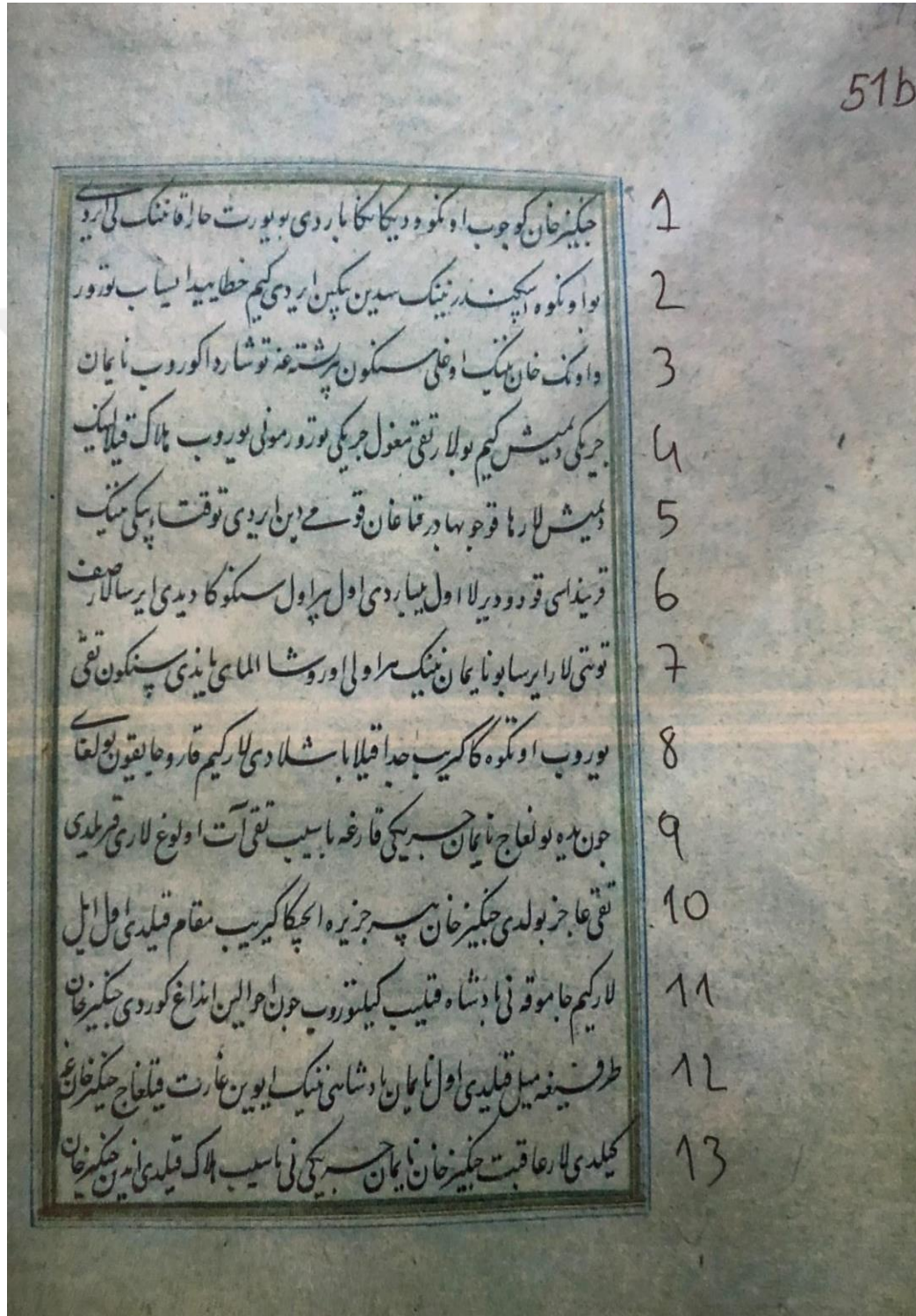
## KAYNAKÇA

- AKBULUT, Serpil (2005). *Eski Uygur Türkçesi Metinlerinde Geniş Zaman Ekinin Kullanımı*, Manisa: Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- ALYILMAZ, Cengiz (1994). *Orhun Yazıtlarının Söz Dizimi*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- ARGUNŞAH, Mustafa (2013). *Çağatay Türkçesi*. İstanbul: Kesit yay.
- CANPOLAT, Mustafa (2002). “*Çağatay Dili ve Edebiyatı*”: Türkler Ansiklopedisi Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- ÇELİKEL, Sibel (2007). *Orhun Kitabelerinin Günümüz Türkçesindeki Söz Varlığı*, Edirne: Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- DEVELİOĞLU, Ferit (1993). *Osmanlıca – Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi
- ECKMANN, János (1963). “Çağatay Edebiyatının Son Devri”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten, Ankara: TDK Yayınları
- ERTİMAR, Aynur (1999). *Orhun Kitabelerinin Tarih Öğretimindeki Yeri ve Önemi*, Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- GABAİN, A. Von (2003). *Eski Türkçenin Grameri*, Çev. Mehmet Akalın, Ankara: TDK yay.
- GERÇEK, Şenel (2012). *Orta Asya Türk Tarih Yazıcılığına Genel Bir Bakış*, Konya: Türk- İslam Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi, y:7 say:14
- KANAR, MEHMET (2012). *Arapça – Türkçe Sözlük*. İstanbul: Say yay.
- KANAR, MEHMET (2009). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü I – II*. İstanbul: Say yay.
- KARASOY, Yakup (1998). *Şiban Han Dîvânı*. Ankara: Tdk. yay. :614
- KARASOY, Yakup-TOKER, Mustafa (2005). *Türklerde Şecere Geleneği ve Anonim Şibani-Nâme*, Konya: Tablet Kitabevi, Birinci Basım.
- KÚNOS, Dr. Ignaz (1902). *Şeyh Süleyman Efendi, Çağatayca - Osmanlıca Sözlük*, Buğpeşte: Section Orientale de la Société Ethnographique Hongroise.
- MACİT, Abdulkadir (2016). *Şeybânî Özbek Hanlığı*, Ankara: Nobel yay.
- ÖTEMİŞ, Hacı (2009). *Cengiznâme*, Haz. : Tuncer Gülensoy, Ankara: Kültür Ajans.
- ROUX, J. Poul (2010). *Türklerin Tarihi*, (Çev. Prof. Dr. Aykut Kazancıgil – Lale Arslan – Özcan), Ankara : Kabalcı yay.
- STEİNGASS, Ferdinand (2005). *A Comprehensive Persian – English Dictionary*. İstanbul : Çağrı yayınları
- TAKOĞLU, Tuğçe (2017). *Kutadgu Bilig’de Sıfat fiil Kategorisi*, Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- TEKCAN, Münevver (2007). *Bayram Han’ın Türkçe Divanı*, İstanbul: Beşir Kitabevi
- TEKCAN, Münevver (2008). *Hakîm Atanın Hz. Meryem Kitabı*, İstanbul: Beşir Kitabevi
- TERES, Ersin (2009). *Çağataycada Söz Yapımı*, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

- TURGUT, Aynur (2010). *Çağatay Türkçesinde Fiil*, Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- TURSUN, TUBA (2016). *Orhun Yazıtlarında Türk Sözcüğü Üzerine Fonetik, Morfolojik ve Semantik Açıdan Bir İnceleme*, Denizli: Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- TÜRKÖĞLU, İsmail (2010). “Şeybanî Han”, TDV İslam Ansiklopedisi, C. 38 S. 43-45
- USTA, Zerrin (2012). *Eski Uygur Türkçesinin Sözcük Haznesi*, Ordu: Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- ÜNLÜ, SUAT (2013). *Çağatay Türkçesi Sözlüğü*. Konya: Eğitim yay.
- ÜŞENMEZ, Emek (2006). *Karahanlı Türkçesi Sözlüğü*, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- ŞAHİN, Serpil Yazıcı (2016). *Mûnis Harezmi & Rızâ Agehî, Firdevsü'l-İkbâl [200b-300a]* (Giriş, transkripsiyonlu metin, inceleme, dizin-sözlük, tıpkıbasım), Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

# EKLER

## EK-1 TIPKIBASIM





اوغلی قسرتور ورمونک اوغلی قسرتور ورمونک اوغلی  
 عیسی موسی تور ورمونک عیسی موسی تور ورمونک  
 مصطفی اولان قبان اولان احمحق اولان محمد احمد  
 اولان ساری احمد جوبو اولان قسرتور ورمونک  
 محمد اوغلی قسرتور ورمونک ساری احمد اوغلی قسرتور  
 جالو اولان قسرتور ورمونک ساری احمد اوغلی قسرتور  
 باقور ورمونک اولان قسرتور ورمونک ساری احمد  
 ترکستان غم کیلیپ اولان قسرتور ورمونک ساری احمد  
 باز کالایان قسرتور ورمونک ساری احمد اوغلی قسرتور  
 میج کیمیکالم سجاددی بارجه الوسمک دوریدا مرادین تاپ  
 قسرتور ورمونک ساری احمد اوغلی قسرتور ورمونک  
 لاریدین خشی یک بهادر قسرتور ورمونک ساری احمد  
 قسرتور ورمونک ساری احمد اوغلی قسرتور ورمونک

1  
 2  
 3  
 4  
 5  
 6  
 7  
 8  
 9  
 10  
 11  
 12  
 13



- 1 قوه اغای عثمان بهادر مکر است این اقا باجلی خواجه الی سی اوروش بهادر تورو
- 2 تقی بوتیکان لار دین با شاد و لغت تیکاندا کو بکیشی لاریکدیلار بوتیکان
- 3 لار دین اور باجی او باقلی مرث صوفی یک طابت او ما قلی حاجی صوفی یک
- 4 مست او ما قلی یا غوپیک کرای خواجه یک نیمادین عمر بهادر باکر عثمان
- 5 بهادر تقی کو یون لار دین سیکوت دین مرث صوفی او غلان ۱۲ دین شیخ
- 6 صوفی او غلان چیمبای دین حسن یک او غلام کفاده دین لار تقی شاه
- 7 مختلف دین غلان یحیی یک پیکندا او غلان ایتی سی خضر شیخ او غلام
- 8 ایردی بهادر غلان یحیی تابی لار دستخان شاه بدیع سلطان بن البخاری
- 9 لوبنا لوبنا و دانا و دانا بادشاه زده ایردی سکت لیک
- 10 دنا دنا مونونک ایکی او غلام ایردی سیرسی ابو الفتح محمد شیبانی خان
- 11 مینجی او غلام محمود پاشا لقب یکیم بولار نیک خان تون و او غلان لاری یک
- 12 دگری اوز پریند اچیکلو سی تورو اندین سوک مر ولایت و سر لار دافالغان
- 13 قوسه شش نوکر لاری یکا کیشی سار دی دیدی کم کناه لاری سکنی کچور دوک کستان



۱ احمد تور سلطان علی میرزا دیکانیر نفس مارہ نور محمد مزید ترخان  
 ۲ ترخان دیکانیر قوای شیطان تور بویاغیغہ اوق قلیچ پرلا اور وشوب  
 ۳ بولاس لاول پرلا اور وشماق کیراک خدای نصرت پریر بود شملانی  
 ۴ مایقان کیشی اکی دنیا نیک بادشاهی تور و راول کیشی نیک پرن خدای دارالغیم  
 ۵ ایتب جاودانہ مقیم قلیغای وای اول کیشی کام نفس نک شیطان نیک  
 ۶ فرمان تو توب انیک پرلا عمل قلیغہ تقی تن رست و دنیا پرست نیک  
 ۷ پرلا جاودانہ مارحسیم بولوب نیک و کی رقوم اچد و کی حمیم بولغای المیدی  
 ۸ منگری در قرقوب شریعت پرلا عمل قلیب بولغانی دنیا دین لذت دین  
 ۹ کعب باقی جان فی طلب قلیماک خدای روزی قلیغای **میت** لذت دین دنیا  
 ۱۰ نیک کچماک کیراک **آخرت** اسبا پنی تو زماک کیراک **فی تمثیل شاہ نجف**  
 ۱۱ **خان غلام محمد** نورمان نیک مادشاہ لاری نیک حقیقا پر تو کی بوت  
 ۱۲ ایتسکی لاب سوکاک لارکور ابوباعی کو پوکا کشیش تقی حبت ایتب  
 ۱۳ تبرما شحمتش تقی کو ش نیک ہاشید توروب اوزنی خوش نک کو د



شامبازی دای بلس شهبانی تکی نینک فکرم دیاسی نیک بستی و  
 خیالیم کنخی نیک لعل و یاقوتی و تفتی مر و اریده آب ز پاسی دای کلر لار  
 بوستانی نینک پری سی دای حسن نیک کوسری دای نازنین لار جوهری  
 پسینک کوزونک قواسیر کوزلاب کورکلو لار بولهای تکی کتاب  
 تون کون بویور و ریتما نینک دینه ختن شهری نیک جواکا هند اسنبل و ریاحین  
 اولماب و اناسی نینک مهربان یعنی فناز فلیب تکی لالار رار اچید ایتقال  
 آموره نیک کوزنی نیک سیک محمود کوزونک نیک کرکس کرشمه  
 سی و قیات کوزونک نیک شیوه غمره سی کارلار گونین توزوب و دلمبر  
 رغبات شرین سیاب و قوشی نیک چشم نشینی نیک نینک کونکلو مینی  
 تالاب زاهد لار ارا پسیدین الیب تکی لار بر سیر نینک کچوروب  
 عاشق لار بازار یغیه ایلندی و اول معبر که اعطارد و کانین حبتیم اول  
 کوی و کوجه نیک یوزیکا مشک و عنبر لار حسینیه نازنین لاز نیک عشرگاه  
 پری نیک لاجورد و قوشی نیک یوزیکا کوزوم نیک قان لیتی شاهی پالا

1  
 2  
 3  
 4  
 5  
 6  
 7  
 8  
 9  
 10  
 11  
 12  
 13



ایلبارود اچاچی محمد شهبانی خان سوکیندن ایلیاب یی ضرب  
 راست ایل ترکستان کلیدی محمود بهادر پسر لاپرکا تویتون بولغان  
 یک لار نیک املاری ساریغ اوغلان قونکرات دین حسن علی میرزا  
 قوشچی دین قونقاص یک کوبک یک تقی خان نیک کونکولداشی یعقوب  
 بهادر ایدی شاک کیم ایز ایزیم پیا میرغه علیه السلام مرود اوتیدن نجات  
 پردی یونس علیه السلام غدر ایدالین قونکین نجات پردی خدای تعالی  
 نیک پرند سینه نظر و غیاتی بولسه اول قول نیک صدق خدای  
 سرلار ایست بولسه سرائیه لوتور لوک بلالار دین ساقلاب مراد یغنیگی  
 انشاء الله تعالی و الیه التوسل **دکر خواتین محمود بهادر سلطان**  
 اول عباس یک نیک اوغلی علی میرزا نیک قیزین آلدی اندین سونک یکی  
 نیک قیزین آلدی بقی حیات تورو اندین ولانا عید الله سلطان قندی اندین سونک  
 علی صوفی نیک قیزین آلدی عید الله سلطان نیک استین طلاق غلیدی تقی  
 سیدانسی مرتضی خواجه نیک قیزین عاشق بولوب آلدی اول تقی وفات

1  
 2  
 3  
 4  
 5  
 6  
 7  
 8  
 9  
 10  
 11  
 12  
 13

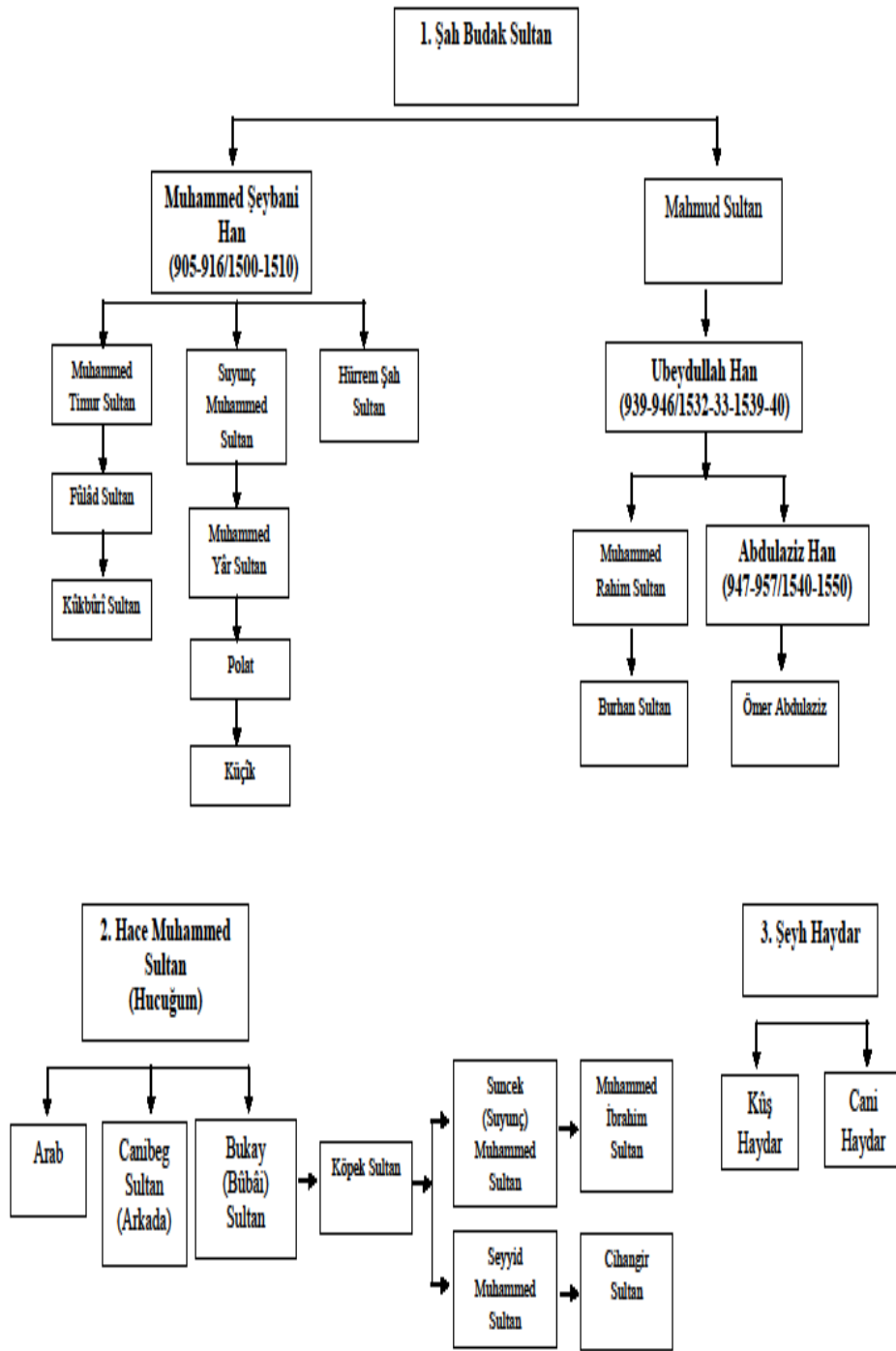


|    |                                      |                                     |
|----|--------------------------------------|-------------------------------------|
| 1  | جهان بولدی ملائیکت پر لمر عو         | علی دل شایر لطیف حسن                |
| 2  | که بولدی لطیف دین عالم کاستان        | سجاسیدین یا تلخ رجب عالم            |
| 3  | و حاجی سی باری اولاد آدم             | مشهوری                              |
| 4  | بهادر لار کوزی قان باشد تولوب        | یوروب ایردی سی چون پر بولوب         |
| 5  | یرالاری قانی سویتک اقلغان            | مکر کلبرک دور پر کاسا چلغان         |
| 6  | غنیم لار باشلار جی کوئی جوکان        | بومیدار مینک اچیند بولدی غلطان      |
| 7  | قیلیج لار رجه لار کاینگار ایاندین    | باشین لار ایشنا ایردی سیریدن        |
| 8  | جور عدنیک و قلاری خود جان دین        | قدالدی هر کام خوشندین اوتوب         |
| 9  | ایلیککاتوشتی قیرلاری باری نیک        | قیزیل بولوب یوزنی زینا لاری         |
| 10 | بوخوبلار کوزی لغی مینک برش           | قیرارغان لیلاری عسل مدحشان          |
| 11 | تقی بهادر لار پر کاکوروب کوزلاری قان | یشش پر لا تولوب یالاری              |
| 12 | دین قان لارینی لاله زار نیک صاحب     | غنیم نیک باشلارینی نقاره سحری       |
| 13 | دیک توکوب پر پرنی نیک اکیین          | یاسیب بو قور غالغه مندی لار دوزیکان |



|    |                                     |                                |
|----|-------------------------------------|--------------------------------|
| ۱  | کیم ایر ورتشکیرسی امین شورو         | ایل انی معدت امین ایرلار       |
| ۲  | ثانی چپر و غرین ایرلار              | نفسی سنگ اسینه یایل ایماس      |
| ۳  | پر نفس شگری سید غافل ایماس          | طاحت ایل کوزدین نهپاس          |
| ۴  | کجه سی صبح کیسی نورانی              | طاحت ایلار داکا حای ناز        |
| ۵  | شگری لطفی دین ایر ورتشکیر           | شربی عالی و طبعی اسید          |
| ۶  | بارجه ایش کینه عقلی دانا            | پتلی و سوزی اربع دور کورسی     |
| ۷  | کوکلی و پستی خشی اوزنی              | یوزنی انیک نه ما کاپته دور     |
| ۸  | شرح یوری پرله آرا پسته دور          | اول یورونیم اراسور شه شب       |
| ۹  | تور غوجی التیم اکیم دور یاز         | اول حکیم تغ فیلوز بولسه اورو   |
| ۱۰ | یوقور اول پردا مخالفه کوروس         | توللاری هر پری پرستم دور       |
| ۱۱ | بلکه رستم بار بیدین کم دور          | کشیکا بولسه مولو مکد یک سلطان  |
| ۱۲ | نویت تور و راکا جانیدین ایمان       | پومرد مبارز و متشع و متدین طبع |
| ۱۳ | شعر فارسی و ترکیه اعلی مرتبه داتورو | ترک اوچون پر مطلعی تیلیدی      |

## EK-2 ŞEYBÂNÎ HAN ŞECERESİNE DAİR TABLO



<sup>3</sup> MACİT, Abdulkadir (2015) *Şeybânî Hanlığı: 1500 – 1599*, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

### EK-3 HARİTALAR

Harita 1: Özbeklerin Deşt-i Kıpçaktaki Yerleşim Yerleri

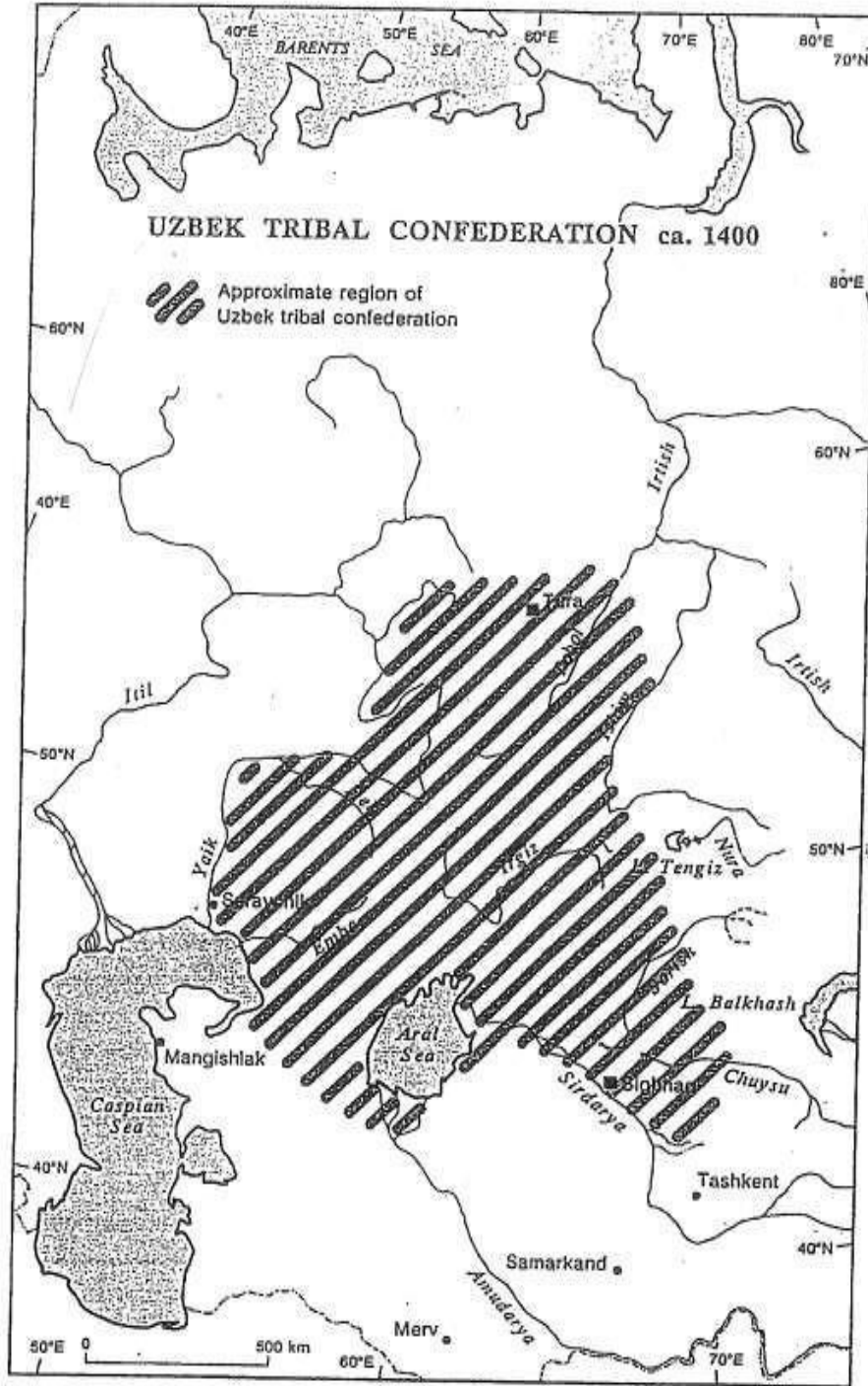
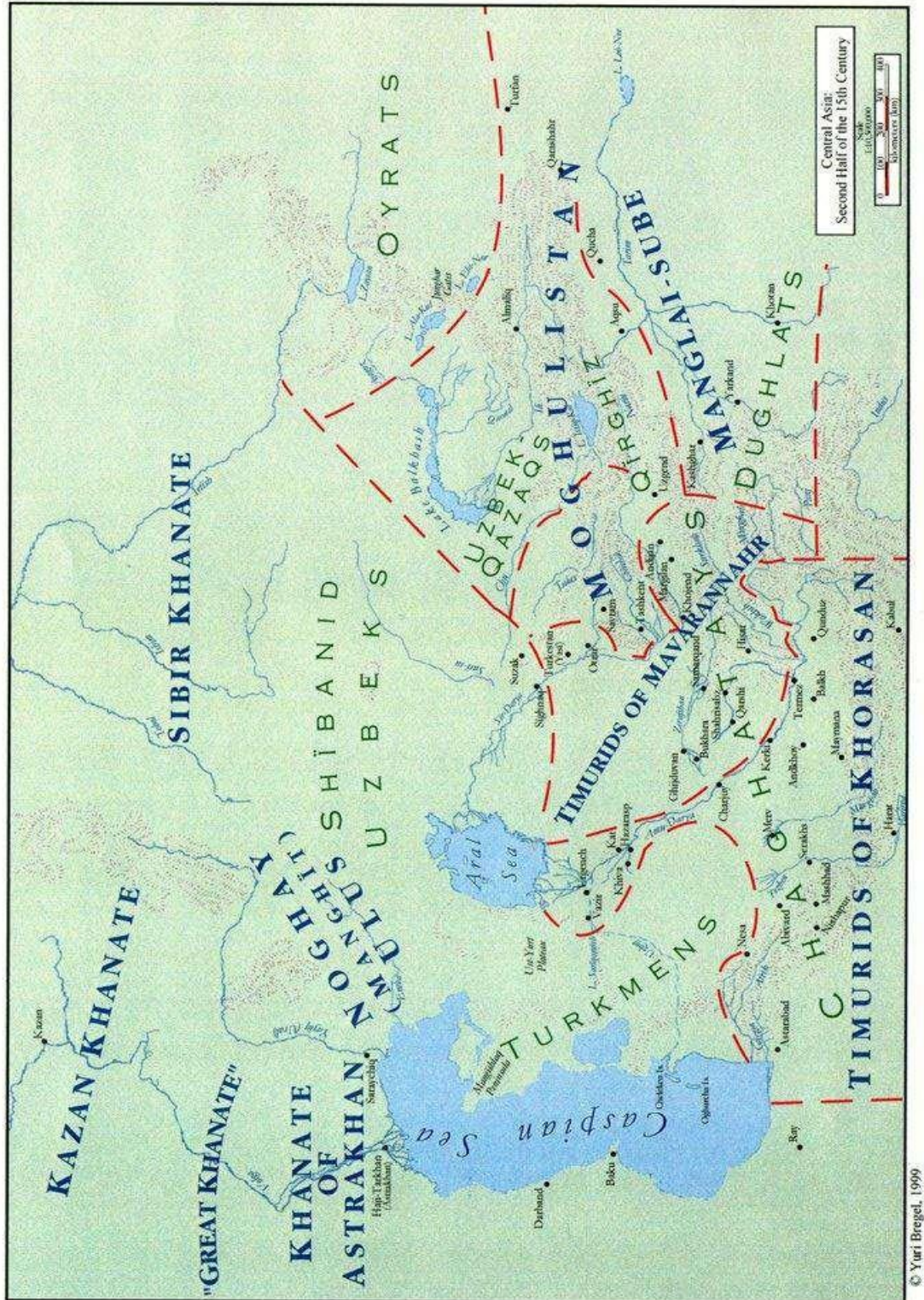


Figure 1.1 The first Uzbek homeland. Sources: B. A. Akhmedov, *Gosudarstvo kochevykh Uzbekov* (1965); *Hudud al-'Alam* trans. Minorsky (1970); W. Barthold, *Turkestan Down to the Mongol Invasion* trans. Gibb (1958).



Harita 2: 16. Yüzyılda Şeybânî Hanlığı Sınırları

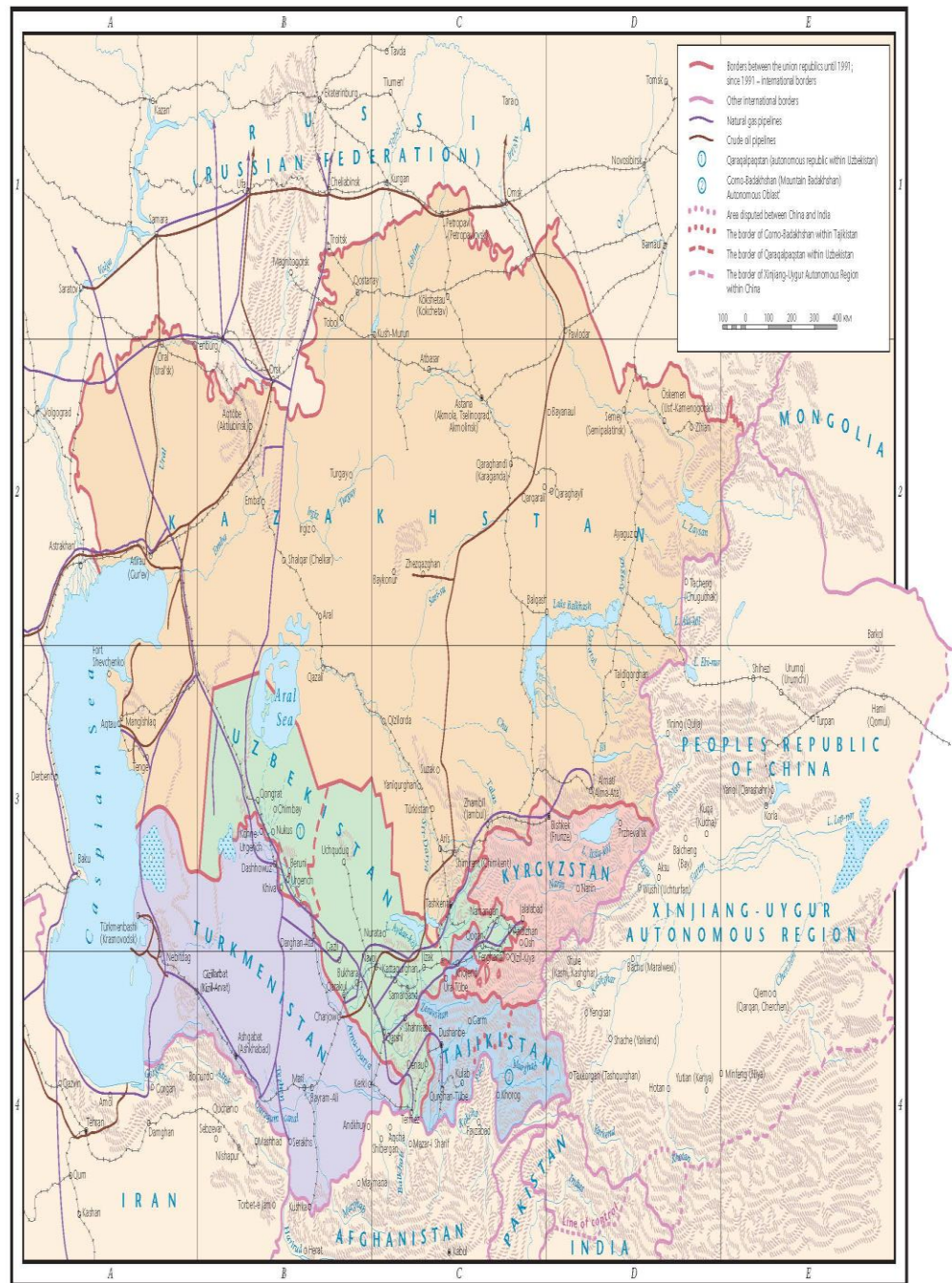


4

<sup>4</sup> Yuri Bregel (1999). Historical Maps of Central Asia 9th-19th centuries A.D., Research Institute for Inner Asian Studies press., Bloomington



### Harita 3: Turan Yurdu



© Yuri Bregel 2003

47. CENTRAL ASIA TO THE YEAR 2000

97

## ÖZGEÇMİŞ

Ahmet Karataş, 7 Ağustos 1992 tarihinde Balıkesir'in Gönen ilçesinde doğdu. İlk ve Orta öğrenimini Gönen'de tamamladı. 2011 yılında Kocaeli Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde lisans eğitimine başladı. 2015 yılında lisans eğitimini tamamladı. Lisans eğitiminden mezun olduğu aynı yıl Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim dalında yüksek lisans eğitimine başladı. Yüksek lisans tezi olarak Târîh-i Güzîde ( Nuşret-nâme) adlı eserin [48a – 94b] varakları arasında ki bölümün transkrip, dizin-sözlüğünü hazırladı.

